

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (septītā palāta paplašinātā sastāvā)

2014. gada 12. jūnijā *

Konkurence — Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana — Mikroprocesoru tirgus — Lēmums, ar kuru konstatēts EKL 82. panta un EEZ līguma 54. panta pārkāpums — Lojalitātes atlaides — “Klaji” ierobežojumi — Atzīšana par ļaunprātīgu rīcību — Tikpat efektīva konkurenta novērtēšana — Komisijas starptautiskā kompetence — Komisijas pienākums veikt izmeklēšanu — Robežas — Tiesības uz aizstāvību — Labas pārvaldības princips — Kopējā stratēģija — Naudas sodi — Vienots un turpināts pārkāpums — 2006. gada Pamatnostādnes naudas sodu noteikšanai

Lieta T-286/09

Intel Corp., Vilmingtona [Wilmington], Delavēra [Delaware] (Amerikas Savienotās Valstis), ko sākotnēji pārstāvēja *K. Bacon, barrister, M. Hoskins, N. Green, QC, S. Singla, barrister, I. Forrester, QC, A. Parr, R. Mackenzie, solicitors, un D. Piccinin, barrister*, vēlāk – *I. Forrester, A. Parr, R. Mackenzie un D. Piccinin*,

prasītāja,

ko atbalsta

Association for Competitive Technology, Inc., Vašingtona [Washington], Kolumbijas apgabals [DC] (Amerikas Savienotās Valstis), ko pārstāv *J.-F. Bellis*, advokāts,

persona, kas iestājusies lietā,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *T. Christoforou, V. Di Bucci, N. Khan un M. Kellerbauer*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir), Parīze (Francija), ko sākotnēji pārstāvēja *J. Franck*, vēlāk – *E. Nasry*, advokāti,

persona, kas iestājusies lietā,

par prasību atcelt Komisijas 2009. gada 13. maija Lēmumu C(2009) 3726, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 82. pantu un EEZ līguma 54. pantu (Lieta COMP/C-3/37.990 – *Intel*) vai, pakārtoti, prasību atcelt vai samazināt prasītājam uzlikto naudas sodu.

* Tiesvedības valoda – angļu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (septītā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs A. Dītrihs [A. Dittrich] (referents), tiesneši I. Višņevska-Bjalecka [I. Wiszniewska-Bialecka], M. Preks [M. Prek], J. Švarcs [J. Schwarcz] un M. Kančeva [M. Kancheva],

sekretāri E. Kulons [E. Coulon] un J. Veiherte [J. Weychert], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 3.–6. jūlija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums¹

Tiesvedības rašanās fakti

- 1 Prasītāja *Intel Corp.* ir saskaņā ar ASV tiesībām reģistrētā sabiedrība, kas nodrošina mikroprocesoru (turpmāk tekstā – “CPU”), “chipsets” (mikroshēmojumi) un citu pusvadītāju izstrādājumu, kā arī platformu risinājumu, kas saistīti ar datu apstrādi un sakaru līdzekļiem, projektēšanu, izstrādi, ražošanu un tirgošanu.
- 2 2008. gada beigās *Intel* bija nodarbināti aptuveni 94 100 cilvēku visā pasaulē. 2007. gadā *Intel* tirie ieņēmumi sasniedza summu 38 334 miljonu ASV dolāru (USD) apmērā un tās tirā peļņa – USD 6 976 miljonu apmērā. 2008. gadā tās tirie ieņēmumi sasniedza summu USD 37 586 miljonu apmērā un tās tirā peļņa – USD 5 292 miljonu apmērā.

I – Administratīvais process

- 3 2000. gada 18. oktobrī *Advanced Micro Devices, Inc.* (turpmāk tekstā – “AMD”) saskaņā ar Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmās regulas par [EKL 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), 3. pantu iesniedza Eiropas Kopienų Komisijai oficiālu sūdzību, ko tā papildināja ar jauniem faktiem un apgalvojumiem, 2003. gada novembrī iesniedzot papildu sūdzību.
- 4 2004. gada maijā Komisija saistībā ar noteiktiem *AMD* papildu sūdzībā norādītajiem faktiem uzsāka virkni izmeklēšanas pasākumu. Šīs izmeklēšanas ietvaros 2005. gada jūlijā Komisija ar vairāku valstu konkurences iestāžu atbalstu saskaņā ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 20. panta 4. punktu veica pārbaudes uz vietas četrās *Intel* uzņēmuma atrašanās vietās Apvienotajā Karalistē, Vācijā, Itālijā un Spānijā, kā arī vairāku *Intel* klientu atrašanās vietās Francijā, Vācijā, Itālijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē.
- 5 2006. gada 17. jūlijā *AMD* iesniedza sūdzību *Bundeskartellamt* (Vācijas Federālais karteļu birojs), apgalvojot, ka *Intel* tostarp ir iesaistījies komerciālajā izstumšanas praksē ar Eiropas mikroelektronikas iekārtu mazumtirgotāju un pirmo Eiropas galddatoru mazumtirgotāju *Media-Saturn-Holding GmbH* (turpmāk tekstā – “MSH”). *Bundeskartellamt* un Komisija apmainījās ar informāciju par šo lietu atbilstīgi Regulas Nr. 1/2003 12. pantam.

1 — Ir atspoguļoti tikai tie šī sprieduma punkti, kuru publicēšanu Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu.

- 6 2006. gada 23. augustā Komisija rīkoja sanākumi ar D1 k-gu [konfidenciāli]² no *Dell Inc.*, kas ir *Intel* klients. Komisija šīs sanāksmes gaitā apspriesto tematu indikatīvo sarakstu (turpmāk tekstā – “indikatīvais tematu saraksts”) nav pievienojusi lietas materiāliem un nav sagatavojusi tās protokolu. Komisijas grupas, kas atbildīga par lietas izmeklēšanu, loceklis sagatavoja par šo sanākumi piezīmi, kuru Komisija kvalificēja par iekšējo dokumentu (turpmāk tekstā – “iekšējā piezīme”). 2008. gada 19. decembrī Komisija sniedza prasītājam šīs piezīmes nekonfidenciālu versiju.
- 7 2007. gada 26. jūlijā Komisija paziņoja prasītājam paziņojumu par iebildumiem (turpmāk tekstā – “2007. gada paziņojums par iebildumiem”) saistībā ar prasītājas rīcību attiecībā uz pieciem lielajiem informātikas iekārtu ražotājiem (*Original Equipment Manufacturer*, turpmāk tekstā – “OEM”), proti, *Dell*, *Hewlett-Packard Company* (HP), *Acer Inc.*, *NEC Corp.* un *International Business Machines Corp.* (IBM). 2008. gada 7. janvārī *Intel* atbildēja uz minēto paziņojumu, un 2008. gada 11. un 12. martā notika uzklaušanās. *Intel* ir piekluvusi lietas materiāliem trīs reizes, proti, 2007. gada 31. jūlijā un 2008. gada 23. jūlijā un 19. decembrī.
- 8 Saistībā ar AMD apgalvojumiem Komisija 2008. gada februārī veica vairākus izmeklēšanas pasākumus, tostarp vairāku datoru mazumtirgotāju un *Intel* uzņēmuma atrašanās vietu pārbaudes uz vietas. Turklāt tā nosūtīja dažādiem lielajiem OEM vairākus rakstveida informācijas pieprasījumus atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam.
- 9 2008. gada 17. jūlijā Komisija paziņoja prasītājam papildu paziņojumu par iebildumiem saistībā ar prasītājas rīcību attiecībā pret MSH. Šis paziņojums par iebildumiem (turpmāk tekstā – “2008. gada papildu paziņojums par iebildumiem”) attiecās arī uz *Intel* rīcību attiecībā pret *Lenovo Group Ltd* (turpmāk tekstā – “*Lenovo*”), un tajā bija ietverti jauni pierādījumi par *Intel* rīcību attiecībā pret dažiem no 2007. gada paziņojumā par iebildumiem minētajiem OEM, ko Komisija ieguvusi pēc šī pēdēja paziņojuma publicēšanas.
- 10 Sākumā Komisija noteica *Intel* astoņu nedēļu termiņu atbildes sniegšanai uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem. 2008. gada 15. septembrī uzklaušanās amatpersona šo termiņu pagarināja līdz 2008. gada 17. oktobrim.
- 11 *Intel* nav atbildējusi uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem noteiktajā termiņā. 2008. gada 10. oktobrī tā savukārt cēla Vispārējā tiesā prasību, kas reģistrēta ar numuru T-457/08, lūdzot Vispārējo tiesu, pirmkārt, atcelt divus Komisijas lēmumus par termiņa atbildes sniegšanai uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem noteikšanu un par Komisijas atteikumu iegūt vairāku kategoriju dokumentus, kas tostarp izriet no privātās tiesvedības starp *Intel* un AMD ASV Delavēras štatā, un, otrkārt, pagarināt termiņu tās atbildes sniegšanai uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem tādējādi, ka tai būtu 30 dienu termiņš, skaitot no dienas, kad tai tiks sniegta piekļuve attiecīgajiem dokumentiem.
- 12 Turklāt *Intel* iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu, kas reģistrēts ar numuru T-457/08 R, lūdzot apturēt Komisijas veikto procedūru, kamēr nav pasludināts spriedums par tās prasības pieteikumu pēc būtības, un apturēt termiņu *Intel* atbildes sniegšanai uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem, kā arī, pakārtoti, piešķirt 30 dienu termiņu, skaitot no minētā sprieduma pasludināšanas dienas, lai tā varētu atbildēt uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem.
- 13 2008. gada 19. decembrī Komisija nosūtīja *Intel* vēstuli, vēršot tās uzmanību uz vairākiem pierādījumiem, kurus Komisija plānoja izmantot iespējamā galīgā lēmumā (turpmāk tekstā – “vēstule par faktiem”). Līdz noteiktajam termiņam – 2009. gada 23. janvārim – *Intel* uz šo vēstuli neatbildēja.

2 — Izlaista konfidenciāla informācija. Lai nodrošinātu viņu anonimitāti, noteiktu personu uzvārdi ir aizstāti, t.i., *Intel*, *Dell*, *HP*, *NEC*, *Lenovo*, *Acer* vai *MSH* strādājošo personu uzvārdi ir aizstāti ar uzņēmuma, kurā viņi strādā, nosaukuma pirmo burtu, kam seko kāds skaitlis, un *AMD* strādājošo personu uzvārdi ir aizstāti ar lielo burtu “C”, kam seko kāds skaitlis. Turklāt trīs pasniedzēju uzvārdi ir aizstāti ar P1, P2 un P3.

- 14 2009. gada 27. janvārī Vispārējās tiesas priekšsēdētājs noraidīja pieteikumu par pagaidu noregulējumu (Vispārējās tiesas priekšsēdētāja 2009. gada 27. janvāra rīkojums lietā T-457/08 R *Intel*/Komisija, Krājumā nav publicēts). Pēc šī rīkojuma izdošanas *Intel* 2009. gada 29. janvārī ierosināja sniegt savu atbildi uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem un uz vēstuli par faktiem 30 dienu laikā, skaitot no Vispārējās tiesas priekšsēdētāja rīkojuma dienas.
- 15 2009. gada 2. februārī Komisija ar vēstuli informēja *Intel* par to, ka tās dienesti ir nolēmuši nepiešķirt *Intel* termiņa pagarinājumu atbildes sniegšanai uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem vai uz vēstuli par faktiem. 2009. gada 2. februāra vēstulē bija arī norādīts, ka Komisijas dienesti tomēr paredz, ka novēloti iesniegtajam rakstam varētu būt atzīta kāda nozīme, ja *Intel* iesniegs savus apsvērumus līdz 2009. gada 5. februārim. Visbeidzot Komisija norādīja, ka tai nav jāapmierina novēloti iesniegtais lūgums par uzklaušīšanu un ka tās dienestu ieskatā šādas uzklaušīšanas organizēšana nav nepieciešama administratīvā procesa pareizai norisei.
- 16 2009. gada 3. februārī *Intel* atteicās no savas pamatprasības lietā T-457/08, un lieta tika izslēgta no reģistra ar Vispārējās tiesas piektās palātas priekšsēdētāja 2009. gada 24. marta rīkojumu.
- 17 2009. gada 5. februārī *Intel* iesniedza rakstu, kurā bija ietverti apsvērumi par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem un vēstuli par faktiem, ko tā kvalificējusi kā “atbildi uz [2008. gada] papildu paziņojumu par iebildumiem” un “atbildi uz [vēstuli par faktiem]”.
- 18 2009. gada 10. februārī *Intel* rakstveidā vērsās pie uzklaušīšanas amatpersonas ar lūgumu rīkot uzklaušīšanu saistībā ar 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem. Uzklaušīšanas amatpersona šo lūgumu noraidīja ar 2009. gada 17. februāra vēstuli.
- 19 2009. gada 13. maijā Komisija pieņēma Lēmumu C(2009) 3726, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 82. pantu un EEZ līguma 54. pantu (Lieta COMP/C-3/37.990 - *Intel*) (turpmāk tekstā - “apstrīdētais lēmums”), kura kopsavilkums ir publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 227, 13. lpp.).

II – Apstrīdētais lēmums

- 20 Saskaņā ar apstrīdētajā lēmumā norādīto *Intel* laikposmā no 2002. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim esot izdarījusi EKL 82. panta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) 54. panta vienotu un turpinātu pārkāpumu, īstenojot stratēģiju ar mērķi izstumt konkurentu, proti, *AMD*, no x86 arhitektūras *CPU* (turpmāk tekstā – “*CPU x86*”) tirgus.

A – Konkrētais tirgus

- 21 Ražojumi, uz kuriem attiecas apstrīdētais lēmums, ir *CPU*. Procesors ir jebkura datora būtiska sastāvdaļa gan sistēmas vispārēja snieguma ziņā, gan tās kopējo izmaksu ziņā. To bieži sauc par datora “smadzenēm”. *CPU* ražošanas procesā izmanto dārgas augsta līmeņa iekārtas.
- 22 Datoros izmantojamās *CPU* var dalīt divās kategorijās, proti, *CPU x86* un *CPU*, kas balstīti uz kādu citu arhitektūru. x86 arhitektūra ir *Intel* izveidotais standarts saviem *CPU*. To var izmantot gan *Windows*, gan *Linux* operētājsistēmās. *Windows* galvenokārt ir saistīts ar x86 instrukciju kopu. Pirms 2000. gada *CPU x86* ražoja vairāki ražotāji. Tomēr lielākā daļa šo ražotāju ir aizgājuši no tirgus. Apstrīdētajā lēmumā ir norādīts, ka kopš tā laika *Intel* un *AMD* ir faktiski vienīgie divi uzņēmumi, kuri joprojām ražo *CPU x86*.

- 23 Komisija izpētes rezultātā secināja, ka konkrēto ražojumu tirgus nav plašāks par *CPU x86* tirgu. Apstrīdētajā lēmumā nav sniegta atbilde uz jautājumu, vai pastāv vienots *CPU x86* tirgus attiecībā uz visiem datoriem, vai arī būtu jānošķir trīs atsevišķi *CPU x86* tirgi, t.i., attiecībā uz galddatoriem, portatīvajiem datoriem un serveriem. Apstrīdētajā lēmumā, ņemot vērā *Intel* tirgus daļas katrā segmentā, secinājumi par dominējošo stāvokli šajā ziņā neatšķiras.
- 24 Ģeogrāfiskais tirgus ir definēts kā visa pasaule.

B – Dominējošais stāvoklis

- 25 Apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja, ka aplūkotajā 10 gadu laikposmā (no 1997. līdz 2007. gadam) *Intel* pastāvīgi bija 70 % tirgus daļu vai vairāk. Turklāt apstrīdētajā lēmumā ir norādīts, ka pastāv nopietni šķēršļi, lai ieietu *CPU x86* tirgū un palielinātu esošu šī tirgus daļu. Šos šķēršļus rada neatgūstamie ieguldījumi *CPU x86* ražošanai nepieciešamajā pētniecībā un izstrādē, intelektuālajā īpašumā un ražošanas iekārtās. Šo iemeslu dēļ visi *Intel* konkurenti, izņemot *AMD*, ir aizgājuši no tirgus vai arī palikuši tajā tikai ar nenozīmīgu tirgus daļu.
- 26 Lēmumā secināts, ka, pamatojoties uz *Intel* tirgus daļām un šķēršļiem iekļūšanai tirgū un esošas tirgus daļas palielināšanai, vismaz minētajā lēmumā aplūkotajā laikposmā, t.i., no 2002. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim, *Intel* bija dominējošs stāvoklis šajā tirgū.

C – Ļaunprātīga rīcība un naudas sods

- 27 Apstrīdētajā lēmumā ir aprakstīti divi *Intel* rīcības veidi attiecībā pret tās komerciāliem partneriem: nosacījuma atlaides un “klaji ierobežojumi” (*naked restrictions*).
- 28 Saskaņā ar apstrīdētajā lēmumā norādīto, pirmkārt, *Intel* piešķīra četriem OEM, konkrēti, *Dell*, *Lenovo*, *HP* un *NEC*, atlaides ar nosacījumu, ka tie visu vai gandrīz visu savu *CPU x86* iegādi veic pie *Intel*. Līdzīgi *Intel* piešķīra maksājumus *MSH* ar nosacījumu, ka tā pārdod vienīgi datorus ar *Intel* ražotajiem *CPU x86*.
- 29 Apstrīdētajā lēmumā ir secināts, ka *Intel* piešķirtās nosacījuma atlaides ir lojalitātes atlaides. Attiecībā uz *Intel* nosacījuma maksājumiem par labu *MSH* apstrīdētajā lēmumā ir konstatēts, ka šo maksājumu ekonomiskais mehānisms ir līdzvērtīgs par labu OEM piešķirto nosacījuma atlaižu mehānismam.
- 30 Turklāt apstrīdētajā lēmumā ir sniegta ekonomiskā analīze par atlaižu spēju izstumt tādu konkurentu, kurš būtu tikpat efektīvs kā *Intel* (*as efficient competitor test* [tikpat efektīva konkurenta tests], turpmāk tekstā – “TEK tests”), bet kurš tomēr nebūtu dominējošā stāvoklī. Konkrēti, šajā analīzē ir noteikta cena, par kādu konkurentam, kurš ir tikpat efektīvs kā *Intel*, būtu jāpiedāvā savi *CPU*, lai kompensētu OEM atlaides, ko tiem piešķīrusi *Intel*, I zaudēšanu. Tāda paša veida analīze ir sniegta arī attiecībā uz maksājumiem, ko *Intel* veikusi par labu *MSH*.
- 31 Pamatojoties uz tās savāktajiem pierādījumiem, Komisija secināja, ka *Intel* piešķirtās nosacījuma atlaides un maksājumi rādīja stratēģiskajiem OEM un *MSH* lojalitāti. Šai praksei esot papildu sekas tādā ziņā, ka tā būtiski samazināja konkurentu spēju īstenot uz to *CPU x86* sniegumu balstītu konkurenci. *Intel* pret konkurenci vērstā rīcība tādējādi samazināja patērētāju izvēli un vājināja stimulu ieviest jauninājumus.
- 32 Otrkārt, saistībā ar klajiem ierobežojumiem Komisija apgalvo, ka *Intel* trīs OEM, proti, *HP*, *Acer* un *Lenovo*, piešķīra maksājumus ar nosacījumu, ka tie atliks uz vēlāku laiku vai atcels izstrādājumu, kas aprīkoti ar *AMD* izcelsmes *CPU* (turpmāk tekstā – “*CPU AMD*”), laišanu tirgū un/vai piemēros ierobežojumus šo izstrādājumu izplatīšanai. Apstrīdētajā lēmumā ir secināts, ka šī *Intel* rīcība arī tieši kaitēja konkurencei un nav uzskatāma par normālo, uz sniegumu balstītu konkurenci.

- 33 Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir secinājusi, ka visa strīdīgā *Intel* rīcība attiecībā uz iepriekš minētajiem OEM un MSH ir ļaunprātīga rīcība EKL 82. panta izpratnē un ka visas šīs ļaunprātīgās darbības tomēr ir arī daļa no kopējās stratēģijas, lai izstumtu AMD – vienīgo lielo *Intel* konkurentu – no CPU x86 tirgus. Tādējādi šīs ļaunprātīgās darbības ir uzskatāmas par vienotu pārkāpumu EKL 82. panta izpratnē.
- 34 Saskaņā ar Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “2006. gada pamatnostādnes”), Komisija uzlika prasītājam naudas sodu 1,06 miljarda euro apmērā (attiecinā uz naudas soda aprēķinu skat. šā sprieduma 1554.–1558. punktu).

D – Rezolutīvā daļa

- 35 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir izteikta šādā redakcijā:

“1. pants

Intel [...] laikposmā no 2002. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim ir izdarījis vienotu un turpinātu [EKL] 82. panta un EEZ līguma 54. panta pārkāpumu, īstenojot stratēģiju ar mērķi izstumt konkurentus no CPU x86 tirgus, šādā veidā:

- a) laikposmā no 2002. gada decembra līdz 2005. gada decembrim piešķirot *Dell* atlaides, kuru līmenis bija atkarīgs no fakta, ka *Dell* iegādājas visus savus CPU x86 no *Intel*;
- b) laikposmā no 2002. gada novembra līdz 2005. gada maijam piešķirot *HP* atlaides, kuru līmenis bija atkarīgs no fakta, ka *HP* iegādājas vismaz 95 % CPU x86, kas paredzēti tās galddatoriem uzņēmumu segmentā, no *Intel*;
- c) laikposmā no 2002. gada oktobra līdz 2005. gada novembrim piešķirot *NEC* atlaides, kuru līmenis bija atkarīgs no fakta, ka *NEC* iegādājas vismaz 80 % CPU x86, kas paredzēti tās datoru klientiem, no *Intel*;
- d) laikposmā no 2007. gada janvāra līdz decembrim piešķirot *Lenovo* atlaides, kuru līmenis bija atkarīgs no fakta, ka *Lenovo* iegādājas visus CPU x86, kas paredzēti tās portatīviem datoriem, no *Intel*;
- e) laikposmā no 2002. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim piešķirot [MSH] maksājumus, kuru līmenis bija atkarīgs no fakta, ka [MSH] pārdod tikai datorus, kas aprīkoti ar *Intel* ražotajiem CPU x86;
- f) laikposmā no 2002. gada novembra līdz 2005. gada maijam piešķirot *HP* maksājumus ar nosacījumu, ka: i) *HP* savus galddatorus, kas aprīkoti ar AMD ražotajiem CPU x86 un paredzēti uzņēmumiem, drīzāk virzīs maziem un vidējiem uzņēmumiem un klientiem valsts pārvaldes, izglītības un medicīnas sektorā, nevis lieliem uzņēmumiem; ii) *HP* aizliedz saviem izplatīšanas partneriem veidot *HP* galddatoru, kas aprīkoti ar AMD ražotajiem CPU x86 un paredzēti uzņēmumiem, krājumus, lai šie datori klientiem būtu pieejami vienīgi tad, ja tie šos datorus pasūta no *HP* (vai nu tieši, vai arī ar *HP* izplatīšanas partneru, kas pilda tirdzniecības aģentu funkcijas, starpniecību); iii) *HP* atliek uz sešiem mēnešiem sava galddatora, kas aprīkots ar AMD ražoto CPU x86 un paredzēts uzņēmumiem, laišanu tirgū [Eiropas, Tuvo Austrumu un Āfrikas] reģionā;
- g) laikposmā no 2003. gada septembra līdz 2004. gada janvārim piešķirot *Acer* maksājumus ar nosacījumu, ka *Acer* atliek portatīvā datora, kas aprīkots ar AMD ražoto CPU x86, laišanu tirgū;

- h) laikposmā no 2006. gada jūnija līdz 2006. gada decembrim piešķirot *Lenovo* maksājumus ar nosacījumu, ka *Lenovo* atliek un galu galā atceļ tās portatīvu datoru, kas aprīkoti ar *AMD* ražotajiem *CPU x86*, laišanu tirgū.

2. pants

Par 1. pantā norādīto pārkāpumu *Intel* [...] tiek uzlikts naudas sods EUR 1 060 000 000 apmērā.

3. pants

Intel [...] nekavējoties jāizbeidz 1. pantā minētais pārkāpums, ja tas vēl nav izdarīts.

Intel [...] ir jāatturas no 1. pantā minētās darbības vai rīcības atkārtošānas, kā arī no jebkādas darbības vai rīcības, kurai ir identisks vai līdzvērtīgs mērķis vai sekas.

[...].”

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

- 36 Ar prasības pieteikumu, kurš Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2009. gada 22. jūlijā, prasītāja cēla šo prasību.
- 37 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts 2009. gada 14. oktobrī, *AMD* lūdza atļauju iestāties šajā tiesvedībā Komisijas prasījumu atbalstam. Tomēr 2009. gada 16. novembrī *AMD* informēja Vispārējo tiesu, ka tā atsauc savu pieteikumu par iestāšanos šajā lietā. Tādēļ ar Vispārējās tiesas astotās palātas priekšsēdētāja 2010. gada 5. janvāra rīkojumu *AMD* tika izslēgta no lietas kā pieteikuma par iestāšanos lietā iesniedzēja.
- 38 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts 2009. gada 30. oktobrī, *Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir)* (turpmāk tekstā – “*UFC*”) lūdza atļauju iestāties šajā tiesvedībā Komisijas prasījumu atbalstam. Ar 2010. gada 7. jūnija rīkojumu Vispārējās tiesas astotās palātas priekšsēdētājs ļāva tai iestāties lietā. Ar vēstuli, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēta 2010. gada 22. septembrī, *UFC* informēja Vispārējo tiesu, ka tā neiesniegs iestāšanās rakstu, bet sniegs mutvārdu apsvērumus tiesas sēdē.
- 39 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts 2009. gada 2. novembrī, *Association for Competitive Technology* (turpmāk tekstā – “*ACT*”) lūdza atļauju iestāties šajā tiesvedībā *Intel* prasījumu atbalstam. Ar 2010. gada 7. jūnija rīkojumu Vispārējās tiesas astotās palātas priekšsēdētājs ļāva tai iestāties lietā. *ACT* iesniedza savu iestāšanās rakstu noteiktajā termiņā, un puses sniedza savus apsvērumus par šo rakstu.
- 40 Tā kā Vispārējās tiesas palātu sastāvs tika mainīts un tiesnesis referents tagad darbojas septītajā palātā, tai līdz ar to tika iedalīta šī lieta.
- 41 Ar 2012. gada 18. janvāra lēmumu Vispārējā tiesa nodeva lietu izskatīšanai septītajai palātai paplašinātā sastāvā atbilstoši Reglamenta 14. panta 1. punktam un 51. panta 1. punktam.
- 42 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa nolēma uzsākt mutvārdu procesu un, veicot Reglamenta 64. pantā paredzētos procesa organizatoriskos pasākumus, lietas dalībniekiem rakstveidā uzdeva jautājumus un lūdza prasītāju un Komisiju iesniegt noteiktus dokumentus. Prasītāja, Komisija un *ACT* atbildēja uz rakstveida jautājumiem un iesniedza lūgtos dokumentus noteiktajā termiņā.

- 43 Ņemot vērā, ka *UFC* atbilde uz Vispārējās tiesas uzdoto rakstveida jautājumu tika saņemta Vispārējās tiesas kancelejā pēc noteiktā termiņa beigām, ar 2012. gada 1. jūnija lēmumu septītās palātas priekšsēdētājs nolēma, ka šī atbilde tomēr ir jāpievieno lietas materiāliem.
- 44 Ar 2012. gada 16. aprīļa rīkojumu Vispārējā tiesa saskaņā ar Reglamenta 65. panta b) punktu, 66. panta 1. punktu un 67. panta 3. punkta otro daļu uzdeva Komisijai iesniegt iekšējās piezīmes, kas attiecas uz 2006. gada 23. augustā notikušo D1 k-ga [konfidenciāli] no *Dell* un Komisijas darbinieku tikšanos, konfidenciālo versiju. Komisija veica šīs darbības paredzētajā termiņā. Sākotnēji šis dokuments netika paziņots ne prasītājam, ne arī personām, kas iestājušās lietā.
- 45 *Intel* un Komisija lūdza noteiktu konfidenciālu informāciju, kas ietverta to iesniegtajos dokumentos un pielikumos, tostarp atbildēs uz Vispārējās tiesas uzdotajiem rakstveida jautājumiem, nepaziņot personām, kas iestājušās lietā. Minētie dokumenti un pielikumi tika paziņoti personām, kas iestājušās lietā, tikai nekonfidenciālās versijās, ko iesniegušas prasītāja un Komisija. Personas, kas iestājušās lietā, šajā sakarā neiesniedza nevienu iebildumu.
- 46 2012. gada 7. jūnijā prasītāja, Komisija un *ACT* piedalījās neformālajā sanāksmē attiecībā uz noteiktu ziņu konfidencialitāti un tiesas sēdes rīkošanu, klātesot pieciem septītās palātas paplašinātā sastāvā locekļiem.
- 47 Ar vēstuli, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēta 2012. gada 2. jūlijā, prasītāja norādīja, ka dažādie attiecīgie *OEM*, kā arī *MSH* un *AMD* esot izteikuši piekrišanu to ziņu izpaušanai, kas attiecas uz tiem un kas agrāk bija identificētas kā konfidenciālas, tiesas sēdes daļā, kas notiks atklāti, kā arī topošā sprieduma publiskajā versijā, ievērojot dažus izņēmumus.
- 48 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem tika uzklauti tiesas sēdē, kas, būdama daļēji slēgta, notika 2012. gada 3.–6. jūlijā.
- 49 Ar 2013. gada 29. janvāra rīkojumu tika atkārtoti sākts mutvārdu process. Procesa organizatorisko pasākumu ietvaros, tā kā Komisija, kas savukārt bija apspriedusies ar *Dell*, tika uzklauti un neizvirzīja iebildumus, Vispārējā tiesa paziņoja prasītājam un personām, kas iestājušās lietā, iekšējās piezīmes, kas attiecas uz tikšanos ar D1 k-gu [konfidenciāli] no *Dell*, pilno versiju un aicināja tos sniegt savus apsvērumus par minētās piezīmes daļām, kas nebija tiem nosūtītas agrāk. Prasītāja un *ACT* šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā. *UFC* savus apsvērumus noteiktajā termiņā nav iesniegusi. Līdz ar to Vispārējā tiesa aicināja Komisiju sniegt savus apsvērumus par prasītājas apsvērumiem. Komisija šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā. Tāpat Vispārējā tiesa aicināja prasītāju un Komisiju sniegt savus apsvērumus par *ACT* apsvērumiem. Tās šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā. Līdz ar to mutvārdu process tika pabeigts 2013. gada 6. maijā.
- 50 Prasītājas, ko atbalsta *ACT*, prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- pilnībā vai daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu;
 - pakārtoti, atcelt vai būtiski samazināt uzliktā naudas soda apmēru;
 - piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 51 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- prasību noraidīt;
 - piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus;
 - piespriest *ACT* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar tās iestāšanos lietā.

52 *UFC* būtībā atbalsta Komisijas prasījumus un lūdz piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

I – Par noteiktu pielikumu pieņemamību

- 53 Komisija norāda, ka daži dokumenti, ko prasītāja iekļāvusi prasības pieteikuma pielikumā un kas atbilst liecībām, kuras tikušas sniegtas Delavēras tiesā, t.i. AVS notikušajā tiesvedībā (turpmāk tekstā – “Delavēras tiesa”; skat. šā sprieduma 11. punktu), nav pieņemami saskaņā ar Reglamenta 43. panta 5. punktu, atbilstoši kuram, “ja, ņemot vērā kāda dokumenta apjomu, procesuālajam dokumentam ir pievienoti tikai izraksti no tā, kancelejā iesniedz visu dokumentu vai pilnu tā kopiju”.
- 54 Komisija uzsver, ka prasītāja nav ne iesniegusi, ne ievadījusi reģistrā pielikumus attiecībā uz Delavēras tiesā sniegtajām liecībām. Turklāt Komisija uzsver, ka attiecībā uz daļu no šīm liecībām prasītāja ir iesniegusi vienīgi izvilkumus no protokola, nevis pilnu protokolu.
- 55 Vispirms ir jānoraida Komisijas argumentācija, ciktāl tā attiecas uz liecībām, kuru protokols ir iesniegts pilnā apjomā, bet bez to pielikumiem. Proti, saskaņā ar Reglamenta 43. panta 5. punktu pietiek ar to, ka kancelejā tiek iesniegts pilns dokuments. Šajā pantā nav prasīts, lai visi citi dokumenti, uz kuriem ir atsauce procesuālajam aktam pievienotajā dokumentā, būtu arī iesniegti kancelejā. Gadījumā, ja noteiktās liecību daļas, uz kurām pamatojas prasītāja, nav uztveramas bez piekļuves dokumentiem, uz kuriem atsaucas liecinieki, tas skar vienīgi attiecīgo liecību daļu pierādījuma vērtību. Tomēr tas nevar būt pamats apšaubīt liecību, ko prasītāja iekļāvusi sava prasības pieteikuma pielikumā, pieņemamību.
- 56 Runājot par liecībām, attiecībā uz kurām prasītāja vienīgi ir iesniegusi izvilkumus tās procesuālo rakstu pielikumos, ir jānorāda tālāk izklāstītie apsvērumi.
- 57 Pat ja Reglamenta 43. panta 5. punkts būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas nosaka lietas dalībniekiem pienākumu iesniegt kancelejā ikviena dokumenta, kura izvilkumus tie iekļauj procesuāla akta pielikumā, pilnu versiju, šī pienākuma pārkāpums katrā ziņā ir trūkums, kas var tikt novērsts.
- 58 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar grozīto Praktisko norādījumu lietas dalībniekiem, ko Vispārējā tiesa pieņēmusi 2007. gada 5. jūlijā (OV L 232, 7. lpp.), 57. punkta d) apakšpunktu pat fakts, ka nav iesniegti sarakstā minētie pielikumi, ir trūkums, kas var tikt novērsts. Fakts, ka lietas dalībnieks ir iesniedzis vienīgi izvilkumu no dokumenta, nevis pilnu dokumentu, vēl jo vairāk ir uzskatāms par novēršamu trūkumu.
- 59 Aplūkojamajā lietā Vispārējā tiesa procesa organizatorisko pasākumu ietvaros lūdza prasītāju iesniegt visu to liecību pilnas versijas, attiecībā uz kurām tā bija iesniegusi vienīgi izvilkumus un nebija iesniegusi kancelejā pilnu versiju. Prasītāja šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā, un Vispārējā tiesa deva Komisijai iespēju rakstveidā sniegt savus apsvērumus par šiem dokumentiem.
- 60 Līdz ar to ir jānoraida Komisijas arguments, ka daži prasītājas iesniegtie dokumenti esot nepieņemami saskaņā ar Reglamenta 43. panta 5. punktu.

II – Par prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu

A – Horizontālie jautājumi attiecībā uz Komisijas sniegtajiem juridiskajiem vērtējumiem

1. Par pierādīšanas pienākumu un vajadzīgo pierādījumu apjomu

- 61 Prasītāja atsauca uz Eiropas Savienības tiesu judikatūru un tostarp uzsver, ka konkurences lietām, kurām ir tāds pats veids kā aplūkojamajai lietai, piemērot krimināltiesisks raksturs, kas nozīmējot, ka tajās esot nepieciešams augsts pierādījumu apjoms un esot piemērojama nevainīguma prezumpcija.
- 62 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 2. pantu visos EKL 82. panta piemērošanas procesos šā panta pārkāpuma pierādīšanas pienākums ir pusei vai iestādei, kas norāda uz iespējamo pārkāpumu, proti, konkrētajā gadījumā – Komisijai. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesas šaubām ir jābūt vērstām par labu uzņēmumam – lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, adresātam. Tādēļ – it īpaši saistībā ar prasību atcelt lēmumu par naudas soda uzlikšanu – tiesa nevar secināt, ka Komisija attiecīgo pārkāpumu ir konstatējusi juridiski pietiekamā veidā, ja tiesai par šo jautājumu vēl saglabājas šaubas (Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering u.c./Komisija*, Krājums, II-2501. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *JFE* lietā”, 177. punkts, un 2011. gada 12. jūlija spriedums lietā T-112/07 *Hitachi u.c./Komisija*, Krājums, II-3871. lpp., 58. punkts).
- 63 Proti, pēdējā minētajā situācijā ir jāņem vērā nevainīguma prezumpcijas princips, kas tostarp izriet no Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) 6. panta 2. punkta un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta. Ņemot vērā attiecīgo pārkāpumu veidu, kā arī ar tiem saistīto sodu veidu un smagumu, nevainīguma prezumpcijas princips ir piemērojams tostarp procedūrās par uzņēmumiem piemērojamo konkurences tiesību normu pārkāpumiem, kurās var tikt uzlikts naudas sods vai kavējuma nauda (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumi lietā C-199/92 P *Hüls/Komisija*, *Recueil*, I-4287. lpp., 149. un 150. punkts, un lietā C-235/92 P *Montecatini/Komisija*, *Recueil*, I-4539. lpp., 175. un 176. punkts; iepriekš 62. punktā minētais spriedums *JFE* lietā, 178. punkts).
- 64 Lai gan Komisijai ir jānorāda precīzi un saskaņoti pierādījumi, lai pamatotu stingru pārliecību, ka pārkāpums ir izdarīts, ir jāuzsver, ka katram Komisijas iesniegtajam pierādījumam nav noteikti jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru pārkāpuma aspektu. Pietiek, ka iestādes sniegtais netiešu pierādījumu kopums, izvērtēts visaptveroši, atbilst šai prasībai, kā tas noteikts judikatūrā attiecībā uz EKL 81. panta īstenošanu (šajā ziņā skat. Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija*, *Recueil*, I-8375. lpp., 513.–523. punkts). Šis princips ir piemērojams arī lietās, kas attiecas uz EKL 82. panta īstenošanu (Vispārējās tiesas 2010. gada 1. jūlija spriedums lietā T-321/05 *AstraZeneca/Komisija*, Krājums, II-2805. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *AstraZeneca* lietā”, 477. punkts).
- 65 Runājot par pierādījuma spēku, kāš piemīt Komisijas izmantotajiem pierādījumiem, ir jānošķir divas situācijas.
- 66 Pirmkārt, ja Komisija, pamatojoties uz pieņēmumu, ka konstatētie fakti nevar būt izskaidrojumi citādi kā vien ar pret konkurenci vērstas rīcības pastāvēšanu, konstatē konkurences tiesību normu pārkāpumu, Savienības tiesai attiecīgais lēmums būtu jāatceļ, ja attiecīgie uzņēmumi izvirza argumentāciju, kas sniedz Komisijas konstatēto faktu atšķirīgu skaidrojumu un kas tādējādi ļauj faktu izskaidrojumu, kuru Komisija izmantojusi, lai izdarītu secinājumu par pārkāpuma esamību, aizstāt ar citu ticamu izskaidrojumu. Proti, šādā gadījumā būtībā nevar uzskatīt, ka Komisija ir pierādījusi konkurences tiesību pārkāpuma pastāvēšanu (šajā ziņā skat. Tiesas 1984. gada 28. marta spriedumu apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *Compagnie royale asturienne des mines* un *Rheinzink/Komisija*,

Recueil, 1679. lpp., 16. punkts, un 1993. gada 31. marta spriedumu apvienotajās lietās C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 un no C-125/85 līdz C-129/85 *Ahlström Osakeyhtiö* u.c./Komisija, *Recueil*, I-1307. lpp., 126. un 127. punkts).

- 67 Otrkārt, ja Komisija pamatojas uz pierādījumiem, kas principā ir pietiekami, lai pierādītu pārkāpuma esamību, attiecīgajam uzņēmumam nepietiek ar norādi uz iespēju, ka pastāv apstākļi, kas varētu ietekmēt minēto pierādījumu pierādījuma vērtību, lai Komisijai rastos pienākums pierādīt, ka šis apstākļi nav varējis ietekmēt to pierādījuma vērtību. Tieši pretēji, izņemot gadījumus, kad attiecīgais uzņēmums šādu pierādījumu nevar sniegt pašas Komisijas rīcības dēļ, attiecīgajam uzņēmumam juridiski pietiekami ir jāpierāda, pirmām kārtām, apstākļa, uz ko tas norāda, esamība, un, otrām kārtām, ka šis apstākļi liek apšaubīt pierādījumu, uz ko balstās Komisija, pierādījuma vērtību (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2010. gada 15. decembra spriedumu lietā T-141/08 *E.ON Energie*/Komisija, Krājums, II-5761. lpp., 56. punkts).
- 68 Ievērojot iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jāpārbauda, vai Komisija juridiski pietiekami – ņemot vērā prasītājas pamatus – ir pierādījusi apstrīdētajā lēmumā norādītos apstākļus.

2. Par atlaižu un maksājumu, kas piešķirti kā atlīdzība par ekskluzīvo apgādi, juridisku kvalifikāciju

- 69 Apstrīdētā lēmuma preambulas 924. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka par labu *Dell*, *HP*, *NEC* un *Lenovo* piešķirto atlaižu summa faktiski bija piesaistīta nosacījumam, ka šie uzņēmumi iegādājas visus vai gandrīz visus to vajadzībām nepieciešamos *CPU x86* – vismaz noteiktajā segmentā – no *Intel* un ka līdz ar to šo uzņēmumu izvēles brīvība bija ierobežota. Runājot par maksājumiem, kas piešķirti *MSH*, Komisija tajā pašā preambulas apsvērumā ir konstatējusi, ka šie maksājumi bija pakļauti nosacījumam, ka *MSH* pārdod tikai ar *Intel* ražotajiem *CPU x86*. aprīkotos datorus, un ka tie tāpat ierobežoja *MSH* izvēles brīvību. Apstrīdētā lēmuma preambulas 925. apsvērumā Komisija ir norādījusi, ka, tā kā šai rīcībai neesot objektīva pamatojuma, ar šiem konstatējumiem pietiekot, lai pierādītu EKL 82. panta pārkāpumu.
- 70 Prasītāja apstrīd piešķirto maksājumu juridisko kvalifikāciju, kādu to sniegusi Komisija. Būtībā tā norāda, ka Komisijai esot bijis jāizvērtē globālais faktiskais konteksts, lai noteiktu, vai inkriminētās atlaides un maksājumi bija spējīgi ierobežot konkurenci. Pirms tā secinājusi, ka atlaižu piešķiršana ir pretrunā EKL 82. pantam, Komisijai esot bijis jāpierāda, ka ar šīm atlaidēm faktiski ir iespējams izstumt konkurentus no tirgus, radot kaitējumu patērētājiem. Ja rīcība jau ir notikusi pagātnē, Komisijai esot jāpierāda, ka inkriminētie nolīgumi faktiski ir izraisījuši konkurentu izstumšanu.
- 71 Komisija norāda, ka konkrētās atlaides esot uzskatāmas par “lojalitātes atlaidēm *Hoffmann-La Roche* judikatūras izpratnē”, kā tas izriet no Tiesas 1979. gada 13. februāra sprieduma lietā 85/76 *Hoffmann-La Roche*/Komisija (*Recueil*, 461. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā”). Tā uzskata, ka attiecībā uz šā veida rīcību neesot nepieciešams katrā konkrētā gadījumā pierādīt reālu vai potenciālu izstumšanas iedarbību.
- a) Par atlaidēm, kas piešķirtas par labu *OEM* kā atlīdzība par ekskluzīvo vai gandrīz ekskluzīvo apgādi
- 1) Par juridisko kvalifikāciju
- 72 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas, ka tirgū dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, kas – pat pēc to lūguma – saista pircējus ar pienākumu vai solījumu visu vai būtisku daļu no to vajadzībām nepieciešamā iegādāties tikai no šī uzņēmuma, ir dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana EKL 82. panta izpratnē neatkarīgi no tā, vai attiecīgais pienākums ir paredzēts bez tālākiem noteikumiem vai arī apmaiņā pret atlaižu piešķiršanu (iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche*

lietā, 89. punkts, un Vispārējās tiesas 2010. gada 9. septembra spriedums lietā T-155/06 *Tomra Systems* u.c./Komisija, Krājums, II-4361. lpp., turpmāk tekstā – “Vispārējās tiesas spriedums *Tomra* lietā”, 208. punkts).

- 73 Tas tā ir arī tad, ja šis uzņēmums, nesaistīdams pircējus ar formālām saistībām, vai nu atbilstoši ar pircējiem noslēgtiem līgumiem, vai arī vienpusēji piemēro lojalitātes atlaižu sistēmu, proti, atlaides, kas ir saistītas ar nosacījumu, ka klients – turklāt neatkarīgi no savu pirkumu apjoma, vai tas būtu liels vai mazs, – visu vai būtisku daļu no savām vajadzībām nepieciešamā iegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma (iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā, 89. punkts, un Tiesas 2012. gada 19. aprīļa spriedums lietā C-549/10 P *Tomra Systems* u.c./Komisija, turpmāk tekstā – “Tiesas spriedums *Tomra* lietā”, 70. punkts).
- 74 Konkrētāk runājot par ļaunprātīgās rīcības, kas izpaužas kā dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma veikta atlaižu piešķiršana, kvalifikāciju ir jānošķir trīs atlaižu kategorijas (šajā ziņā skat. Tiesas 1983. gada 9. novembra spriedumu lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *Michelin I* lietā”, 71.–73. punkts, un 2007. gada 15. marta spriedumu lietā C-95/04 P *British Airways*/Komisija, Krājums, I-2331. lpp., turpmāk tekstā – “Tiesas spriedums *British Airways* lietā”, 62., 63., 65., 67. un 68. punkts).
- 75 Pirmkārt, parasti uzskata, ka kvantitatīvu atlaižu sistēmām (turpmāk tekstā – “kvantitātes atlaides”), kas saistītas vienīgi ar no dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma veiktās iegādes apjomu, nav EKL 82. pantā aizliegtās ierobežojošas ietekmes tirgū. Ja piegādātā daudzuma palielināšanās rezultātā piegādātājam samazinās izmaksas, tam ir tiesības, izmantojot labvēlīgāku tarifu, ļaut savam klientam gūt arī labumu no šā samazinājuma. Tādēļ tiek uzskatīts, ka kvantitātes atlaides atspoguļo dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma panākto efektivitātes guvumu un apjomradītu ietaupījumu (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *Michelin II* lietā”, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 76 Otrkārt, pastāv atlaides, kuru piešķiršana ir piesaistīta nosacījumam, ka klients visu vai būtisku daļu no to vajadzībām nepieciešamā iegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma. Šis atlaižu veids, ko Komisija apzīmē ar izteicienu “lojalitātes atlaides *Hoffmann-La Roche* judikatūras izpratnē”, turpmāk tekstā tiks saukts par “ekskluzivitātes atlaidēm”. Ir jāuzsver, ka šis izteiciens tiks izmantots arī attiecībā uz atlaidēm, kas ir piesaistītas nevis nosacījumam par 100 % apgādi, bet gan nosacījumam, ka klients būtisku daļu no to vajadzībām nepieciešamā iegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma.
- 77 Šādas ekskluzivitātes atlaides, ko piemēro dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, ir nesaderīgas ar mērķi nodrošināt neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū, jo to pamatā – izņemot ārkārtas apstākļus – nav šo finansiālo priekšrocību pamatojoša ekonomiska izpildījuma, bet tās sliecas pircējam atņemt vai ierobežot izvēles iespēju attiecībā uz iegādes avotiem un likt citiem ražotājiem šķēršļus pieejai tirgum (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 90. punkts, un iepriekš 72. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 209. punkts). Proti, šādas atlaides ar finansiālu priekšrocību sniegšanu ir vērstas uz to, lai kavētu, ka klienti savām vajadzībām nepieciešamo iegādātos no konkurējošiem ražotājiem (iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā, 90. punkts, un iepriekš 72. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums *Tomra* lietā, 210. punkts).
- 78 Treškārt, pastāv citas atlaižu sistēmas, kurās finansiāls stimul nav tieši piesaistīts nosacījumam par ekskluzīvo vai gandrīz ekskluzīvo iegādi no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma, bet kurās atlaižu piešķiršanas mehānismam arī varētu būt lojalitātes ietekme (turpmāk tekstā – “trešās kategorijas atlaides”). Šajā atlaižu kategorijā cita starpā ietilpst sistēmas, kurās atlaides ir atkarīgas no individuālajiem pārdevumu mērķiem un nav uzskatāmas par ekskluzivitātes atlaidēm, jo tas neietver nekādas saistības par ekskluzivitāti vai saistības iegādāties noteiktu daļu no to vajadzībām nepieciešamā no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma. Lai noteiktu, vai šādu atlaižu piemērošana ir uzskatāma par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgo izmantošanu, ir jānovērtē visi apstākļi kopumā, tostarp

atlaižu piešķiršanas kritēriji un kārtība, un jāpārbauda, vai šīs atlaides ar tādas priekšrocības sniegšanu, kuras pamatā nav nekāda to attaisnojoša ekonomiska izpildījuma, sliecas pircējam atņemt vai ierobežot izvēles iespēju attiecībā uz iegādes avotiem, likt konkurentiem šķēršļus pieejai tirgum vai ar izkropļotu konkurenci nostiprināt dominējošo stāvokli (šajā ziņā skat. iepriekš 74. punktā minēto spriedumu *Michelin I* lietā, 73. punkts; iepriekš 74. punktā minēto Tiesas spriedumu *British Airways* lietā, 65. un 67. punkts, un iepriekš 73. punktā minēto spriedumu *Tomra* lietā, 71. punkts).

- 79 Par labu *Dell*, *HP*, *NEC* un *Lenovo* piešķirtās atlaides, uz kurām Komisija norāda tostarp apstrīdētā lēmuma 1. panta a) līdz d) punktā, ir otrās kategorijas atlaides, t.i., ekskluzivitātes atlaides. Proti, saskaņā ar apstrīdētajā lēmumā ietvertajiem Komisijas konstatējumiem attiecīgās atlaides bija piesaistītas nosacījumam, ka klients – vismaz noteiktā segmentā – iegādājas no *Intel* vai nu visus tā vajadzībām nepieciešamos *CPU x86*, ciktāl runa ir par *Dell* un *Lenovo*, vai arī būtisku daļu no tā vajadzībām nepieciešamā, kas konkrētajā lietā ir 95 % *HP* gadījumā un 80 % – *NEC* gadījumā.
- 80 Ir jānorāda, ka pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, ekskluzivitātes atlaižu ļaunprātīga rakstura kvalifikācija nav atkarīga no konkrētās lietas apstākļu vērtējuma nolūkā noteikt potenciālo izstumšanas iedarbību.
- 81 Proti, no iepriekš 71. punktā minētā sprieduma *Hoffmann-La Roche* lietā (89. un 90. punkts) izriet, ka šā veida atlaides ir uzskatāmas par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ja to piešķiršana nav objektīvi pamatota. Tiesa nav prasījusi pierādīt spēju ierobežot konkurenci konkrētas lietas apstākļos.
- 82 Turklāt no iepriekš 74. punktā minētā sprieduma *Michelin I* lietā un no iepriekš 74. punktā minētā Tiesas sprieduma *British Airways* lietā izriet, ka visu konkrētas lietas apstākļu kopuma novērtējums ir vajadzīgs tikai tad, ja atlaides ietilpst trešajā kategorijā. Proti, iepriekš 74. punktā minētā sprieduma *Michelin I* lietā 71. punktā Tiesa ir atgādinājusi judikatūru, saskaņā ar kuru atlaide, kas vērsta uz to, lai ar finansiālu priekšrocību sniegšanu kavētu, ka klienti iegādātos no konkurējošiem ražotājiem, ir uzskatāma par ļaunprātīgu izmantošanu EKL 82. panta izpratnē. Tālāk, minētā sprieduma 72. punktā, Tiesa ir konstatējusi, ka minētajā lietā aplūkotā atlaižu sistēma nebija ne vienkārša kvantitātes atlaide, ne arī sistēma, kas ietvertu saistības par ekskluzivitāti vai saistības iegādāties noteiktu daļu no [attiecīgā klienta] vajadzībām nepieciešamā no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma. Visbeidzot, šī paša sprieduma 73. punktā Tiesa norādīja, ka “tādēļ” ir jāizvērtē visu apstākļu kopums, tostarp atlaižu piešķiršanas kritēriji un kārtība.
- 83 Iepriekš 74. punktā minētajā Tiesas spriedumā *British Airways* lietā tā pirmām kārtām 62. punktā atgādināja judikatūru, kas izriet no iepriekš 71. punktā minētā sprieduma *Hoffmann-La Roche* lietā, un otrām kārtām norādīja uz atšķirību starp faktiem, kas bija pēdējā minētā sprieduma pamatā, un iepriekš 74. punktā minētā sprieduma *Michelin I* lietā pamatā esošajiem faktiem, 65. punktā uzsverot, ka minētais spriedums attiecās uz atlaidēm, kas neietvēra nekādas dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma klientu saistības par ekskluzivitāti vai saistības iegādāties noteiktu daļu no to vajadzībām nepieciešamā no šī uzņēmuma. Tālāk, 67. punktā tā norādīja, ka saskaņā ar judikatūru, lai noteiktu, vai dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums ir ļaunprātīgi izmantojis šo stāvokli, piemērojot tādu atlaižu sistēmu, “kas ir aprakstīta šā sprieduma 65. punktā”, ir jāizvērtē visi apstākļi kopumā. Visbeidzot, 68. punktā Tiesa norādīja, ka nepieciešamība pārbaudīt, vai atlaides rada izstumšanas iedarbību, attiecas uz tādu atlaižu vai prēmiju sistēmu, “kas nav nedz kvantitātes, nedz uzticības [lojalitātes] atlaides vai prēmijas [...] sprieduma [*Hoffmann-La Roche* lietā] izpratnē”.
- 84 Tātad saskaņā ar judikatūru visi apstākļi kopumā ir jāizvērtē tikai trešās kategorijas atlaižu gadījumā, nevis ekskluzivitātes atlaižu, kas ietilpst otrajā kategorijā, gadījumā.
- 85 Šo pieeju pamato apstāklis, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piešķirtās ekskluzivitātes atlaides jau pēc savas būtības spēj ierobežot konkurenci.

- 86 Proti, spēja saistīt klientus ar dominējošajā stāvoklī esošo uzņēmumu ir raksturīga ekskluzivitātes atlaide. Fakts, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums piešķir atlaides kā atlīdzību par to, ka klients iegādājas visu vai būtisku daļu no to vajadzībām nepieciešamā [no šī uzņēmuma], nozīmē, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums sniedz finansiālu priekšrocību, kas vērsta uz to, lai kavētu, ka klienti iegādātos no konkurējošiem ražotājiem. Tādēļ, lai noteiktu, vai šīs atlaides ir vērstas uz to, lai kavētu, ka klienti iegādātos no konkurentiem, nav jāpārbauda konkrētās lietas apstākļi.
- 87 Turklāt ir jāuzsver, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piešķirtās ekskluzivitātes atlaides jau pēc sava rakstura ir tādas, kas spēj izstumt konkurentus. Proti, finansiāla priekšrocība, kas piešķirta, lai stimulētu klientu iegādāties visu vai būtisku daļu no to vajadzībām nepieciešamā no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma, nozīmē stimulu šim klientam neiegādāties – tā pieprasījuma daļā, uz kuru attiecas ekskluzivitātes nosacījums – no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurentiem.
- 88 Šajā ziņā ir jānorāda, ka izstumšanas iedarbība ir konstatējama ne tikai tad, ja pieeja tirgum ir padarīta konkurentiem neiespējama, bet arī tad, ja šī pieeja ir padarīta grūtāka (šajā ziņā skat. iepriekš 74. punktā minēto Tiesas spriedumu *Michelin I* lietā, 85. punkts; Tiesas 2011. gada 17. februāra spriedumu lietā *C-52/09 TeliaSonera Sverige*, Krājums, I-527. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *TeliaSonera* lietā”, 63. punkts, un iepriekš 75. punktā minēto spriedumu *Michelin II* lietā, 244. punkts). Dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma sniegtais finansiālais stimulants klientam neiegādāties – tā pieprasījuma daļā, uz kuru attiecas ekskluzivitātes nosacījums – no šī uzņēmuma konkurentiem jau pēc sava rakstura spēj šiem konkurentiem pieeju tirgum padarīt grūtāku.
- 89 Lai gan ekskluzivitātes nosacījumiem principā varētu būt labvēlīga ietekme uz konkurenci un tādēļ normālajā konkurētspējīgā tirgus situācijā šo nosacījumu iedarbība būtu jāizvērtē konkrētajā kontekstā (šajā ziņā skat. Tiesas 1991. gada 28. februāra spriedumu lietā *C-234/89 Delimitis*, *Recueil*, I-935. lpp., 14.–27. punkts), šiem apsvērumiem nevar piekrist tāda tirgus gadījumā, kurā – tieši kāda uzņēmēja dominējošā stāvokļa dēļ – konkurence jau ir ierobežota (šajā ziņā skat. Tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedumu lietā *C-310/93 P BPB Industries un British Gypsum/Komisija*, *Recueil*, I-865. lpp., turpmāk tekstā – “Tiesas spriedums *BPB Industries un British Gypsum* lietā”, 11. punkts, un ar minēto spriedumu saistītos ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] secinājumus, *Recueil*, I-867. lpp., 42.–45. punkts).
- 90 Šis risinājums ir attaisnojams ar dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma īpašo atbildību par to, lai tas nekaitētu efektīvai un nekropļotai konkurencei kopējā tirgū, un ar faktu, ka gadījumā, ja kādam uzņēmējam ir spēcīgā pozīcija tirgū, ekskluzīvās piegādes nosacījumi attiecībā uz būtisku klienta iegādes apjoma daļu veido nepieņemamu šķērslī pieejai tirgum (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1993. gada 1. aprīļa spriedumu lietā *T-65/89 BPB Industries un British Gypsum/Komisija*, *Recueil*, II-389. lpp., turpmāk tekstā – “Vispārējās tiesas spriedums *BPB Industries un British Gypsum* lietā”, 65.–68. punkts). Proti, šādā gadījumā iegādes ekskluzivitāte rada papildu kaitējumu tirgus konkurences struktūrai. Tādējādi ļaunprātīgas izmantošanas jēdziens principā ir attiecināms uz jebkādam ekskluzīvās apgādes saistībām par labu dominējošajā stāvoklī esošajam uzņēmumam (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 120., 121. un 123. punkts, iepriekš 89. punktā minēto Tiesas spriedumu *BPB Industries un British Gypsum* lietā, 11. punkts, un iepriekš 89. punktā minētos un ar norādīto spriedumu saistītos ģenerāladvokāta Ležē secinājumus, 46. un 47. punkts).
- 91 Turklāt ir jāuzsver, ka tādām stipram dominējošajam stāvoklim, kāds ir prasītājai, ir raksturīgi, ka attiecībā uz ievērojamu pieprasījuma daļu nepastāv adekvāts dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma ražotā izstrādājuma aizstājējprodukts. Līdz ar to piegādātājs, kurš atrodas dominējošā stāvoklī, lielā mērā ir tāds tirdzniecības partneris, kuru nav iespējams apiet (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 41. punkts; iepriekš 74. punktā minēto Tiesas spriedumu *British Airways* lietā, 75. punkts, un iepriekš 72. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 269. punkts). Aplūkojamajā lietā prasītāja neapstrīd apstrīdētajā lēmumā ietvertos konstatējumus, ka tās stāvoklis tirgū šajā lietā noteiktajā pārkāpuma laikposmā atbilda tirdzniecības partnera, kuru nav iespējams apiet, stāvoklim.

- 92 No tirdzniecības partnera, kuru nav iespējams apiet, stāvokļa izriet, ka klienti katrā ziņā kādu daļu no to vajadzībām nepieciešamā iegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma (turpmāk tekstā – “neapstrīdamā daļa”). Dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurents tāad var konkurēt par klienta apgādi nevis pilnā apjomā, bet gan tikai par pieprasījuma daļu, kas pārsniedz neapstrīdamo daļu (turpmāk tekstā – “apstrīdamā daļa”). Apstrīdamā daļa tādējādi ir daļa no klienta vajadzībām, kas reāli varētu tikt nodota dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurentam attiecīgajā laikposmā, kā to norāda Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1009. apsvērumā. Ekskluzivitātes atlaides piešķiršana no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma puses padara grūtāku konkurentam piegādāt šī uzņēmuma klientam savus izstrādājumus. Proti, ja dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma klients iegādājas no konkurenta, neievērojot ekskluzivitātes vai gandrīz pilnīgas ekskluzivitātes nosacījumu, tam rodas risks zaudēt ne tikai atlaides attiecībā uz [izstrādājumu] vienībām, kas attiecinātas uz šo konkurentu, bet arī visas ekskluzivitātes atlaides.
- 93 Tāad, lai sniegtu pievilcīgu piedāvājumu, dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurentam nepietiek ar to, ka tas piedāvā pievilcīgus nosacījumus attiecībā uz [izstrādājumu] vienībām, ko tas pats var piegādāt klientam, bet tam arī ir jāpiedāvā šim klientam kompensācija par ekskluzivitātes atlaides zaudēšanu. Tādējādi, lai sniegtu pievilcīgu piedāvājumu, konkurentam atlaides, ko dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums piešķir attiecībā uz visām vai gandrīz visām klienta vajadzībām, tostarp neapstrīdamo daļu, ir jāattiecinā tikai uz apstrīdamo daļu. Tāad ekskluzivitātes atlaides piešķiršana no tirdzniecības partnera, kuru nav iespējams apiet, puses konkurenta iespēju piedāvāt pievilcīgu cenu un līdz ar to piekļūt tirgum padara strukturāli grūtāku. Ekskluzivitātes atlaides piešķiršana ļauj dominējošajā stāvoklī esošajam uzņēmumam savu ekonomisko varu, kas tam ir attiecībā uz klienta vajadzību neapstrīdamo daļu, izmantot kā sviru, lai nodrošinātu sev arī apstrīdamo daļu, tādējādi konkurentam pieeju tirgum padarot grūtāku.
- 94 Visbeidzot ir jāatzīmē, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums joprojām var attaisnot ekskluzivitātes atlaižu sistēmas izmantošanu, it īpaši pierādot, ka tā rīcība ir objektīvi nepieciešama vai ka iespējamo šīs rīcības ierobežojošo iedarbību var līdzsvarot vai pat pārspēt ar priekšrocībām efektivitātes ziņā, kādas nāk arī par labu patērētājiem (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 90. punkts; iepriekš 74. punktā minēto Tiesas spriedumu *British Airways* lietā, 85. un 86. punkts, un Tiesas 2012. gada 27. marta spriedumu lietā *C-209/10 Post Danmark*, turpmāk tekstā – “spriedums *Post Danmark* lietā”, 40. un 41. punkts un tajos minētā judikatūra). Tomēr aplūkojamajā lietā prasītāja šajā ziņā nav izvirzījusi nevienu argumentu.

2) Par prasītājas argumentiem

2.1) Par argumentiem, ka Komisijai esot jāizvērtē konkrētās lietas apstākļi, lai vismaz pierādītu iespējamo izstumšanas iedarbību

- 95 Prasītāja norāda, ka Komisijai esot jāizvērtē konkrētās lietas apstākļi, lai vismaz pierādītu iespējamo izstumšanas iedarbību.
- 96 Pirmkārt, prasītāja balstās uz iepriekš 74. punktā minētā sprieduma *Michelin I* lietā 73. punktu un uz iepriekš 74. punktā minētā Tiesas sprieduma *British Airways* lietā 67. punktu. Tomēr minētie punkti attiecas uz trešās kategorijas atlaidēm, un tāad tiem nav nozīmes saistībā ar ekskluzivitātes atlaidēm.
- 97 Šajā ziņā ir jānorāda arguments, ko prasītāja izvirzījusi tiesas sēdē un saskaņā ar kuru Tiesa esot atteikusies no ekskluzivitātes atlaižu un trešās kategorijas atlaižu nošķiršanas iepriekš 73. punktā minētajā Tiesas spriedumā *Tomra* lietā. Ir taisnība, ka minētā sprieduma 70. punktā Tiesa pirmām kārtām atgādināja šā sprieduma 73. punktā citēto formulu, saskaņā ar kuru tas, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums piemēro lojalitātes atlaižu sistēmu, ir uzskatāms par ļaunprātīgu izmantošanu, un tālāk, 71. punktā, piebilda, ka “šajā ziņā ir jānovērtē visi apstākļi kopumā [...]”. Tomēr, kā to pareizi norāda Komisija, no minētā sprieduma konteksta izriet, ka līdz ar to Tiesa nav

paplašinājusi konkrētās lietas apstākļu vērtējuma piemērošanas jomu, attiecinot to uz ekskluzivitātes atlaidēm. Proti, minētā sprieduma 70. un 71. punktā ietvertie apsvērumi, kuros Tiesa ir atgādinājusi judikatūru, ir daļa no vērtējuma attiecībā uz trešo prasības pamatu, kas attiecas nevis uz ekskluzivitātes atlaižu sistēmu, bet gan uz trešās kategorijas atlaižu sistēmu, t.i., individualizētu retroaktīvu atlaižu sistēmu (iepriekš 73. punktā minētais Tiesas spriedums *Tomra* lietā, 73., 74., 77. un 78. punkts, un ar minēto spriedumu saistītie ģenerālvokāta Mazaka [*Mazák*] secinājumi, 27. punkts).

- 98 Otrkārt, prasītāja atsauca uz Tiesas 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā *C-280/08 P Deutsche Telekom/Komisija* (Krājums, I-9555. lpp., turpmāk tekstā – “Tiesas spriedums *Deutsche Telekom* lietā”, 175. punkts), iepriekš 88. punktā minēto spriedumu *TeliaSonera* lietā (28. punkts) un iepriekš 94. punktā minēto spriedumu *Post Danmark* lietā (26. punkts). Minētajos spriedumos Tiesa ir nospriedusi, ka, “lai noteiktu, vai dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, piemērojot savu cenu politiku, ir ļaunprātīgi izmantojis šo stāvokli, ir jāizvērtē visi apstākļi [..]”.
- 99 Tomēr minētās judikatūras tvērums attiecas tikai uz cenu politiku un neietekmē ekskluzivitātes atlaižu juridisko kvalifikāciju. Proti, iepriekš 98. punktā minētais Tiesas spriedums *Deutsche Telekom* lietā un iepriekš 88. punktā minētais spriedums *TeliaSonera* lietā attiecās uz maržu saspiešanas praksi un iepriekš 94. punktā minētais spriedums *Post Danmark* lietā attiecās uz zemo cenu politiku, un tātad šo trīs lietu priekšmets bija cenu noteikšanas politika. Taču šajā lietā runa nav par cenu noteikšanas politiku. Saistībā ar dažādiem *OEM* piešķirtajām atlaidēm apstrīdētajā lēmumā ietvertais pārmetums prasītājam ir balstīts nevis uz precīzu atlaižu apmēru un tātad prasītājas piemērotajām cenām, bet gan uz faktu, ka to piešķiršana bija pakļauta nosacījumam par ekskluzīvo vai gandrīz ekskluzīvo apgādi. Atšķirīga pieeja attiecībā uz ekskluzivitātes atlaidēm un cenu noteikšanas politiku ir izskaidrojama ar apstākli, ka atšķirībā no ekskluzīvās apgādes stimulēšanas cenu limenis pats par sevi nevar tikt uzskatīts par prettiesisku.
- 100 Šajā ziņā ir jānorāda arī arguments, ko prasītāja izvirzījusi tiesas sēdē un saskaņā ar kuru iepriekš 94. punktā minētais spriedums *Post Danmark* lietā attiecas uz lojalitātes atlaidēm, kas ir līdzīgas šajā lietā aplūkojamajām atlaidēm. Proti, minētajā lietā tiesvedība Tiesā attiecās uz *Post Danmark* politiku attiecībā pret tās galvenā konkurenta bijušiem klientiem, kuriem tika piemēroti tarifi, kas atšķiras no tās esošajiem klientiem piemērojamajiem tarifiem, un *Post Danmark* nav izdevies pamatot šīs būtiskās atšķirības tā tarifu nosacījumos un atlaidēs ar kādiem apsvērumiem, kas būtu saistīti ar tās izmaksām; šīs darbības Dānijas konkurences iestāde kvalificēja kā “primāro cenu diskrimināciju” (iepriekš 94. punktā minētais spriedums *Post Danmark* lietā, 8. punkts). Taču šajā pret konkurenci vērstās rīcības formulējumā nav nekādas norādes uz ekskluzivitātes atlaižu sistēmu. Gluži pretēji, tiesvedība, saistībā ar kuru bija iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, attiecās vienīgi uz [dominējošā stāvokļa] ļaunprātīgas izmantošanas esamību zemo un selektīvo cenu dēļ (iepriekš 94. punktā minētais spriedums *Post Danmark* lietā, 15.–17. punkts). Tātad, atbildot uz tai uzdoto prejudiciālo jautājumu, Tiesa ir vienīgi atbildējusi uz jautājumu, kādos apstākļos zemo cenu politika ir jāuzskata par ļaunprātīgu izstumšanu no tirgus, kas ir pretēja EKL 82. pantam (iepriekš 94. punktā minētais spriedums *Post Danmark* lietā, 19. punkts).
- 101 Līdz ar to šī prasītājas argumentācija ir jānorāda.

2.2) Par argumentu, ka Komisijai esot jāpierāda konkrētā izstumšanas iedarbība

- 102 Prasītāja norāda, ka tad, ja attiecīgās darbības ir notikušas pagātnē, Komisijai esot jāpierāda konkrētā izstumšanas iedarbība. Komisija esot pieļāvusi kļūdu, neņemot vērā to, ka prasītājas rīcībai neesot bijušas konkrētās pret konkurenci vērstas sekas. Turklāt prasītāja norāda, ka Komisijai esot jānosaka cēloņsakarība starp inkriminēto rīcību un sekām tirgū.
- 103 Vispirms ir jākonstatē, ka pat konkrētās lietas apstākļu novērtējuma ietvaros Komisijai ir jāpierāda vienīgi tas, ka attiecīga rīcība var ierobežot konkurenci (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 68. punkts, un iepriekš 88. punktā minēto spriedumu *TeliaSonera* lietā,

64. punkts). Dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma, kas ir tirdzniecības partneris, kuru nav iespējams apiet, piešķirto ekskluzivitātes atlaižu mehānisms tam ļauj izmantot klienta pieprasījuma neapstrīdamo daļu kā sviru, lai nodrošinātu sev arī apstrīdamo daļu (skat. šā sprieduma 93. punktu). Ja pastāv šāds komercinstruments, nav nepieciešams analizēt atlaižu konkrēto iedarbību uz konkurenci (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 79. punkts).

104 Tālāk, ņemot vērā, ka nav nepieciešams pierādīt atlaižu konkrētās sekas, no tā noteikti izriet, ka Komisijai arī nav jāpierāda cēloņsakarības saikne starp inkriminēto rīcību un konkrētām sekām tirgū. Tātad prasītājas apgalvotais apstāklis, ka klienti iegādājas tikai pie prasītājas tādu komerciālo iemeslu dēļ, kas ir pilnībā neatkarīgi no atlaidēm, pat ja pieņemtu, ka šis apgalvojums atbilst patiesībai, neatspēko secinājumu, ka šīs atlaides var stimulēt klientus uz ekskluzīvo apgādi.

105 Visbeidzot ir jāuzsver, ka – vēl jo vairāk – Komisijai nav jāpierāda ne tiešs kaitējums patērētājiem, ne arī cēloņsakarības saikne starp šādu kaitējumu un apstrīdētajā lēmumā pārņemto rīcību. Proti, saskaņā ar judikatūru EKL 82. pants attiecas ne tikai uz praksi, kas var tieši kaitēt patērētājiem, bet arī uz to, kas tiem kaitē, apdraudot efektīvas konkurences struktūru (iepriekš 74. punktā minētais Tiesas spriedums *British Airways* lietā, 106. punkts).

2.3) Par argumentu saistībā ar formālo pienākumu neesamību

106 Prasītāja norāda, ka šajā lietā aplūkojamās atlaides neesot ietvērušas formālus vai saistošus ekskluzivitātes pienākumus. Tomēr no iepriekš 71. punktā minētā sprieduma *Hoffmann-La Roche* lietā (89. punkts) izriet, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums ļaunprātīgi izmanto šo stāvokli, piemērojot ekskluzivitātes atlaižu sistēmu, pat tad, ja “pircējiem nav noteikts formāls pienākums”. Šajā ziņā Komisija pareizi uzsver, ka ekskluzivitātes atlaižu pret konkurenci vērsta stimulēšana izriet nevis no tā, ka būtu noteikts formāls pienākums iegādāties vienīgi vai gandrīz vienīgi no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma, bet gan no apstākļa, ka līdz ar šo iegādi tiek iegūtas kādas finansiālās priekšrocības vai tiek novērsti finansiāli zaudējumi. Tātad pietiek ar to, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums drošā veidā dod klientam signālu, ka finansiālās priekšrocības piešķiršana ir atkarīga no ekskluzīvās vai gandrīz ekskluzīvās apgādes.

2.4) Par argumentu saistībā ar atlaižu apmēra nozīmīgumu

107 Prasītāja apgalvo, ka Komisija neesot ņēmusi vērā atlaižu, ko *Intel* piešķirusi *OEM* kā atlīdzību par ekskluzīvo vai gandrīz ekskluzīvo apgādi, mērogu un ka neesot loģiski izvirzīt pārmetumus par ļoti nelielām atlaidēm (piemēram, USD 1 apmērā), ko *AMD* varētu pārspēt.

108 Tomēr, kā to pareizi norāda Komisija, apstrīdētajā lēmumā runa ir nevis par atlaižu līmeni, bet gan par ekskluzivitāti, par kuru tās tika piešķirtas kā atlīdzība. Tātad ir jābūt vienīgi iespējai, ka atlaides var stimulēt klientu uz ekskluzīvo apgādi, neatkarīgi no jautājuma, vai konkurējošais piegādātājs varētu piedāvāt klientam kompensāciju par atlaižu zaudēšanu piegādātāja maiņas gadījumā.

109 Līdz ar to nav nepieciešams pārbaudīt, vai prasītājas norādītajā tīri teorētiskajā piemērā ar atlaidi tikai USD 1 apmērā šāda minimāla atlaide varētu būt stimuls klientam ievērot ekskluzivitātes nosacījumu. Proti, aplūkojamajā lietā Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka prasītāja bija piešķirusi *OEM* atlaides par vairākiem miljoniem USD gadā. Turklāt Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka šīs atlaides vismaz daļēji tika piešķirtas kā atlīdzība par ekskluzivitāti (skat. šā sprieduma 444.–584., 673.–798., 900.–1017., 1145.–1208. un 1381.–1502. punktu). Ar šiem apstākļiem pietiek, lai varētu secināt, ka apstrīdētajā lēmumā aplūkotās ekskluzivitātes atlaides varēja stimulēt *OEM* uz ekskluzīvo apgādi.

2.5) Par argumentu saistībā ar ilguma nozīmīgumu

- 110 Prasītājas ieskatā esot jāņem vērā, ka tās piegādes līgumu darbības termiņš bija īss, kā arī apstākļi, ka daži no šiem līgumiem varēja tikt izbeigti 30 dienu laikā.
- 111 Arī šis arguments ir jānoraida. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka jebkāds finansiāls stimuls par labu ekskluzīvajai apgādei rada papildu kaitējumu tirgus konkurences struktūrai un līdz ar to ir uzskatāms par ļaunprātīgu, ja to īsteno dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums (skat. šā sprieduma 90. punktu).
- 112 Saistībā ar argumentu par iespēju ātri izbeigt līgumus, ir jāuzsver, ka tiesības izbeigt līgumu nekādā veidā nav šķērslis tā faktiskai piemērošanai, kamēr iespēja iebeigt līgumu nav izmantota (iepriekš 90. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums *BPB Industries* un *British Gypsum* lietā, 73. punkts).
- 113 Turklāt ir jānorāda, ka konkrētajā lietā attiecībā uz visiem *OEM* un *MSH* kopējais ekskluzivitātes atlaižu piemērošanas laikposms nebija īss. Proti, šī laikposma ilgums bija no viena gada *Lenovo* gadījumā līdz vairāk nekā pieciem gadiem *MSH* gadījumā. Šajā kontekstā ir jānorāda, ka stimuls klientiem visu vai gandrīz visu no to vajadzībām nepieciešamā iegādāties no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma pastāv tik ilgi, kamēr šis uzņēmums piešķir ekskluzivitātes atlaides, neatkarīgi no tā, vai ir noslēgts viens ilgtermiņa līgums vai vairāki secīgi līgumi ar īsāku darbības termiņu (skat. arī šā sprieduma 195. punktu).

2.6) Par argumentu saistībā ar nelielu tirgus daļu, ko skarot inkriminēta rīcība

- 114 Prasītāja norāda, ka Komisijai esot bijis jāņem vērā apstākļi, ka apstrīdētajā lēmumā pārņemta rīcība attiecās tikai uz nelielu *CPU x86* tirgus daļu, proti, no 0,3 līdz 2 % gadā.
- 115 Vispirms ir jānorāda, ka šā sprieduma 187.–194. punktā izklāstīto iemeslu dēļ šāds arguments ir jāatzīst par neatbilstošu faktiem, jo aprēķina metode, ko prasītāja izmantojusi, lai noteiktu šos skaitļus, ir kļūdaina.
- 116 Turklāt, tas, ka tirgus daļas, ko skar attiecīgā rīcība, iespējams, ir nelielas, nevar tikt atzīts par argumentu, kuram būtu nozīme. Proti, runājot par dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcību tirgū, kurā šā apstākļa dēļ konkurences struktūra jau ir vājināta, jebkāds papildu šīs konkurences struktūras ierobežojums varētu veidot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā, 123. punkts). Līdz ar to Tiesa jau ir noraidījusi kritēriju par “būtiskām sekām” vai *de minimis* sliekšni EKL 82. panta piemērošanas mērķiem (ar iepriekš 97. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā saistītie ģenerālvadvokāta Mazaka secinājumi, 17. punkts).
- 117 Turklāt klientiem, kas atrodas slēgtajā tirgus daļā, ir jābūt iespējai gūt labumu no tirgū maksimāli iespējamā konkurences līmeņa un konkurentiem jābūt iespējai piedalīties uz sniegumu balstītajā konkurencē attiecībā uz visu tirgu, nevis tikai tā daļu (iepriekš 73. punktā minētais Tiesas spriedums *Tomra* lietā, 42. un 46. punkts). Dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums tāpat nevar pamatot ekskluzivitātes atlaižu piešķiršanu noteiktiem klientiem ar apstākli, ka konkurenti joprojām var veikt piegādi citiem klientiem.
- 118 Tādēļ prasītājas argumentācija ir jānoraida.
- 119 Šo iznākumu neatspēko apstākļi, ka iepriekš 73. punktā minētajā Tiesas spriedumā *Tomra* lietā (41.–45. punkts) Tiesa ir apstiprinājusi Vispārējās tiesas apsvērumu, ka tirgus daļa, kas bija slēgta minētajā lietā, ir “būtiska”. Proti, šis apsvērumš neapstiprina tēzi, saskaņā ar kuru nevarot pastāvēt izstumšanas iedarbība, ja tirgus slēgtā daļa nav būtiska. Šajā ziņā ir jānorāda, ka no iepriekš 72. punktā minētā Vispārējās tiesas sprieduma *Tomra* lietā (243. punkts), izriet, ka tā konstatēja, ka, “pat piekrītot

[pat ja būtu jāpiekrit] prasītāju paustajam apgalvojumam, ka nelielas pieprasījuma daļas izslēgšanai neesot nekādas nozīmes, šajā gadījumā šī daļa nebūt nebija neliela”. Tātad Vispārējā tiesa nav izteikusies par to, vai šī tēze ir pareiza.

120 Tiesai pietika apstiprināt Vispārējās tiesas konstatējumu, ka minētajā lietā būtiska tirgus daļa bija slēgta, un šis apstāklis nav jāsaprot tādējādi, ka Tiesa būtu uzskatījusi, ka būtiskas tirgus daļas slēgšana ir ļaunprātīgās izmantošanas konstatējumam nepieciešamais nosacījums. Turklāt savā iepriekš 73. punktā minētajā spriedumā *Tomra* lietā (46. punkts) Tiesa ir skaidri secinājusi, ka, lai piemērotu EKL 82. pantu, nav nepieciešams noteikt konkrētu tirgus slēgšanas robežu, kuru pārsniedzot var uzskatīt, ka attiecīgās darbības ir ļaunprātīga izmantošana, un ka “katrā ziņā” bija juridiski pietiekami pierādīts, ka tirgus ar attiecīgajām darbībām bija slēgts konkurencei.

121 Šis rezultāts tāpat nevar tikt apšaubīts ar Vispārējās tiesas 2003. gada 23. oktobra spriedumu lietā T-65/98 *Van den Bergh Foods/Komisija* (*Recueil*, II-4653. lpp., 160. punkts), uz kuru atsaucas prasītāja un *ACT*. Proti, minētais spriedums neattiecas uz darbībām, kurās finansiāls stimulants būtu tieši saistīts ar nosacījumu, ka klients visu vai būtisku daļu no tā vajadzībām nepieciešamā iegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma. Minētajā lietā dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums bija bez maksas nodevis Īrijas saldējuma mazumtirgotāju rīcībā saldētavas ar nosacījumu, ka tie tās izmantos vienīgi dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piegādātā saldējuma glabāšanai. Mazumtirgotāji tomēr varēja brīvi pārdot konkurentu piegādāto saldējumu, ja tie to glabāja savās saldētavās vai citu saldējuma ražotāju sniegtajās saldētavās.

122 Šajos apstākļos Komisija uzskatīja, ka par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu ir jāatzīst fakts, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums stimulēja Īrijas mazumtirgotājus, kuriem nav ne savu saldētavu, ne arī citu saldējuma ražotāju sniegto saldētavu, noslēgt līgumus par saldētavu piegādi, kas bija pakļauta ekskluzivitātes nosacījumam, piedāvājot tiem sniegt saldētavas individuāli iesaiņota saldējuma, kas paredzēts tūlītējam patēriņam, glabāšanai un nodrošināt to apkopi tādējādi, ka tiem nerodas nekādas tiešas izmaksas (iepriekš 121. punktā minētais spriedums lietā *Van den Bergh Foods/Komisija*, 23. punkts). Tāpat minētajā lietā Komisija konstatēja, ka attiecībā uz aptuveni 40 % tirdzniecības vietu Īrijā vienīgo vai vienīgās saldētavas, kas bija ierīkotas tirdzniecības vietās un domātas saldējuma, kas paredzēts tūlītējam patēriņam, glabāšanai, sniedza dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums (iepriekš 121. punktā minētais spriedums lietā *Van den Bergh Foods/Komisija*, 19. punkts).

123 Šajos apstākļos Vispārējā tiesa iepriekš 121. punktā minētajā spriedumā lietā *Van den Bergh Foods/Komisija* (160. punkts) konstatēja, ka “tas, ka tirgū dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, kas – pat pēc to lūguma – saista 40 % konkrētajā tirgū esošo tirdzniecības vietu ar ekskluzivitātes klauzulu, kas faktiski darbojas kā šīm tirdzniecības vietām noteiktā ekskluzivitāte, ir atzīstama par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu”.

124 Ir jānorāda, ka minētajā lietā tikai attiecībā uz šiem 40 % tirdzniecības vietu nosacījums par vienīgi dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piegādāto produktu glabāšanu faktiski darbojās kā ekskluzivitātes nosacījums, jo pārējām tirdzniecības vietām bija arī citas saldētavas, kurās tās varēja glabāt citu ražotāju piegādāto saldējumu. Līdz ar to no minētā sprieduma nevar tikt secināts, ka attiecībā uz atlaidēm, kas tieši saistītas ar nosacījumu par ekskluzīvo vai gandrīz ekskluzīvo apgādi, būtu nepieciešams noteikt slēgto tirgus daļu.

2.7) Par argumentu, ka apgalvotie ekskluzivitātes nosacījumi neesot aptvēruši būtisku daļu no noteiktu *OEM* vajadzībām

125 Prasītāja uzsver, ka, runājot par dažiem *OEM*, konkrēti, *HP*, *NEC* un *Lenovo*, apstrīdētajā lēmumā Komisijas norādītais ekskluzivitātes nosacījums attiecās nevis uz visu šo *OEM* pieprasījumu pēc *CPU x86*, bet gan *HP* gadījumā tikai uz 95 % no tā vajadzībām pēc *CPU x86*, kas bija domāti tās galddatoriem, kuri savukārt bija paredzēti uzņēmumiem, *NEC* gadījumā tikai uz 80 % no tās

vajadzībām pēc *CPU x86*, kas bija paredzēti tās “klienta” datoriem, proti, galddatoriem un portatīvajiem datoriem, izņemot serverus, un *Lenovo* gadījumā – tikai uz tās vajadzībām pēc *CPU x86*, kas paredzēti portatīvajiem datoriem.

126 Tiesas sēdē prasītāja piebilda, ka *HP* vajadzības pēc *CPU x86*, kas domāti uzņēmumiem paredzētajiem galddatoriem, atbilst vienīgi 30 % no kopējām *HP* vajadzībām pēc *CPU x86*. Tā kā apgalvotais nosacījums aptverot tikai 95 % no *HP* vajadzībām pēc *CPU x86*, kas domāti uzņēmumiem paredzētajiem galddatoriem, tas attiecoties tikai uz aptuveni 28 % no kopējām *HP* vajadzībām pēc *CPU x86* un līdz ar to nevarot tik uzskatīts par ekskluzivitātes nosacījumu.

127 Ar šo argumentu prasītāja būtībā apgalvo, ka par labu *HP*, *NEC* un *Lenovo* piešķirtās atlaides nevarot tikt uzskatītas par ekskluzivitātes atlaidēm, jo nosacījums neattiecoties uz “visām vai būtisku daļu” no šo *OEM* vajadzībām pēc *CPU x86* iepriekš 71. punktā minētā sprieduma *Hoffmann-La Roche* lietā (89. punkts) izpratnē.

128 Šī argumentācija ir jānoraida.

129 Attiecībā uz par labu *HP* piešķirtajām atlaidēm ir jāuzsver, ka attiecīgā rīcība bija saistīta nevis ar nosacījumu, saskaņā ar kuru *HP* būtu jāiegādājas no *Intel* vismaz 28 % no savām kopējām vajadzībām pēc *CPU x86*, bet ar nosacījumu, ka *HP* konkrētajā tirgus segmentā bija jāiegādājas no *Intel* 95 % no tās kopējām vajadzībām pēc *CPU x86*. Nosacījums, saskaņā ar kuru *HP* konkrētajā sektorā bija jāiegādājas no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma 95 % no tās vajadzībām nepieciešamā, nav ne identisks, ne arī līdzīgs hipotētiskajam nosacījumam, saskaņā ar kuru *HP* būtu bijis jāiegādājas no šī uzņēmuma 28 % no tās vajadzībām nepieciešamā visos segmentos.

130 *HP* brīvība iegādāties no *AMD* tās vajadzībām nepieciešamos *CPU x86*, kas domāti uzņēmumiem paredzētajiem galddatoriem, varēja tikt ierobežota *Intel* piešķirto ekskluzivitātes atlaižu dēļ. Proti, ja *HP* būtu nolēmusi iegādāties no *AMD* vairāk nekā 5 % no tās vajadzībām nepieciešamajiem *CPU x86*, kas domāti uzņēmumiem paredzētajiem galddatoriem, un tādējādi neievērot gandrīz pilnīgas ekskluzivitātes nosacījumu, tai rastos riski zaudēt ekskluzivitātes atlaides – un ne tikai attiecībā uz vienībām, kas būtu nopirkas no *AMD*. Tātad, lai tā varētu piegādāt vairāk nekā 5 % no *HP* nepieciešamajiem *CPU x86*, kas domāti uzņēmumiem paredzētajiem galddatoriem, *AMD* būtu bijis ne tikai jāsniedz pievilcīgāks piedāvājums attiecībā uz *CPU x86* *HP* pieprasījuma apstrīdamajā daļā, bet arī jāpiedāvā *HP* kompensācija par ekskluzivitātes atlaižu zaudēšanu. Tieši tā darbojas ekskluzivitātes atlaižu pret konkurenci vērstis mehānisms.

131 Šo mehānismu neneitralizē apstākļi, ka *AMD* varēja piegādāt *HP* tās vajadzībām nepieciešamos *CPU x86* attiecībā uz visiem fiziskām personām paredzētajiem datoriem, kā arī uzņēmumiem paredzētajiem portatīvajiem datoriem. Proti, apstākļi, ka *HP* izvēles brīvība nebija ierobežota šajos tirgus segmentos, nav pamats apšaubīt faktu, ka *HP* izvēles brīvība varēja būt ierobežota uzņēmumiem paredzēto galddatoru segmentā.

132 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurentiem ir jābūt iespējai piedalīties uz sniegumu balstītajā konkurencē attiecībā uz visu tirgu, nevis tikai tā daļu (iepriekš 73. punktā minētais Tiesas spriedums *Tomra* lietā, 42. punkts). Dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums tātad nevar pamatot ekskluzivitātes atlaižu piešķiršanu noteiktiem klientiem ar apstākli, ka tā konkurenti joprojām var veikt piegādi citiem klientiem (skat. šā sprieduma 117. punktu). Tāpat dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums atlaižu piešķiršanu ar nosacījumu par klienta gandrīz ekskluzīvo apgādi konkrētajā tirgus segmentā nevar pamatot ar apstākli, ka šis klients joprojām var iegādāties no konkurentiem tā vajadzībām nepieciešamo citos segmentos.

133 Šajā ziņā nav nozīmes tiesas sēdes laikā *ACT* minētajam apstākli, ka, definējot konkrēto preču tirgu, Komisija nav nošķīrusi profesionāliem paredzētajos datoros un privātpersonām paredzētajos datoros izmantotos *CPU*, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 831. apsvēruma 2. punkta. Proti, šajā

lietā piemēroto ekskluzivitātes atlaižu pret konkurenci vērsts mehānisms funkcionē neatkarīgi no tā, vai profesionāliem paredzētajos datoros un privātpersonām paredzētajos datoros izmantotie *CPU* ir vai nav savstarpēji aizvietojami. Aplūkojamajā lietā nosacījums ir bijis formulēts attiecībā uz *HP* vajadzībām saistībā ar tās galddatoriem, kas paredzēti uzņēmumiem. Tātad *HP* ir bijis jāizmanto *Intel* ražotie *CPU* (turpmāk tekstā – “*CPU Intel*”) uz 95 % tās ražotu galddatoru, kuri bija paredzēti uzņēmumiem un kuros bija ierīkots *CPU x86*. Šajā ziņā nav nozīmes jautājumam, vai šie *CPU* atšķiras no *CPU x86*, kas izmantoti privātpersonām paredzētajiem datoriem, jo, pat ja tie būtu savstarpēji aizvietojami, *HP* nevarētu – nepārkāpjot ekskluzivitātes atlaižu nosacījumu – izmantot konkurentu ražotos *CPU* vairāk nekā 5 % tās galddatoru, kas paredzēti uzņēmumiem.

- 134 Tātad par labu *HP* piešķirtās atlaides ir jāuzskata par ekskluzivitātes atlaidēm, pat ja nosacījums par gandrīz pilnīgu ekskluzivitāti attiecas tikai uz vienu *HP* vajadzību segmentu.
- 135 Attiecībā uz par labu *NEC* piešķirtajām atlaidēm ir jānorāda, ka procentuālā daļa 80 % apmērā, ko paredz nosacījums par ekskluzivitāti, ir pietiekama, lai to uzskatītu pat “būtisku daļu” no tās vajadzībām iepriekš 71. punktā minētā sprieduma *Hoffmann-La Roche* lietā (89. punkts) izpratnē. Šajā ziņā ir jānorāda, ka minētajā spriedumā attiecībā rīcība attiecās uz iegādes saistībām, tostarp attiecībā uz 80 % vai 75 % no klienta vajadzībām (iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā, 83. punkts).
- 136 Apstāklim, ka ekskluzivitātes nosacījums attiecās vienīgi uz galddatoriem un portatīvajiem datoriem, izņemot serverus, nav nozīmes. Šajā ziņā šā sprieduma 130.–132. punktā izklāstītie apsvērumi ir piemērojami *mutatis mutandis*.
- 137 Visbeidzot, runājot par atlaidēm, kas piešķirtas *Lenovo*, apstāklim, ka ekskluzivitātes nosacījums attiecās vienīgi uz portatīvajiem datoriem, nav nozīmes to pašu iemeslu dēļ.

2.8) Par argumentu saistībā ar klientu pirkspēju

- 138 Prasītāja apgalvo, ka klientu pirkspējas dēļ neesot bijusi iespējama [dominējošā stāvokļa] ļaunprātīga izmantošana. Aplūkojamajā lietā klienti esot izmantojuši savu pirkspēju kā sviru, lai iegūtu lielākas atlaides.
- 139 Šis arguments ir jānoraida. Proti, pat ja pieņemtu, ka tas ir pierādīts, apstāklis, ka prasītājas piešķirtās atlaides bija reakcija uz klientu pieprasījumiem un pirkspēju, nevar pamatot to, ka šīs atlaides ir tikušas pakļautas nosacījumam par ekskluzīvo apgādi (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 89. punkts; iepriekš 90. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu *BPB Industries* un *British Gypsum* lietā, 68. punkts, un 2010. gada 25. jūnija spriedumu lietā T-66/01 *Imperial Chemical Industries/Komisija*, Krājums, II-2631. lpp., 305. punkts). Kā Tiesa to norādījusi iepriekš 71. punktā minētajā spriedumā *Hoffmann-La Roche* lietā (120. punkts), apstāklis, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma līgumpartneris pats ir spēcīgs uzņēmums un ka līgums acīmredzami nav tāda spiediena rezultāts, ko dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums īstenotu attiecībā uz tā partneri, neizslēdz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgās izmantošanas faktu, jo šī izmantošana izpaužas kā papildu kaitējums, ko apgādes ekskluzivitāte rada konkurences struktūrai tirgū, kurā sakarā ar dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma klātbūtni konkurences pakāpe jau ir samazināta. Turklāt *OEM* pirkspēja nekādi nemaina apstākli, ka tie bija atkarīgi no prasītājas kā tirdzniecības partnera, ko nav iespējams apiet, *CPU x86* tirgū.

2.9) Par argumentāciju saistībā ar TEK testa nozīmīgumu

- 140 Prasītāja apgalvo, ka TEK tests (skat. šā sprieduma 30. punktu) esot svarīgs faktors, nosakot attiecīgo atlaižu potenciālo izstumšanas iedarbību. TEK tests esot vienīgais pierādījums, ko Komisija sniegusi apstrīdētajā lēmumā, lai pierādītu, ka *Intel* atlaidēm varēja būt pret konkurenci vērsta izstumšanas

iedarbība. Komisija tomēr esot apstrīdējusi tēzi, ka TEK tests ir daļa no juridiskā vērtējuma apstrīdētajā lēmumā. Līdz ar to prasītājas ieskatā apstrīdētajā lēmumā Komisijas sniegtais juridiskais vērtējums nepierādot attiecīgo atlaižu izstumšanas spēju. Turklāt prasītāja uzskata, ka Komisija esot pieļāvusi vairākas kļūdas šī testa piemērošanā. Tās ieskatā TEK testa pareiza piemērošana liecinot, ka *Intel* piešķirtajām atlaidēm neesot izstumšanas spējas.]

- 141 Vispirms ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā veiktajā TEK testā par atskaites punktu ir ņemts šā sprieduma 93. punktā norādītais apstāklis, ka tikpat efektīvam konkurentam, ja tas vēlas dabūt pasūtījumu apstrīdamo daļu, ko līdz šim apmierināja dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, kurš ir tirdzniecības partneris, ko nav iespējams apiet, ir jāpiedāvā klientam kompensācija par ekskluzivitātes atlaidēm, ko klients zaudētu, ja tas iegādātos daļu, kas būtu mazāka nekā tā, kura noteikta ar ekskluzivitātes vai gandrīz pilnīgas ekskluzivitātes nosacījumu. TEK tests mērķis ir noteikt, vai konkurents, kurš ir tikpat efektīvs kā dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums un kuram rodas tādas pašas izmaksas ka minētajam uzņēmumam, šajā gadījumā var joprojām segt savas izmaksas.
- 142 Runājot par TEK testa nozīmi saistībā ar ekskluzivitātes atlaidēm ir jānorāda sekojošais.
- 143 Vispirms ir jāatgādina, ka, lai konstatētu ekskluzivitātes atlaižu prettiesiskumu, nav nepieciešams izvērtēt konkrētas lietas apstākļus (skat. šā sprieduma 80.–93. punktu). Tātad Komisijai nav pienākuma pierādīt ekskluzivitātes atlaižu izstumšanas spēju katrā konkrētā gadījumā.
- 144 Tālāk, no judikatūras izriet, ka pat trešās kategorijas atlaižu gadījumā, attiecībā uz kurām ir jāizvērtē konkrētas lietas apstākļi, nav nepieciešams veikt TEK testu. Piemēram, iepriekš 74. punktā minētajā spriedumā *Michelin I* lietā (81.–86. punkts) Tiesa ir balstījusies uz attiecīgo atlaižu lojalitātes mehānismu, neprasot pierādījumus, izmantojot kvantitatīvo testu, par to, ka konkurenti būtu spiesti veikt pārdošanu ar zaudējumiem, lai varētu kompensēt dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma piešķirtās trešās kategorijas atlaides.
- 145 Turklāt no iepriekš 73. punktā minētā Tiesas sprieduma *Tomra* lietā (73. un 74. punkts) izriet, ka, lai konstatētu pret konkurenci vērstas sekas, nav nepieciešams, lai atlaižu sistēmas dēļ tikpat efektīvs konkurents būtu spiests piedāvāt “negatīvas” cenas, t.i., par ražošanas izmaksām zemākas cenas. Lai konstatētu potenciālās pret konkurenci vērstas sekas, pietiek pierādīt lojalitātes izveidošanas mehānisma esamību (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 79. punkts).
- 146 Līdz ar to, pat ja pieņemtu, ka konkrētās lietas apstākļu izvērtēšana ir nepieciešama, lai pierādītu ekskluzivitātes atlaižu potenciālās pret konkurenci vērstas sekas, tomēr tās nav jāpierāda ar TEK testa palīdzību.
- 147 Turklāt prasītājas arguments, ka TEK tests ir vienīgais pierādījums, ko Komisija sniegusi apstrīdētajā lēmumā, lai pierādītu attiecīgo atlaižu izstumšanas spēju, neatbilst faktiem (skat. šā sprieduma 173.–175. punktu).
- 148 Runājot par prasītājas argumentu, ka tā ar pareizi veiktā TEK testa palīdzību esot pierādījusi, kas attiecīgajām atlaidēm nebija izstumšanas spējas, ir jānorāda sekojošais.
- 149 Vispirms ir jāatgādina, ka izstumšanas iedarbība ir konstatējama ne tikai tad, ja pieeja tirgum ir padarīta konkurentiem neiespējama. Proti, pietiek ar to, ka šī pieeja ir padarīta grūtāka (skat. šā sprieduma 88. punktu).
- 150 Taču ir jākonstatē, ka TEK tests ļauj vienīgi pārbaudīt pieņēmumu par pieeju tirgum, kas padarīta neiespējama, bet neļauj izslēgt iespēju, ka pieeja šim tirgum ir padarīta grūtāka. Ir taisnība, ka negatīvs rezultāts nozīmē, ka tikpat efektīvam konkurentam ekonomiski nav iespējams nodrošināt sev klienta pieprasījuma apstrīdamo daļu. Proti, lai piedāvātu klientam kompensāciju par ekskluzivitātes atlaižu

zaudēšanu, minētais konkurents būtu spiests pārdot savus ražojumus par cenu, kas neļauj tam pat segt savas izmaksas. Tomēr pozitīvais rezultāts nozīmē vienīgi to, ka tikpat efektīvs konkurents spēj segt savas izmaksas (TEK testa gadījumā, kāds tas veikts apstrīdētajā lēmumā un kādu to ierosinājusi prasītāja, vienīgi – vidējās novēršamās izmaksas). Šis apstāklis tomēr nenozīmē, ka nepastāv izstumšanas iedarbība. Proti, ekskluzivitātes atlaižu mehānisms, kāds tas aprakstīts šā sprieduma 93. punktā, joprojām var dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurentiem padarīt pieeju tirgum grūtāku, pat ja šī pieeja nav ekonomiski neiespējama (saistībā ar šo diferenciāciju skat. iepriekš 97. punktā minēto ar Tiesas spriedumu *Tomra* lietā saistīto ģenerālvokāta Mazaka secinājumu 54. punktu).

- 151 No iepriekš minētā izriet, ka nav jāpārbauda, vai Komisija ir pienācīgi veikusi TEK testu, un tāpat nav nepieciešams izskatīt jautājumu, vai prasītājas piedāvātie alternatīvie aprēķini ir veikti pareizi. Proti, pat pozitīvs TEK testa rezultāts nevar izslēgt potenciālo izstumšanas iedarbību, kas ir raksturīga šā sprieduma 93. punktā aprakstītajam mehānismam.
- 152 Šo secinājumu neatspēko iepriekš 88. punktā minētais spriedums *TeliaSonera* lietā, iepriekš 98. punktā minētais Tiesas spriedums *Deutsche Telekom* lietā un iepriekš 94. punktā minētais spriedums *Post Danmark* lietā. Prasītājas ieskatā no minētajiem spriedumiem izrietot, ka galvenais kritērijs ir tas, vai konkurents, kas ir tikpat efektīvs kā dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, varētu turpināt ar to konkurēt. Tomēr ir jāatgādina, ka minētie spriedumi attiecās uz tarifu šķēru praksi (*TeliaSonera* un *Deutsche Telekom*) vai zemo cenu praksi (*Post Danmark*). No šiem spriedumiem izrietošais pienākums veikt cenu un izmaksu analīzi ir izskaidrojams ar to, ka nav iespējams izvērtēt cenas ļaunprātīgu raksturu, šo cenu nesalīdzinot ar citām cenām un izmaksām. Cena pati par sevi nevar būt prettiesiska. Turpretim, ekskluzivitātes atlaides gadījumā tās ļaunprātīgs raksturs ir pamatojams drīzāk ar nosacījumu par ekskluzīvo vai gandrīz ekskluzīvo apgādi, kuram ir pakļauta šīs atlaides piešķiršana, nevis ar atlaides summu.
- 153 Turklāt no iepriekš 73. punktā minētā Tiesas sprieduma *Tomra* lietā (73., 74. un 80. punkts), kas pasludināts vēlāk nekā iepriekšējā punktā minētie spriedumi, izriet, ka nav nepieciešams pārbaudīt, vai atlaižu sistēma piespiež tikpat efektīvu konkurentu piedāvāt “negatīvas” cenas pat tad, ja runa ir par trešās kategorijas atlaidēm. Vēl jo vairāk tas nav jādara saistībā ar ekskluzivitātes atlaidēm.
- 154 Šo secinājumu tāpat neatspēko Komisijas paziņojums “Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot [EKL] 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai” (OV 2009, C 45, 7. lpp.; turpmāk tekstā – “Norādījumi par 82. pantu”).
- 155 Saskaņā ar 2. punktu Norādījumos par 82. pantu “šajā dokumentā ir izklāstītas tās piemērošanas prioritātes, ko Komisija ņems vērā, piemērojot [EKL] 82. pantu”. Kā Komisija norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 916. apsvērumā, tā kā Norādījumu par 82. pantu mērķis ir noteikt prioritātes to lietu izvēlē, uz kurām Komisija koncentrēsies nākotnē, tie nav paredzēti piemērošanai procedūrā, kuru Komisija bija uzsākusi jau pirms to publicēšanas. Tā kā Komisijas lēmums par procedūras uzsākšanu ir datēts ar 2007. gada 26. jūliju, Komisijai tādā katrā ziņā neesot bijis pienākums aplūkojamajā lietā ievērot Norādījumus par 82. pantu.
- 156 Apstāklis, ka Norādījumi par 82. pantu tika publicēti pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, nenozīmē, ka tie bija piemērojami. Proti, fakts, ka Komisija sniedz norādes par prioritātēm, ko tā ņems vērā savā rīcībā nākotnē, nevar būt pamats noteikt tai pienākumu no jauna izskatīt jautājumu, vai būtu par prioritāru jāuzskata lieta, par kuru tā jau bija nolēmusi, ka tā ir izskatāma par prioritāru, un kura turklāt jau atrodas vēlīnā izskatīšanas stadijā.
- 157 Līdz ar to nav nepieciešams izskatīt jautājumu, vai apstrīdētais lēmums atbilst Norādījumiem par 82. pantu.

- 158 Tas vien, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 916. apsvērumā Komisija norādīja, ka tās ieskatā šis lēmums tomēr atbilst Norādījumiem par 82. pantu, nevar būt pamats apšaubīt faktu, ka Norādījumiem par 82. pantu nav nozīmes šajā lietā. Proti, runa skaidri ir par apsvērumu, ko Komisija sniegusi tikai pilnības labad – pēc tam, kad bija paskaidrojusi, ka Norādījumi par 82. pantu šajā lietā nav piemērojami.
- 159 Saistībā ar prasītājas minēto apstākli, ka Komisijas loceklis, kas tolaik bija atbildīgs par konkurences jautājumiem, savā 2009. gada 17. jūlija runā bija norādījis, ka *Intel* lietā Komisija ir piemērojusi TEK testu atbilstoši Norādījumos par 82. pantu definētajai metodoloģijai, ir jānorāda, ka no apstrīdētā lēmuma, kuru pieņēmusi komisāru kolēģija, skaidri izriet, ka Komisija uzskatīja, ka Norādījumi par 82. pantu nebija piemērojami un ka TEK tests nav elements, kas būtu nepieciešams, lai pierādītu attiecīgās prakses prettiesiskumu. Līdz ar to Komisija veica TEK testu un norādīja, ka apstrīdētais lēmums atbilst Norādījumiem par 82. pantu, vienīgi pilnības labad. Apstāklis, ka Komisijas loceklis, kas bija atbildīgs par konkurences jautājumiem, pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas savā runā minēja, ka Komisija *Intel* lietā bija veikusi TEK testu, šajā sakarā neprecizējot, ka šis tests ir veikts tikai pilnības labad, nevar grozīt interpretāciju, kas sniedzama attiecībā uz apstrīdēto lēmumu.
- 160 Atbildot uz tiesas sēdē uzdoto jautājumu, prasītāja norādīja, ka tās argumentācija saistībā ar TEK testa, kuram ir bijusi svarīga loma administratīvajā procesā, nozīmīgumu ir jāsaprot tādējādi, ka tā balstās arī uz tiesiskās palāvības principu.
- 161 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesības pieprasīt tiesisko palāvību, kas ir viens no Savienības pamatprincipiem, ir visām privātpersonām, kas atrodas situācijā, no kuras izriet, ka Savienības administrācija, tām sniedzot konkrētus solījumus, ir tām radījusi pamatotas cerības. Par šādiem solījumiem uzskata jebkādā veidā paziņotu konkrētu, beznosacījumu un saskaņotu informāciju, kas ir iegūta no pilnvarotiem un ticamiem avotiem. Turpretī neviens nevar apgalvot šī principa pārkāpumu, ja nav bijis konkrētu solījumu, ko viņam būtu sniegusi administrācija (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 19. marta spriedumu lietā T-273/01 *Innova Privat-Akademie/Komisija, Recueil*, II-1093. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 162 Aplūkojamajā lietā prasītāja nav norādījusi uz kādiem konkrētiem solījumiem, kas tai būtu sniegti administratīvā procesa laikā, par to, ka TEK tests būtu Komisijai būtisks elements, lai konstatētu EKL 82. panta pārkāpumu. Gluži pretēji, kā Komisija pamatoti uzsvērusi tiesas sēdē, no uzklausišanas amatpersonas nobeiguma ziņojuma šajā lietā (OV 2009, C 227, 7. lpp.) II sadaļas 1. punkta otrās daļas izriet, ka “uzklausišanā Komisija nepārprotami norādīja *Intel* un *Intel* saprata, ka ekonomikas novērtējums nebija nosacījums pārkāpuma konstatēšanā”.
- 163 Prasītāja vēlāk tiesas sēdē precizēja, ka tā bija labi sapratusi uzklausišanas amatpersonas teikto. Tā norāda, ka tomēr no 2007. gada paziņojuma par iebildumiem 340. punkta izrietot, ka gadījumā, ja ir jāsniedz pierādījumi par izstumšanas spēju, Komisija, lai pierādītu šo spēju, balstīsies vienīgi uz TEK testu.
- 164 Tomēr ir jāatzīmē, ka vienīgais apstāklis, ka 2007. gada paziņojuma par iebildumiem 340. punktā Komisija ir norādījusi, ka tā konstatē, ka attiecīgajām atlaidēm ir izstumšanas iedarbība, jo tās liedza tikpat efektīvam konkurentam piedāvāt OEM kompensāciju par potenciālo atlaides zaudēšanu, nevar tikt uzskatīts par konkrētu solījumu par to, ka Komisija neizmantos nekādu citu pamatu, lai konstatētu izstumšanas spēju. Turklāt no 2008. gada papildu paziņojuma par iebildumiem 260. un 329. punkta izriet, ka savā novērtējumā Komisija ir balstījusies ne vien uz TEK testu, bet arī uz citiem kvalitatīviem un kvantitatīviem pierādījumiem.
- 165 Tādējādi ar savu apstrīdētajā lēmumā izmantoto pieeju Komisija nav pārkāpusi tiesiskās palāvības principu.

166 No iepriekš minētā izriet, ka prasītājas izvirzītie argumenti nevar atspēkot ne secinājumu par to, ka nav nepieciešams pārbaudīt, vai Komisija pienācīgi ir veikusi TEK testu, vai detalizēti izskatīt prasītājas argumentus par kļūdām, ko Komisija esot pieļāvusi testa veikšanā, ne arī secinājumu, saskaņā ar kuru nav jāpārbauda arī prasītājas piedāvātie alternatīvie aprēķini (skat. šā sprieduma 151. punktu).

b) Par maksājumiem, kas piešķirti *MSH*

167 Apstrīdētā lēmuma preambulas 1000. apsvērumā Komisija būtībā konstatē, ka maksājumu, kas tikuši piešķirti *MSH* ar nosacījumu, ka tā pārdod tikai prasītājas ražojumus, iedarbība bija līdzvērtīga ekskluzivitātes atlaižu iedarbībai un ka šie maksājumi tāpat atbilst judikatūrā apstiprinātajiem nosacījumiem, lai tos kvalificētu par ļaunprātīgiem.

168 Tiesas sēdē prasītāja būtībā norādīja, ka Komisija, piemērojot vienu un to pašu testu par labu *OEM* piešķirto ekskluzivitātes atlaižu juridiskai kvalifikācijai un par labu *MSH* piešķirto maksājumu kvalifikācijai, esot pieļāvusi kļūdu. Cita starpā tā apgalvoja, ka *MSH* – atšķirībā no *OEM* – ir mazumtirdzniecības tirgus dalībnieks. Lai pārbaudītu, vai konkurējošajam ražotājam tiek liegta pieeja mazumtirdzniecības tirgum, saskaņā ar judikatūru esot jāizvērtē ekskluzivitātes attiecību tīkla radītā kumulatīvā iedarbība. Taču aplūkojamajā laikposmā *MSH* bija tikai ļoti neliela daļa no konkrētā pasaules tirgus, proti, ap 1 %.

169 Ir jākonstatē, ka prasītāja ar savu argumentu tiecas apgalvot, ka Komisijai, lai pierādītu, ka prasītājas rīcība attiecībā uz *MSH* bija spējīga ierobežot konkurenci, esot bijis jāizvērtē konkrētās lietas apstākļi mazumtirdzniecības tirgū. Šim argumentam tomēr nevar piekrist. Proti, kā Komisija pareizi norādījusi tiesas sēdē, prasītājas rīcības, kas attiecās uz *OEM* un uz *MSH*, pret konkurenci vērstā mehānisms bija viens un tas pats; vienīgā atšķirība ir tas, ka par labu *MSH* piešķirtie ekskluzivitātes maksājumi bija vērsti nevis uz to, lai kavētu tiešā prasītājas klienta apgādi pie kāda konkurenta, bet gan uz to, lai kavētu to, ka lejup apgādes ķēdē esošais mazumtirgotājs pārdod konkurentu ražojumus. *OEM* ierīkoja *CPU* datoros, ko pēc tam pārdeva patērētājiem tādi mazumtirgotāji kā *MSH*. Stimulējot mazumtirgotāju pārdod vienīgi datoros, kuros ierīkots *Intel* ražotais *CPU*, prasītāja tāpat liedza *OEM* izplatīšanas kanālu attiecībā uz datoriem, kas aprīkoti ar konkurējošo uzņēmumu ražotajiem *CPU*. Tādējādi, atņemot *MSH* izvēles brīvību attiecībā uz tās veiktajiem pārdevumiem, prasītāja ierobežoja *OEM* izvēles brīvību attiecībā uz izplatīšanas kanāliem. Ņemot vērā, ka šī ierobežošana varētu radīt sekas *OEM* pieprasījumam pēc *AMD* ražotajiem *CPU*, *MSH* stimulēšana veikt ekskluzīvo pārdošanu bija vēsta uz to, lai padarītu *AMD* pieeju *CPU x86* tirgum grūtāku. Abās situācijās prasītāja izmantoja savu ekonomisko varu, kas tai ir attiecībā uz pieprasījuma neapstrīdamo daļu, kā sviru, lai nodrošinātu sev arī pieprasījuma apstrīdamo daļu, tādējādi padarot *AMD* pieeju tirgum grūtāku (skat. šā sprieduma 93. punktu).

170 Lai gan ir taisnība, ka saistībā ar EKL 81. pantu Tiesa ir nospriedusi, ka normālajā konkurētspējīgā tirgus situācijā būtu jāizvērtē ekskluzivitātes attiecības starp piegādātāju un mazumtirgotāju to konkrētajā kontekstā, kas it īpaši nozīmē, ka būtu jāizvērtē šādu attiecību tīkla kumulatīvā iedarbība, tomēr ir jākonstatē, ka šiem apsvērumiem nevar piekrist saistībā ar EKL 82. panta īstenošanu, jo tas attiecas uz tirgiem, kuros – tieši kāda uzņēmēja dominējošā stāvokļa dēļ – konkurence jau ir ierobežota (skat. šā sprieduma 89. punktu).

171 Tādēļ arī attiecībā uz maksājumiem par labu *MSH* Komisijai nebija pienākuma pārbaudīt konkrētās lietas apstākļus, bet vienīgi bija jāpierāda, ka prasītāja ir sniegusi finansiālo stimulu, kas bija pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam.

c) Atlaižu spējas ierobežot konkurenci konkrētās lietas apstākļos novērtējums

- 172 Pilnības labad, saistībā ar jautājumu, vai apstrīdētajā lēmumā Komisija ir pierādījusi par labu *Dell*, *HP*, *NEC*, *Lenovo* un *MSH* piešķirto ekskluzivitātes atlaižu un maksājumu spēju ierobežot konkurenci arī saistībā ar konkrētās lietas apstākļu vērtējumu, ir jānorāda sekojošais.
- 173 Vispirms ir jāatzīmē, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 924. apsvērumā Komisija secināja, ka par labu *Dell*, *HP*, *NEC*, *Lenovo* un *MSH* piešķirtās ekskluzivitātes atlaides un maksājumi esot daļa no kopējās ilgtermiņa stratēģijas ar mērķi izstumt konkurentus no tirgus. Apstrīdētā lēmuma preambulas 925. apsvērumā Komisija norādīja, ka minētā lēmuma VII.4.2.3.-VII.4.2.6. punktā tā bija pierādījusi, ka *Intel* īstenotā prakse ne tikai atbilst judikatūrā definētajiem nosacījumiem, bet arī varēja vai varētu radīt izstumšanas iedarbību. Lai gan tas nebija nepieciešams, lai pierādītu EKL 82. panta pārkāpumu, viena no iespējām parādīt, ka *Intel* īstenotā prakse varēja vai varētu izraisīt konkurentu izstumšanu, bija veikt tikpat efektīva konkurenta analīzi (skat. apstrīdētā lēmuma VII.4.2.3. punktu). Pamatojoties uz šīs analīzes rezultātiem un uz kvalitatīviem un kvantitatīviem pierādījumiem (skat. apstrīdētā lēmuma VII.4.2.4. un VII.4.2.5. punktu), kā arī objektīvā pamatojuma un efektivitātes pieauguma neesamību (skat. apstrīdētā lēmuma VII.4.2.6. punktu), Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 925. apsvērumā secināja, ka nosacījuma atlaides, ko *Intel* piešķirusi *Dell*, *HP*, *NEC* un *Lenovo*, kā arī *Intel* maksājumi par labu *MSH* ir uzskatāmi par ļaunprātīgu rīcību, kurai Komisijai būtu jāpievērš īpaša uzmanība.
- 174 Turklāt ir jānorāda, ka citas apstrīdētā lēmuma daļas, tostarp tās, kas attiecas uz informāciju par konkrētajām precēm un minētajā lēmumā pārņemto rīcību, t.i., šī lēmuma V. un VI. punktā, tās, kas attiecas uz tirgus definīciju, t.i., minētā lēmuma VII.1. un VII.2. punktā, un prasītājas dominējošo stāvokli, t.i., minētā lēmuma VII.3. punktā, kā arī daļas, kas attiecas uz ekskluzivitātes maksājumu juridisko kvalifikāciju, proti, minētā lēmuma VII.4.2.2. punktā, ir jāuzskata par pamatojumu Komisijas secinājumam, ka attiecīgajiem maksājumiem piemīt spēja ierobežot konkurenci.
- 175 Tātad pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, TEK tests nav vienīgais pierādījums, kas sniegts apstrīdētajā lēmumā, lai pierādītu ekskluzivitātes maksājumu spēju ierobežot konkurenci (skat. šā sprieduma 147. punktu).
- 176 Runājot par šajā lietā aplūkojamo ekskluzivitātes atlaižu un maksājumu spējas ierobežot konkurenci novērtējumu, ir jāatzīmē, ka, veicot konkrētās lietas apstākļu vērtējumu, Komisijai, tostarp ņemot vērā ekskluzivitātes maksājumu piešķiršanas kritērijus un kārtību, ir jāpārbauda, vai šīs atlaides un šie maksājumi ar tādas priekšrocības sniegšanu, kuru pamatā nav nekāda tos attaisnojoša ekonomiska izpildījuma, sliecas pircējam atņemt vai ierobežot izvēles iespēju attiecībā uz tā apgādes avotiem, likt konkurentiem šķēršļus pieejai tirgum vai ar izkropļotu konkurenci nostiprināt dominējošo stāvokli (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 71. punkts).
- 177 Ir jāprecizē, ka pat konkrētās lietas apstākļu vērtējuma ietvaros Komisijai nav pienākuma pierādīt konkrēto seku esamību. Komisija var aprobežoties ar to, ka tā pierāda inkriminētās rīcības spēju ierobežot konkurenci (skat. šā sprieduma 103. punktu).
- 178 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, pat ja būtu uzskatāms, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma veiktā ekskluzivitātes atlaižu un maksājumu piešķiršana pati par sevi neietver spēju ierobežot konkurenci, tomēr šāda finansiāla stimula sniegšana, ko veic tirdzniecības partneris, kuru nav iespējams apiet, tāds kā prasītāja, ir vismaz netiešs pierādījums par tās spēju ierobežot konkurenci. Proti, ja to piešķir tirdzniecības partneris, kuru nav iespējams apiet, ekskluzivitātes atlaide ļauj tam savu ekonomisko varu, kas tam ir attiecībā uz pieprasījuma neapstrīdamo daļu, izmantot kā sviru, lai nodrošinātu sev arī apstrīdamo daļu, tādējādi konkurentam pieeju tirgum padarot grūtāku (skat. šā sprieduma 91. un 92. punktu).

- 179 Šo ekskluzivitātes atlaidēm un maksājumiem raksturīgo spēju konkurentam pieeju tirgum padarīt grūtāku konkrētajā lietā apstiprina apstrīdētā lēmuma preambulas 893. apsvērumā izdarītie konstatējumi, saskaņā ar kuriem šīs atlaides bija svarīgs elements, kas *OEM* būtu jāņem vērā, sīvās konkurences *OEM* tirgū dēļ un to nelielas bruto peļņas maržas dēļ. Prasītāja neapstrīd šos tirgus, kurā darbojas *OEM*, īpašus raksturlielumus. Atlaižu īpašais nozīmīgums to saņēmējiem pastiprina stimulu tiem ievērot ekskluzīvās vai gandrīz ekskluzīvās apgādes nosacījumus un tādējādi palielina atlaižu spēju ierobežot konkurenci.
- 180 Turklāt pierādījums par to, ka finansiālais stimulants ir ticis faktiski ņemts vērā, tā saņēmējiem pieņemot lēmumu iegādāties no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma visu vai gandrīz visu no to vajadzībām nepieciešamā vai nepārdot konkurentu ražojumus, ir elements, kas apstiprina šī finansiālā stimula spēju ierobežot konkurenci. Šajā lietā Komisija ir pierādījusi, ka prasītājas piešķirtās ekskluzivitātes atlaides un maksājumi bija vismaz viens no apstākļiem, ko *Dell*, *HP*, *NEC* un *Lenovo* ņēmušas vērā, pieņemot lēmumu iegādāties no prasītājas visu vai gandrīz visu no to vajadzībām nepieciešamā, un *MSH* ir ņēmusi vērā, pieņemot savu lēmumu nepārdot konkurentu ražojumus (skat. šā sprieduma 592.–599., 882.–890., 1027.–1030., 1215.–1220. un 1513.–1521. punktu).
- 181 Turklāt par labu četriem *OEM* un *MSH* piešķirto ekskluzivitātes atlaižu un maksājumu spēju ierobežot konkurenci konkrētajā lietā apstiprina apstrīdētajā lēmumā izdarītie konstatējumi, saskaņā ar kuriem prasītāja ir īstenojusi divu dažādu veidu ļaunprātīgu rīcību, proti, pirmkārt, ekskluzivitātes atlaides un maksājumus un, otrkārt, klajus ierobežojumus. Kā to pareizi konstatējusi Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 917. apsvērumā, 1681. apsvērumā, to aplūkojot kopsakarā ar 1999. zemsvītras piezīmi (1990. zemsvītras piezīme publiskajā versijā), un 1747. apsvērumā, šie divi rīcības veidi viens otru papildina un pastiprina.
- 182 Turklāt ir jānorāda, ka apstāklis, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums cenšas piesaistīt lielos klientus, arī veido netiešu pierādījumu, kas nav tikt ņemts vērā, izvērtējot šā uzņēmuma rīcības pret konkurenci vērstu raksturu (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 75. punkts). Ir jāatzīmē, ka saskaņā ar apstrīdētajā lēmumā teikto it īpaši *Dell* un *HP* izceļas citu *OEM* vidū ar savām lielākām tirgus daļām, to stabilo klātbūtni ienesīgākā tirgus segmentā un to spēju legitimēt tirgū jauno *CPU x86*. Apstrīdētā lēmuma preambulas 1597. apsvērumā Komisija konstatēja, ka faktam, ka tikuši izvēlēti šie uzņēmumi, kuriem ir īpaša stratēģiska nozīme saistībā ar pieeju tirgum, ir bijusi ietekme uz globālo tirgu, kura ir lielāka nekā ietekme, kas atbilst tikai to tirgus daļu summai, un to prasītāja neapstrīd. Tādēļ Komisija varēja pamatoti secināt, ka ekskluzivitātes atlaides attiecās uz lielajiem *OEM*.
- 183 Runājot par *MSH*, šā sprieduma 1507.–1511. punktā tiks detalizēti parādīts, ka šim uzņēmumam bija īpaša stratēģiska nozīme saistībā ar datoru, kas aprīkoti ar *CPU x86* un paredzēti patērētājiem Eiropā, izplatīšanu.
- 184 Visbeidzot ir jākonstatē, ka fakts, ka apstrīdētajā lēmumā pārņemtas darbības iekļaujas kopējā stratēģijā ar mērķi likt šķēršļus *AMD* piekļuvei vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem, ir vēl viens apstāklis, kas apstiprina ekskluzivitātes atlaižu un maksājumu spēju ierobežot konkurenci (šajā ziņā skat. iepriekš 73. punktā minēto Tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 19. un 20. punkts). Šā sprieduma 1523.–1552. punktā detalizētāk tiks parādīts, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi šādas kopējās stratēģijas esamību.
- 185 Pirmkārt, prasītāja cenšas noliegt tās rīcības spēju ierobežot konkurenci, norādot, ka aplūkojamajā laikposmā *AMD* ir guvusi vislielākos komerciālos panākumus savā vēsturē, uzrādījusi lielisku pieauguma ātrumu attiecībā ar *OEM*, kas tiek uzskatīti par ļaunprātīgas rīcības mērķi, sastapusies ar ražošanas kapacitātes ierobežojumiem, kas tai kavējuši apmierināt pieprasījumu pēc *CPU*, un palielinājusi savus ieguldījumus pētniecībā un izstrādē. Turklāt cena, kas pielāgota atbilstoši *CPU* kvalitātei, esot samazinājusies par 36,1 % katru gadu apstrīdētajā lēmumā aplūkotajā laikposmā.

- 186 Šiem argumentiem nevar piekrist. Ja dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums faktiski īsteno praksi, kas spēj ierobežot konkurenci, ar apstākli, ka šī spēja nepārvēršas konkrētajās sekās, nepietiek, lai novērstu EKL 82. panta piemērošanu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 17. decembra spriedumu lietā T-219/99 *British Airways/Komisija*, *Recueil*, II-5917. lpp., 297. punkts; turpmāk tekstā – “Vispārējās tiesas spriedums *British Airways* lietā”). Apstākļi, ka apstrīdētajā lēmumā aplūkotajā laikposmā AMD ir guvusi lielus komerciālos panākumus un līdz ar to ir sastapusies ar kapacitātes ierobežojumiem, varētu pierādīt tikai to, ka prasītājas rīcība nav radījusi konkrētas sekas. Tomēr ar to nepietiek, lai noliegtu prasītājas rīcības spēju ierobežot konkurenci. Turklāt ne AMD tirgus daļu un tās ieguldījumu pētniecībā un izstrādē palielināšanās, ne arī CPU x86 cenu samazināšanās apstrīdētajā lēmumā aplūkotajā laikposmā nenozīmē, ka prasītājas rīcībai nav bijušas sekas. Ir pamats uzskatīt, ka, ja netiktu īstenota šī rīcība, tad konkurenta tirgus daļu un tā ieguldījumu pētniecībā un izstrādē palielināšanās, kā arī CPU x86 cenu samazināšanās būtu lielākas (šajā ziņā skat. iepriekš 75. punktā minēto spriedumu *Michelin II* lietā, 245. punkts, un iepriekš minēto Vispārējās tiesas spriedumu *British Airways* lietā, 298. punkts). Līdz ar to nav jāspriež par Komisijas apgalvojumiem, ka prasītājas argumenti par AMD tirgus daļu palielināšanos un CPU x86 cenu samazināšanos neatbilstot patiesībai.
- 187 Otrkārt, prasītāja nevar balstīties uz argumentiem saistībā ar faktu, ka apstrīdētajā lēmumā pārņemta rīcība esot attiekusies tikai uz nelielu kopējā CPU x86 tirgus daļu, proti, no 0,3 % līdz 2 % gadā. Papildus argumentiem, kas izklāstīti šā sprieduma 116.–124. punktā, ir jākonstatē, ka prasītāja, lai secinātu, ka tās rīcība bija ietekmējusi tikai no 0,3 % līdz 2 % CPU x86 tirgus, ir balstījusies uz kļūdaini aprēķina metodi. Proti, šie skaitļi tika aprēķināti, ņemot vērā tikai apstrīdamo daļu (skat. šā sprieduma 92. punktu) attiecībā uz konkrētajiem OEM un MSH, nevis kopējo šo uzņēmumu tirgus daļu.
- 188 Šādas aprēķina metodes piemērošanas dēļ tiek mākslīgi samazināts rezultāts, jo tirgus daļa, kas slēgta ekskluzivitātes atļaužu dēļ, neaprobežojas ar apstrīdamo daļu. Tieši pretēji, klienta vajadzību daļa, kas piesaistīta ekskluzivitātes atļaidēm, ir pilnībā slēgta attiecībā uz konkurentiem.
- 189 Līdz ar to, lai noteiktu tirgus daļu, ko ietekmē dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcība, nedrīkst aprobežoties ar to, ka tikai klienta pieprasījuma apstrīdamā daļa tiek ņemta vērā.
- 190 Aplūkojamajā lietā, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 1580. apsvēruma *Dell* tirgus daļa bija 14,58 % 2003. gada pirmajā ceturksnī un palielinājās līdz 16,34 % 2005. gada trešajā ceturksnī. Ņemot vērā, ka saskaņā ar minētajā lēmumā veikto *Intel* piešķīra *Dell* atlaides ar nosacījumu, kas *Dell* iegādājas no *Intel* visus tās vajadzībām nepieciešamos CPU x86, tas nozīmē, ka laikposmā no 2003. līdz 2005. gadam *Intel* bija jau slēgusi no 14,58 % līdz 16,34 % tirgus ar par labu *Dell* piešķirtajām atļaidēm vien.
- 191 Šī tirgus daļa ir jāuzskata par nozīmīgu, ņemot vērā, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma konkurentiem ir tiesības piedalīties uz sniegumu balstītajā konkurencē attiecībā uz visu tirgu, nevis tikai tā daļu.
- 192 2006. un 2007. gadā skartā tirgus daļa bija mazāka, jo rīcība, ko Komisija pārmet apstrīdētajā lēmumā, attiecās vienīgi uz MSH ar ekskluzivitātes maksājumiem un *Lenovo* – ar klajiem ierobežojumiem no 2006 gada jūnija līdz decembrim un ar ekskluzivitātes atļaidēm 2007. gadā.
- 193 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisija ir pareizi secinājusi vienota un turpināta pārkāpuma esamību, kā tas tiks detalizētāk izklāstīts šā sprieduma 1561.–1563. punktā. Ja runa ir par vienotu un turpinātu pārkāpumu, nevar tikt prasīts, lai attiecīgā rīcība būtu ietekmējusi nozīmīgu tirgus daļu visā aptvertajā laikposmā. Šajā sakarā pietiek veikt vispārējo slēgtās tirgus daļas vidējās vērtības novērtēšanu (šajā ziņā skat. iepriekš 72. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 243. punkts).

- ¹⁹⁴ Šajā lietā eksperta atzinuma, ko prasītāja sniegusi pielikumā tās replikas rakstam un kam piešķirts references numurs C.1, 48. punktā ir norādīts, ka kopējā prasītājas tirgus daļa, kas skarta ar apstrīdētajā lēmumā pārņemto rīcību, bija vidēji ap 14 % visā Komisijas norādītajā pārņēmuma laikposmā, ja aprēķins nav aprobežots tikai ar attiecīgo klientu pieprasījuma apstrīdamo daļu. Ir jānorāda, ka šāda daļa ir jāuzskata par nozīmīgu.
- ¹⁹⁵ Tālāk, runājot par prasītājas argumentu, ka tai bija tikai īstermiņa piegādes līgumi vai ka tie varēja tikt izbeigti 30 dienu laikā, ir jākonstatē, ka atbilstošais kritērijs ir nevis līguma izbeigšanai noteiktā termiņa ilgums vai atsevišķa līguma, kas iekļaujas secīgu līgumu virknē, noteikts darbības termiņš, bet gan kopējais laiks, kurā prasītāja piemēro ekskluzivitātes atlaides un maksājumus attiecībā ar klientu (skat. šā sprieduma 112. un 113. punktu). Aplūkojamajā lietā šis laiks ir aptuveni pieci gadi attiecībā uz *MSH*, aptuveni trīs gadi attiecībā uz *Dell* un *NEC*, vairāk nekā divi gadi attiecībā uz *HP* un aptuveni viens gads attiecībā uz *Lenovo*. Ekskluzivitātes atlaižu un maksājumu piešķiršana šādā ilgā laikā parasti var ierobežot konkurenci. Tas ir tā vēl jo vairāk tādā tirgū kā *CPU* tirgus, kam raksturīgs paties dinamisms un īsie ražojumu aprites cikli.
- ¹⁹⁶ Visbeidzot, runājot par prasītājas argumentiem saistībā ar formālo ekskluzivitātes pienākumu neesamību, *OEM* pirkspēju un *TEK* testa nozīmīgumu ekskluzivitātes maksājumu vērtēšanā, ir jānorāda attiecīgi uz šā sprieduma 106., 138. un 139. punktu, kā arī 140.–166. punktu.
- ¹⁹⁷ Līdz ar to, pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, var secināt, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija juridiski pietiekami un saskaņā ar konkrētās lietas apstākļu vērtējumu ir pierādījusi, ka ekskluzivitātes atlaides un maksājumi, ko prasītāja piešķirusi *Dell*, *HP*, *NEC*, *Lenovo* un *MSH*, varēja ierobežot konkurenci.

3. Par rīcības, kas apzīmēta kā “klaji ierobežojumi”, juridisko kvalifikāciju

- ¹⁹⁸ Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir kvalificējusi trīs rīcības veidus kā ļaunprātīgus, tos apzīmējot ar izteicienu “klaji ierobežojumi”. Tās ieskatā šiem trīs rīcības veidiem esot viena kopīga iezīme, proti, tas, ka prasītāja esot piešķirusi *OEM* maksājumus, lai tie atliktu, atceltu vai kādā veidā ierobežotu noteiktu izstrādājumu, kas aprikoti ar *CPU AMD*, laišanu tirdzniecībā. Konkrētāk, maksājumu piešķiršana bija pakļauta šādiem nosacījumiem:
- pirmkārt, *HP* savi galddatori, kas aprikoti ar *AMD* ražotajiem *CPU x86* un paredzēti uzņēmumiem, drīzāk bija jāvirza maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un klientiem valsts pārvaldes, izglītības un medicīnas sektorā (turpmāk tekstā – “VIM”), nevis lieliem uzņēmumiem;
 - otrkārt, *HP* bija jāaizliedz saviem izplatīšanas partneriem veidot galddatoru, kas aprikoti ar *AMD* ražotajiem *CPU x86* un paredzēti uzņēmumiem, krājumus, lai šie datori klientiem būtu pieejami tikai tad, ja tie šos datorus pasūta no *HP* vai nu tieši, vai arī ar *HP* izplatīšanas partneru, kas pilda tirdzniecības agentu funkcijas, starpniecību;
 - treškārt, *Acer*, *HP* un *Lenovo* bija jāatliek vai jāatceļ datoru, kas aprikoti ar *AMD* ražotajiem *CPU*, laišana tirgū.
- ¹⁹⁹ Lai pamatotu klaju ierobežojumu klasificēšanu par ļaunprātīgu rīcību, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1643. un 1671. apsvērumā ir balstījusies uz Vispārējās tiesas 1999. gada 7. oktobra spriedumu lietā T-228/97 *Irish Sugar*/Komisija (*Recueil*, II-2969. lpp; turpmāk tekstā – “spriedums *Irish Sugar* lietā”). Papildus tam apstrīdētā lēmuma preambulas 1643. apsvērumā tā konstatēja, ka EKL 82. panta pārkāpums varot izrietēt arī no dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcības mērķa. Turklāt apstrīdētā lēmuma preambulas 1670., 1672., 1678. un 1679. apsvērumā Komisija norādīja, ka klaji ierobežojumi esot ietekmējuši *OEM* lēmumpieņemšanas procesu, jo tie bija atlikuši, atcēluši vai vienā vai otra veidā ierobežājuši datoru, kas aprikoti ar *CPU AMD*, laišanu tirdzniecībā, neraugoties uz

patērētāju pieprasījumu pēc šiem izstrādājumiem. Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma preambulas 1642. apsvērumā Komisija norādīja, ka šie ierobežojumi iekļaujas vienotajā stratēģijā ar mērķi izstumt *AMD* no tirgus.

- 200 Prasītāja apgalvo, pirmkārt, ka Komisijai esot jāpierāda attiecīgās rīcības spēja ierobežot konkurenci “ekonomiskā ziņā”. Otrkārt, šajā lietā aplūkojamā rīcība atšķiroties no tās, kas aplūkota iepriekš 199. punktā minētajā spriedumā *Irish Sugar* lietā. Treškārt, Komisija, pārmetot klajus ierobežojumus, esot kļūdaini radījusi jaunu ļaunprātīgās izmantošanas veidu saistībā ar EKL 82. pantu.
- 201 Vispirms ir jāatgādina, ka izstumšanas iedarbība ir konstatējama ne tikai tad, ja pieeja tirgum ir padarīta konkurentiem neiespējama, bet arī tad, ja šī pieeja ir padarīta grūtāka (skat. šā sprieduma 88. punktu).
- 202 Konkrētajā lietā maksājumu piešķiršana, kas bija pakļauta trīs šā sprieduma 198. punktā minētajiem nosacījumiem, varēja *AMD* pieeju tirgum padarīt grūtāku. Proti, maksājumu piešķiršana, kas bija pakļauta pirmajam no šiem nosacījumiem, varēja padarīt grūtāku *AMD* ražojumu tirdzniecību, jo ar to tika sniegts stimulants *HP* galddatorus, kas paredzēti uzņēmumiem un aprikoti ar *AMD* ražotajiem *CPU x86*, nepiedāvāt proaktīvi iepriekš noteiktai klientu grupai. Maksājumu piešķiršana, kas bija pakļauta otrajam no šiem nosacījumiem, varēja padarīt grūtāku *AMD* ražojumu tirdzniecību, jo ar to tika sniegts stimulants *HP* nepārdot galddatorus, kas paredzēti uzņēmumiem un aprikoti ar *AMD* ražotajiem *CPU x86*, izmantojot tās izplatīšanas partnerus, izņemot gadījumus, ja tie darbojas kā tirdzniecības aģenti. Visbeidzot, maksājumu piešķiršana, kas bija pakļauta trešajam no šiem nosacījumiem, varēja padarīt grūtāku *AMD* ražojumu tirdzniecību, jo ar to tika sniegts stimulants *HP*, *Lenovo* un *Acer* atturēties no jebkādas noteikta veida datora, kas aprikots ar *AMD* ražotajiem *CPU x86*, pārdošanas vismaz noteiktu laiku un – *HP* gadījumā – noteiktā reģionā, proti, Eiropas, Tuvo Austrumu un Āfrikas reģionā (turpmāk tekstā – “ETAĀ reģions”). Prasītājas rīcība, kas izpaudās kā maksājumu piešķiršana ar minētajiem nosacījumiem, tātad varēja attiecīgajiem *OEM* datoru, kas aprikotu ar *AMD* ražotajiem *CPU x86*, tirdzniecību padarīt grūtāku. Ņemot vērā, ka šie *OEM* bija *AMD* klienti, šī rīcībā tajā pašā laikā varēja padarīt grūtāku *AMD* pieeju tirgum, tādējādi kaitējot konkurences struktūrai *CPU x86* tirgū, kurā – tieši prasītājas dominējošā stāvokļa dēļ – konkurence jau bija vājināta.
- 203 Turpinājumā ir jāuzsver, ka saistībā ar EKL 82. panta piemērošanu pret konkurenci vērsta mērķa un seku pierādīšana attiecīgā gadījumā var būt viens un tas pats. Ja tiek pierādīts, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcības mērķis ir ierobežot konkurenci, šī rīcība arī ir spējīga radīt šādas sekas (skat. Vispārējās tiesas 2007. gada 30. janvāra spriedumu lietā T-340/03 *France Télécom*/Komisija, Krājums, II-107. lpp., 195. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 204 Tā tas ir šajā gadījumā. Proti, šā sprieduma 198. punktā minēto trīs nosacījumu tvērums ir aprobežots ar *AMD* ražojumiem un līdz ar to šis uzņēmums ir jāuzskata par individualizētu prasītājas rīcības mērķi. Vienīgā interese, kas varētu būt dominējošajā stāvoklī esošajam uzņēmumam, kurš mērķtiecīgi kavē izstrādājumu, kas aprikoti ar konkurenta ražojumu, tirdzniecību, ir kaitēt šim konkurentam. Tātad, ieviešot klajus ierobežojumus attiecībā ar *HP*, *Lenovo* un *Acer*, prasītāja centās sasniegt pret konkurenci vērstu mērķi.
- 205 Visbeidzot, ir jāuzsver, ka dominējošajā stāvoklī esošajam uzņēmumam ir īpaša atbildība par to, lai ar konkurenci, kas balstīta uz sniegumu, pretēju rīcību neapdraudētu efektīvu un neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū (šajā ziņā skat. iepriekš 64. punktā minēto spriedumu *AstraZeneca* lietā, 355. punkts un tajā minētā judikatūra). Taču maksājumu piešķiršana klientiem par ierobežojumiem, kas tiek uzlikti attiecībā uz izstrādājumu, kas aprikoti ar noteikta konkurenta ražojumu, tirdzniecību, acīmredzami nav atzīstama par uz sniegumu balstītu konkurenci.
- 206 Tātad var secināt, ka katra no tā sauktajiem “klajiem ierobežojumiem” īstenošana ir uzskatāma par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu EKL 82. panta izpratnē.

- 207 Šo secinājumu tāpat apstiprina iepriekš 199. punktā minētais spriedums *Irish Sugar* lietā. Minētā sprieduma 226. un 233. punktā Vispārējā tiesa secināja, ka pastāv ļaunprātīgā izmantošana, jo dominējošais uzņēmums bija vienojies ar vienu vairumtirgotāju un vienu mazumtirgotāju par to, ka mazumtirdzniecībā esošais konkurenta cukurs tiks nomainīts uz šī uzņēmuma produktu. Vispārējā tiesa konstatēja, ka prasītājs bija kaitējis konkurences struktūrai, kas varētu būt tirgum līdz ar jaunā produkta ieiešanu, veicot konkurentu produktu apmaiņu tirgū, kurā prasītājam bija vairāk nekā 80 % pārdevumu apjoma. Minētā sprieduma pamatā esošā argumentācija ir piemērojama arī šajā lietā. Proti, tirdzniecības ierobežojums, kas vērsts uz konkurenta izstrādājumiem, kaitē konkurences struktūrai, jo tas mērķtiecīgi liek šķēršļus šī konkurenta ražojumu laišānai tirgū.
- 208 Prasītājas argumenti nevar atspēkot šo secinājumu.
- 209 Pirmkārt, ir jānorāda prasītājas arguments, ka Komisijai esot jāpierāda spēja ierobežot konkurenci “ekonomiskā ziņā”. Šajā ziņā ir jānorāda, ka prasītāja neprecizē, kas ir domāts ar izteicienu “ekonomiskā ziņā”. Tā kā trīs rīcības veidi, kas saukti par “klajiem ierobežojumiem”, acīmredzami nav atzīstami par uz sniegumu balstītu konkurenci (skat. šā sprieduma 205. punktu), Komisijai nebija detalizētāk jāpierāda to spēja ierobežot konkurenci. Turklāt ir jāatzīmē, ka, balstoties uz iepriekš 199. punktā minēto spriedumu *Irish Sugar* lietā un attiecīgās rīcības pret konkurenci vērstu mērķi, Komisija ir nodemonstrējusi tās ļaunprātīgu raksturu juridiski pietiekami.
- 210 Šajā ziņā ir jānorāda arī prasītājas arguments, ka Komisijai bija drīzāk jāpierāda konkurenta izstumšanas iespējamība vai varbūtība, nevis jāvērsas pie rīcības pret konkurenci vērsta mērķa. Tā kā aplūkojamajā lietā pret konkurenci vērsts mērķis sakrīt ar tā saukto “klaju ierobežojumu” potenciālo iedarbību (skat. šā sprieduma 203. un 204. punktu), ir jāsecina, ka Komisija, balstoties uz to pret konkurenci vērstu mērķi, nav piekļāvusi nekādu kļūdu.
- 211 Turklāt ir jāatzīmē, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija nav balstījusies vienīgi uz trīs klaju ierobežojumu pret konkurenci vērstu mērķi. Papildus atsaucei uz iepriekš 199. punktā minēto spriedumu *Irish Sugar* lietā tā ir balstījusies uz papildu apstākļiem, kas apstiprina klaju ierobežojumu spēju ierobežot konkurenci, lai gan šādu apstākļu norādišana nav nepieciešama, lai tos kvalificētu kā ļaunprātīgus EKL 82. panta izpratnē.
- 212 Pirmām kārtām, Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka maksājumi, kas bija pakļauti šā sprieduma 198. punktā minētajiem nosacījumiem, ir bijuši faktors, ko *HP* (skat. šā sprieduma 882.–890. punktu), *Lenovo* (skat. šā sprieduma 1215.–1220. punktu) un *Acer* (skat. šā sprieduma 1367.–1369. punktu) ir ņēmušas vērā savos lēmumos atlikt, atcelt vai kādā citā veidā ierobežot savu datoru, kas aprīkoti ar *CPU AMD*, laišanu tirdzniecībā. Šis fakts apstiprina šo maksājumu spēju ierobežot konkurenci. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka klaja ierobežojuma kvalificēšana par ļaunprātīgu ir atkarīga vienīgi no spējas ierobežot konkurenci, un tādēļ tam nav nepieciešams pierādīt ne konkrētās sekas tirgū, ne arī cēloņsakarības saikni (saistībā ar ekskluzivitātes atlaidēm skat. šā sprieduma 103. un 104. punktu).
- 213 Otrām kārtām, Komisija ir pierādījusi, ka klaji ierobežojumi veidoja daļu no kopējās ilgtermiņa stratēģijas ar mērķi likt šķēršļus *AMD* pieejai no stratēģiska viedokļa vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem (skat. šā sprieduma 1523.–1552. punktu).
- 214 Visbeidzot, ciktāl prasības pieteikuma 307.–311. punktā prasītāja apgalvo, ka maksājumi saistībā ar klaju ierobežojumu attiecībā uz *Lenovo* būtu guvuši pozitīvo rezultātu saskaņā ar TEK testu, ir jākonstatē, ka TEK tests nav uzskatāms par instrumentu, kas varētu sniegt pamatu noliegt klaja ierobežojuma pret konkurenci vērstu raksturu. Pat ja pieņemtu, ka prasītājai būtu izdevies pierādīt, ka attiecībā uz *Lenovo* piemērotais klajš ierobežojums būtu guvis pozitīvo rezultātu TEK testā, tas neatņemtu šai rīcībai ne tās pret konkurenci vērstu mērķi, ne arī tās spēju konkurentam pieeju tirgum padarīt grūtāku.

- 215 Otrkārt, ir jānoraida prasītājas arguments, ka apstrīdētajā lēmumā pārņemtie klaji ierobežojumi esot pārāk atšķirīgi no iepriekš 199. punktā minētajā spriedumā *Irish Sugar* lietā aplūkotās rīcības, lai Komisija tos varētu kvalificēt kā ļaunprātīgus. Proti, prasītājas norādītajām atšķirībām starp *Irish Sugar* lietu un šo lietu no juridiskā viedokļa nav nozīmes.
- 216 Vispirms, lai gan ir taisnība, ka iepriekš 199. punktā minētais spriedums *Irish Sugar* lietā attiecas uz jauna uzņēmuma ražotā jauna izstrādājuma ienākšanu tirgū, tomēr EKL 82. pants vispārīgā veidā aizliedz ļaunprātīgu rīcību, kas var ierobežot noieta tirgus, neatkarīgi no tā, vai tiek kavēta jauna uzņēmuma ražoto jauno izstrādājumu laišana tirgū vai tiek radīti neizdevīgi apstākļi esošiem iedibināta konkurenta izstrādājumiem. Šajā lietā, lai gan AMD būtu jāuzskata par jau iedibināto konkurentu un lai gan izstrādājumi, uz kuriem attiecas klaji ierobežojumi, nevarēja tikt kvalificēti par jauniem, šie apstākļi nekādā veidā nemaina rīcības spēju AMD pieeju tirgum padarīt grūtāku. Tāpat tie nedod pamatu apšaubīt veidu, kādā attiecīgā rīcība bija vērsta konkrēti pret AMD. Nedz spēja padarīt AMD pieeju tirgum grūtāku, nedz klaju ierobežojumu pret konkurenci vērsts mērķis nav atkarīgi no jautājuma par to, vai šie ierobežojumi attiecas uz jauna uzņēmuma ražotiem jauniem izstrādājumiem tirgū.
- 217 Tālāk, ciktāl prasītāja norāda, ka iepriekš 199. punktā minētajā spriedumā *Irish Sugar* lietā Vispārējā tiesa ir pamatojusies uz tiešiem finansiāliem draudiem, ir jākonstatē, ka ar apstākli, ka prasītāja ir likusi OEM saprast, ka tie – HP un Acer gadījumā – riskē zaudēt preferenciālās atlaides vai ka – Lenovo gadījumā – tā atteiksies palielināt finansējumu, ja netiks ievēroti šā sprieduma 198. punktā minētie pret konkurenci vēršie nosacījumi, pietiek, lai secinātu, ka prasītājas paziņojumi stimulēja attiecīgos OEM ievērot šos nosacījumus.
- 218 Visbeidzot, prasītāja apgalvo, ka lieta, kurā pasludināts iepriekš 199. punktā minētais spriedums *Irish Sugar*, atšķiroties no šīs lietas tiktāl, ciktāl šajā lietā AMD nebija spiesta aiziet no tirgus un pat palielināja savu tirgus daļu. Prasītājas ieskatā AMD neesot guvusi lielākus panākumus tās pašas ierobežojumu dēļ. Taču jautājums par to, vai prasītājas īstenotie klaji ierobežojumi bija spējīgi ierobežot konkurenci, nav atkarīgs no faktiskas AMD izstumšanas. Proti, lai pierādītu šo spēju, nav nepieciešams parādīt konkrētas sekas tirgū (skat. šā sprieduma 212. punktu). Turklāt ir jāatzīmē, ka attiecīgajos laikposmos CPU AMD bija slēgti dažādi tirdzniecības kanāli, uz kuriem attiecās klaji ierobežojumi. Pārējā daļā, ciktāl prasītāja atsauca uz AMD komerciāliem panākumiem, kā arī minētā uzņēmuma komerciāla rakstura ierobežojumiem, tās argumentācija ir jānoraida šā sprieduma 186. punktā izklāstīto iemeslu dēļ.
- 219 Treškārt, ir jānoraida prasītājas arguments, ka ar jēdziena “klajš ierobežojums” lietošanu tiek ieviests jauns ļaunprātīgās rīcības veids. Ir jākonstatē, ka attiecīgās rīcības juridiska kvalifikācija ļaunprātīgas izmantošanas jomā ir atkarīga nevis no tās apzīmējuma, bet gan no šajā ziņā izmantotajiem pamata kritērijiem. Tātad ar jēdziena “klajš ierobežojums” lietošanu vien nepietiek, lai varētu secināt, ka izmantotie pamata kritēriji ir jauni. Runājot par šajā lietā izmantotajiem pamata kritērijiem, no EKL 82. panta 2. punkta b) apakšpunkta formulējuma izriet, ka noieta tirgu ierobežošana ir uzskatāma par ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt tas nav nekas jauns konkurences tiesību jomā, ka rīcība, kas acīmredzami nav uzskatāma par uz sniegumu balstītu konkurenci, tiek atzīta par prettiesisku (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 91. punkts, un Tiesas 1991. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-62/86 AKZO/Komisija, *Recueil*, I-3359. lpp., 70. punkts).
- 220 Visbeidzot, pat ja attiecīgās rīcības kvalifikācija par ļaunprātīgu būtu objektīvi “jauna”, tas nav pamats apšaubīt Komisijas pilnvaras aizlielt šādu rīcību. Proti, pat naudas sodu noteikšanas jomā Vispārējā tiesa jau ir konstatējusi, ka fakts, ka rīcība, kurai raksturīgas tādas pašas iezīmes, vēl nav tikusi izvērtēta agrākos lēmumos, neatbrīvo uzņēmumu no atbildības (šajā ziņā skat. iepriekš 74. punktā minēto spriedumu *Michelin I* lietā, 107. punkts, un iepriekš 64. punktā minēto spriedumu *AstraZeneca* lietā, 901. punkts).

B – Par Komisijas kompetenci

1. Lietas dalībnieku argumenti

- 221 Prasītāja, kuru atbalsta *ACT*, norāda, ka EKL 81. un 82. panta teritoriālā piemērošanas joma neesot neierobežota un ka tātad, lai Komisija varētu atzīt savu kompetenci izvērtēt ārpus Savienības nolīgto rīcību, tai esot jāpierāda tieša cēloņsakarības saikne ar Savienības teritoriju, sniedzot pārliecinošus pierādījumus par to, ka attiecīgās rīcības faktiskā īstenošana ir būtiski ietekmējusi konkurenci Savienībā. Tāpat esot noteikts, ka tirdzniecības ar trešajām valstīm gadījumā, pat ja attiecīgā rīcība tiek īstenota Savienībā, Komisijai arī ir jāpierāda, ka tās sekas Savienībā ir nepastarpinātas, būtiskas, tiešas un paredzamas.
- 222 Prasītāja kā piemēru norāda, ka apstrīdētais lēmums neatbilst iepriekšējā punktā minētajiem kritērijiem, ciktāl tajā pārņemts nolīgums, kas noslēgts ar *Lenovo* 2006. gada otrajā pusgadā attiecībā uz Ķīnas iekšējam tirgum paredzēto portatīvo datoru.
- 223 Pat ja Komisijas pieeja, saskaņā ar kuru attiecībā uz konkrētajām atlaidēm un klajiem ierobežojumiem tā varētu konstatēt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, nepierādot to sekas, būtu pareiza, Komisijai tomēr esot jāpierāda šo darbību sekas Savienībā, lai noteiktu savu kompetenci. Proti, jautājums par teritoriālu kompetenci esot atsevišķs un atšķirīgs jautājums, kas izriet no starptautiskajām publiskajām tiesībām.
- 224 Rakstveida procesā prasītāja norādīja, ka attiecībā uz visiem nolīgumiem, kuros bija iesaistīti subjekti, kas atrodas ārpus Savienības, t.i., *Dell*, *HP*, *NEC*, *Acer* un *Lenovo*, apstrīdētajā lēmumā neesot pierādīta Komisijas kompetence.
- 225 Tiesas sēdē prasītāja paziņoja, kas šis pamats attiecas vienīgi uz rīcību attiecībā uz *Acer* un *Lenovo*, un tas ir norādīts tiesas sēdes protokolā.
- 226 Attiecībā uz *Acer* un *Lenovo* prasītāja ir uzsvērusi, ka to ražotnes atrodas ārpus EEZ un ka tās neiegādājās *CPU* EEZ teritorijā ne no *Intel*, ne no *AMD*. Attiecīgā rīcība esot attiekusies uz *CPU* pārdošanu klientiem, kas atrodas Āzijā, proti, Taivānā, ciktāl runa ir par *Acer*, un Ķīnā, runājot par *Lenovo*, un tā tika īstenota Āzijā. Apstāklis, ka noteikts skaits *Acer* un *Lenovo* datoru pēc tam varēja tikt pārdoti EEZ teritorijā, neesot nozīmes saistībā ar jautājumu par inkriminētās rīcības īstenošanu.
- 227 Ņemot vērā, ka *Intel* rīcība attiecībā uz *Acer* un *Lenovo* skāra *CPU* pārdevumus Āzijā, šīs rīcības tiešās sekas esot bijušas jūtamas Āzijā, nevis EEZ teritorijā. Datoru pārdevumus, kas vienīgie varētu attiekties uz EEZ, esot veikušas trešās personas, proti, *Acer* un *Lenovo*, kurus *Intel* nekontrolējis.
- 228 Attiecīgais datoru daudzums esot bijis ļoti neliels, un sekas EEZ teritorijā nevarot tikt uzskatītas par būtiskām.
- 229 Tiesas sēdē prasītāja tāpat norādīja, ka attiecīgā rīcība neesot varējusi iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 230 Komisija iebilst pret prasītājas un *ACT* argumentiem.

2. Vispārējās tiesas vērtējums

a) Ievada apsvērumi

- 231 Vispirms ir jāuzsver, ka Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūrā tiek izmantotas divas pieejas, lai noteiktu Komisijas kompetences pamatotību no starptautisko publisko tiesību normu viedokļa.
- 232 Pirmā pieeja balstās uz teritorialitātes principu. Šī pieeja ir izmantota Tiesas 1988. gada 27. septembra spriedumā apvienotajās lietās 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 un no 125/85 līdz 129/85 *Ahlström Osakeyhtiö u.c./Komisija (Recueil, 5193. lpp.; turpmāk tekstā – “spriedums Celulozes lietā”)*. Minētā sprieduma 16. punktā Tiesa norādīja, ka būtu jānošķir divi rīcības elementi, proti, aizliegtās vienošanās veidošanās un tās īstenošana. Ja konkurences tiesībās paredzēto aizliegumu piemērošana tiktu padarīta atkarīga no aizliegtās vienošanās veidošanās vietas, tas acīmredzami sniegtu uzņēmumiem vieglu līdzekli, lai izvairītos no šiem aizliegumiem. Līdz ar to Tiesa konstatēja, ka noteicošais faktors ir aizliegtās vienošanās īstenošanas vieta.
- 233 Otrā pieeja balstās uz raksturīgām rīcības sekām Savienībā. Šī pieeja ir tikusi izmantota Vispārējās tiesas 1999. gada 25. marta spriedumā lietā T-102/96 *Gencor/Komisija (Recueil, II-753. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums Gencor lietā”)*. Minētā sprieduma 90. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka, ja ir paredzams, ka plānotā koncentrācija rada tiešas un būtiskas sekas Savienībā, Padomes 1989. gada 21. decembra Regulas (EEK) Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli (OV L 395, 1. lpp.), kurā izdarīti labojumi (OV 1990, L 257, 13. lpp.), piemērošana ir pamatota no starptautisko publisko tiesību viedokļa.
- 234 Prasītājam norādot, kas tirdzniecības ar trešajām valstīm gadījumā, pat ja attiecīgā rīcība tika īstenota Savienības teritorijā, Komisijai tātad esot jāpierāda, kas pastāv nepastarpinātas, būtiskas, tiešas un paredzamas sekas Savienībā, tās argumentācija ir vērsta uz to, lai apgalvotu, ka īstenošana un raksturīgas sekas Savienībā esot kumulatīvi nosacījumi.
- 235 Tiesas sēdē Komisija uzsvēra, ka aplūkojamajā lietā tās kompetence ir pamatota, no vienas puses, ar teoriju par konkrētās rīcības īstenošanu EEZ teritorijā, kas izmantota iepriekš 232. punktā minētajā spriedumā Celulozes lietā, un, no otras puses, ar seku teoriju, kas izmantota iepriekš 233. punktā minētajā spriedumā *Gencor* lietā.
- 236 Šajā ziņā ir jānorāda, ka tas, ka tiek pierādīta attiecīgās rīcības īstenošana EEZ teritorijā, un tas, ka tiek pierādītas raksturīgās sekas, ir alternatīvi, nevis kumulatīvi līdzekļi, lai konstatētu, ka Komisijas kompetence ir pamatota no starptautisko publisko tiesību normu viedokļa.
- 237 Proti, iepriekš 232. punktā minētajā spriedumā Celulozes lietā Tiesa ir balstījusies vienīgi uz attiecīgās rīcības īstenošanu Savienības teritorijā.
- 238 Prasītāja nevar balstīt savus argumentus uz apstākli, ka ģenerālvokāts Darmons [*Darmon*] savos secinājumos saistībā ar iepriekš 232. punktā minēto spriedumu Celulozes lietā (*Recueil, 5214. lpp., 82. punkts*) norādīja, ka Tiesai, “lai noteiktu, vai Komisijai ir bijis pamats īstenot savu kompetenci attiecībā uz prasītājiem, jānoskaidro, vai tās pārmestās rīcības sekas ir būtiskas, tiešas un paredzamas”. Proti, ģenerālvokāts bija ieteicis Tiesai, lai konstatētu Komisijas kompetenci, pamatojoties uz attiecīgās rīcības sekām Savienības teritorijā. Tiesa nav sekojusi ģenerālvokāta ieteikumam un ir balstījusies uz aizliegtās vienošanās īstenošanu Savienības teritorijā. Tātad no minētā Tiesas sprieduma izriet, ka gadījumā, ja Komisijas kompetence var tikt konstatēta, pamatojoties uz attiecīgās rīcības īstenošanu Savienības teritorijā, nav nepieciešams pārbaudīt seku esamību, lai konstatētu Komisijas kompetenci.
- 239 Šajā ziņā prasītāja atsaucas arī uz iepriekš 233. punktā minēto spriedumu *Gencor* lietā.

- 240 Tomēr iepriekš 233. punktā minētajā spriedumā *Gencor* lietā (89.–101. punkts) Vispārējā tiesa, lai noteiktu, ka Komisijas kompetence ir pamatota no starptautisko publisko tiesību normu viedokļa, ir balstījusies vienīgi uz raksturīgām sekām.
- 241 Ir taisnība, ka minētā sprieduma 87. punktā Vispārējā tiesa atgādināja, ka saskaņā ar iepriekš 232. punktā minēto spriedumu Celulozes lietā aizliegtās vienošanās īstenošanas kritērijs ir izpildīts, pat ja vienkārši notiek pārdošana Savienībā. Tomēr minētais 87. punkts iekļaujas Vispārējās tiesas argumentācijā, kurā apgalvots, ka Regula Nr. 4064/89 saistībā ar tās teritoriālās piemērošanas jomas noteikšanu nedod priekšroku ražošanas darbībām salīdzinājumā ar tirdzniecības darbībām (iepriekš 233. punktā minētais spriedums *Gencor* lietā, 85.–88. punkts). Šajā kontekstā Vispārējā tiesa noraidīja prasītāja argumentu saistībā ar iepriekš 232. punktā minēto spriedumu Celulozes lietā, norādot, ka saskaņā ar minēto spriedumu aizliegtās vienošanās īstenošanas kritērijs ir izpildīts, pat ja vienkārši notiek pārdošana. Līdz ar to Vispārējā tiesa noraidīja prasītāja argumentu, ka no iepriekš 232. punktā minētā sprieduma Celulozes lietā izrietot, ka ražošanas darbībām ir dodama priekšroka salīdzinājumā ar tirdzniecības darbībām.
- 242 Turpinājumā Vispārējā tiesa iepriekš 233. punktā minētajā spriedumā *Gencor* lietā (89.–101. punkts) izskatīja jautājumu par to, vai Regulas Nr. 4064/89 piemērošana minētajā lietā atbilst starptautiskajām publiskajām tiesībām. Šajā ziņā Vispārējā tiesa vienīgi pārbaudīja, vai ir izpildīti kritēriji par tiešām, būtiskām un paredzamām sekām.
- 243 Tātad no iepriekš 233. punktā minētā sprieduma *Gencor* lietā izriet, ka, lai pamatotu Komisijas kompetenci atbilstoši starptautisko publisko tiesību normām, pietiek ar to, ka ir izpildīti kritēriji par tiešām, būtiskām un paredzamām sekām Savienībā.
- 244 No iepriekš minētā izriet, ka, lai pamatotu Komisijas kompetenci atbilstoši starptautisko publisko tiesību normām, pietiek pierādīt vai nu rīcības raksturīgās sekas, vai arī tās īstenošanu Savienībā.
- 245 Turklāt ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija tieši neiztīrza jautājumu par to, vai Komisijas kompetence ir pamatota no starptautisko publisko tiesību normu viedokļa. Šajā ziņā Komisija uzsver, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 1749.–1753. apsvērumā tā esot izskatījusi jautājumu par tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu.
- 246 Turklāt Komisija, kurai šajā ziņā neiebilst arī prasītāja, uzsver, ka administratīvajā procesā prasītāja nevienā brīdī nebija apšaubījusi Komisijas starptautisko kompetenci.
- 247 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka EKL 82. panta formulējumā ir divi elementi, kas attiecas uz saikni ar Savienības teritoriju. Pirmkārt, EKL 82. pantā ir prasīts, lai pastāvētu dominējošs stāvoklis “kopējā tirgū vai būtiskā tā daļā”. Otrkārt, tajā ir prasīts, lai attiecīgā rīcība varētu iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir konstatējusi prasītājas dominējošo stāvokli pasaules mērogā, kas ietver arī kopējo tirgu. Turklāt minētā lēmuma preambulas 1749.–1753. apsvērumā tā tieši izskatīja jautājumu par tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu.
- 248 Ir taisnība, ka jautājums par to, vai Komisijas kompetence ir pamatota no starptautisko publisko tiesību normu viedokļa, atšķiras no jautājuma par EKL 82. pantā paredzētajiem kritērijiem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka kritērijs par tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu ir vērsts uz to, lai nošķirtu Kopienas tiesību normu piemērošanas jomu no valsts tiesību aktiem (šajā ziņā skat. Tiesas 1974. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās 6/73 un 7/73 *Istituto Chemioterapico Italiano* un *Commercial Solvents*/Komisija, *Recueil*, 223. lpp., 31. punkts).
- 249 Tomēr, ņemot vērā, pirmkārt, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir formulējusi savu nostāju attiecībā uz abiem EKL 82. pantā paredzētajiem kritērijiem, kas attiecas uz saikni ar Savienības teritoriju, un, otrkārt, ka administratīvajā procesā prasītāja nav apšaubījusi Komisijas starptautisko kompetenci, Komisijai nebija jāsniedz apstrīdētajā lēmumā tiešs pamatojums par šo jautājumu (saistībā ar

pienākumu motivēt Komisijas kompetenci skat. arī Tiesas 1972. gada 14. jūlija spriedumu lietā 48/69 *Imperial Chemical Industries/Komisija*, *Recueil*, 619. lpp., 143.–145. punkts). Turklāt tiesas sēdē prasītāja precizēja, ka tas prasības pamats neattiecas uz pamatojuma neesamību, un tas ir norādīts tiesas sēdes protokolā.

b) Par raksturīgām sekām

1) Ievada apsvērumi

- 250 Prasītāja norāda, ka tas, ka Komisija nav pārbaudījusi būtisku, tiešu un paredzamu seku esamību Savienībā, esot īpaši smags [pārkāpums], jo Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1685. apsvērumā ir paziņojusi, ka tai nav pienākuma “pierādīt ļaunprātīgās izmantošanas konkrētas sekas saskaņā ar [EKL] 82. pantu”.
- 251 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Komisijai nav pienākuma pierādīt konkrētu seku esamību, lai pamatotu savu kompetenci no starptautisko publisko tiesību viedokļa. Kritēriji par tiešām, būtiskām un paredzamām sekām nenožīmē, ka sekām ir jābūt arī konkrētām. Proti, Komisijai ir jānodrošina konkurences kopējā tirgū aizsardzība pret tās efektīvas darbības apdraudējumiem.
- 252 Šajos apstākļos nevar uzskatīt, ka Komisijai būtu jāaprobežojas ar tādas ļaunprātīgās rīcības vajāšanu un sodīšanu, ar kuru sasniegts iecerētais rezultāts un realizēts konkurences darbības apdraudējums. Komisijai nevar likt ieņemt pasīvo nostāju gadījumā, kad pastāv apdraudējums attiecībā uz efektīvas konkurences kopējā tirgū struktūru, un tātad tā var iejaukties arī gadījumos, kad apdraudējums nav vai vēl nav realizēts.
- 253 Papildus tam ir jānorāda, ka aplūkojamajā lietā rīcība attiecībā uz *Acer* un *Lenovo* bija vērsta uz to, lai radītu sekas kopējā tirgū.
- 254 Proti, rīcībā attiecībā uz *Acer* izpaudās kā maksājumu piešķiršana ar nosacījumu, ka *Acer* atliek ar *CPU AMD* aprīkotā portatīvā datora laišanu tirdzniecībā visā pasaulē. Šāds finansiāls stimuls bija vērsts uz to, lai noteiktā laikposmā konkrētais *Acer* datora modelis nebūtu pieejams nevienā tirgus daļā visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā.
- 255 Rīcība attiecībā uz *Lenovo* izpaudās, pirmkārt, kā maksājumu piešķiršana tai ar nosacījumu, ka tā atliek un galu galā atceļ tās ar *AMD* ražotajiem *CPU x86. aprīkoto* portatīvo datoru laišanu tirdzniecībā. Šī rīcība tātad bija vērsta uz to, lai ar *CPU AMD* aprīkoti *Lenovo* datoru modeļi nebūtu pieejami nevienā pasaules daļā, tostarp EEZ teritorijā. Otrkārt, rīcība attiecībā uz *Lenovo* izpaudās kā tādu atlaižu piešķiršana, kuru līmenis bija atkarīgs no tā, vai *Lenovo* iegādājas no *Intel* visus tās portatīvajiem datoriem nepieciešamos *CPU x86*. Šī rīcība bija vērsta uz to, lai neviens ar *CPU AMD* aprīkotais *Lenovo* portatīvais dators nebūtu pieejams tirgū, tostarp EEZ teritorijā. *Intel* rīcība tādējādi bija vērsta uz to, lai radītu sekas arī EEZ teritorijā. Šajos apstākļos, izvērtējot Komisijas kompetences pamatotību no starptautisko publisko tiesību viedokļa, nav nozīmes jautājumam par to, vai prasītāja ir sasniegusi plānoto rezultātu.
- 256 Turklāt ir jānorāda, ka pati prasītāja balstās uz Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-204/03 *Haladjian Frères/Komisija* (Krājums, II-3779. lpp.), tostarp tā 167. punktu, kurā Vispārējā tiesa norādīja:

“Lai attaisnotu konkurences noteikumu piemērošanu nolīgumam par preču iegādi ASV ar mērķi tās realizēt Kopienā, šim nolīgumam gan juridiski, gan faktiski jābūt tādām, lai varētu pietiekami ticami paredzēt, ka tas ietekmēs Kopienas un dalībvalstu tirdzniecību vairāk nekā nebūtiski (šajā sakarā skat. [Tiesas 1998. gada 28. aprīļa] spriedumu lietā [C-306/96] *Javico*, [Recueil, I-1983. lpp.,] 16. un 18. punkts). Ja kaut kāda rīcība rada sekas Kopienas ekonomikai, lai kādas tās būdamas, šīs rīcības un

seku saikne nav pietiekami cieša [tas vien nav uzskatāms par pietiekami ciešu saikni], lai varētu pamatoti atsaukties uz Kopienu kompetenci. Lai šīs sekas varētu ņemt vērā, tām jābūt būtiskām, t.i., jūtāmām un ievērojamām.”

257 Tādējādi minētajā spriedumā ir prasīts nevis tas, lai pastāvētu konkrētas sekas konkurencei Savienībā, bet vienīgi tas, lai pastāvētu pietiekama varbūtība, ka attiecīgais nolīgums varētu tur radīt ietekmi, kas ir ievērojama. Šajā ziņā ir jānorāda, ka minētais apsvērumš neattiecas tieši uz jautājumu par Komisijas kompetences pamatotību no starptautisko publisko tiesību viedokļa, bet tika sniegts, izvērtējot jautājumu, vai EKL 81. pantā paredzētie kritēriji bija izpildīti. Tomēr minētais spriedums, uz kuru atsaucas prasītāja, ir elements, kas apstiprina apstākli, ka rīcības sekām attiecībā uz konkurenci nav obligāti jābūt konkrētām, lai veidotu pietiekamu ciešu saikni ar Savienību, tādējādi pamatojot Komisijas kompetenci.

258 Tātad ir jāpārbauda, vai trīs kritēriji par būtiskām, tiešām un paredzamām sekām ir izpildīti aplūkojamajā lietā.

2) *Acer*

2.1) Būtiskas sekas

259 Prasītāja apgalvo, ka termiņa atlikšana, uz kuru norāda Komisija savā lēmumā, attiecās uz portatīvā datora modeli, kas aprīkots ar 64 bitu tehnoloģijas *CPU AMD*. Tā uzsver, ka 2003. gada ceturtajā ceturksnī tikai 100 000 šā veida *CPU* bija pieejami pasaules mērogā. Tās ieskatā *Acer* būtu varējis iegādāties ne vairāk kā aptuveni 4000 vienību un lielāka daļa *Acer* datoru, uz kuriem attiecās laišanas tirdzniecībā atlikšana, katrā ziņā būtu pārdoti ārpus EEZ. Tātad sekas EEZ teritorijā nekādā gadījumā neesot varējušas būt būtiskas.

260 Komisija nepiekrīt skaitlim 4000 vienību apmērā. Tomēr tiesas sēdē tā atzina, ka attiecīgo datoru skaits nebija īpaši liels. Taču šīs tiesas sēdes laikā tā uzsvēra, ka, ņemot vērā kopējo stratēģiju ar mērķi izstumt vienīgo lielo *Intel* konkurentu un vienota un turpināta pārkāpuma esamību, nebija jāaplūko dažādu darbību sekas atsevišķi.

261 Runājot par seku būtiskumu, vispirms ir jāuzsver, ka nav nepieciešams, lai Savienības vai EEZ būtu skartas lielākā mērā nekā pārējie pasaules reģioni (šajā ziņā skat. iepriekš 233. punktā minēto spriedumu *Gencor* lietā, 98. punkts).

262 Turklāt EEZ veido lielu daļu no pasaules tirgus. Piemēram ir jānorāda, ka saskaņā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 1775. apsvērumu ar *Intel* ražotajiem *CPU x86* aprīkoto datoru pārdevumi ETAA reģionā atbilda aptuveni 32 % no pasaules pārdevumu apjoma. Turklāt Komisija ir norādījusi, ka to pārdevumu vērtība, ko *Intel* veikusi EEZ teritorijā reģistrētajiem uzņēmumiem, atbilda aptuveni 80 % no pārdevumiem ETAA reģionā.

263 Papildus tam ir jāuzsver, ka no apstrīdētajā lēmumā minētajiem pierādījumiem, tostarp no šā sprieduma 1240. punktā citētās e-pasta vēstules, izriet, ka *Acer* bija paredzējusi pārdot Eiropā modeli, uz kuru attiecās laišanas tirdzniecībā atlikšana. Tādēļ ir jānorāda tiesas sēdē prasītājas izvirzītais arguments, ka esot iespējams, ka visi attiecīgie datori tiktu pārdoti ārpus EEZ.

264 Finansiāla stimula sniegšanai nolūkā mudināt klientu pasaules mērogā atlikt datora, kas aprīkots ar konkurenta ražoto *CPU* un kuru bija paredzēts pārdot Eiropā, laišanu tirdzniecībā var būt vismaz potenciālas sekas EEZ teritorijā.

- 265 *ACT* norāda, ka no šā sprieduma 1240. punktā citētās e-pasta vēstules izrietot, ka Komisijas pārmestais klajš ierobežojums attiecās vienīgi uz to pārdevumu ierobežojumiem, kurus *Acer* veikusi uz valstīm ārpus Eiropas.
- 266 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka *Acer* galu galā ir uzņēmusies atlikt attiecīgā datora laišanu tirdzniecībā visā pasaulē (skat. šā sprieduma 1246., 1247., 1268. un 1269. punktu). Tātad *ACT* arguments, ka Komisija esot pārmetusi pārkāpumu, kas attiecās vienīgi uz *Acer* veiktajiem pārdevumiem ārpus Eiropas esošajās valstīs, neatbilst faktiskajiem apstākļiem.
- 267 Turklāt ir jākonstatē, ka Komisija pareizi secināja, ka dažādas apstrīdētajā lēmumā norādītās darbības veidoja vienotu un turpinātu pārkāpumu (skat. šā sprieduma 1561.–1563. punktu).
- 268 Pārbaudot, vai sekas ir būtiskas, dažādas darbības, kas veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, nav jāaplūko izolēti. Gluži pretēji, pietiek ar to, ka vienots pārkāpums, aplūkots kopumā, var radīt būtiskas sekas.
- 269 Saistībā ar tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu EKL 82. panta izpratnē no judikatūras izriet, ka ir jāņem vērā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgās izmantošanas sekas attiecībā uz efektīvas konkurences struktūru kopējā tirgū (skat. Tiesas 1979. gada 25. oktobra spriedumu lietā 22/79 *Greenwich Film Production, Recueil*, 3275. lpp., 11. punkts un tajā minētā judikatūra). Tāpat Tiesa ir precizējusi, ka, lai pārbaudītu, vai EKL 82. pants ir piemērojams, atsevišķu līgumu izpilde ir jāizvērtē nevis izolēti, bet ņemot vērā visu attiecīgā uzņēmuma darbību kopumu (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Greenwich Film Production*, 12. punkts). Runājot par tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanas kritēriju, Tiesa tātad ir skaidri konstatējusi, ka atsevišķi līgumi nav jāaplūko izolēti.
- 270 Šis pats risinājums ir jāpiemēro vienota un turpināta pārkāpuma gadījumā, kad ir jāpārbauda, vai Komisijas kompetence ir pamatota no starptautisko publisko tiesību viedokļa. Proti, nevar ļaut uzņēmumiem izvairīties no konkurences tiesību normu piemērošanas, kombinējot dažādas darbības ar vienādu mērķi, katra no kurām, aplūkota izolēti, nevar radīt būtiskas sekas Savienībā, bet, ņemtas kopumā, tās var radīt šādas sekas.
- 271 Šajā lietā ir jāatgādina, ka vienots un turpināts pārkāpums, aplūkots kopumā, ir ietekmējis vidēji – saskaņā ar prasītājas padomdevēja izdarītajiem aprēķiniem – aptuveni 14 % no pasaules tirgus, ja šie aprēķini neaprobežojas vienīgi ar apstrīdamo daļu, un tas ir jāuzskata par ievērojamu tirgus daļu (skat. šā sprieduma 194. punktu).
- 272 Ar šo apstākli pietiek, lai konstatētu, ka prasītājas rīcības potenciālās sekas bija būtiskas.
- 273 Turklāt ir jānorāda, ka Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka prasītāja īstenoja kopējo ilgtermiņa stratēģiju ar mērķi kavēt *AMD* pieeju no stratēģiska viedokļa vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem (skat. šā sprieduma 1523.–1552. punktu).
- 274 No judikatūras izriet, ka saistībā ar tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanas kritēriju ir jāņem vērā ietekme uz efektīvas konkurences struktūru kopējā tirgū sakarā ar konkurenta likvidēšanu (šajā ziņā skat. iepriekš 248. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Istituto Chemioterapico Italiano* un *Commercial Solvents*/Komisija, 33. punkts, un Vispārējās tiesas 1996. gada 8. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no T-24/93 līdz T-26/93 un T-28/93 *Compagnie maritime belge transports u.c./Komisija, Recueil*, II-1201. lpp., 203. punkts). Izmaiņas tirgus struktūrā tāpat ir jāņem vērā tad, kad tiek noteikta būtisku seku esamība EEZ teritorijā, pārbaudot jautājumu, vai Komisijas kompetence ir pamatota no starptautisko publisko tiesību viedokļa (šajā ziņā skat. iepriekš 233. punktā minēto spriedumu *Gencor* lietā, 94. un 96. punkts).

275 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka ne tikai konkurenta likvidēšana var ietekmēt konkurences struktūru kopējā tirgū, bet rīcība, kas varētu vājināt vienīgo lielo prasītājas konkurentu pasaules tirgū, liekot tam šķēršļus piekļuvei vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem, kāda ir šajā lietā aplūkojamā rīcība, arī var ietekmēt efektīvas konkurences struktūru kopējā tirgū. Līdz ar to konstatējums, kas prasītājas rīcības potenciālās sekas ir jāuzskata par būtiskām, ir pamatots arī potenciālo seku attiecībā uz efektīvas konkurences struktūru kopējā tirgū dēļ.

276 No iepriekš minētā izriet, ka prasītājas rīcības potenciālās sekas ir jāuzskata par būtiskām.

2.2) Tiešās sekas

277 *Intel* rīcība bija vērsta uz to, lai radītu tiešas sekas EEZ teritorijā, un bija spējīga to darīt.

278 Proti, šī rīcība bija vērsta uz to, lai stimulētu *Acer* atlikt ar *CPU AMD* aprīkotā portatīvā datora laišanu tirdzniecībā visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā, un bija spējīga to darīt. Laišanas tirdzniecībā atlikšana nozīmē, ka noteiktu laiku noteikts ar *CPU AMD* aprīkots datora modelis nav pieejams, tostarp EEZ teritorijā. Tās ir tiešas sekas, nevis tikai rikošeta sekas.

279 Pretēji tam, ko apgalvo prasītāja un *ACT*, apstākļi, ka *Intel* nepārdeva *CPU* uzņēmumam *Acer* EEZ teritorijā, nenozīmē, ka *Intel* rīcības sekas EEZ teritorijā varētu būt tikai netiešas. Proti, nosacījums, kuram bija pakļauti maksājumi, t.i., noteikta datora modeļa laišanas tirdzniecībā atlikšana visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā, tieši skāra *Acer* veiktos datoru pārdevumus.

280 Turklāt prasītājas izdarītajam vienotajam un turpinātajam pārkāpumam, kas aplūkots kopumā, varēja būt tiešas sekas, kas izpaužas kā vienīgā prasītājas lielā konkurenta vājināšana, liekot tam šķēršļus piekļuvei vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem, un tāvad efektīvas konkurences struktūras grozīšana kopējā tirgū.

2.3) Paredzamas sekas

281 Prasītāja varēja paredzēt apstākļa, ka noteikts ar *CPU AMD* aprīkots datora modelis nav pieejams atlikšanas perioda laikā, tostarp EEZ teritorijā, sekas. Proti, runa ir par sekām, uz kurām bija vērsta tās rīcība.

282 Tāpat prasītāja paredzēja un iecerēja vājināt vienīgo tās lielo konkurentu.

3) *Lenovo*

3.1) Par klajiem ierobežojumiem

i) Par laišanas tirdzniecībā atlikšanu attiecībā uz Ķīnas tirgu

283 Prasītāja apgalvo, ka pirmais laišanas tirdzniecībā atlikšanas gadījums, ko Komisija pārmetusi apstrīdētajā lēmumā, attiecoties uz divu portatīvo datoru modeļu, kas aprīkoti ar *CPU AMD*, novēlotu laišanu tirdzniecībā Ķīnā (šajā ziņā skat. šā sprieduma 1035. un 1037. punktu). Šis nolīgums esot ietekmējis vienīgi Ķīnas tirgu un neesot ticis īstenots Savienībā.

284 Šajā sakarā pietiek norādīt, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija nav konstatējusi EKL 82. panta pārkāpumu attiecībā uz portatīvo datoru, kas aprīkoti ar *CPU AMD*, laišanas tirdzniecībā atlikšanu Ķīnā (skat. šā sprieduma 1042. punktu). Līdz ar to prasītājas argumentācija par to, ka Komisijai neesot bijusi kompetence sodīt šo rīcību, nav iedarbīga.

ii) Par laišanas tirdzniecībā atlikšanu pasaules tirgū

- 285 Laišanas tirdzniecībā atlikšana, kas pārņemta apstrīdētajā lēmumā, attiecas uz minēto datora modeļu novēlotu laišanu tirdzniecībā pasaules mērogā. Šajā ziņā prasītāja tiesas sēdē uzsvēra, ka no prasības pieteikuma A.120. pielikuma izrietot, ka attiecībā uz diviem datora modeļiem, uz kuriem attiecās laišanas tirdzniecībā atlikšana, paredzētais pārdevumu līmenis bija ļoti zems.
- 286 Šajā sakarā ir jānorāda, ka no minētā pielikuma izriet, ka 2006. gada 1. jūnijā plānotie pārdevumu apjomi ETAĀ reģionā 2006. gada ceturtajam ceturksnim attiecībā uz diviem portatīvā datora modeļiem, uz kuriem attiecās laišanas tirdzniecībā atlikšana, bija 5400 un 4250 vienības.
- 287 Tiesas sēdē prasītāja izteica pieņēmumu, ka esot iespējams, ka visi šie datori bija paredzēti [pārdošanai] ETAĀ reģiona apgabalos, kas atrodas ārpus EEZ.
- 288 Šajā ziņā ir jānorāda, ka runa ir par vienkāršu spekulāciju no prasītājas puses un ka tās pamatojumam prasītāja nav izvirzījusi nevienu argumentu. Ir taisnība, ka no prasības pieteikuma A.120. pielikuma nevar izsecināt precīzu EEZ teritorijā paredzēto pārdevumu apjomu. Tomēr ir jāatzīmē, ka EEZ veido ļoti lielo daļu no ETAĀ reģiona.
- 289 No prasības pieteikuma A.120. pielikuma skaidri izriet, ka *Lenovo* bija paredzējusi veikt pārdošanu ETAĀ reģionā. Ar šo apstākli pietiek, lai konstatētu vismaz potenciālas sekas EEZ teritorijā, jo nav konkrētu norāžu, kas ļautu pieņemt, ka visi plānotie pārdevumi attiecās uz tiem ETAĀ reģiona apgabaliem, kas atrodas ārpus EEZ.
- 290 Ir tiesa, ka attiecīgo vienību skaits ETAĀ reģionā nebija īpaši liels. Tomēr ir jānorāda, ka rīcība attiecībā uz *Lenovo* veidoja daļu no vienota un turpināta pārkāpuma un ka pietiek ar to, ka šis pārkāpums, aplūkots kopumā, varētu radīt būtiskas sekas, kā tas ir šajā lietā (skat. šā sprieduma 267.–276. punktu).
- 291 Attiecībā uz seku tiešu un paredzamu raksturu šā sprieduma 277.–282. punktā izklāstītie apsvērumi ir piemērojami *mutatis mutandis*.

3.2) Par ekskluzivitātes atlaidēm

- 292 Saskaņā ar apstrīdētajā lēmumā norādīto *Intel* laikposmā no 2007. gada janvāra līdz decembrim piešķīra *Lenovo* atlaides, kuru līmenis bija pakļaus nosacījumam, ka *Lenovo* visus *CPU x86*, kas paredzēti tās portatīvajiem datoriem, iegādājas no *Intel*.
- 293 Tātad apstrīdētajā lēmumā ir konstatēts finansiāls stimulants, ko *Intel* sniegusi *Lenovo*, lai mudinātu to izmantot savos portatīvajos datoros tikai *Intel* ražotos *CPU x86*. Šai rīcībai varēja būt tiešas sekas, kas izpaužas tādējādi, ka neviens *Lenovo* portatīvais dators, kurs būtu aprīkots ar *Intel* konkurenta ražoto *CPU x86*, nav pieejams nevienā tirgus daļā visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā. Apstāklis, ka *Intel* pārdod *CPU*, bet *Lenovo* pārdod datorus, nenozīmē, ka sekas varētu būt tikai netiešas. Proti, ja *Lenovo* iegādājas visus savām vajadzībām nepieciešamos *CPU x86*, kas paredzēti tās portatīvajiem datoriem, no *Intel*, tas tieši un nozīmē, ka tā nevar ne ražot, ne arī pārdot nekādus portatīvos datorus, kas būtu aprīkoti ar *CPU x86* no konkurenta.
- 294 Šīs sekas *Intel* paredzēja un pat iecerēja.
- 295 Runājot par seku būtiskumu, pietiek atgādināt, ka ekskluzivitātes atlaides veido daļu no vienota un turpināta pārkāpuma, kas, aplūkots kopumā, spēj radīt būtiskas sekas Savienības un EEZ teritorijā, un tas ir pietiekams apstāklis (skat. šā sprieduma 267.–276. punktu). Līdz ar to nav nepieciešams izskatīt jautājumu, vai par labu *Lenovo* piešķirtās ekskluzivitātes atlaides, aplūkotas atsevišķi, varēja radīt būtiskas sekas minētajā teritorijā.

296 No iepriekš minētā izriet, ka *Intel* rīcība, ko Komisija pārmetusi apstrīdētajā lēmumā, varēja radīt būtiskas, tiešas un paredzamas sekas EEZ teritorijā. Līdz ar to Komisijas kompetence sodīt šo rīcību ir pamatota no starptautisko publisko tiesību normu viedokļa.

297 Tādējādi attiecīgās rīcības īstenošana EEZ teritorijā tālāk spriedumā tiks izskatīta vienīgi pilnības labad.

c) Par īstenošanu

298 Prasītāja apgalvo, ka saskaņā ar judikatūru, lai konstatētu Komisijas kompetenci, ir nepieciešams, lai pats uzņēmums Savienībā tieši pārdotu izstrādājumus, uz kuriem attiecas konkrētā rīcība. Aplūkojamajā lietā Komisija neesot pierādījusi, ka katrs no pārmestajiem ļaunprātīgās rīcības gadījumiem ietvertu faktu, ka *Intel* tieši pārdeva konkrētus izstrādājumus, t.i., *CPU x86*, pircējiem Savienības vai EEZ teritorijā.

299 Prasītāja uzsver, ka tā neesot pārdevusi *CPU x86* ne *Acer*, ne arī *Lenovo* EEZ teritorijā. *Acer* un *Lenovo* esot pārdevušas nevis apstrīdētajā lēmumā aplūkotos izstrādājumus, t.i., *CPU x86*, bet gan ar *CPU x86* aprīkotos datorus.

300 Komisija apstrīd prasītājas argumentus.

1) *Acer*

301 Ir jāatgādina, ka ar attiecīgās rīcības īstenošanas Savienībā faktu pietiek, lai pamatotu Komisijas kompetenci no starptautisko publisko tiesību viedokļa (šajā ziņā skat. iepriekš 232. punktā minēto spriedumu *Celulozes lietā*, 16. punkts).

302 Ir taisnība, ka lietā, kurā pasludināts iepriekš 232. punktā minētais spriedums *Celulozes lietā* (12., 13., 16. un 17. punkts), Tiesa konstatēja, ka konkrētā aizliegtā vienošanās tika īstenota kopējā tirgū, aizliegtās vienošanās dalībniekiem par faktiski saskaņotajām cenām veicot tiešu pārdošanu Savienībā reģistrētiem pircējiem.

303 Tomēr no tā neizriet, ka apstrīdētā Komisijas lēmuma adresātu veiktā tiešā pārdošana ir vienīgais veids, kādā rīcību būtu iespējams īstenot Savienībā. Tas vien, ka prasītāja *CPU* nav pārdevusi *Acer* un *Lenovo* meitasuzņēmumiem, kas atrodas EEZ teritorijā, tāpat neizslēdz attiecīgās rīcības īstenošanu EEZ teritorijā.

304 Aplūkojamajā lietā Komisija apstrīdētajā lēmumā nav norādījusi uz darbībām, ko pati prasītāja būtu veikusi EEZ teritorijā, lai īstenotu klaju ierobežojumu attiecībā uz *Acer*.

305 Tomēr šajā lietā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgā izmantošana izpaudās kā finansiāla stimula sniegšana, lai mudinātu *Acer* atlikt noteikta portatīvā datora modeļa laišanu tirdzniecībā visā pasaulē. Tātad nosacījums, kuram bija pakļauti *Intel* piešķirtie maksājumi, proti, noteikta ar *CPU AMD* aprīkota portatīvā datora modeļa ieviešanas atlikšana, bija domāts īstenošanai, ko veiktu *Acer*, visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā.

306 Šādā situācijā pieeja, saskaņā ar kuru būtu ņemta vērā tikai attiecīgās rīcības īstenošana, ko veic pats dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, būtu mākslīga. Tieši pretēji, ir jāņem vērā arī šīs rīcības īstenošana, ko veic šī uzņēmuma klients.

307 Šajā kontekstā apstāklis, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma klients atturas no noteikta datora modeļa pārdošanas EEZ teritorijā noteiktā laikposmā, ir jāuzskata par klaja ierobežojuma īstenošanu.

308 Turklāt no apstrīdētajā lēmumā minētajiem pierādījumiem izriet, ka *Acer* ir veicis darbības ETAA reģionā nolūkā atlikt attiecīgā datora laišanu tirdzniecībā. Proti, no šā sprieduma 1247. punktā minētās e-pasta vēstules, uz kuru tiesas sēdē šajā sakarā atsaukusies Komisija, izriet, ka *Acer* strādājošais [konfidenciāli] bija saņēmis norādījumu “atmest” attiecīgo *CPU AMD 2003.* gadam un ka viņš izpildīja šo norādījumu ETAA reģionā.

309 No iepriekš minētā izriet, ka Komisijas kompetence bija pamatota arī ar pārkāpuma īstenošanas Savienības un EEZ teritorijā faktu.

2) *Lenovo*

310 Runājot par klajiem ierobežojumiem, t.i. atlaidēm [maksājumiem], kas piešķirtas ar nosacījumu, ka *Lenovo* atliek divu datora modeļu laišanu tirdzniecībā, ir jānorāda, ka bija paredzēts, kā *Lenovo* tos īstenos visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā. Līdz ar to Komisijas kompetence ir pamatota arī ar pārkāpuma īstenošanas minētajā teritorijā faktu. Šajā ziņā šā sprieduma 304.–307. punktā izklāstītie apsvērumi ir piemērojami *mutatis mutandis*.

311 Runājot par ekskluzivitātes atlaidēm, attiecībā uz šo atlaižu pretizpildījumu, proti, apstākli, ka *Lenovo* iegādājas tās portatīvajiem datoriem paredzētos *CPU x86* tikai no *Intel*, bija paredzēts, ka *Lenovo* to īstenos visā pasaulē, tostarp EEZ teritorijā, pārdodot vienīgi portatīvos datorus, kas aprīkoti ar *Intel* ražotajiem *CPU x86*. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka *CPU* izmantojums, proti, tas, ka *Lenovo* tos izmantos portatīvajos datoros, bija daļa no pretizpildījuma, kāds tas bija definēts. Šajos apstākļos prasītāja nevar balstīt savu argumentu uz faktu, ka konkrētais tirgus attiecās uz *CPU x86*, savukārt *Lenovo* pārdeva nevis *CPU*, bet gan ar *CPU* aprīkotos datorus. Proti, pretizpildījums, kāds tas ir bijis definēts, nosaka tiešo saikni ar *Lenovo* ražotajiem un pārdotajiem datoriem.

312 Prasītājas rīcība bija vērsta uz to, lai *Lenovo* pretizpildījums tiktu īstenots visur, kur *Lenovo* pārdeva portatīvos datorus, tostarp EEZ teritorijā.

313 Ņemot vērā, ka pretizpildījums, kāds tas ir bijis definēts, attiecās konkrēti uz *CPU*, kas bija paredzēti izmantošanai noteikta veida izstrādājumos, proti, portatīvajos datoros, prasītājai nav pamata apgalvot, ka tas pats nav ietekmējis to, kā *Lenovo* izmantojusi *Intel* ražotos *CPU*. Turklāt prasītāja neapgalvo, ka tā nezina, ka *Lenovo* darbojas kopējā tirgū un pārdod tajā savus portatīvos datorus.

314 No iepriekš minētā izriet, ka saistībā ar prasītājas rīcību attiecībā uz *Lenovo* Komisijas kompetence tāpat ir pamatota ar pārkāpuma īstenošanas Savienības un EEZ teritorijā faktu.

d) Par tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu

315 Tiesas sēdē prasītāja norādīja arī, ka konkrētā rīcība nevarēja iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

316 Saistībā ar tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanas kritēriju Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1750. apsvērumā norādīja, ka ļaunprātīgā izmantošana, kas ietekmējusi konkurences struktūru vairāk nekā vienā dalībvalstī, pēc sava rakstura spējot iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

317 Saskaņā ar judikatūru lēmums, nolīgums vai [saskaņotas] darbības var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm tikai tad, ja, ņemot vērā faktisko un tiesisko apstākļu kopumu, var ar pietiekamu varbūtības pakāpi paredzēt, ka tie tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli var ietekmēt tirdzniecības plūsmas starp dalībvalstīm tādējādi, ka rodas bažas, ka tas var negatīvi ietekmēt vienotā tirgus izveidi starp dalībvalstīm. Turklāt šādi ietekmei ir jābūt ievērojamai (skat. iepriekš 256. punktā minēto spriedumu *Javico* lietā, 16. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 318 Šajā lietā prasītāja nav apgalvojusi, ka tās rīcība attiecībā uz *Acer* un *Lenovo* skartu tikai kādas vienas dalībvalsts teritoriju. Lai apstrīdētu tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu, prasītāja drīzāk ir balstījies uz apstākli, ka sekas bija jūtamas tikai ārpus EEZ esošajās teritorijās un ka katrā ziņā attiecīgo datoru daudzums bija ļoti neliels, tādējādi, ka sekas nekādā gadījumā nevarēja būt ievērojamas.
- 319 Tomēr, kā tas jau norādīts šā sprieduma 269. punktā, prasītājas rīcības attiecībā uz *Acer* un *Lenovo* sekas nav jāaplūko izolēti. Vienotais prasītājas izdarītais pārkāpums, aplūkots kopumā, varēja radīt būtiskas sekas Savienības un EEZ teritorijā.
- 320 Līdz ar to ir jānoraida prasītājas argumentācija, ar ko tā apstrīd tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu.
- 321 No visa iepriekš minētā izriet, ka prasītājas argumentācija, ar ko tā apstrīd Komisijas kompetenci, ir noraidāma.

C – Procesuālo noteikumu pārkāpumi

1. Par Komisijas atteikumu rīkot par labu prasītājam otro uzklaušīšanu

- 322 Prasītāja, kuru atbalsta *ACT*, apgalvo, ka Komisija nepamatoti esot atteikusies rīkot otro uzklaušīšanu, lai uzklaušītu *Intel* par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem (skat. šā sprieduma 9. punktu) un par vēstuli par faktiem (skat. šā sprieduma 13. punktu), lai gan šajos dokumentos esot bijuši ietverti jauni apgalvojumi, tostarp attiecībā uz nosacījuma atlaidēm un klajiem ierobežojumiem saistībā ar *Lenovo* un atlaižu piešķiršanu par labu *MSH*.
- 323 Saskaņā ar Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regulas (EK) Nr. 773/2004 par lietas izskatīšanu saskaņā ar [EKL] 81. un 82. pantu, ko vada Komisija (OV L 123, 18. lpp.), 10. panta 2. punktu, paziņojot attiecīgajām pusēm par iebildumiem, Komisija nosaka termiņu, līdz kuram minētās puses var rakstiski darīt tai zināmu savu viedokli. Komisijai nav jāņem vērā turpmāki rakstiski iesniegumi, kas saņemti pēc minētā termiņa beigām.
- 324 Saskaņā ar Regulas Nr. 773/2004 12. pantu tām pusēm, kurām tā ir adresējusi paziņojumu par iebildumiem, Komisija dod iespēju izteikties uzklaušīšanās laikā, ja šīs puses to lūdz savos rakstiskajos apsvērumos.
- 325 Runājot par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem, starp lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka prasītājam principā bija tiesības uz otro uzklaušīšanu saskaņā ar iepriekš minētajām tiesību normām. Komisija ir atzinusi šo tiesību esamību 2008. gada papildu paziņojuma par iebildumiem pavadvēstulē. Tomēr ir jākonstatē, ka prasītāja savlaicīgi nav lūgusi rīkot otro uzklaušīšanu. Proti, 2008. gada papildu paziņojumā par iebildumiem Komisija sākotnēji noteica prasītājam astoņu nedēļu termiņu tās apsvērumu iesniegšanai. 2008. gada 15. septembrī uzklaušīšanas amatpersona šo termiņu pagarināja līdz 2008. gada 17. oktobrim (skat. šā sprieduma 10. punktu). Prasītāja nav atbildējusi uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem pēdējā minētajā termiņā, tajā pašā laikā nelūdzot rīkot otro uzklaušīšanu. Līdz ar to termiņš tās tiesību uz otro uzklaušīšanu izmantošanai ir izbeidzies.
- 326 Šo secinājumu, kas izriet jau no paša Regulas Nr. 773/2004 10. panta 2. punkta un 12. panta formulējuma, apstiprina arī šo tiesību normu mērķis. Paziņojuma par iebildumiem adresāta pienākums, kura neievērošanas gadījumā tas zaudē attiecīgās tiesības, Komisijas noteiktajā termiņā lūgt rīkot uzklaušīšanu ir attaisnojams ar procesuālas ekonomijas apsvērumiem. Proti, uzklaušīšanas sagatavošana prasa no Komisijas puses ievērojamas koordinēšanas pūles, jo uzklaušīšanā piedalās ne

tikai paziņojuma par iebildumiem adresāts un Komisijas dienesti, bet attiecīgā gadījumā arī trešās personas un dalībvalstu pārstāvji. Turklāt Komisijai ir jābūt pietiekamam laikam, lai tā galīgajā lēmumā varētu ņemt vērā uzklauššanas laikā izteiktos apsvērumus.

- 327 Turpinājumā runājot par vēstuli par faktiem, ir jākonstatē, ka Regulas Nr. 773/2004 12. pantā paredzētās tiesības uz uzklauššanu pastāv tikai saistībā ar Komisijas veikto paziņojuma par iebildumiem pieņemšanu. Tātad prasītājam nebija nekādu tiesību uz uzklauššanu attiecībā uz vēstuli par faktiem. Katrā ziņā ir jākonstatē, ka arī attiecībā uz šo vēstuli prasītāja savlaicīgi nelūdza rīkot uzklauššanu, ņemot vērā, ka tā nav atbildējusi uz minēto vēstuli noteiktajā termiņā, kas bija 2009. gada 23. janvāris.
- 328 Tātad Komisija pamatoti ir atteikusi rīkot uzklauššanu gan attiecībā uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem, gan vēstuli par faktiem. Prasītājas un *ACT* izvirzītie argumenti nevar atspēkot šo secinājumu.
- 329 Pirmkārt, prasītāja norāda, ka savā 2009. gada 2. februāra vēstulē (skat. šā sprieduma 15. punktu) Komisija tieši esot piekritusi ņemt vērā prasītājas rakstveida apsvērumus par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem un vēstuli par faktiem, ja vien šie apsvērumi tiks paziņoti līdz 2009. gada 5. februārim. Prasītājas ieskatā Komisija tādējādi esot pagarinājusi termiņu, kurā varētu tikt iesniegts lūgums par uzklauššanas rīkošanu, līdz 2009. gada 5. februārim.
- 330 Šis apgalvojums ir jānoraida. Komisija pareizi norāda, ka gan administratīvajā procesā, gan apstrīdētajā lēmumā tā skaidri ir izslēgusi iespēju, ka tā pieņems novēloti iesniegtu *Intel* rakstu kā atbildi, kas formulēta savlaicīgi, tāpat kā tā ir izslēgusi iespēju, ka šo apsvērumu ņemšana vērā varētu tikt interpretēta kā termiņa pagarinājums. Proti, tostarp 2009. gada 2. februāra vēstulē, uz kuru prasītāja atsauca savas argumentācijas pamatošanai, Komisija konstatēja, ka tai nav pienākuma apmierināt novēloti iesniegto lūgumu rīkot uzklauššanu un ka tās dienestu ieskatā uzklauššanas organizēšana nav nepieciešama administratīvā procesa pareizai norisei. Tātad pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, 2009. gada 2. februāra vēstulē Komisija nav pagarinājusi termiņu, kurā varētu tikt iesniegts lūgums rīkot uzklauššanu, līdz 2009. gada 5. februārim.
- 331 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka tā nav nosūtījusi savu atbildi uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem un vēstuli par faktiem pirms 2009. gada 5. februāra tādēļ, ka tajā laikā tā cēla prasību Vispārējā tiesā, lūdzot atcelt uzklauššanas amatpersonas 2008. gada 15. septembra lēmumu un izdot pagaidu noregulējuma rīkojumu, apturot noteiktā termiņa skaitīšanu.
- 332 Tomēr ir jākonstatē, ka prasītājam ir bijusi iespēja iesniegt Komisijai – drošības labad – savus apsvērumus par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem, vienlaikus īstenojot savas tiesības vērsties Vispārējā tiesā. Kā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs norādījis iepriekš 14. punktā minētajā rīkojumā lietā *Intel/Komisija* (87. punkts), tas, ka prasītāja cēla prasību atcelt tiesību aktu un pieteikumu par pagaidu noregulējumu, nekādi neliedza tai – vismaz drošības labad – sagatavot un savlaicīgi iesniegt savu atbildi uz 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem elementiem, it īpaši ņemot vērā, ka uzklauššanas amatpersona par labu prasītājam pagarināja termiņu par četrām nedēļām. Katrā ziņā *Intel* ir bijusi iespēja uzklauššanas amatpersonas noteiktajā termiņā, t.i., līdz 2008. gada 17. oktobrim, lūgt rīkot uzklauššanu, jo šis lūgums nebija atkarīgs no papildu informācijas.
- 333 Tā pati argumentācija ir piemērojama arī attiecībā uz vēstuli par faktiem, neskarot apstākli, ka Regulas Nr. 773/2004 12. pantā nav paredzēts rīkot uzklauššanu sakarā ar vēstules par faktiem nosūtīšanu (skat. šā sprieduma 327. punktu). Ne prasītājas celta prasība atcelt tiesību aktu, ne tās pieteikums par pagaidu noregulējumu neliedza tai savlaicīgi lūgt rīkot uzklauššanu.

- 334 Treškārt, ir taisnība, ka Regulas Nr. 773/2004 10. panta 2. punktā un 12. pantā paredzētajos apstākļos Komisijai nav rīcības brīvības attiecībā uz tiesībām uz uzklaušīšanu. Regulas Nr. 773/2004 12. pantā ir noteikts, ka Komisija pusēm, kurām tā ir adresējusi paziņojumu par iebildumiem, “dod” iespēju izteikties uzklaušīšanas laikā, ja šīs puses to lūdz savos rakstiskajos apsvērumos. Tomēr, tā kā prasītāja nav iesniegusi lūgumu savlaicīgi, šī tiesību norma nav piemērojama.
- 335 Ceturtkārt, prasītāja apgalvo, ka uzklaušīšanas amatpersonas 2009. gada 17. februāra lēmums, ar kuru viņa noraidījusi jauno prasītājas lūgumu rīkot uzklaušīšanu par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem, esot neprātīgs un nesamērīgs.
- 336 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka prasītāja savlaicīgi nav lūgusi rīkot uzklaušīšanu par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem. Kā to pareizi uzsvērusi 2009. gada 17. februāra lēmumā uzklaušīšanas amatpersona, subjektīvas tiesības uz uzklaušīšanas rīkošanu pastāv līdz termiņa, kas piešķirts atbildes sniegšanai uz paziņojumu par iebildumiem, beigām. Pēc šī termiņa beigām Komisijai nav nekāda pienākuma organizēt uzklaušīšanu.
- 337 Atzīstot, ka uzklaušīšanas amatpersonai tomēr bija rīcības brīvība atļaut rīkot uzklaušīšanu, Komisija tāpat nav pārkāpusi Regulas Nr. 773/2004 12. pantu, bet ir interpretējusi minēto regulu prasītājai labvēlīgā veidā. Turklāt uzklaušīšanas amatpersona sava atteikuma atļaut rīkot otro uzklaušīšanu pamatojumu ir detalizēti izklāstījusi savā 2009. gada 17. februāra vēstulē. Šajā ziņā prasītāja vienīgi norāda, ka uzklaušīšanas rīkošana neradītu kaitējumu Komisijai, ņemot vērā, ka prasītājas ieskatā kavējums administratīvā procesa norisē otras uzklaušīšanas dēļ būtu “minimāls”. Tomēr ir jāsecina, ka uzklaušīšanas amatpersona nav pieļāvusi nekādu kļūdu, būtībā konstatējot, ka nepamatota kavēšanās administratīvā procesa norisē varētu kaitēt ne tikai trešo personu, kam ir interese saistībā ar procedūru attiecībā uz prasītāju, tiesībām, bet arī citu paralēli notiekošo procesu dalībnieku, kas savlaicīgi ir lūguši rīkot uzklaušīšanu, tiesībām.
- 338 Piektkārt, *ACT* būtībā apgalvo, ka, neraugoties uz to, ka Regulas Nr. 773/2004 12. pantā ir paredzēts rīkot uzklaušīšanu vienīgi sakarā ar Komisijas veikto paziņojuma par iebildumiem pieņemšanu, Komisijai tomēr esot jāatļauj rīkot uzklaušīšanu sakarā ar vēstules par faktiem nosūtīšanu, jo prasītājai ir pamattiesības uz tiesību uz aizstāvību ievērošanu. Šim argumentam nevar piekrist. Vispirms ir jānorāda, ka Regulas Nr. 773/2004 V nodaļā, kuras nosaukums ir “Tiesību tikt uzklaušītam izmantošana” un kurā ir ietvertas šīs regulas 10. panta 2. punkta un 12. panta normas, ir konkretizētas prasītājas tiesības uz aizstāvību. Ne prasītāja, ne *ACT* neizvirza argumentus par šo normu iespējamo prettiesiskumu. Ciktāl *ACT* norāda, ka Komisija, lai pamatotu procesa dalībnieka pamattiesību tikt uzklaušītam pārkāpumu, nevarot atsaukties uz ierobežojumiem, ko tā pati noteikusi savās regulās, ir jākonstatē, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 33. panta 1. punkta c) apakšpunktu Komisijai ir pilnvaras lemt par praktiskām uzklaušīšanas metodēm. Papildus – pilnības labad – ir jāatzīmē, ka, pat ja pieņemtu, ka īpašos apstākļos tiesības uz aizstāvību varētu likt Komisijai rīkot uzklaušīšanu sakarā ar vēstules par faktiem nosūtīšanu, tomēr šīs hipotētiskās tiesības nebūtu neierobežotas. Komisija varētu tās ierobežot, nosakot termiņus, kuros varētu tikt iesniegts lūgums rīkot uzklaušīšanu. Taču aplūkojamajā lietā prasītāja savlaicīgi nav atbildējusi uz vēstuli par faktiem (skat. šā sprieduma 327. punktu).
- 339 No visa iepriekš minētā izriet, ka Komisija – nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā un nepārkāpjot Regulas Nr. 773/2004 normas – varēja atteikties rīkot uzklaušīšanu, lai uzklaušītu *Intel* par 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem un par vēstuli par faktiem.

2. Par Komisijas atteikumu iegūt noteiktus *AMD* dokumentus

a) Strīda priekšvēsture un lietas dalībnieku nostājas

- 340 2008. gada 21. maijā, pēc tam, kad tiešsaistē tikuši publicēti sagatavojošie procesuālie raksti, ko prasītāja un *AMD* bija taisījušas saistībā ar tiesvedību starp tām ASV Delavēras štatā (skat. šā sprieduma 11. punktu), Komisija lūdza gan prasītāju, gan *AMD* nodrošināt, ka Komisijai tiks pārsūtīti visi dokumenti, ko tās sagatavojušas vai saņēmušas un kas minēti attiecīgajos to sagatavojošajos procesuālajos rakstos.
- 341 2008. gada 6. augusta vēstulē prasītāja norādīja, ka tās ieskatā Komisijas veiktā izmeklēšana nav pilnīga. Tā aicināja Komisiju lūgt *AMD* iesniegt visus dokumentus, kuriem ir nozīme saistībā ar apgalvojumiem, kas ietverti 2008. gada papildu paziņojumā par iebildumiem. Turklāt tā uzsvēra, ka tiesas, kas izskata lietu Delavēras štatā, 2006. gada 26. septembra izdots aizsardzības rīkojums (*protective order*; turpmāk tekstā – “aizsardzības rīkojums”) liedz tai izmantot dokumentus, ko *AMD* iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā, ārpus minētās tiesvedības.
- 342 2008. gada 4. septembra vēstules pielikumā prasītāja nosūtīja Komisijai sarakstu ar 87 punktiem, kuri atbilda dokumentiem vai dokumentu kategorijām, ko prasītāja lūdza Komisiju iegūt no *AMD* (turpmāk tekstā – “Saraksts”).
- 343 Ar 2008. gada 6. oktobra vēstuli Komisija norādīja prasītājai, ka tā nolēmusi lūgt *AMD* iesniegt attiecīgos dokumentus, ciktāl tie ir aprakstīti Sarakstā tā, ka tos var precīzi identificēt, un nosūtīja prasītājai sarakstu, kurā bija minēti septiņi dokumenti, ko tā lūgusi no *AMD*.
- 344 Apstrīdētā lēmuma preambulas 61.–74. apsvērumā Komisija paskaidro, kādēļ tā uzskatījusi, ka tai nav pienākuma iegūt pārējos Sarakstā uzskaitītos dokumentus, uzsverot, ka prasītājas lūgums nebija pietiekami precīzs, ka tas bija nesamērīgs, ka prasītāja nebija pierādījusi, ka tā izsmēlusi visas tās rīcībā esošās iespējas, lai iesniegtu Komisijai vairāk dokumentu, kuri attiecas uz tiesvedību Delavēras štatā, un ka dokumenti, ko prasītāja lūgusi Komisiju iegūt, nebija attaisnojoši.
- 345 Prasītāja uzskata, ka dokumenti, ko tā lūgusi Komisiju iegūt no *AMD*, esot īpaši svarīgi tās aizstāvībai, lai tostarp pierādītu, ka pat tai pārvestās rīcības neesamības gadījumā *OEM* nebūtu iegādājušies vairāk *CPU AMD* un ka *AMD* ir sastapies ar ražošanas kapacitātes ierobežojumiem. Atsakoties iegūt no *AMD* šos papildu dokumentus, Komisija neesot izvērtējusi nozīmīgus pierādījumus un esot pārkāpusi būtisko procesuālo pienākumu. Līdz ar to Komisija esot pārkāpusi *Intel* tiesības uz aizstāvību.
- 346 Prasītāja apgalvo, ka septiņi dokumenti, ko Komisija lūgusi *AMD* tai iesniegt, nebija vienīgie dokumenti, kas skaidri identificēti Sarakstā. Atbildot uz Vispārējās tiesas uzdoto rakstveida jautājumu prasītāja turklāt norādīja, ka tai neesot bijusi iespēja, nepārkāpjot aizsardzības rīkojumu, identificēt attiecīgos dokumentus precīzāk, nekā tas izdarīts Sarakstā.
- 347 Komisija iebilst, norādot, ka prasītājas lūgums nebija balstīts uz nekādu juridisku pamatu, jo attiecīgie dokumenti nebija daļa no lietas izmeklēšanas materiāliem.
- 348 Turklāt prasītājas norādītie apstākļi neesot bijuši spējīgi to attaisnot. Lai konstatētu *Intel* rīcības prettiesiskumu, neesot bijis jāpierāda ne faktiskā konkurenta izstumšana, ne *AMD* ierobežojumi kapacitātes ziņā, ne *AMD* komerciālais vai tehniskais sniegums, ne arī iespējamais kaitējums patērētājiem.

b) Par nosacījumiem, ar kādiem Komisijai var tikt noteikts pienākums iegūt noteiktus dokumentus

1) Esošā judikatūra

- 349 Prasītāja atsaucas uz judikatūru attiecībā uz piekļuvi lietas materiāliem, saskaņā ar kuru Komisija nav vienīga, kas lemj par to, kuri dokumenti ir lietderīgi procedūrā, kas attiecas uz konkurences tiesību normu pārkāpumiem, iesaistīto uzņēmumu aizstāvībai (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā T-30/91 *Solvay/Komisija*, *Recueil*, II-1775. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *Solvay* lietā”, 81. punkts).
- 350 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesības piekļūt lietas materiāliem, kas loģiski izriet no tiesībām uz aizstāvību, nozīmē, ka Komisija attiecīgajam uzņēmumam sniedz iespēju veikt visu izmeklēšanas lietā esošo dokumentu, kas varētu būt nozīmīgi tā aizstāvībai, pārbaudi (šajā ziņā skat. Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-199/99 P *Corus UK/Komisija*, *Recueil*, I-11177. lpp., 125.–128. punkts, un iepriekš 349. punktā minēto spriedumu *Solvay* lietā, 81. punkts).
- 351 Tomēr ir jāuzsver, ka šī judikatūra attiecas uz tiesībām piekļūt dokumentiem, kas ietverti Komisijas izmeklēšanas lietas materiālos. Ir taisnība, ka no judikatūras skaidri izriet, ka Komisijai ir pienākums sniegt procesa dalībniekiem piekļuvi visiem administratīvās lietas materiālos esošajiem dokumentiem, izņemot iekšējos vai konfidenciālos dokumentus, un ka Komisija nevar viena pati izvērtēt, kuri dokumenti var būt lietderīgi uzņēmumu aizstāvībai. Tomēr pienākums sniegt piekļuvi visiem administratīvās lietas materiālos esošajiem dokumentiem nenozīmē, ka Komisijai būtu pienākums iegūt jebkāda veida dokumentus, kas potenciāli varētu būt attaisnojoši.
- 352 Judikatūrā jau ir spriests par nosacījumiem piekļuvei dokumentiem, kas ir Komisijas rīcībā, bet kas nav daļa no izmeklēšanas lietas materiāliem kā tādiem. Piemēram, runājot par citu procesa dalībnieku sniegtām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem, no judikatūras izriet, ka attiecībā uz dokumentiem, kas nav daļa no lietas materiāliem, kuri sagatavoti paziņojuma par iebildumiem paziņošanas brīdī, Komisijai pienākums atklāt minētās atbildes citiem attiecīgajiem dalībniekiem ir vienīgi tad, ja izrādās, ka tās ietver jaunus apsūdzošus vai attaisnojošus apstākļus (Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedums lietā T-240/07 *Heineken Nederland* un *Heineken/Komisija*, Krājums, II-3355. lpp., 242. punkts), vai ja šīs atbildes ir nepieciešamas, lai prasītājam būtu iespēja apstrīdēt skaitļus, ko Komisija izmantojusi paziņojumā par iebildumiem (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedumu lietā T-199/08 *Ziegler/Komisija*, Krājums, II-3507. lpp., 118. punkts).
- 353 Šajā ziņā judikatūrā ir precizēts, ka no Tiesas 2004. gada 1. janvāra sprieduma apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija* (*Recueil*, I-123. lpp., 126. punkts) izrietošais apsvērums, ka Komisija nevar būt vienīgā, kas nosaka attiecīgā uzņēmuma aizstāvībai lietderīgus dokumentus, attiecas uz dokumentiem, kuri ietverti Komisijas lietas materiālos, un nevar tikt piemērots atbildēm, ko uz Komisijas paziņotajiem iebildumiem snieguši citi procesa dalībnieki (iepriekš 352. punktā minētais spriedums lietā *Heineken Nederland* un *Heineken/Komisija*, 254. punkts).
- 354 2000. gada 15. marta spriedumā apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR u.c./Komisija* (*Recueil*, II-491. lpp.), uz kuru atsaucas prasītāja, Vispārējā tiesa ir izskatījusi veselu virkni argumentu par to, ka Komisija neesot sniegusi piekļuvi dokumentiem, kas attiecīgo uzņēmumu ieskatā būtu lietderīgi to aizstāvības sagatavošanai administratīvā procesa laikā. Papildus atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem, ko snieguši citi tā adresāti, minētajā spriedumā runa bija par uzklaušanās protokoliem attiecībā uz valsts mēroga aizliegto vienošanos, par Komisijas lietas materiāliem saistībā ar noteiktas sistēmas paziņošanu, par Komisijas lietas materiāliem saistībā ar noteiktu valsts atbalstu, par dažām

Komisijas iekšējām piezīmēm un par aizstāvības rakstiem citās lietās, kas attiecās uz to pašu karteli (minētā sprieduma 380. punkts). Runa ir par dokumentiem, kas, lai gan tie neveidoja daļu no izmeklēšanas lietas materiāliem, bija Komisijas rīcībā.

355 Tomēr aplūkojamā situācija atšķiras no tās, kas bija šā sprieduma 349.–354. punktā minētās judikatūras pamatā. Proti, šajā lietā runa ir par dokumentiem, kas pat nebija Komisijas rīcībā. Tātad jautājums neattiecas uz tiesību piekļūt lietas materiāliem tvērumu.

356 Prasītāja norāda, ka argumentācija, kas izmantota judikatūrā attiecībā uz tiesībām piekļūt attaisnojošiem dokumentiem, kas jau pievienoti izmeklēšanas lietas materiāliem, esot *a fortiori* piemērojama gadījumā, kad Komisija ne tikai ir atteikusies paziņot, bet arī atturējusies iegūt nozīmīgus attaisnojošus dokumentus. Šis argumentācijas loģika, šķiet, ir tāda, ka, ja nav pieļaujams, ka vienīgi Komisija pārbauda, kuri lietas materiālos esošie dokumenti var būt lietderīgi attiecīgo uzņēmumu aizstāvībai, situācija būtu vēl smagāka gadījumā, ja noteikti dokumenti vispār nav iekļauti lietas materiālos tādējādi, ka pat Komisija nespēj pārbaudīt, vai tie ietver attaisnojošus apstākļus.

357 Šī argumentācija nav pārliecinoša. Proti, šādā loģikā nav ņemts vērā, ka ideja, kas ir pamatā judikatūrai attiecībā uz tiesībām piekļūt visiem lietas materiāliem, ir tas, ka pušu procesuālo tiesību vienlīdzība prasa, lai attiecīgā uzņēmuma zināšanās par procesā izmantotajiem lietas materiāliem būtu vienādas ar Komisijas zināšanām (šajā ziņā skat. iepriekš 349. punktā minēto spriedumu *Solvay* lietā, 83. punkts). Runājot par dokumentiem, kas nav pašas Komisijas rīcībā, nepastāv risks, ka Komisija balstīsies uz šajos dokumentos ietvertajiem apsūdzošajiem apstākļiem un pietiekami neņems vērā attaisnojošos apstākļus. Nevienlīdzība, kas bija konstatēta iepriekš 349. punktā minētā sprieduma *Solvay* lietā 83. punktā, proti, tas, ka Komisijai bija iespēja vienai pašai lemt izmantot vai neizmantot pret prasītāju dokumentus, lai gan prasītājam nebija sniegta piekļuve tiem un tātad tas nevarēja pieņemt atbilstošo lēmumu izmantot vai neizmantot šos dokumentus savai aizstāvībai, šajā lietā nepastāv. Līdz ar to nav pušu procesuālo tiesību vienlīdzības problēmas, kāda būtu Komisijas administratīvās lietas materiālos ietverto dokumentu gadījumā.

358 Jautājums, kas īstenībā rodas šajā lietā, ir par to, vai Komisija ir ievērojusi savu pienākumu izvērtēt lietu rūpīgi un objektīvi.

359 Šajā ziņā ir jānorāda, ka viena no Savienības tiesību sistēmā ietvertajām garantijām administratīvajos procesos tostarp ir labas pārvaldības princips, kas ir ietverts Pamattiesību hartas 41. pantā un kas nosaka kompetentās iestādes pienākumu rūpīgi un objektīvi pārbaudīt visus apstākļus, kam ir nozīme attiecīgajā lietā (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-191/98 un no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line u.c./Komisija*, *Recueil*, II-3275. lpp., 404. punkts un tajā minētā judikatūra).

360 Tomēr ir jānorāda, ka principā tā ir Komisija, kam ir jālemj par to, kādā veidā tā vēlas veikt konkurences lietas izmeklēšanu un kuri dokumenti tai jāiegūst, lai tai būtu pietiekami pilnīgs priekšstats par lietu.

361 Nevajadzētu Komisijai noteikt pienākumu iegūt maksimālo dokumentu apjomu, lai tā pārliecinātos, ka ir ieguvusi visus potenciālos attaisnojošos pierādījumus. Proti, nerunājot jau par to, ka Komisijas resursi ir ierobežoti, Komisijai nav iespējams pārliecināties, kas neviens potenciāls attaisnojošs pierādījums nav palaists garām.

362 Ja uzņēmums, attiecībā uz kuru tiek īstenota procedūra, kuras rezultāta var tikt uzlikts naudas sods par konkurences tiesību pārkāpumu, lūdz Komisiju iegūt noteiktus dokumentus, Komisijai ir jāizvērtē šis lūgums. Tai ir novērtējuma brīvība attiecībā uz jautājumu, vai tai būtu jāiegūst attiecīgie dokumenti. Procesa dalībniekiem nav beznosacījuma tiesību uz to, ka Komisija iegūst noteiktus dokumentus, jo tieši Komisija lemj par to, kā tai jāveic lietas izmeklēšana.

- 363 Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka no Komisijas nevar tikt prasīts, lai tā veiktu papildu izmeklēšanas darbības, ja tā uzskata, ka lieta ir izmeklēta pietiekamā mērā (Tiesas 1984. gada 16. maija spriedums lietā 9/83 *Eisen und Metall/Komisija*, *Recueil*, 2071. lpp., 32. punkts, un Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-141/94 *Thyssen Stahl/Komisija*, *Recueil*, II-347. lpp., 110. punkts).
- 364 Tas neizslēdz iespēju, ka zināmos apstākļos Komisijai varētu būt pienākums izmeklēt atsevišķu aspektu lietas materiālos.
- 365 Piemēram, iepriekš 363. punktā minētā sprieduma lietā *Thyssen Stahl/Komisija* 97. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka no labas pārvaldības principa un no pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa izriet, ka Komisijai bija pienākums nopietni izmeklēt prasītāja apgalvojumus par to, ka kādā citā Komisijas ģenerāldirektorātā strādājošie ierēdņi mudināja prasītāju īstenot rīcību, kas tam tikusi pārmesta lēmumā, tajā pašā laikā precizējot, ka Komisijai, nevis prasītājiem, ir jālemj par veidu, kādā veicama šāda izmeklēšana. Vispārējā tiesa ir balstījusies uz apstākļiem, ka, pirmkārt, Komisija bija sastapusies ar apgalvojumiem, kuriem bija zināma nozīme attiecīgo uzņēmumu aizstāvībai, un, otrkārt, Komisija bija īpaši izdevīga stāvoklī, lai pārbaudītu šo apgalvojumu patiesumu vai nepatiesumu, jo runa bija par tās pašas dienestiem (iepriekš 363. punktā minētais spriedums lietā *Thyssen Stahl/Komisija*, 96. punkts). Ir jāuzsver, ka minētajā spriedumā ir tikai konstatēts, ka Komisijai bija pienākums izmeklēt atsevišķu aspektu lietas materiālos, veicot iekšējo izmeklēšanu. Minētais spriedums neattiecas uz Komisijas pienākumu iegūt noteiktus dokumentus.
- 366 No šā sprieduma 363. un 365. punktā minētās judikatūras izriet, ka Komisijai ir galvenā loma izmeklēšanā. Pirmkārt, tā var principā lemt, kurā brīdī lieta ir uzskatāma par pietiekami izmeklētu. Otrkārt, pat situācijā, kad Komisijai ir pienākums izmeklēt atsevišķu aspektu lietas materiālos, tā lemj par veidu, kāda notiek šāda izmeklēšana (šajā ziņā skat. iepriekš 363. punktā minēto spriedumu lietā *Thyssen Stahl/Komisija*, 97. punkts).
- 367 Prasītāja savas argumentācijas pamatošanai tāpat atsauca uz Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-314/01 *Avebe/Komisija* (Krājums, II-3085. lpp.).
- 368 No iepriekšējā punktā minētā sprieduma 70. punkta izriet, ka minētajā lietā *Avebe* iesniedza korespondenci, kura bija notikusi starp tās juriskonsultiem un ASV Tieslietu ministriju un no kuras ir redzams, ka *Avebe* bija vairākkārt mēģinājusi no tās iegūt kāda cita uzņēmuma iespējamo paziņojumu ASV iestādēm, kurš *Avebe* ieskatā bija to attaisnojošs. *Avebe* to vēlējās iesniegt Komisijai administratīvajā procesā. Tomēr no šīs korespondences izriet, ka ASV iestādes noraidīja šos lūgumus, norādot, ka nepieciešamības gadījumā tās iesniegs attiecīgo dokumentu Komisijai, ja tā to lūgs.
- 369 Minētajā spriedumā Vispārējā tiesa noraidīja *Avebe* argumentus par to, ka Komisijai esot bijis pienākums iegūt no kompetentajām ASV iestādēm attiecīgā dokumenta kopiju, pamatojoties uz apstākli, ka *Avebe* administratīvā procesa laikā nebija iesniegusi Komisijai tiešo lūgumu iegūt šo dokumentu (minētā sprieduma 72. punkts). Minētā sprieduma 71. punktā Vispārējā tiesa skaidri konstatēja, ka nav jāizvērtē, vai Komisijai bija jāveic nepieciešamie pasākumi, lai iegūtu iespējamā paziņojuma ASV iestādēm kopiju.
- 370 Tātad Vispārējā tiesa minētajā spriedumā nav definējusi apstākļus, kādos Komisijai var tikt noteikts pienākums iegūt no trešajām personām noteiktus dokumentus. Tā varēja aprobežoties ar to, ka definēja vienīgo nosacījumu, kurš konkrētajā gadījumā bija tas, ka administratīvajā procesā ir jābūt iesniegtam tiešam lūgumam par to, un minētajā lietā šis nosacījums katrā ziņā nebija izpildīts.

2) Nosacījumu definēšana

- 371 Ir jānorāda, ka zināmos apstākļos Komisijai var būt pienākums iegūt noteiktus dokumentus pēc uzņēmuma, uz kuru attiecas izmeklēšana, lūguma. Tomēr šāds Komisijas pienākums ir jāattiecina vienīgi uz situācijām, kurās pastāv ārkārtas apstākļi, jo principā tieši Komisijai, nevis attiecīgiem uzņēmumiem, ir jālemj par veidu, kādā Komisija veic lietas izmeklēšanu.
- 372 Ja uzņēmums, uz kuru attiecas izmeklēšana, zina par kāda attaisnojoša dokumenta pastāvēšanu, bet pats to nevar iegūt vai pastāv šķēršļi tam, lai tas tos varētu iesniegt Komisijai, kamēr Komisija var iegūt un izmantot šo dokumentu, zināmos apstākļos Komisijai varētu būt pienākums iegūt šo dokumentu pēc tiešā lūguma, ko šajā ziņā iesniedz attiecīgais uzņēmums. Proti, Komisijai izmeklēšana ir jāveic rūpīgi un objektīvi un tādēļ tā nevar vienīgi pieņemt izskatīšanai apsūdzošus dokumentus, ignorējot to, ka pastāv attaisnojoši pierādījumi.
- 373 Tomēr ir nepieciešams izsvērt Komisijas pienākumu izmeklēt lietu rūpīgi un objektīvi, no vienas puses, un Komisijas prerogatīvām lemt par veidu, kādā tā vēlas veikt pierādījumu savākšanu un izmantot savus resursus, lai nodrošinātu konkurences tiesību efektīvu ievērošanu, no otras puses.
- 374 Komisijas pienākums iegūt noteiktus dokumentus pēc uzņēmuma lūguma – papildus nosacījumam par to, ka administratīvajā procesā par to ir iesniegts lūgums (skat. šā sprieduma 369. un 370. punktu), – ir jāpakļauj vismaz šā sprieduma 375.–382. punktā definētajiem kumulatīvajiem nosacījumiem.
- 375 Vispirms šāds pienākums ir pakļauts nosacījumam, ka attiecīgais uzņēmums faktiski nespēj pats iegūt konkrētus dokumentus vai darīt tos zināmus Komisijai. Proti, ņemot vērā, ka Komisijai ir galvenā loma tās izmeklēšanas veikšanā, šāds pienākums ir jāatzīst tikai ārkārtas gadījumos, kad uzņēmums, uz kuru attiecas izmeklēšana, ir sastapies ar šķērslī, ko tas viens pats nevar pārvarēt, jo tas zina par attaisnojoša pierādījuma esamību, bet nespēj to iegūt vai darīt zināmu Komisijai.
- 376 Tātad attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda, ka tas ir veicis visas darbības, lai pašam iegūtu konkrētus dokumentus un/vai gūtu atļauju tos izmantot Komisijas veiktajā izmeklēšanā.
- 377 Turklāt šim uzņēmumam cik vien iespējams precīzi ir jāidentificē dokumenti, ko tas lūdz Komisiju iegūt. Proti, izņēmuma kārtā nosakot Komisijai pienākumu iegūt noteiktus dokumentus pēc uzņēmuma, uz kuru attiecas izmeklēšana, lūguma, ir vajadzīga šī uzņēmuma sadarbība.
- 378 Tālāk, Komisijai pienākums iegūt noteiktus dokumentus pēc uzņēmuma, uz kuru attiecas izmeklēšana, lūguma ir pakļauts nosacījumam, ka attiecīgiem dokumentiem, iespējams, ir ievērojama nozīme attiecīgā uzņēmuma aizstāvībai.
- 379 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka principā tā ir Komisija, kam ir jālemj par to, kad tās lietas materiāli ir pietiekami pilnīgi, lai tā varētu pieņemt galīgo lēmumu (šajā ziņā skat. iepriekš 363. punktā minētos spriedumus lietā *Eisen und Metall*/Komisija, 32. punkts, un lietā *Thyssen Stahl*/Komisija, 110. punkts). Ar to vien, ka noteiktos dokumentos varētu būt ietverti attaisnojoši pierādījumi, nepietiek, lai noteiktu Komisijai pienākumu iegūt tos pēc procesa dalībnieka, uz kuru attiecas izmeklēšana, lūguma. Tiklīdz Komisija uzskata, ka lieta ir izmeklēta pietiekamā mērā, tai nav pienākuma turpināt izmeklēšanu, lai gūtu vēl pilnīgāku priekšstatu par lietu. Proti, konkurences tiesību normu pārkāpumu izmeklēšanā bieži vien pastāv ārkārtīgi liels dokumentu daudzums, kuros potenciāli var būt ietverti attaisnojoši pierādījumi, un vienmēr ir iespējams vēl vairāk noskaidrot atsevišķus lietas materiālu aspektus, bet Komisijas resursi ir ierobežoti.
- 380 Komisijai ir novērtējuma rīcība, lemjot par to, vai apgalvoto attaisnojošo pierādījumu nozīmīgums pamato to iegūšanu, un tā, piemēram, var noraidīt lūgumu tādēļ, ka iespējamie attaisnojošie pierādījumi attiecas uz jautājumiem, kam nav centrālā loma konstatējumos, kas nepieciešami, lai pierādītu pārkāpumu.

381 Ir jānoraida prasītājas arguments, ka savos secinājumos saistībā ar Tiesas 1994. gada 19. maija spriedumu lietā C-36/92 P *SEP/Komisija* (*Recueil*, I-1911. un I-1914. lpp., 21. punkts) ģenerālvokāts Džeikobss [Jacobs] esot aprakstījis pareizo kritēriju kā jautājumu par to, vai “Komisija pieprasījuma iesniegšanas brīdī [var] saprātīgi pieņemt, ka šis dokuments tai palīdzēs noteikt apgalvotā pārkāpuma esamību”. Proti, šis teksts attiecas uz apstākļiem, kādos Komisijai ir tiesības pieprasīt dokumenta paziņošanu, nevis uz ļoti atšķirīgu jautājumu, t.i., kādos apstākļos Komisijai ir pienākums iegūt noteiktus dokumentus.

382 Visbeidzot ir jānorāda, ka Komisija cita starpā var noraidīt lūgumu, ja konkrēto dokumentu apjoms ir nesamērīgs ar nozīmīgumu, kāds var būt izmeklēšanā šiem dokumentiem. Šajā ziņā Komisija attiecīgā gadījumā var ņemt vērā, ka konkrētu dokumentu iegūšana un izvērtēšana var ievērojami aizkavēt lietas izmeklēšanas procesu. Komisijai ir tiesības izsvērt lūgto dokumentu apjomu un kavēšanās lietas izmeklēšanas procesā, ko var izraisīt šo dokumentu iegūšana un izvērtēšana, no vienas puses, un potenciāla nozīmīguma pakāpi uzņēmuma aizstāvības mērķiem, no otras puses.

c) Nosacījumu pārbaude konkrētajā lietā

383 Ir jāpārbauda, vai kumulatīvie nosacījumi, kādi tie ir definēti iepriekš šajā spriedumā, ir iestājušies konkrētajā lietā attiecībā uz dokumentiem, ko *AMD* bija iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā un kas bija identificēti šā sprieduma 342. punktā minētajā Sarakstā (turpmāk tekstā – “*AMD* Delavēras dokumenti”).

1) Par *Intel* pienākumu veikt visus pasākumus, lai iegūtu atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus Komisijas veiktajā izmeklēšanā

1.1) Par apstrīdēto lēmumu un lietas dalībnieku argumentiem

384 Apstrīdētā lēmuma preambulas 67. apsvērumā Komisija norāda, ka prasītāja nav pierādījusi, ka tā ir izmēlusi visus tās rīcībā esošos līdzekļus, lai iesniegtu Komisijai vairāk dokumentu, kas nāk no tiesvedības Delavēras štatā, lai gan prasītājai tomēr izdevies ātri iesniegt Komisijai dokumentus, ko iesniegusi *Dell* tajā pašā tiesvedībā.

385 Iebildumu rakstā Komisija norāda, ka prasītājai pašai esot bijusi iespēja gūt atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus Komisijas īstenotajā procesā.

386 Komisija turklāt uzsver, ka aizsardzības rīkojums balstās uz konfidencialitātes vienošanās, kas noslēgta starp prasītāju un *AMD* un ko prasītāja ir akceptējusi tās pašas interesēs. Tā norāda, ka saskaņā ar aizsardzības rīkojumu visa informācija, ko *AMD* un prasītāja snieguši tiesvedībā Delavēras štatā, bija *a priori* klasificēta kā konfidenciāla, tomēr neskarot pušu tiesības iegūt piekrišanu šo dokumentu “izmantošanai jebkādiem likumīgiem mērķiem”. Tā uzsver, ka atbilstoši aizsardzības rīkojuma 16. punktam *Intel* varēja lūgt *AMD* dot atļauju darīt zināmus Komisijai dokumentus, ko *AMD* bija iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā, un *AMD* atteikuma gadījumā ASV tiesai būtu bijusi šķirējtiesneša loma. Komisija apgalvo, ka kopš 2006. gada 26. septembra, t.i., kopš aizsardzības rīkojuma izdošanas dienas, prasītājas rīcībā bija mehānisms, ar kura palīdzību tā varētu gūt atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus Komisijas veiktajā administratīvajā procesā, bet prasītāja neesot pat mēģinājusi iesniegt šādu lūgumu.

387 Turklāt Komisija norāda, ka *AMD* bija labvēlīgi noskaņota pret *Intel* lūgumu dot atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus Komisijas veiktajā izmeklēšanā, jo tas būtu ļāvis *AMD* pieprasīt pretēju atļauju attiecībā uz *Intel* dokumentiem, ar kuriem varētu tikt pamatota pašas *AMD* sūdzība.

388 Atbildot uz šo argumentāciju, prasītāja norāda, ka esot izslēgta iespēja, ka *AMD* – pretējā puse tiesvedībā Delavēras štatā un persona, kas iesniegusi sūdzību Komisijai – būtu devusi piekrišanu palīdzēt *Intel* Komisijas veiktajā procesā, kamēr tiesvedībā Delavēras štatā vēl nav pabeigta, un ka neesot bijušas nekādas izredzes panākt to, ka Delavēras tiesa apmierina pieteikumu par šo dokumentu konfidencialā statusa atcelšanu. Turklāt prasītāja apgalvo, ka, tā kā nav nevienas tiesību normas, kas prasītu izsmelt administratīvus tiesību aizsardzības līdzekļus, šādas prasības ieviešana nepamatoti ierobežojot tiesības uz aizstāvību, un šajā ziņā prasītāja citē ģenerālvokāta Mazaka secinājumus saistībā ar Tiesas 2010. gada 1. jūlija spriedumu lietā *C-407/08 P Knauf Gips/Komisija* (Krājums, I-6375. un I-6380. lpp., 38. punkts).

389 Atbildot uz Vispārējās tiesas uzdotajiem rakstveida jautājumiem, prasītāja turklāt norādīja, ka *AMD* neesot bijusi ieinteresēta savstarpībā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, jo Komisijas lietas materiālos bija ļoti daudz *Intel* dokumentu, bet ļoti maz *AMD* dokumentu. Komisija neesot sniegusi nekādus attiecīgajam laikam atbilstošus pierādījumus, lai pamatotu savu pieņēmumu, ka *AMD* būtu labvēlīgi noskaņota pret *Intel* lūgumu izmeklēšanas laikā ar nosacījumu, ka tiktu ievērota savstarpība.

1.2) Vispārējās tiesas vērtējums

390 Aplūkojamajā lietā prasītāja nav pierādījusi, kas tai nebija iespējams gūt no *AMD* atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus.

391 Vispirms ir jāuzsver, ka, atbildot uz tiesas sēdē uzdoto Vispārējās tiesas jautājumu, prasītāja ir atzinusi, ka tā nebija lūgusi *AMD* dot tai šādu atļauju.

392 Tomēr nekādā ziņā nebija izslēgta iespēja, ka *AMD* piešķirtu prasītājai šādu atļauju, ja prasītāja *AMD* par to būtu lūgusi. Proti, *AMD* tāpat kā prasītājai aizsardzības rīkojums bija saistošs, un tā nav varējusi iesniegt Komisijai dokumentus, ko iesniegusi *Intel* tiesvedībā Delavēras štatā, kamēr nav atcelts šo dokumentu konfidencialais statuss. Līdz ar to ir pilnīgi iespējams, ka *AMD* būtu atļāvusi prasītājai izmantot *AMD* Delavēras dokumentus ar nosacījumu, ka prasītāja pati piešķir *AMD* savstarpējo atļauju izmantot tiesvedībā Delavēras štatā *Intel* iesniegtos dokumentus Komisijas veiktajā administratīvajā procesā.

393 Ir jānorāda prasītājas arguments, ka *AMD* neesot bijusi ieinteresēta savstarpībā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, jo Komisijas lietas materiālos bija ļoti daudz *Intel* dokumentu, bet ļoti maz *AMD* dokumentu.

394 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar *Intel* teikto tā bija iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā materiālus, kas elektroniskā ekvivalentā atbilst vairāk nekā 145 miljoniem lappušu. Acīmredzami apstāklis, ka Komisijas administratīvās lietās materiālos ir “ļoti daudz” *Intel* dokumentu, neļauj konstatēt, ka vairāk nekā 145 miljonu lappušu, ko *Intel* iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā, starpā nepastāv dokumenti, ko *AMD* būtu vēlējusies izmantot kā apsūdzošus pierādījumus.

395 Pilnības labad ir jānorāda, ka tiesas sēdē prasītāja apgalvoja, ka, ja izmeklēšanas laikā tā būtu lūgusi *AMD* dot atļauju izmantot atbilstošu dokumentu kategoriju, gandrīz pilnībā noteikti *AMD* būtu teikusi, ka, ja *Intel* vēlas iegūt noteiktus *AMD* dokumentus, tad *AMD* būtu par to, lai pievienotu Komisijas lietas materiāliem daudzus papildu dokumentus tās sūdzības pamatošanai. Tomēr šis paziņojums neatbilst apgalvojumam, ko prasītāja izteikusi atbildēs uz rakstveida jautājumiem un saskaņā ar kuru *AMD* neesot bijusi ieinteresēta savstarpībā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas.

396 Tāpat prasītājai nav pamata pārnest Komisijai, ka tā neesot sniegusi nekādus attiecīgajam laikam atbilstošus pierādījumus, lai pamatotu savu pieņēmumu, ka *AMD* būtu labvēlīgi noskaņota pret *Intel* lūgumu izmeklēšanas laikā ar nosacījumu, ka tiktu ievērota savstarpība. Proti, nevis Komisijai ir

jāpierāda, ka *AMD* būtu sniegusi *Intel* atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus, bet gan prasītājam ir jāpierāda, ka tai nav izdevies iegūt šādu atļauju, lai gan tā spērusi visus tam nepieciešamus soļus.

- 397 Nemot vērā, ka nebija izslēgta iespēja, ka *AMD* būtu devusi prasītājam atļauju izmantot *AMD* Delavēras dokumentus, prasītājam bija jālūdz šāda atļauja. Acīmredzami tas apstāklis vien, ka *AMD* varēja pieprasīt savstarpējo atļauju, nevar atbrīvot prasītāju no minētā pienākuma. Prasītāja pārmet Komisijai, ka tā esot pieņēmusi apstrīdēto lēmumu, pamatojoties uz nepilnīgiem lietas materiāliem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisijas lietas materiāli būtu bijuši vēl pilnīgāki, ja papildus *AMD* Delavēras dokumentiem, kuri prasītājas ieskatā ir attaisnojoši, tajos būtu ietverti dokumenti, ko *Intel* iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā un kas *AMD* ieskatā ir apsūdzošā. Prasītāja nedrīkst, no vienas puses, gūt labumu no aizsardzības rīkojuma tādā ziņā, ka *AMD* nevar sniegt Komisijas iespējamās apsūdzošos dokumentus, kas būtu atrodamā starp dokumentiem, kurus *Intel* iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā, un, no otras puses, izvairīties no minētā rīkojuma nelabvēlīgajām sekām, prasot Komisijai iegūt no *AMD* iespējamās attaisnojošos pierādījumus, kas būtu atrodamā starp dokumentiem, ko *AMD* iesniegusi tiesvedībā Delavēras štatā.
- 398 Turklāt prasītāja apgalvo, ka, tā kā nav nevienas tiesību normas, ka prasītu izsmelt administratīvās tiesību aizsardzības līdzekļus, šādas prasības ieviešana nepamatoti ierobežojot tiesības uz aizstāvību, un šajā ziņā prasītāja citē ģenerālvokāta Mazaka secinājumus saistībā ar iepriekš 388. punktā minēto spriedumu lietā *Knauf Gips/Komisija* (38. punkts).
- 399 Lietā, kurā pasludināts minētais spriedums, Komisija bija atteikusi apelācijas sūdzības iesniedzējam piekļuvi citu procesa dalībnieku sniegtajām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem. Minētais apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskatīja, ka pārkāptas tā tiesības piekļūt lietas materiāliem. Komisija uzskatīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējam nav pamata apgalvot tā tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Šajā ziņā Komisija balstījās uz apstākli, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs minētajā lietā nebija izmēlī tiesību aizsardzības līdzekļus pret atteikumu tam sniegt lūgto piekļuvi, jo tas nebija vērsies pie uzklausišanas amatpersonas. Ģenerālvokāts Mazaks ierosināja noraidīt šos argumentāciju un norādīja, ka, tā kā nav nevienas tiesību normas, kurā būtu specifiski pieprasīts, lai ieinteresētā persona izmantotu visus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir tās rīcībā administratīvā procesa laikā Komisijā, tad, ja tiktu noteikta šāda prasība, nepienācīgi tiktu ierobežotas šīs personas tiesības uz aizstāvību un tai tiktu liegta pilnīga iespēja vērsties tiesā (ģenerālvokāta Mazaka secinājumi saistībā ar iepriekš 388. punktā minēto spriedumu lietā *Knauf Gips/Komisija*, 38. punkts).
- 400 Komisija uzsver, ka ģenerālvokāta Mazaka nostāja esot pretrunā citai judikatūrai, proti, Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumam lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke/Komisija* (Krājums, II-2223. lpp., 51.–53. punkts).
- 401 Aplūkojamajā lietā nav nepieciešams atrisināt jautājumu, vai būtu jāpiekrīt ģenerālvokāta Mazaka argumentācijai. Proti, šīs tiesvedības pamatā esošie fakti atšķiras no tiem, kas ir lietas *Knauf Gips* pamatā. Pēdējā minētajā lietā jautājums bija par to, vai apelācijas sūdzības iesniedzējam bija pienākums izsmelt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas bija tā rīcībā Komisijas veiktā administratīvā procesa laikā, pret Komisijas atteikumu sniegt piekļuvi noteiktiem Komisijas rīcībā esošiem dokumentiem, proti, citu procesa dalībnieku sniegtajām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem.
- 402 Šajā lietā jautājums ir nevis par tiesību aizsardzības līdzekļu izsmelšanu pret Komisijas lēmumu, bet gan par to, vai iespējama Komisijas pienākums iegūt *AMD* Delavēras dokumentus bija pakļauts nosacījumam, ka prasītāja pieliek pūles, lai pašai iegūtu no *AMD* atļauju izmantot šos dokumentus. Tā tas arī bija, jo Komisijas pienākums iegūt noteiktus dokumentus pēc uzņēmuma, uz kuru attiecas izmeklēšana, lūguma ir jāattiecinā vienīgi uz ārkārtas gadījumiem un ir nepieciešams, lai attiecīgais uzņēmums nespētu pats šos dokumentus darīt zināmus Komisijai (skat. šā sprieduma 375. punktu).

- 403 Ir jāuzsver, ka šeit jautājums nav par prasītājas tiesību, kas izriet no tā tiesībām uz aizstāvību, ierobežošanu, prasot izsmelt tiesību aizsardzības līdzekļus pret Komisijas atteikumu piešķirt šīs tiesības. Turpretim runa ir par to, lai definētu tvērumu iespējamajām prasītājas tiesībām uz to, ka Komisijas veic noteiktus pierādījumu savākšanas pasākumus, iegūstot noteiktus dokumentus.
- 404 Ņemot vērā, ka nebija izslēgta iespēja, ka *AMD* būtu devusi *Intel* atļauju iesniegt Komisijai *AMD* Delavēras dokumentus – attiecīgā gadījumā ar savstarpības atrunu –, *Intel* bija jāmēģina iegūt šo atļauju. Nav jāizskata jautājums, vai turklāt būtu kādas izredzes gūt labvēlīgu rezultātu, *Intel* iesniedzot Delavēras tiesai lūgumu atcelt šiem dokumentiem konfidencialitātes statusu.
- 405 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija nebija pienākuma iegūt *AMD* Delavēras dokumentus, jo prasītāja nav pierādījusi, ka tai nebija iespējams gūt no *AMD* atļauju izmantot šos dokumentus.

2) Par dokumentu nozīmīgumu prasītājas aizstāvībai

- 406 No Saraksta izriet, ka dokumenti vai dokumentu kategorijas, ko prasītāja lūgusi Komisiju iegūt, attiecas uz *AMD* kapacitātes ierobežojumiem (Saraksta 1.–9. punkts), tās pieļautajām kļūdām īstenošanas procesā (Saraksta 10.–33. un 85. punkts), tās augsto cenu stratēģiju Eiropā (Saraksta 34. un 35. punkts), tās vājiem tehniskajiem un komerciālajiem rezultātiem un tās ka piegādātāja uzticamības trūkumu (Saraksta 36.–57., 83. un 84. punkts), ierasto nozares praksi (Saraksta 58.–63. punkts), faktu, ka *Intel* un *AMD* konkurēja savā starpā (Saraksta 64.–82. punkts), un datiem par TEK testu (Saraksta 86. un 87. punkts).
- 407 Ir jānorāda, ka dokumentiem, kas attiecas uz *AMD* kapacitātes ierobežojumiem, tās pieļautajām kļūdām īstenošanas procesā, tās augsto cenu stratēģiju Eiropā un tās vājiem tehniskajiem un komerciālajiem rezultātiem, kādus apgalvo prasītāja, varētu būt bijusi nozīme, lai pierādītu, ka prasītājas klientiem bija pamatoti komerciāli iemesli iegādāties no *Intel*, nevis no *AMD*. Tomēr ir jānorāda, ka šādu pamatotu komerciālu iemeslu esamība, ja pieņemtu, ka tā ir konstatēta, nevar ļaut atspēkot pierādījumus, kas norādīti apstrīdētajā lēmumā, lai pierādītu ekskluzivitātes atlaižu un klaju ierobežojumu pastāvēšanu (skat. šā sprieduma 540.–543. un 1096.–1101. punktu). Turklāt, runājot par apstrīdētajā lēmumā minētās rīcības kvalificēšanu par ļaunprātīgu, ir jākonstatē, ka Komisijai nav jāpierāda ne šīs rīcības konkrētās sekas tirgū, ne cēloņsakarības saikne starp šo rīcību un *OEM* komerciālajiem lēmumiem (skat. šā sprieduma 104. un 212. punktu).
- 408 Turklāt ir jāatgādina, ka apstāklis, ka arī citi iemesli varēja veicināt izvēli par labu ekskluzīvajai vai gandrīz ekskluzīvajai iegādei no prasītājas, neizslēdz iespēju, ka klienti, pieņemot savus lēmumus, varēja ņemt vērā arī apstrīdētajā lēmumā aplūkoto prasītājas rīcību.
- 409 Tātad attiecībā uz šā sprieduma 407. punktā uzskaitītajām dokumentu kategorijām nav izpildīts nosacījums, saskaņā ar kuru ir jāpastāv iespējai, ka dokumentiem, ko uzņēmums lūdz Komisiju iegūt, ir ievērojama nozīme tā aizstāvībai.
- 410 Šajā sakarā ir jānorāda prasītājas arguments par to, ka uzņēmums, uz kuru attiecas izmeklēšana, var pats izvēlēties savas aizstāvības veidu. Proti, lietderīgums uzņēmuma aizstāvībai ir jāizvērtē objektīvi, un, ja uzņēmums, uz kuru attiecas izmeklēšana, pieļauj kļūdu, uzskatot, ka dažiem argumentiem ir ļoti liela nozīmē tā aizstāvībai, Komisijai nevar tikt noteikts pienākums iegūt dokumentus, kas šā uzņēmuma ieskatā var pamatot šos argumentus.
- 411 Attiecībā uz nozares ierasto praksi, uz ko atsaucas *Intel*, ir jānorāda sekojošais.
- 412 Saraksta 58.–60. punkts attiecas uz ierasto nozares praksi saistībā ar finanšu atbalsta līgumiem, kas tiek noslēgti starp *CPU* ražotājiem un datoru mazumtirgotājiem. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka apstrīdētajā lēmumā *Intel* ir pārņemts nevis fakts, ka tā ir noslēgusi ar *MSH* finanšu atbalsta līgumus, bet gan fakts, ka finansiāls stimuls bija pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam. Tātad dokumenti, kas liecina, ka

finanšu atbalsta līgumi ir plaši piemērojami nozarē, nebūtu attaisnojoši attiecībā uz prasītāju. Apstāklis, ka citi mazumtirgotāji ir varējuši noslēgt finanšu atbalsta līgumus vienlaicīgi ar *Intel* un *AMD*, nevar būt pamats apšaubīt faktu, ka pierādījumi, uz kuriem balstījusies Komisija apstrīdētajā lēmumā, pierāda ekskluzivitātes nosacījuma esamību starp *Intel* un *MSH* noslēgtajos līgumos (skat. šā sprieduma 1487. punktu).

- 413 Saraksta 61.–63. punkts attiecas uz dokumentiem, kuriem saskaņā ar iedaļā “Trūkstošo dokumentu nozīmīgums saistībā ar [2007. gada paziņojumu par iebildumiem/ 2008. gada papildu paziņojumu par iebildumiem]” ietvertu norādi bija nozīme, ievērojot agresīvo *AMD* taktiku, kas “liecināja par sīvas konkurences gaisotni un palīdzēja apstiprināt faktu, ka *Intel* konkurences stratēģija ir atzīstama par normālu, uz sniegumu balstītu konkurenci ļoti konkurētspējīgā komercitirgū”. Šajā ziņā ir jānorāda, ka apstāklis, ka agresīvā taktika varētu būt bijusi ierasta *CPU* nozarē, nevar ļaut atspēkot ne pierādījumus par ekskluzivitātes atlaižu un klaju ierobežojumu esamību, ne arī to kvalifikāciju par ļaunprātīgu rīcību. Tas tā ir arī “konkurētspējīgās gaisotnes” esamības gadījumā. Lielākais, ko var pierādīt ar šo apstākli, ir faktiskas izstumšanas neesamība. Turpretim ar to nevar ne noliegt apstrīdētajā lēmumā pārņemstās rīcības esamību, ne arī tās spēju ierobežot konkurenci.
- 414 Runājot par apstākli, ka *Intel* ir sastapusies ar konkurenci (Saraksta 64.–82. punkts), ir jānorāda sekojošais.
- 415 Saraksta 64. punkts attiecas uz tāda *OEM* situāciju, attiecībā uz kuru apstrīdētajā lēmumā nav norādīts neviens pārkāpums. Dokumenti, kas prasītājas ieskatā varētu pierādīt, ka *AMD* nebija liegts konkurēt ar *Intel* saistībā ar šo *OEM*, tātad nevarēja būt attaisnojoši attiecībā uz *Intel*.
- 416 Saraksta 65.–71. punkts attiecas uz dokumentiem, kuriem prasītājas ieskatā būtu nozīmē, lai pierādītu, ka “*AMD* un *Intel* ar visiem spēkiem konkurēja savā starpā par iespēju veikt darījumus ar *Lenovo*, kas liecina par normālas, uz sniegumu balstītas konkurences pastāvēšanu ļoti konkurētspējīgajā tirgū”. Prasītāja ir lūgusi Komisiju iegūt no *AMD* dokumentus attiecībā uz piedāvājumiem, ko *AMD* iesniegusi *Lenovo*, un sarunām starp šiem uzņēmumiem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka apstāklis, ka *AMD* arī iesniedza piedāvājumus *Lenovo* un kas tā veda sarunas ar to, nevar apšaubīt ne pierādījumus par apstrīdētajā lēmumā norādītās *Intel* rīcības attiecībā uz *Lenovo* esamību, ne arī tās spēju ierobežot konkurenci. Proti, tas vien, ka *Lenovo* veda sarunas ar *AMD*, neizslēdz ne to, ka *Lenovo* ir saņēmusi finansiālos stimulus, kas bija pakļauti nosacījumiem par ražojumu, kuri aprīkoti ar *CPU AMD*, laišanas tirgū atlikšanu un par ekskluzīvo apgādi pie prasītājas, ne arī to, ka šie stimuli ietekmēja *Lenovo* komerciālus lēmumus (skat. šā sprieduma 530. un 1089. punktu).
- 417 Saraksta 72.–82. punkts attiecas uz dokumentiem, kuriem prasītājas ieskatā būtu nozīme, lai pierādītu, ka “*AMD* un *Intel* konkurēja savā starpā par iespēju veikt darījumus ar *MSH*, un *AMD* bija tādos pašos apstākļos, lai cīnīties par iespēju veikt darījumus, ja tā to gribētu”. Prasītāja ir lūgusi Komisiju iegūt no *AMD* dokumentus attiecībā uz piedāvājumiem, ko *AMD* iesniegusi Vācijas sabiedrībai *Media Markt* 2002. un 2004. gadā saistībā ar *MSH* ieinteresētību iegādāties ar *CPU AMD* aprīkotos izstrādājumus un atbilstošajiem *AMD* piedāvājumiem, kā arī dokumentus saistībā ar *AMD* piedāvājumiem citiem mazumtirgotājiem. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka apstāklis, ka arī *AMD* izteica piedāvājumus *Media Markt* un ka *MSH* apsvēra iespēju iegādāties ar *CPU AMD* aprīkotos izstrādājumus, neatspēko ne pierādījumus par apstrīdētajā lēmumā norādītās *Intel* rīcības attiecībā uz *MSH* esamību, ne arī tās spēju ierobežot konkurenci. Proti, tas vien, ka *AMD* izteica piedāvājumus *Media Markt* un ka *MSH* apsvēra iespēju iegādāties ar *CPU AMD* aprīkotos izstrādājumus, neizslēdz ne to, ka *MSH* ir saņēmusi finansiālos stimulus ar nosacījumu, ka tā pārdod vienīgi ar *Intel* ražotajiem *CPU* aprīkotos izstrādājumus, ne arī to, ka šie stimuli ietekmēja *MSH* komerciālus lēmumus (skat. šā sprieduma 530. un 1089. punktu). *AMD* piedāvājumi citiem mazumtirgotājiem nevar būt pamats atspēkot apstrīdētajā lēmumā izdarītos secinājumus šā sprieduma 412. punktā izklāstīto iemeslu dēļ.
- 418 Attiecībā uz datiem saistībā ar TEK testu (Saraksta 86. un 87. punkts) pietiek norādīt, ka TEK testam šajā lietā nav nozīmes (skat. šā sprieduma 142.–166. punktu).

- 419 No iepriekš minētā izriet, ka nevienam no Sarakstā norādītajiem dokumentiem vai dokumentu kategorijām nav tādas nozīmes prasītājas aizstāvībai, kas būtu pamats noteikt Komisijai pienākumu tos iegūt.
- 420 Turklāt prasītāja balstās uz jauniem dokumentiem, kurus tā iesniegusi pēc starp prasītāju un AMD notiekošās tiesvedības Delavēras štatā pabeigšanas, tos pievienojot replikas rakstam, un kurus tā minējusi replikas raksta 298.–304. punktā; prasītājas ieskatā šie dokumenti ir attaisnojoši. Tomēr šie dokumenti nevar ļaut apšaubīt rezultātu, pie kura nonākusi Komisija, un nav nepieciešams lemt par to pieņemamību, ko apstrīdējusi Komisija.
- 421 Šajā ziņā ir jānorāda, ka vērtējuma kritērijs nav jautājums, vai noteikti AMD Delavēras dokumenti bija attaisnojoši, jo šajā lietā aplūkojamais jautājums attiecas nevis uz atteikumu sniegt piekļuvi lietas materiāliem, bet gan uz Komisijas pienākumu veikt izmeklēšanu rūpīgi un objektīvi. Komisijas pienākuma iegūt noteiktus dokumentus esamība ir jāizvērtē atbilstoši šā sprieduma 374.–382. punktā definētajiem nosacījumiem, tostarp atbilstoši nosacījumam, ka administratīvā procesa laikā ir jāpastāv iespējai, ka attiecīgiem dokumentiem ir ievērojama nozīme attiecīgā uzņēmuma aizstāvībai.
- 422 Pilnības labad attiecībā uz šo dokumentu saturu ir jānorāda sekojošais.
- 423 Prasītāja norāda, ka no minētajiem dokumentiem tostarp izriet, ka AMD attiecības ar Dell nebija veiksmīgas, jo Dell bija bažas par AMD solījumu nepildīšanu snieguma ziņā, ka AMD bija atzinusi, ka Dell bija pamatoti komerciāli iemesli neveikt iegādi no AMD un ka Dell turpināja uzturēt attiecības ar AMD. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka apstākļi, ka Dell varēja būt bijuši arī kādi citi iemesli neiegādāties no AMD, neizslēdz ne pierādījumus par ekskluzivitātes atlaižu esamību, ne arī to spēju ierobežot konkurenci (skat. šā sprieduma 540.–546. punktu). Tāpat fakts, ka Dell turpināja uzturēt attiecības ar AMD un pastāvīgi izvērtēja iespēju iegādāties no tās, neapšaubā ekskluzivitātes atlaižu esamību (skat. šā sprieduma 530. punktu).
- 424 Tāpat prasītāja norāda, ka no viena no attiecīgajiem dokumentiem izriet, ka [konfidenciāli] no HP teica AMD, ka “problēmām [AMD un HP attiecībās] nav nekāda sakara ar Intel”. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi ekskluzivitātes atlaižu un klaju ierobežojumu esamību, kā tas izriet no šā sprieduma 673.–873. punkta. Intel minētais dokuments var vienīgi pierādīt faktu, ka HP kādā sanāsmē ar AMD bija noliegusi, ka problēmām AMD un HP attiecībās būtu kāds sakars ar Intel rīcību. Ar šo apstākli nevar apšaubīt pierādījumus, kas skaidri pierāda ekskluzivitātes atlaižu un klaju ierobežojumu esamību. Šajā sakarā ir jāuzsver, ka HP bija ieinteresēta neatklāt AMD nerakstītus nosacījumus, kas ietverti HP un Intel noslēgtajos nolīgumos.
- 425 Tāpat iekšējās AMD pārdomas par tās problēmu cēloņiem, kā arī iekšējās AMD e-pasta vēstules par tās izstrādājumu kvalitāti un tās reputāciju nevar apšaubīt ekskluzivitātes atlaižu un klaju ierobežojumu esamību. Lielākais, ko tie varētu pierādīt, ir tas, ka klientiem ir varējuši būt arī citi iemesli iegādāties no Intel.

3) Par lūguma samērīgumu

- 426 Ir jānorāda, ka pārsvarā Saraksta punkti attiecas nevis uz konkrētiem dokumentiem, bet gan dokumentu kategorijām.
- 427 Komisija pamatoti uzsver, ka, ja tā prasītājas lūgumu būtu apmierinājusi pilnā apjomā un būtu pieprasījusi AMD iesniegt visu Sarakstā uzskaitīto kategoriju dokumentus, AMD būtu varējusi iesniegt milzīgo dokumentu daudzumu. Ir jānorāda, ka saskaņā ar pašas prasītājas teikto AMD tiesvedībā Delavēras štatā bija iesniegusi aptuveni 45 miljonus lappušu pierādījumu. Ja Komisijas tai būtu pieprasījusi, piemēram, iesniegt “visus AMD dokumentus saistībā ar AMD kapacitātes ierobežojumiem” (Saraksta 1.–3. punkts), AMD varētu būt iesniegusi Komisijai potenciāli milzīgu dokumentu daudzumu. Tas pats attiecas, piemēram, uz “visiem AMD dokumentiem saistībā ar AMD

pārdevumu prognozēm un to faktiskajiem apjomiem” (Saraksta 6.–9. punkts), “visiem AMD dokumentiem saistībā ar tās pieļautajām kļūdām piegādes un projektēšanas jomā” (Saraksta 10.–12., 16.–24., 33. un 52.–56. punkts), “visiem AMD dokumentiem saistībā ar tās sniegumu un tās klientu uztveri uzņēmumu segmentā” (Saraksta 13., 37.–43. un 57. punkts) vai “portatīvo datoru segmentā” (Saraksta 48.–49. un 51. punkts).

428 Komisijas veiktā izmeklēšana varētu tikt ievērojami aizkavēta, ja tā būtu pieprasījusi iesniegt visus šajās plašajās kategorijās ietilpstošos dokumentus, izpētījusi iesniegtos dokumentus, sniegusi prasītājam piekļuvi tiem un pieņēmusi prasītājas apsvērumus par šiem dokumentiem.

429 Līdz ar to Komisijai bija pamats uzskatīt, ka *Intel* lūgums, aplūkots kopumā, bija nesamērīgs ar potenciālo pievienoto vērtību, ko šie dokumenti varētu pievienot dokumentiem, kas jau bija tās rīcībā.

430 Tāpat Komisija varēja ņemt vērā apstākli, ka brīdī, kad prasītāja to lūgusi iegūt papildu dokumentus, procedūra jau bija vēlīnajā stadijā un ka, ja tā būtu apmierinājusi prasītājas lūgumu, apstrīdētā lēmuma pieņemšana varētu tikt ievērojami aizkavēta.

431 Kā to uzsver Komisija, prasītājas argumentācija liktu piešķirt drīzāk uzņēmumam, uz kuru attiecas izmeklēšana, nevis Komisijai, rīcības brīvību attiecībā uz to, kā būtu izmantojami resursi, lai nodrošinātu konkurences tiesību efektīvu piemērošanu.

432 Turklāt ir jāatgādina, ka ar 2008. gada 21. maija vēstuli, pēc tam, kad tiešsaistē tikuši publicēti sagatavojošie procesuālie raksti, ko prasītāja un *AMD* bija taisījušas saistībā ar tiesvedību Delavēras štatā, Komisija lūdza gan prasītāju, gan *AMD* nodrošināt, ka Komisijai tiks pārsūtīti visi dokumenti, ko tās sagatavojušas vai saņēmušas un kas minēti attiecīgajos to sagatavojošajos procesuālajos rakstos (skat. šā sprieduma 340. punktu).

433 Kā to uzsver Komisija, Delavēra tiesas 2008. gada 28. marta rīkojumā ir norādīts, ka šajos sagatavojošajos rakstos attiecībā uz abām pusēm ir jābūt “galvenajiem faktiem, kas pamato katru to apgalvojumu vai aizstāvības elementu”.

434 Līdz ar to Komisijai bija tiesības secināt, ka tā ieguvusi pierādījumus, ko paši procesa dalībnieki uzskata par visnozīmīgākajiem – gan apsūdzošus, gan attaisnojošus. Komisija varēja uzskatīt, ka tā, lūdzot prasītāju un *AMD* iesniegt dokumentus, kas minēti attiecīgajos to sagatavojošajos procesuālajos rakstos, ir izdarījusi visu nepieciešamo, lai gūtu pietiekami pilnīgu priekšstatu par lietu.

435 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka jautājums, kas rodas šajā lietā, ir par to, vai Komisija ir ievērojusi savu pienākumu izvērtēt lietu rūpīgi un objektīvi (skat. šā sprieduma 358. punktu). Ņemot vērā, ka Komisija lūdza iesniegt visus dokumentus, ko prasītāja un *AMD* minējušas attiecīgajos to sagatavojošajos procesuālajos rakstos, Komisijai nevar pārmest, ka tā esot veikusi neobjektīvu izmeklēšanu.

d) Secinājums par šo iebildumu

436 No visa iepriekš minētā izriet, ka iebildums saistībā ar Komisijas atteikumu iegūt noteiktus *AMD* dokumentus ir jānoraida. Proti, prasītājam ir bijis jāmēģina gūt no *AMD* atļauju *AMD* Delavēras dokumentus darīt zināmus Komisijai. Ar apstākli, ka prasītāja to nav izdarījusi, pietiek, lai noraidītu šo iebildumu, jo šā sprieduma 374.–382. punktā definētie nosacījumi ir kumulatīvi. Turklāt Komisijai nebija pienākuma iegūt *AMD* Delavēras dokumentus, jo nebija ticams, ka tiem būtu ievērojama nozīme prasītājas aizstāvībai. Papildus tam Komisijai bija pamats uzskatīt, ka *Intel* lūgums, aplūkots kopumā, bija nesamērīgs ar potenciālo pievienoto vērtību, ko šie dokumenti varētu pievienot dokumentiem, kas jau bija Komisijas rīcībā. Līdz ar to nav nepieciešams izskatīt jautājumu, vai prasītāja būtu varējusi precīzāk identificēt dokumentus, ko tā lūgusi Komisiju iegūt.

D – Kļūdas vērtējumā saistībā ar rīcību attiecībā uz dažādiem OEM un MSH

1. Dell

[..]

a) To pierādījumu izvērtēšana, kas sniegti apstrīdētajā lēmumā, lai pierādītu *Intel* paziņojuma, kurš adresēts *Dell* un kurā norādīts, ka *MCP* atlaižu līmenis ir pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam, esamību

[..]

3) Par pārējiem prasītājas argumentiem

[..]

3.2) Par argumentu, ka Komisija, lai pierādītu EKL 82. panta pārkāpumu, nevarot balstīties uz klienta iekšējiem vērtējumiem

519 Prasītāja, kuru atbalsta *ACT* norāda, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā esot kļūdaini balstījusies uz *Dell* iekšējiem vērtējumiem. Prasītājas ieskatā apgalvojumam, ka *Dell* bija pārliecināta, kas *MCP* atlaižu līmenis ir balstīts uz tās ekskluzīvā pārdevēja statusu, no juridiska viedokļa nav nekādas nozīmes, ņemot vērā tiesiskās noteiktības principu. Dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma atbildība nevarot tikt pamatota ar to, ko domā tā klienti. Tiesas sēdē prasītāja šajā sakarā būtībā precizēja, ka neesot iespējams izsecināt pašas prasītājas rīcību, pamatojoties uz klienta iekšējiem vērtējumiem, jo šie vērtējumi varot izrādīties neprātīgi.

520 *ACT* tiesas sēdē norādīja, ka faktu, ka Komisija savu teoriju par ļaunprātīgās izmantošanas esamību ir balstījusi uz *Dell* iekšējiem vērtējumiem, apstiprinot apstākli, ka prasītājas rīcība nebija mainījies ne apstrīdētajā lēmumā norādītā pārkāpuma laikposma sākumā, ne arī tā beigās. *ACT* ieskatā Komisija, lai secinātu pārkāpuma laikposma sākumu un beigas, esot balstījusies vienīgi uz *Dell* iekšienē notikušo apspriežu, kas attiecās uz lēmuma daļēji iegādāties pie *AMD* sekām, esamības sākumu un beigām. Atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumu par tās argumentu, *ACT* precizēja, ka tā neapgalvo, ka būtu jāsamazina apstrīdētajā lēmumā noteiktais pārkāpuma ilgums, bet apgalvo vienīgi to, ka Komisijas formulētā teorija par ļaunprātīgās izmantošanas esamību ir balstīta uz *Dell* iekšienē notikušajām apspriedēm.

521 Ir jānorāda, ka aplūkojamajā lietā, nepastāvot formālajam ekskluzivitātes nosacījumam, Komisija ir balstījusies uz *Dell* iekšējiem vērtējumiem, lai konstatētu, ka attiecīgajā laikposmā prasītāja faktiski signalizēja *Dell*, ka *MCP* atlaižu līmenis ir pakļauts šādam nosacījumam. Nav pamata kritizēt šo Komisijas pieeju, kurā tā ņemusi vērā tikai prasītājas klienta cerības, lai identificētu pierādījumu par pašas prasītājas rīcību.

522 Ir taisnība, ka iepriekš 98. punktā minētajā Tiesas spriedumā *Deutsche Telekom* lietā (198. un 202. punkts) un iepriekš 88. punktā minētajā spriedumā *TeliaSonera* lietā (41. un 44. punkts) Tiesa apstiprināja, ka, lai izvērtētu kāda dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma piemērotās cenu politikas tiesiskumu, principā ir jāatsaucas uz cenu kritērijiem, kuri ir balstīti uz izmaksām, kuras ir radušās pašam dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam, un ka šāda pieeja ir īpaši pamatota, jo tā ir arī saderīga ar vispārējo tiesiskās noteiktības principu, jo dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma izmaksu ņemšana vērā ļauj šim uzņēmumam novērtēt tā rīcības tiesiskumu.

523 Tomēr šī judikatūra, kas nosaka ierobežojumus attiecībā uz juridiskajiem kritērijiem, kas var tikt ņemti vērā, izvērtējot cenu politikas tiesiskumu, neliedz Komisijai fakti ziņā balstīties uz klientu iekšējām cerībām, lai identificētu pierādījumu par paša dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcību. Aplūkojamajā lietā juridiskais pārmetums par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu ir balstīts uz apstākli, ka prasītāja ir piemērojusi tādu atlaižu sistēmu, kuru līmenis faktiski bija pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam. Šī pieeja tātad ir balstīta vienīgi uz pašas prasītājas rīcību, par kuru tai būtu jāzina. Turpretim tā nav balstīta uz *Dell* iekšējiem vērtējumiem, kurus Komisija izmantojusi vienīgi tālab, lai identificētu faktisku pierādījumu par pārmesto rīcību.

524 To pašu iemeslu dēļ ir jānoraida *ACT* arguments, ka Komisija, lai secinātu pārkāpuma laikposma sākumu un beigas, esot balstījies vienīgi un *Dell* iekšienē notikušo apspriežu, kas attiecās uz lēmuma daļēji iegādāties pie *AMD* sekām, esamības sākumu un beigām. Proti, ciktāl apstrīdētajā lēmumā Komisija ir pārmetusi pašas prasītājas rīcību, nekas neliedz tai balstīties uz *Dell* iekšējiem vērtējumiem, lai secinātu šīs rīcības sākumu un beigas.

525 Visbeidzot ir jānoraida prasītājas arguments, ka neesot iespējams izsecināt pašas prasītājas rīcību, pamatojoties uz klienta iekšējiem vērtējumiem, jo šie vērtējumi varot izrādīties neprātīgi. Ir taisnība, ka prasītājai principā ir tiesības atspēkot apstrīdētajā lēmumā Komisijas sniegtos pierādījumus, pierādot, ka *Dell* iekšējie vērtējumi, pamatojoties uz kuriem, Komisija secinājusi ekskluzivitātes atlaižu īstenošanu no prasītājas puses, ir neprātīgi un ka šos vērtējumus tātad nav izraisījusi prasītājas rīcība. Tomēr konkrētajā gadījumā prasītāja šo fakti nav pierādījusi. Gluži pretēji, apstāklis, ka *Dell* iekšējie vērtējumi sakrīt ar *Intel* iekšējo dokumentu saturu un 2004. gada 7. decembra e-pasta vēstules saturu (skat. šā sprieduma 505.–515. punktu), apstiprina, ka šie vērtējumi nebija neprātīgi, bet gan balstījās tieši uz to, ko prasītāja signalizēja *Dell*.

3.3) Par argumentu, ka Komisijai esot bijis jāpierāda, ka *MCP* atlaides faktiski tiktu nesamērīgi samazinātas, ja *Dell* pieņemtu lēmumu daļēji iegādāties no *AMD*

526 Prasītāja būtībā norāda, ka Komisija esot pieļāvusi kļūdu, jo tā atturējies pierādīt, ka *MCP* atlaides faktiski tiktu nesamērīgi samazinātas gadījumā, ja *Dell* pieņemtu lēmumu daļēji iegādāties no *AMD*. Konkrēti, *Dell* iekšējos dokumentos neesot atspoguļoti faktiskie grozījumi *Dell* atlaidēs. Runa esot drīzāk par pieņēmumiem par to, kas varētu notikt, ja *Dell* nolems iegādāties no *AMD*.

527 Ir jākonstatē, ka ekskluzivitātes atlaides pret konkurenci vērsta kapacitāte balstās uz faktu, ka tā var stimulēt klientu uz ekskluzīvo apgādi (šajā ziņā skat. iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā, 90. punkts, un iepriekš 74. punktā minēto Tiesas spriedumu *British Airways* lietā, 62. punkts). Šāda stimula esamība nav atkarīga no tā, vai atlaide tiek faktiski samazināta vai atcelta gadījumā, ja tiek pārkāpts ekskluzivitātes nosacījums, kuram pakļauta tās piešķiršana (šajā ziņā skat. iepriekš 72. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu *Tomra* lietā, 300. punkts). Proti, šajā ziņā pietiek, ja dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums rada klientam iespaidu, ka tas tā būs. Svarīgi ir apstākļi, ar kuriem jāreķinās klientam brīdī, kad tas veic pasūtījumus, atbilstoši signālam, ko tam devis dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, nevis šī uzņēmuma faktiska reakcija uz klienta lēmumu mainīt apgādes avotu.

[..]

3.6) Par argumentu, ka *Dell* esot iegādājusies vienīgi pie prasītājas tādu iemeslu dēļ, kas nekādi nav saistīti ar bailēm par atlaižu nesamērīgu samazināšanu gadījumā, ja tā veikts iegādi no *AMD*

539 Prasītāja norāda, ka *Dell* esot iegādājusies vienīgi pie tās tādu iemeslu dēļ, kas nekādi nav saistīti ar bailēm par atlaižu nesamērīgu samazināšanu gadījumā, ja tā veikts iegādi no *AMD*. Pirmkārt, *Dell* esot izvēlējusies iegādāties *CPU* no *Intel* tādēļ, ka tai bija lēts komerciālais modelis un ka ekskluzīvā piegāde no *Intel* radīja zemākas izmaksas. Otrkārt, *Dell* esot uzskatījusi, ka *Intel* ražotajiem *CPU*

parasti bija augstāka kvalitāte nekā *CPU AMD* un ka *Intel* bija lielāka kapacitāte kā piegādātājam. Treškārt, *Dell* esot bijušas bažas par “[AMD] ceļveža ilgtspēju un [AMD] mikroshēmojumu ekosistēmas veselību”. Ceturtkārt, *Dell* esot bijušas šaubas par *AMD* kā piegādātāja uzticamību. Piektkārt, *Dell* esot secinājusi, ka iegāde pie *AMD* radītu būtiskas loģistikas problēmas. Sestkārt, *Dell* esot bijušas bažas par *AMD* nespēju atbilst tās prasībām par lieliem apjomiem.

540 Šajā ziņā ir jākonstatē, pirmkārt, ka prasītājas argumenti nav iedarbīgi, ciktāl tie ir vērsti uz to, lai atspēkotu pierādījumu par to, ka prasītāja ir devusi signālus *Dell*, ka *MCP* atlaižu līmenis ir pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam.

541 Proti, ar saviem argumentiem prasītāja to, ka attiecīgajā laikposmā starp viņu un *Dell* pastāvēja ekskluzivitātes attiecības, mēģina izskaidrot, norādot iemeslus, kas nav ekskluzivitātes atlaižu piešķiršana. Tomēr Komisija apstrīdētajā lēmumā nav secinājusi ekskluzivitātes atlaižu esamību, pamatojoties vienīgi uz ekskluzivitātes attiecību starp prasītāju un *Dell* esamību; pēdējā minētajā gadījumā prasītāja, lai atspēkotu šādu pierādījumu, būtu varējusi aprobežoties ar alternatīvā skaidrojuma sniegšanu. Gluži pretēji, it īpaši balstoties uz *Intel* un *Dell* iekšējiem dokumentiem, kā arī uz *Dell* atbildi atbilstoši 18. pantam un uz 2004. gada 7. decembra e-pasta vēstuli, Komisija, izmantojot precīzus un saskanīgus pierādījumus, ir pierādījusi, ka prasītāja signalizēja *Dell*, ka *MCP* atlaižu līmenis ir pakļauts ekskluzīvās apgādes nosacījumam (skat. šā sprieduma 446.–515. punktu). Prasītājas argumenti par apgalvotajiem neatkarīgiem *Dell* motīviem veikt ekskluzīvo iegādi tomēr tieši neskar apstrīdētajā lēmumā norādītos pierādījumus. Tie ir vērsti drīzāk uz to, lai tos apšaubītu netieši, piedāvājot alternatīvu izskaidrojumu faktam, ka attiecīgajā laikposmā starp prasītāju un *Dell* pastāvēja ekskluzivitātes attiecības. Šāda netieša apstrīdēšana nekādi nevar būt pietiekama, lai atspēkotu apstrīdētajā lēmumā izmantoto pierādījumu pierādījuma vērtību.

542 Turklāt saskaņā ar judikatūru gadījumā, ja Komisija pamatojas uz pierādījumiem, kas principā ir pietiekami, lai pierādītu pārkāpuma esamību, attiecīgajam uzņēmumam nepietiek ar norādi uz iespēju, ka pastāv apstākļi, kas varētu ietekmēt minēto pierādījumu pierādīšanas vērtību, lai Komisijai rastos pienākums pierādīt, ka šis apstākļi nav varējis ietekmēt pierādījumu pierādījuma vērtību. Tieši pretēji, izņemot gadījumus, kad attiecīgais uzņēmums šādu pierādījumu nevar sniegt pašas Komisijas rīcības dēļ, attiecīgajam uzņēmumam juridiski pietiekami ir jāpierāda, pirmkārt, apstākļa, uz ko tas norāda, esamība, un, otrkārt, ka ar šo apstākli tiek apšaubīta pierādījumu, uz ko balstās Komisija, pierādījuma vērtība (iepriekš 67. punktā minētais spriedums lietā *E.ON Energie/Komisija*, 56. punkts).

543 Taču ir jākonstatē, ka, sniedzot alternatīvu izskaidrojumu apstāklim, ka starp prasītāju un *Dell* pastāvēja ekskluzivitātes attiecības, prasītāja neapšaubā faktā, ka *MCP* atlaižu līmenis bija pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam. Pat ja pieņemtu, ka prasītājai izdotos pierādīt, ka *Dell* ir iegādājies pie tās vienīgi prasītājas norādīto iemeslu dēļ, šis apstākļi nebūtu pamats apšaubīt pierādījumu, uz kuriem Komisija balstījies, lai pierādītu ekskluzivitātes atlaižu esamību, pierādījuma vērtību. Proti, prasītājas paredzētais pierādījums ļautu tikai noliegt cēloņsakarības saikni starp ekskluzivitātes atlaidēm, kuru esamība ir juridiski pietiekami pierādīta apstrīdētajā lēmumā, un *Dell* lēmumu iegādāties vienīgi pie prasītājas. Tas tomēr neļautu noliegt ekskluzivitātes atlaides kā tādas esamību.

544 Līdz ar to prasītājas argumenti nav iedarbīgi, ciktāl tie ir vērsti uz to, lai atspēkotu pierādījumu par to, ka prasītāja ir devusi signālus *Dell*, ka *MCP* atlaižu līmenis ir pakļauts ekskluzivitātes nosacījumam.

545 Otrkārt, ir jākonstatē, ka prasītājas argumenti tāpat nav iedarbīgi, ciktāl tie ir vērsti uz to, lai atspēkotu ekskluzivitātes atlaižu juridisku kvalifikāciju par ļaunprātīgu rīcību. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai ekskluzivitātes atlaides kvalificētu par ļaunprātīgām, nav nepieciešams pierādīt ne konkrētas sekas tirgū, ne arī cēloņsakarības saikni (skat. šā sprieduma 103. un 104. punktu). Šāda atlaide ir prettiesiska tās spējas ierobežot konkurenci dēļ. Pat ja pieņemtu, ka prasītājai būtu izdevies atspēkot cēloņsakarības saiknes esamību starp ekskluzivitātes atlaižu piešķiršanu un *Dell* lēmumu iegādāties vienīgi pie prasītājas, tas nebūtu pamats apšaubīt *MCP* atlaidēm raksturīgu spēju ierobežot konkurenci. Proti,

ikviena finansiāla priekšrocība, kuras piešķiršana ir pakļauta ekskluzivitātes nosacījumam, noteikti ir spējīga stimulēt klientu veikt ekskluzīvo apgādi, un nav nozīmes jautājumam, vai klients būtu iegādājies tikai pie dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma arī tad, ja ekskluzivitātes atlaides nebūtu piešķirtas.

546 Tādēļ ir jāsecina, ka prasītājas argumenti par citu tādu iemeslu esamību, kuru dēļ *Dell* apstrīdētajā lēmuma norādītajā laikposmā ir iegādājusies vienīgi pie tās, nav iedarbīgi. Ar tiem nekādi nav iespējams atspēkot ne pierādījumus par ekskluzivitātes atlaides esamību, ne tās juridisko kvalifikāciju par ļaunprātīgu izmantošanu. Tādējādi šie argumenti ir jānoraida, nepastāvot nepieciešamībai izskatīt to pamatotību un lemt par jautājumu, vai prasītāja juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka *Dell* bija iegādājusies tikai pie prasītājas vienīgi tādu iemeslu dēļ, kas nav ekskluzivitātes atlaižu esamība.

[..]

b) Sanāksme ar D1 k-gu no *Dell*

1) Lietas dalībnieku argumenti un tiesvedība

601 Prasītāja pārmet Komisijai, ka tā, nesagatavojot atbilstošu protokolu par sanāksmi, kas notika 2006. gada 23. augustā starp Komisijas dienestu locekļiem un [konfidenciāli] D1 k-gu, esot pārkāpusi prasītājas tiesības uz aizstāvību. Komisija esot atzinusi šīs sanāksmes organizēšanas faktu tikai pēc tam, kad prasītāja tai bija pierādījusi indikatīvā tematu saraksta pastāvēšanu, bet tajā pašā laikā esot noliegusi faktu, ka būtu sagatavots kāds protokols. Pēc dažiem mēnešiem uzklaušanās amatpersona esot atzinusi iekšējās piezīmes esamības faktu, vienlaikus paziņojot, ka runa ir par iekšējo dokumentu, kuram prasītājai nav tiesību piekļūt. Galu galā “pieklājības labad” Komisija 2008. gada 19. decembrī esot nosūtījusi *Intel* iekšējās piezīmes kopiju, kurā bija izlaistas vairākas teksta daļas.

602 Prasītājas ieskatā gan no indikatīvā tematu saraksta, gan no iekšējās piezīmes izrietot, ka sanāksme starp Komisiju un D1 k-gu attiecās uz īpaši svarīgiem jautājumiem saistībā ar *Dell*. Esot iespējams, ka D1 k-gs sniedza elementus, kas varētu būt attaisinoši attiecībā uz *Intel*.

[..]

2) Vispārējās tiesas vērtējums

[..]

2.1) Par procesuālā pārkāpuma esamību

612 Runājot par to, vai Komisija administratīvajā procesā ir pieļāvusi procesuālo pārkāpumu, ir jākonstatē, pirmkārt, ka Komisija nav pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 19. panta 1. punktu, to aplūkojot kopsakarā ar Regulas Nr. 773/2004 3. pantu. Proti, Komisijai nebija pienākuma organizēt sanāksmi ar D1 k-gu kā oficiālo iztaujāšanu šo pēdējo minēto tiesību normu izpratnē.

613 Regulas Nr. 1/2003 19. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Komisija var iztaujāt jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas piekrīt iztaujāšanai, ar mērķi savākt informāciju attiecībā uz izmeklēšanas priekšmetu. Atbilstoši Regulas Nr. 773/2004 3. pantam iztaujāšana, kas balstīta uz pēdējo minēto normu, ir pakļauta noteiktām formalitātēm. Saskaņā ar Regulas Nr. 773/2004 3. panta 1. punktu Komisija iztaujāšanas sākumā norāda iztaujāšanas juridisko pamatu un mērķi, kā arī atgādina par tās brīvprātīgo raksturu. Komisija informē iztaujājamo personu arī par tās nodomu fiksēt iztaujāšanu. Atbilstoši minētā panta 3. punktam Komisija iztaujājamo personu paziņojumus var fiksēt jebkāda

veidā. Jebkura ieraksta kopiju dara pieejamu iztaujātajai personai apstiprināšanai. Vajadzības gadījumā Komisija nosaka termiņu, līdz kuram iztaujātā persona var [to] informēt par labojumiem, kas jāizdara sniegtajā paziņojumā.

- ⁶¹⁴ Tomēr ir jākonstatē, ka Regulas Nr. 1/2003 19. panta 1. punkta, to aplūkojot kopsakarā ar Regulas Nr. 773/2004 3. pantu, piemērošanas joma neattiecas uz visām pārrunām attiecībā uz Komisijas veiktās izmeklēšanas priekšmetu. Proti, ir jānošķir oficiāla iztaujāšana, ko Komisija veic saskaņā ar minētajām tiesību normām, un neformālas pārrunas. Administrācijas pienācīgas darbības praktiskas vajadzības, kā arī konkurences tiesību normu efektīvas aizsardzības intereses liek nodrošināt, ka Komisijai ir iespēja veikt pārrunas, kas nav pakļautas Regulas Nr. 773/2004 3. pantā paredzētajām formalitātēm. Gan procesuālas ekonomijas apsvērumi, gan potenciālā oficiālas iztaujāšanas atturoša iedarbība uz liecinieka tieksmi sniegt informāciju liedz atzīt Komisijai vispārīgu pienākumu uz visām pārrunām attiecināt Regulas Nr. 773/2004 3. pantā paredzētās formalitātes. Jā Komisija plāno savā lēmumā izmantot apsūdzību pierādījumu, kas tās rīcībā nonācis neformālo pārrunu laikā, tai šis pierādījums ir jādara pieejams uzņēmumiem, kas ir paziņojuma par iebildumiem adresāti, attiecīgā gadījumā šiem mērķiem sagatavojot rakstveida dokumentu, kas iekļaujams tās lietas materiālos (šajā ziņā skat. iepriekš 359. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Atlantic Container Line u.c./Komisija*, 352. punkts, un Vispārējās tiesas 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā *T-38/02 Groupe Danone/Komisija*, Krājums, II-4407. lpp., 67. punkts). Tomēr Komisija var izmantot neformālo pārrunu laikā iegūto informāciju, tostarp lai iegūtu pamatīgākus pierādījumus, tajā pašā laikā neformālo pārrunu laikā iegūto informāciju nepadarot pieejamu attiecīgajam uzņēmumam.
- ⁶¹⁵ No Regulas Nr. 1/2003 19. panta 1. punkta formulējuma, saskaņā ar kuru Komisija “var iztaujāt” personu “ar mērķi savākt informāciju attiecībā uz izmeklēšanas priekšmetu”, izriet, ka Komisijai ir rīcības brīvība, lemjot par to, uz kādām pārrunām tā attiecina Regulas Nr. 773/2004 3. panta formālās prasības. Šo teksta interpretāciju apstiprina Regulas Nr. 1/2003 19. panta, to aplūkojot kopsakarā ar Regulas Nr. 773/2004 3. pantu, mērķis. No Komisijas pienākuma ikvienu ierakstu darīt pieejamu iztaujātajai personai apstiprināšanai izriet, ka Regulas Nr. 773/2004 3. pantā paredzēto formalitāšu mērķis – papildus iztaujātās personas aizsardzībai – it īpaši ir iegūto paziņojumu uzticamības palielināšana. Tātad minētās tiesību normas ir piemērojamas nevis visām pārrunām, kas attiecas uz izmeklēšanas priekšmetu, bet gan tikai gadījumiem, kad Komisija vēlas savākt informāciju – apsūdzību vai attaisnojošu –, uz kuru tā varētu balstīties kā uz pierādījumu savā lēmumā, ar kuru tiks noslēgta konkrētā izmeklēšana. Turpretim šo tiesību normu mērķis nav ierobežot Komisijas iespēju rīkot neformālas pārrunas.
- ⁶¹⁶ Šī Regulas Nr. 1/2003 19. panta, to aplūkojot kopsakarā ar Regulas Nr. 773/2004 3. pantu, interpretācija izriet arī no Regulas Nr. 1/2003 preambulas 25. apsvēruma. Tajā ir konstatēts, ka, tā kā konkurences tiesību normu pārkāpumu atklāšana kļūst arvien sarežģītāka, tad, lai efektīvi aizsargātu konkurenci, jāpapildina Komisijas izmeklēšanas pilnvaras. Turklāt šajā preambulas apsvērumā ir norādīts, ka Komisijai it īpaši jāpiešķir pilnvaras iztaujāt jebkuras personas, kam var būt noderīga informācija, un fiksēt izdarītos paziņojumus. Tātad Regulas Nr. 1/2003 19. panta mērķis ir “papildināt” pārējās Komisijas izmeklēšanas pilnvaras, piešķirot tai iztaujāšanas un fiksēšanas “pilnvaras”. Tomēr minētās tiesību normas mērķis nav ierobežot Komisijas iespējas izmantot neformālo praksi tādējādi, ka tai būtu noteikts vispārīgs pienākums jebkādas pārrunas, kas attiecas uz informāciju saistībā ar izmeklēšanas priekšmetu, pakļaut formālajām Regulas Nr. 773/2004 3. punkta prasībām un nodot ierakstu apsūdzētā uzņēmuma rīcībā.
- ⁶¹⁷ Šī Regulas Nr. 1/2003 19. panta, to aplūkojot kopsakarā ar Regulas Nr. 773/2004 3. pantu, interpretācija nenožīmē, ka Komisija var pārrunu laikā patvaļīgi lemt, kuru informāciju tā fiksēs. Proti, no Regulas Nr. 773/2004 3. panta 1. punkta izriet, ka tad, kad Komisija veic iztaujāšanu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 19. pantam, tai iztaujāšanas sākumā jāinformē iztaujājamā persona par iztaujāšanas juridisko pamatu un mērķi, kā arī par tās nodomu fiksēt iztaujāšanu. Līdz ar to Komisijai ikvienas iztaujāšanas sākumā jāpieņem lēmums, vai tā vēlas veikt oficiālu iztaujāšanu. Ja Komisija ar iztaujājamās personas piekrišanu nolemj veikt šādu iztaujāšanu, tā nevar atturēties no kādu tās aspektu

fiksēšanas. Šajā gadījumā tai drīzāk ir pienākums fiksēt iztaujāšanu pilnā apjomā, neskarot apstākli, ka Regulas Nr. 773/2004 3. panta 3. punkta pirmais teikums atstāj Komisijas brīvību fiksēšanas veida izvēlē. Tomēr aplūkojamajā lietā Komisija norādīja – un prasītāja pret to nav iebildusi –, ka sanāksmes mērķis bija nevis savākt pierādījumus, kas izpaustos kā ar parakstiem apstiprināts protokols vai paziņojumi atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 19. pantam, bet gan vienīgi pārbaudīt, vai pastāv pietiekamas norādes uz konkurences tiesību apdraudējumu saistībā ar *Intel* komerciālo praksi attiecībā uz *Dell*, un izpētīt jaunu pierādījumu savākšanas pasākumus attiecībā uz *Dell*. Tātad sanāksme starp Komisijas dienestiem un D1 k-gu nav uzskatāma par oficiālu iztaujāšanu Regulas Nr. 1/2003 19. panta izpratnē.

618 Ņemot vērā, ka sanāksme starp Komisijas dienestiem un D1 k-gu nav uzskatāma par oficiālu iztaujāšanu Regulas Nr. 1/2003 19. panta izpratnē un ka Komisijai turklāt nebija pienākuma rīkot šādu iztaujāšanu, Regulas Nr. 773/2004 3. pants šajā gadījumā nav piemērojams un līdz ar to arguments, kurā tiek apgalvots pēdējā minētajā tiesību normā paredzēto formalitāšu pārkāpums, nav iedarbīgs.

619 Otrkārt, runājot par labas pārvaldības principu, kas ir ietverts Pamattiesību hartas 41. pantā, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka šis princips nosaka kompetentās iestādes pienākumu rūpīgi un objektīvi pārbaudīt visus apstākļus, kam ir nozīme attiecīgajā lietā (iepriekš 359. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums apvienotajās lietās *Atlantic Container Line u.c./Komisija*, 404. punkts, un Vispārējās tiesas 2012. gada 22. marta spriedums apvienotajās lietās T-458/09 un T-171/10 *Slovak Telekom/Komisija*, 68. punkts). Lai gan Komisijai nav nekāda vispārīga pienākuma fiksēt apspriedes, kas tai notikušas ar sūdzību iesniedzējiem vai citiem procesa dalībniekiem sanāksmju vai telefonsarunu laikā (šajā ziņā skat. iepriekš 359. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Atlantic Container Line u.c./Komisija*, 351. un 385. punkts, un iepriekš 614. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone/Komisija*, 66. punkts), tomēr labas pārvaldības princips atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem var noteikt Komisijai pienākumu fiksēt tai sniegtos paziņojumus (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 2006. gada 15. marta spriedumu lietā T-15/02 *BASF/Komisija*, Krājums, II-497. lpp., 501. punkts).

620 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka Komisijas pienākuma fiksēt informāciju, ko tā saņēmusi sanāksmju vai telefonsarunu laikā, esamība, kā arī tā būtība un apjoms ir atkarīgi no šīs informācijas satura. Komisijai jāsaģatavo atbilstoša dokumentācija, kas iekļaujama lietas materiālos, kuriem var piekļūt attiecīgie uzņēmumi, par svarīgiem aspektiem saistībā ar izmeklēšanas priekšmetu. Šis secinājums attiecas uz visiem elementiem, kuriem piemīt zināms nozīmīgums un kuriem ir objektīva saikne ar izmeklēšanas priekšmetu, neatkarīgi no tā, vai tie ir apsūdzoši vai attaisnojoši.

621 Šajā lietā no iekšējās piezīmes tostarp izriet, ka sanāksmē apspriestie temati skara ne tikai tīri formālus jautājumus, tādus kā, piemēram, noteiktu ziņu konfidencialitāte, bet arī jautājumus, kuriem ir objektīva saikne ar izmeklēšanas pamata aspektiem. Turklāt D1 k-gs bija viens no vislielākā *Intel* klienta augstākā ranga vadītājiem. Visbeidzot, kā to norādījusi *Intel* tiesas sēdē un savos 2013. gada 6. marta apsvērumos, sanāksme ilga piecas stundas. Šie apstākļi liecina par sanāksmes svarīgumu, kas nozīmē, ka Komisijai bija pienākums pievienot lietas materiāliem vismaz īsu piezīmi, kurā – ievērojot iespējamus lūgumus par konfidencialitātes ievērošanu – būtu norādīti dalībnieku uzvārdi, kā arī īss kopsavilkums par apspriestajiem tematiem. Ņemot vērā, ka Komisija nav saģatavojusi šādu dokumentu, kurš būtu domāts iekļaušanai lietas materiālos, kuriem prasītāja varētu lūgt piekļuvi, ir jākonstatē, ka tā ir pārkāpusi labas pārvaldības principu.

622 Tomēr administratīvā procesa laikā nododot prasītājas rīcībā iekšējās piezīmes nekonfidencialu versiju un piedāvājot tai iespēju sniegt savus apsvērumus par šo dokumentu, Komisija izlaboja šo sākotnējo administratīvā procesa nepilnību, un līdz ar to šis process nav prettiesisks. Šo secinājumu neatspēko apstākļi, ka iekšējā piezīme bija saģatavota kā atgāzne Komisijas dienestu locekļiem un ka prasītājai ir tikusi nosūtīta tikai versija, kurā ir apslēptas noteiktas teksta daļas. Proti, iekšējās piezīmes versijā, kas nosūtīta prasītājai administratīvā procesa laikā, ir informācija, kas Komisijai ir bijis jāfiksē dokumentā, kurā būtu iekļaujams lietas materiālos, kuriem prasītāja varētu lūgt piekļuvi. Tajā ir norādīti dalībnieku uzvārdi, kā arī sniegts īss kopsavilkums par apspriestajiem tematiem.

623 Treškārt, ir jānoraida prasītājas arguments, kas izvirzīts tās 2013. gada 6. marta apsvērumos un saskaņā ar kuru Komisija esot izdarījusi procesuālo pārkāpumu, administratīvā procesa laikā nedarot tai zināmus arī iekšējās piezīmes daļas, kas atzītas par konfidencialām. Proti, saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 27. panta 2. punktu un Regulas Nr. 773/2004 15. panta 2. punktu tiesības piekļūt lietas materiāliem neattiecas uz Komisijas iekšējiem dokumentiem. Šo ierobežojumu pamato nepieciešamība nodrošināt attiecīgās iestādes pienācīgu darbību jomā, kas attiecas uz Līguma konkurences normu pārkāpumu sodīšanu (šajā ziņā skat. iepriekš 359. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Atlantic Container Line u.c./Komisija*, 394. punkts). Piezīme par sanākumi starp Komisiju un D1 k-gu ir iekšējais dokuments, uz kuru neattiecas tiesības piekļūt lietas materiāliem. Tajā ir ietverta informācija, kura nāk no citiem avotiem, kas nav D1 k-gs, kā arī piezīmes autora personīgie vērtējumi un secinājumi (skat. arī Ombuda lēmuma preambulas 108. un 109. apsvērumu). Līdz ar to Komisijai nebija pienākuma darīt prasītājai zināmas iekšējās piezīmes daļas, kas bija apslēptas.

624 Ir taisnība, ka šajā lietā iekšējās piezīmes nekonfidencialas versijas paziņošana prasītājai ļāva Komisijai izlabot sākotnējo procesa nepilnību, kas bija saistīta ar faktu, ka Komisija nebija sagatavojusi par sanākumi ar D1 k-gu piezīmi, kas būtu domāta iekļaušanai lietas materiālos, kuriem prasītāja varētu lūgt piekļuvi. Tomēr šai administratīvā procesa trūkumu novēršanai nebija nepieciešams paziņot prasītājai iekšējo piezīmi pilnā apjomā. Ņemot vērā, ka prasītājai nosūtītā iekšējās piezīmes versija ir tikai tās piezīmes aizstājējs, kurai ir bijis jābūt ietvertai lietas materiāliem, un ka tā ietvēra informāciju, kas Komisijai ir bijis jāfiksē minētajā piezīmē, Komisijai nebija jāpiešķir prasītājai piekļuve iekšējai piezīmei plašākā apjomā.

625 No visa iepriekš minētā izriet, ka administratīvajā procesā nav pieļauts prettiesiskums.

2.2) Par procesuālā pārkāpuma iespējamajām sekām attiecībā uz apstrīdētā lēmuma tiesiskumu

i) Ievada apsvērumi

626 Pilnības labad būtu jāpārbauda, vai hipotētisks administratīvā procesa pārkāpums, kas izrietētu no Regulas Nr. 1/2003 19. panta, to aplūkojot kopsakarā ar Regulas Nr. 773/2004 3. pantu, pārkāpuma, no labas pārvaldības principa pārkāpuma nenovēršanas vai no tiesību piekļūt lietas materiāliem pārkāpuma, varētu ietekmēt apstrīdētā lēmuma tiesiskumu. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka procesuālais pārkāpums var būt pamats apstrīdētā lēmuma atcelšanai tikai tad, ja tas ir tāds, kas konkrēti skar prasītājas tiesības uz aizstāvību un līdz ar to minētā lēmuma saturu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2008. gada 9. septembra spriedumu lietā T-75/06 *Bayer CropScience u.c./Komisija*, Krājums, II-2081. lpp., 131. punkts). Tas tā ir arī tad, ja runa ir par labas pārvaldības principa pārkāpumu (šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 3. decembra spriedumu lietā C-476/08 P *Evropaiki Dynamiki/Komisija*, Krājumā nav publicēts, 35. punkts).

627 Runājot par tiesību piekļūt lietas materiāliem pārkāpumu, no judikatūras izriet, ka, ja piekļuve lietas materiāliem, konkrētāk, attaisnojošiem dokumentiem, tiek nodrošināta tiesvedības laikā, attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda nevis tas, ka, ja tam būtu bijusi piekļuve nepaziņotajiem dokumentiem, Komisijas lēmumam būtu cits saturs, bet tikai tas, ka minētie dokumenti varētu būt bijuši noderīgi tā aizstāvībai (skat. Tiesas 2011. gada 25. oktobra spriedumu lieta C-110/10 P *Solvay/Komisija*, Krājums, I-10439. lpp., 52. punkts un tajā minētā judikatūra). Šādā gadījumā attiecīgajam uzņēmumam ir jāsniedz pirmā norāde par nepaziņotu dokumentu lietderību tā aizstāvībai (šajā ziņā skat. iepriekš 352. punktā minēto spriedumu lietā *Heineken Nederland* un *Heineken/Komisija*, 256. punkts). Šajā ziņā, ja Komisija, lai konstatētu pārkāpumu, balstās uz tiešiem dokumentāriem pierādījumiem, uzņēmumam ir jāparāda, ka pierādījumi, kas nebija pieejami administratīvā procesa laikā, ir pretrunā šo [dokumentāro] pierādījumu saturam vai vismaz sniedz tiem citādu skaidrojumu (šajā ziņā skat. iepriekš 353. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija*, 133. punkts).

- 628 Ciktāl prasītāja apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi tās tiesības uz aizstāvību, nenosūtot tai iekšējās piezīmes daļas, kas administratīvajā procesā bija atzītas par konfidencialām, šī judikatūra ir tieši piemērojama konkrētajā gadījumā. Ņemot vērā, ka iekšējās piezīmes pilna versija tika paziņota prasītājai tiesvedības stadijā, tai bija iespēja sniegt pirmo norādi par elementu, kas bija ietverti daļās, kuras agrāk bija atzītas par konfidencialām, lietderību tās aizstāvībai.
- 629 Tālāk, ciktāl prasītāja pārmet Komisijai, ka tā neesot sagatavojusi pienācīgu sanāksmes protokolu, ir jākonstatē, ka vismaz konkrētās lietas apstākļos kritēriji, kuriem ir nozīme, izvērtējot jautājumu, vai iespējams, ar šo aspektu saistītais procesuālais pārkāpums konkrēti ietekmē prasītājas tiesības uz aizstāvību, ir tie paši kā tie kritēriji, kas judikatūrā prasīti attiecībā uz piekļuvi lietas materiāliem. Tātad prasītājai ir jāsniedz pirmā norāde par to, ka Komisija nav fiksējusi attaisnojošus elementus, kas būtu pretrunā tiešo dokumentāro pierādījumu, uz kuriem balstījusies Komisija apstrīdētajā lēmumā, saturam vai vismaz sniegtu tiem citādu skaidrojumu. Tomēr nepietiek ar to, ka šāda iespēja nevar tikt izslēgta.
- 630 Proti, šajā lietā, lai gan nepastāv prasītājas pieprasītais protokols, pārrunu starp Komisiju un D1 k-gu saturs var tikt juridiski pietiekami rekonstruēts no citiem avotiem, t.i., tostarp no iekšējās piezīmes un no dokumenta, kurā sniegtas *Dell* rakstveida atbildes uz mutvārdu jautājumiem, kas tikuši uzdoti D1 k-gam sanāksmes laikā (turpmāk tekstā – “Papildu dokuments”). Šis apstāklis ļauj nošķirt šo lietu no lietas, kura pasludināts iepriekš 627. punktā minētais spriedums *Solvay*/Komisija (61.–63. punkts), uz kuru prasītāja atsaukusies tiesas sēdē un savos vēlākos apsvērumos un kurā Tiesa ir konstatējusi tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, jo pēc tam, kad Komisija bija atteikusi prasītājam piekļuvi lietas materiāliem administratīvā procesa laikā, Komisija pilnā apjomā pazaudēja dažas apakšlietas, kuru saturs nevarēja tikt rekonstruēts, un līdz ar to nevarēja tikt ieslēgta iespēja, ka šajās apakšlietās varētu būt bijuši attaisnojoši pierādījumi, kuriem varēja būt nozīme prasītāja aizstāvībai.
- 631 Secinājumu, ka iekšējā piezīme ir viens no elementiem, no kuriem var tikt rekonstruēts pārrunu starp Komisiju un D1 k-gu saturs, neatspēko iekšējās piezīmes funkcija, t.i., ka tā bija atgāde Komisijai. Proti, iekšējai piezīmei kā tādai ir bijis dubults mērķis. No vienas puses, tās mērķis bija objektīvā veidā fiksēt apstākļus, kuri bija svarīgi Komisijai kā par izmeklēšanu atbildīgajai institūcijai. Tātad tai bija objektīva rakstura mērķi, kas piemīt dokumentācijai. No otras puses, iekšējā piezīme ļāva Komisijas dienestu locekļiem, kas piedalījušies sanāsmē, saglabāt savus subjektīvus vērtējumus. Tomēr šie subjektīvie vērtējumi [tikai] papildina iekšējā piezīmē ietvertu objektīvo dokumentāciju, nedod pamatu apšaubīt pēdējo. Turklāt, tā kā piezīme tika sagatavota kā atgāde, kura bija paredzēta izmantošanai vienīgi iekšējām Komisijas vajadzībām, nav pamata uzskatīt, ka tā neatspoguļo apspriedi, kas tur patiesībā notikusi.

[..]

2. HP

[..]

a) Par ekskluzivitātes atlaidēm

1) Apstrīdētajā lēmumā sniegto pierādījumu par atlaižu nosacītu raksturu novērtēšana

[..]

1.1) HP atbilde atbilstoši 18. pantam

[..]

ii) Pierādījuma vērtība

Par *HP* atbildei atbilstoši 18. pantam raksturīgu ticamību

680 Ir jānorāda, ka *HP* atbildē atbilstoši 18. pantam ir skaidri un nepārprotami norādīts, ka *HPA* nolīgumi bija pakļauti zināmiem nerakstītiem nosacījumiem, tostarp nosacījumam par 95 %.

681 Ir jāuzsver, ka *HP* bija uzskatāma par trešo uzņēmumu, proti, to, kas nav ne sūdzības iesniedzējs, ne arī uzņēmums, uz kuru attiecas Komisijas veiktā izmeklēšana.

682 Turklāt ir jānorāda, ka aplūkojamajā lietā nešķiet, ka *HP* būtu kādā veidā ieinteresēta sniegt šajā ziņā Komisijai nepatiesu informāciju un nepatiesi apsūdzēt *Intel*.

683 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka ir iespējams, ka dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma, uz kuru attiecas izmeklēšana, klientam ir interese neizpaust informāciju par šī uzņēmuma prettiesisku rīcību, baidoties no iespējamajiem pretpasākumiem. Piemēram, iepriekš 89. punktā minētajā Tiesas spriedumā *BPB Industries* un *British Gypsum* lietā (26. punkts) tā norādīja uz iespēju, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums varētu veikt pretpasākumus attiecībā uz klientiem, kas sadarbojušies Komisijas veiktajā izmeklēšanā, un secināja, ka Komisija varēja uzskatīt atbildes uz informācijas pieprasījumiem par konfidencialām.

684 Tomēr dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma klientam parasti nav nekādas intereses nepatiesi apsūdzēt šo uzņēmumu kādā pret konkurenci vērstā rīcībā. Gluži pretēji, dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma klients, kas Komisijas veiktās izmeklēšanas ietvaros nepatiesi apsūdz šo uzņēmumu kādā pret konkurenci vērstā rīcībā, var tikt pakļauts riskam, ka šis uzņēmums attiecībā pret to veiks kādus pretpasākumus.

685 Aplūkojamajā lietā ir ļoti mazticams, ka *HP*, kurai *Intel* bija tirdzniecības partneris, ko nav iespējams apiet, būtu sniegusi Komisijai nepatiesu informāciju, kuru tā varētu izmantot, lai pierādītu *Intel* izdarīto EKL 82. panta pārkāpumu.

[..]

690 Turklāt ir jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 1. punkta a) apakšpunktu uzņēmuma veiktā nepatiesas informācijas sniegšana var tikt sodīta ar naudas sodiem. Sniedzot Komisijai nepatiesu informāciju, *HP* tāpat tiktu pakļauta arī riskam, ka Komisija tai uzliks naudas sodu.

691 Visbeidzot, kā tas atgādināts šā sprieduma 557. punktā, no judikatūras izriet, ka uzņēmuma kā tāda vārdā sniegto atbilžu ticamība ir lielāka par to, kāda varētu būt atbildei, ko sniedzis šī uzņēmuma darbinieks (iepriekš 62. punktā minētais spriedums *JFE* lietā, 205. punkts).

692 Līdz ar to ir jākonstatē, ka *HP* sniegtās ļoti skaidras un konkrētas norādes ir jāuzskata par īpaši uzticamiem, jo *HP* nebija nekādas intereses sniegt nepatiesu informāciju, ko Komisija varētu izmantot, lai pierādītu *Intel* izdarīto EKL 82. panta pārkāpumu, un ka *HP*, sniedzot nepatiesu informāciju Komisijai, tiktu pakļauta būtiskiem riskiem.

[..]

HP atbildes atbilstoši 18. pantam svarīgums, lai pierādītu nerakstītu nosacījumu esamību

717 Attiecībā uz jautājumu, vai ar *HP* atbildi atbilstoši 18. pantam vien attiecīgā gadījumā varētu pietikt, lai pierādītu faktu, kas norādīti apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz nerakstītu nosacījumu *HPA* nolīgumos esamību, patiesumu, ir jānorāda sekojošais.

- 718 Savienības tiesībās prevalē brīvas pierādījumu iesniegšanas princips. Vienīgais atbilstīgais kritērijs iesniegto pierādījumu izvērtēšanai ir to ticamība (Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedums lietā C-407/04 P *Dalmine/Komisija*, Krājums, I-829. lpp., 63. punkts).
- 719 Tāpat saistībā ar dokumentu, kas tiek izmantots kā pierādījums EKL 81. panta pārkāpumam, judikatūrā ir precizēts, ka neviens Savienības tiesību princips neliedz Komisijai balstīties uz vienu vienīgo dokumentu, ja par tā pierādījuma vērtību nav nekādu šaubu un ja tās pats par sevi droši liecina par attiecīgā pārkāpuma esamību (iepriekš 354. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 1838. punkts).
- 720 Attiecībā uz EKL 81. panta pārkāpumiem judikatūrā ir noteikta norma, ka uzņēmuma, ko apsūdz par dalību aizliegtajā vienošanās, paziņojumu, kura patiesumu ir apstrīdējuši vairāki citi apsūdzētie uzņēmumi, nevar uzskatīt par pietiekamu pierādījumu minēto uzņēmumu izdarītā pārkāpuma esamībai, ja to neapstiprina citi pierādījumi (skat. iepriekš 62. punktā minēto spriedumu *JFE* lietā, 219. punkts un tajā minētā judikatūra). Tāpat judikatūrā ir precizēts, ka, ja aizliegtā vienošanās ietver tikai divus dalībniekus, pietiek ar to, ka viens no uzņēmumiem apstrīd otrā uzņēmuma paziņojuma saturu, lai tiktu prasīts šo paziņojumu pamatot ar citiem pierādījumiem (iepriekš 614. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone/Komisija*, 285. punkts).
- 721 Tomēr šāda norma nav jāpiemēro tāpat trešā uzņēmuma, kas nav ne sūdzības iesniedzējs, ne arī uzņēmums, uz kuru attiecas izmeklēšana, paziņojumam, kurā tiek norādīts uz cita uzņēmuma rīcību, kas veido EKL 82. panta pārkāpumu, gadījumos, kad dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums, uz kuru attiecas izmeklēšana, apstrīd šī paziņojuma saturu.
- 722 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka vispārīgās normas izveide ir izņēmums no brīvas pierādījumu iesniegšanas principa. Uzņēmuma, kas paziņo, ka tas ir bijis EKL 81. pantam pretējas aizliegtās vienošanās dalībnieks, gadījumā šāda norma ir attaisnota, jo uzņēmumam, uz kuru attiecas izmeklēšana vai kurš vēršas pie Komisijas ar lūgumu atbrīvot no naudas soda vai samazināt tā apmēru, var būt tieksme par zemu novērtēt savu atbildību par pārkāpumu un izcelt pārējo uzņēmumu atbildību.
- 723 Attiecībā uz paziņojumiem, ko sniedzis trešais uzņēmums, tāds ka *HP*, kas būtībā ir liecinieks, situācija ir citāda. Ir taisnība, ka zināmos apstākļos šāds uzņēmums var būt ieinteresēts neizpaust informāciju par pārkāpumu, baidoties no pretpasākumiem, ko dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums var veikt attiecībā uz to (skat. šā sprieduma 683. punktu). Tomēr ir ļoti mazticams, ka tāds uzņēmums kā *HP*, kuram dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums ir tirdzniecības partneris, ko nav iespējams apiet, nepatiesi apsūdzētu minēto uzņēmumu rīcībā, kas atzīstama par EKL 82. panta pārkāpumu, ja nepastāv ārkārtas apstākļi, kuru dēļ šis trešais uzņēmums varētu būt ieinteresēts to darīt.
- 724 Līdz ar to nebūtu jānosaka vispārīga norma, ka ar trešā uzņēmuma paziņojumu, kurā norādīts, ka dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums ir veicis kādu rīcību, vien nekad nevar pietikt, lai pierādītu faktus, kas veido EKL 82. panta pārkāpumu.
- 725 Tādā lietā kā aplūkojamā, kurā nešķiet, ka trešajam uzņēmumam būtu kāda interese nepatiesi apsūdzēt dominējošajā stāvoklī esošo uzņēmumu, ar trešā uzņēmuma paziņojumu vien principā var pietikt, lai pierādītu pārkāpuma esamību.
- 726 Katrā ziņā *HP* atbildi atbilstoši 18. pantam apstiprina vairāki citi pierādījumi, kā tas tiks izklāstīts tālāk.

[..]

3. NEC

[..]

4. *Lenovo*

[..]

5. *Acer*

[..]

6. *MSH*

[..]

E – *Par pierādījumiem par kopējo stratēģiju, kuras mērķis bija likt šķēršļus AMD piekļuvei vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem*

¹⁵²³ Atbilstoši apstrīdētajā lēmumā norādītajam prasītāja īstenoja kopējo ilgtermiņa stratēģiju ar mērķi likt šķēršļus AMD piekļuvei no stratēģiskā viedokļa vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem. Minētajā lēmumā Komisija pamatoja šīs stratēģijas esamību, balstoties būtībā uz šādām norādēm:

- apstrīdētajā lēmumā pārņemtas darbības tika īstenotas saskaņotajā laikposmā no 2002. līdz 2007. gadam (skat. preambulas 1740. un 1745. apsvērumu);
- tās iekļaujas augošo konkurences draudu no AMD puses kontekstā (skat. preambulas 1741. un 149.–164. apsvērumu);
- tām ir bijusi kopīgā īpašība, ņemot vērā, ka to visu šo darbību mērķis vai sekas bija izstumt AMD no tirgus (skat. preambulas 1745. apsvērumu);
- tās attiecās ne tikai uz ievērojamu OEM skaitu visā pasaulē, bet arī no stratēģiskā viedokļa vissvarīgākajiem izplatīšanas kanāliem (skat. preambulas 1745. un 1747. apsvērumu);
- tās bija savstarpēji papildinošas (skat. preambulas 1747. apsvērumu);
- divas 1998. gada novembra e-pasta vēstules, ko nosūtījuši attiecīgi prasītājas [*konfidenciāli*] un tās [*konfidenciāli*] (skat. preambulas 1747. apsvērumu kopā ar 2065. zemsvītras piezīmi (2056. zemsvītras piezīme publiskajā versijā));
- prasītāja mēģināja noslēpt tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu (skat. preambulas 1742. un 1743. apsvērumu).

¹⁵²⁴ Prasītāja apstrīd kopējās stratēģijas esamību. Šāds secinājums esot kļūdainš, jo tas neesot savienojams ar Komisijas apgalvojumu, kas attiecas uz katra no OEM un uz MSH, fragmentāro raksturu gan attiecībā uz konkrētajiem izstrādājumiem, gan attiecīgo laikposmu. Komisijas nostāja esot nesaderīga ar pasniedzēja P3. apsvērumiem, kas noliedza stratēģijas pastāvēšanas faktu, norādot uz “pretējā rakstura rādītājiem”, tostarp to, ka OEM veikto iepirkumu pie AMD apjoms esot palielinājies. Komisija neesot sniegusi nekādus pierādījumus par stabila saskaņota plāna pastāvēšanu. 1998. gada e-pasta vēstules nesniedzot nekādus pierādījumus par saskaņota plāna, kura mērķis būtu izstumt AMD, esamību. Visbeidzot, prasītāja apstrīd, ka ir noslēpusi tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu.

¹⁵²⁵ Ievadam ir jāatzīmē, ka, lai pierādītu kopējās stratēģijas esamību, nav obligāti nepieciešams izmantot tiešu pierādījumus, kas liecinātu par saskaņota pret konkurenci vērsta plāna esamību. Komisija drīzāk var pierādīt šāda plāna esamību, izmantojot arī netiešu pierādījumu kopumu.

- 1526 Tālāk, runājot par netiešiem pierādījumiem, uz kuriem balstījusies Komisija apstrīdētajā lēmumā, ir jānorāda sekojošais.
- 1527 Pirmkārt, ciktāl prasītāja apgalvo pārvestās rīcības fragmentāro raksturu, ir jākonstatē, ka netieši pierādījumi, uz kuriem balstījusies Komisija apstrīdētajā lēmumā, juridiski pietiekami pierāda šīs rīcības saskaņotību.
- 1528 Pirmām kārtām, Komisija pamatoti varēja balstīties uz faktu, ka pārkāpumi ir saskaņoti laikā. Apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā ir uzsvērts, ka pārvestā rīcība galvenokārt tika īstenota no 2002. līdz 2005. gadam un ka laikposmā no 2003. gada septembra līdz 2004. gada janvārim bija novērojami seši atsevišķi ļaunprātīgās izmantošanas gadījumi, proti, nosacījuma atlaides un maksājumi attiecībā uz *Dell*, *HP*, *NEC* un *MSH* un klaji ierobežojumi attiecībā uz *HP* un *Acer*. Lai gan ir taisnība, ka noteiktai 2006. gada daļai apstrīdētajā lēmumā ir konstatēta tikai viena prettiesiska rīcība attiecībā uz *MSH* un pārējai 2006. gada daļai un 2007. gadam – tikai prettiesiskā rīcība attiecībā uz *MSH* un *Lenovo*, šī prasītājas pret konkurenci vērstas rīcības vispārējās intensitātes samazināšanās kopējā inkriminētā perioda beigās neatspēko apstākli, ka pastāv temporāla turpinātība starp attiecīgajām darbībām. Līdz ar to ir jānorāda prasītājas arguments, ka šai rīcībai konkrētajā laikposmā esot bijis fragmentārs raksturs.
- 1529 Otrām kārtām, Komisija pamatoti ir balstījusies uz apstrīdētajā lēmumā pārvesto darbību salīdzināmo un papildinošu raksturu. Turpretim prasītājas arguments, ka pārkāpumu fragmentārais raksturs izriet no atšķirībām starp attiecīgajiem izstrādājumiem, nav pārliecinošs.
- 1530 No vienas puses, visām apstrīdētajā lēmumā pārvestajām darbībām ir kopīga īpašība, ņemot vērā, ka tām visām ir spēja izstumt *AMD* no pasaules *CPU x86* tirgus. Tātad šīs darbības ir savā starpā saistītas, jo tās visas attiecas uz vienu un to pašu tirgu un vienu un to pašu prasītājas konkurentu.
- 1531 Ir taisnība, ka prasītājas ieskatā tās rīcība attiecībā uz *MSH* atšķīroties no tās rīcības attiecībā uz *OEM*, jo tā attiecoties uz elektronikas ražojumu izplatītāju, kas neiegādājas nekādus *CPU* tieši no *Intel* un nesaņem no *Intel* patiesas atlaides, bet saņem vienīgi marketinga maksājumus. Turklāt prasītāja pārmet Komisijai, ka tā neesot definējusi ne izstrādājumu tirgu, ne arī attiecīgo ģeogrāfisko tirgu saistībā ar apgalvojumiem attiecībā uz *MSH*.
- 1532 Tomēr ir jānorāda, ka šie argumenti nevar atņemt apstrīdētajā lēmumā pārvestajai prasītājas rīcībai salīdzināmo un papildinošu raksturu.
- 1533 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka prasītājas darbības attiecībā uz *OEM* un attiecībā uz *MSH* principā bija salīdzināmas, jo vienīgā atšķirība bija tas, ka par labu *MSH* piešķirtais ekskluzivitātes maksājums bija vērstis nevis uz to, lai kavētu tiešā prasītājas klienta apgādi pie kāda konkurenta, bet gan uz to, lai kavētu to, ka lejup apgādes ķēdē esošais mazumtirgotājs pārdod konkurentu ražojumus. Ir jānorāda, ka Komisijai nebija jādefinē atsevišķs izstrādājumu tirgus vai atsevišķs ģeogrāfiskais tirgus konkrēti attiecībā uz *MSH*. Proti, prasītājas rīcībai attiecībā uz *MSH* piemita spēja ierobežot konkurenci pasaules *CPU x86* tirgū. Atņemot *OEM* ar *CPU AMD* aprikoto datoru izplatīšanas kanālus, šī prakse varēja radīt sekas attiecībā uz *OEM* pieprasījumu pēc *CPU AMD* pasaules *CPU x86* tirgū. Tādējādi tā bija vēsta uz to, lai *AMD* pieeju šim tirgum padarītu grūtāku (skat. šā sprieduma 169. punktu). Šis tirgus tātad ir vismaz viens no tirgiem, ko skāra prasītājas rīcība attiecībā uz *MSH*. Apstākļi, ka prasītājas rīcība attiecībā uz *MSH* var būt skārusi arī tirgu, kurā darbojās *MSH*, nav pamats apstrīdēt šo secinājumu. Līdz ar to nav nepieciešams lemt par tirgu, kurā darbojās *MSH*, pareizu nodalīšanu.
- 1534 No otras puses, apstrīdētajā lēmumā pārvestās rīcības pret konkurenci vērstie mehānismi ir papildinoši. Runājot, pirmām kārtām, par papildināmību starp ekskluzivitātes atlaidēm un maksājumiem, no vienas puses, un klajiem ierobežojumiem, no otras puses, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1642. apsvērumā pareizi norāda, ka klaju ierobežojumu tvērums ir specifiskāks nekā ekskluzivitātes atlaidēm un maksājumiem. Proti, klajiem ierobežojumiem ir īsāks darbības termiņš un tie ir koncentrēti uz kādu vienu izstrādājumu vai izstrādājumu līniju vai konkrētiem

izplatīšanas kanāliem, savukārt ekskluzivitātes nolīgumiem ir ilgāks darbības termiņš un tie aptver vismaz veselus tirdzniecības segmentus. Tātad kopējās stratēģijas ietvaros klaji ierobežojumi ir taktiskas darbības, kas vērstas uz to, lai liktu šķēršļus *AMD* piekļuvei konkrētiem, precīzi identificētiem izstrādājumiem vai izplatīšanas kanāliem, savukārt ekskluzivitātes atlaides un maksājumi ir drīzāk stratēģiska rakstura instrumenti, kuru mērķis ir likt šķēršļus *AMD* pieejai veseliem *OEM* pieprasījuma segmentiem.

1535 Otrām kārtam, saistībā ar papildināmību starp ekskluzivitātes atlaidēm, kas piešķirtas *OEM*, no vienas puses, un ekskluzivitātes maksājumiem par labu *MSH*, no otras puses, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1597. apsvērumā pareizi norāda, ka šī rīcība ir tikusi piemērota diviem dažādiem apgādes ķēdes līmeņiem. Pat ja pieņemtu, kā to apgalvo prasītāja, ka *MSH* ir iepirkusi tikai ļoti nelielu daļu savu datoru no *OEM*, kuriem prasītāja piešķirusi ekskluzivitātes atlaides, šis apstāklis nav pamats noliegt papildināmību starp ekskluzivitātes atlaidēm, kas piešķirtas *OEM*, no vienas puses, un ekskluzivitātes maksājumiem par labu *MSH*, no otras puses. Proti, stimulējot *MSH* pārdot vienīgi ar *Intel* ražotajiem *CPU* aprīkotos datorus, prasītāja ieviesa papildu pret konkurenci vērstu instrumentu, kas arī spēj ierobežot *OEM*, kuriem tā nav piešķirusi ekskluzivitātes atlaides, komerciālo brīvību, atņemot tiem izplatīšanas kanālu tiem to datoriem, kas aprīkoti ar *CPU AMD*. Tādējādi prasītāja ir radījusi papildu šķērsli *AMD* pieejai tirgum, un tas papildina ekskluzivitātes atlaižu radīto šķērsli.

1536 Otrkārt, prasītāja atsaucas, pirmām kārtām, uz faktu, ka pārkāpumi esot attiekušies tikai uz ierobežotu tirgus daļu, kā uz rādītāju, kas liecina, ka tās rīcībai nav bijis stratēģisks raksturs. Tiesas sēdē prasītāja šajā ziņā uzsvēra, ka noteiktai 2006. gada daļai apstrīdētajā lēmumā ir konstatēta tikai viena prettiesiska rīcība attiecībā uz *MSH* un pārējai 2006. gada daļai un 2007. gadam – tikai prettiesiskā rīcība attiecībā uz *MSH* un *Lenovo* (skat. šā sprieduma 1528. punktu). Tā piebilst, ka minētajā lēmumā neesot konstatēts, ka *Lenovo* ir stratēģiska nozīme, kas būtu salīdzināma ar *Dell* un *HP* nozīmi. Portatīvo datoru pārdevumi Savienībā, kuri potenciāli ir skarti ar tās rīcību attiecībā uz *Lenovo*, esot nenozīmīgi. Tas pats attiecoties uz datoru pārdevumiem, kas potenciāli ir skarti ar tās rīcību attiecībā uz *MSH*, šos pārdevumus aplūkojot salīdzinājumā ar pasaules pārdevumiem. Otrām kārtām, prasītāja norāda uz faktu, ka attiecīgajiem *OEM* pie *AMD* veikto iepirkumu apjoms inkriminētajā laikposmā esot pieaudzis un ka šis pieaugums ir lielāks nekā *AMD* pārdevumu apjoma pieaugums pārējā tirgus daļā, kā uz citu rādītāju, kas liecina, ka tās rīcībai nav bijis stratēģisks raksturs.

1537 Tomēr, no vienas puses, ciktāl prasītāja norāda, ka pārkāpumi aptvēra tikai ierobežotu tirgus daļu, ir jāatzīmē, ka rīcība var tikt uzskatīta par stratēģisku pat tad, ja tā attiecas vienīgi uz ierobežotu tirgus daļu. Proti, aplūkojamajā lietā prasītājas rīcības stratēģiskais raksturs izriet no apstākļa, ka tā mēģināja likt šķēršļus *AMD* piekļuvei visvarīgākajiem izplatīšanas kanāliem, t.i., *Dell* attiecībā uz laikposmu no 2002. gada decembra līdz 2005. gada decembrim un *HP* – attiecībā uz laikposmu no 2002. gada novembra līdz 2005. gada maijam (skat. šā sprieduma 182. punktu). Turklāt, runājot par 2006. un 2007. gadu, ir jākonstatē, ka saskaņotību starp atsevišķiem pārkāpumiem, kas veido kopējo stratēģiju, nepārtrauc apstāklis, ka pārkāpumiem attiecībā uz *Lenovo* un *MSH* ir mazāks svarīgums salīdzinājumā ar pārkāpumiem, kas attiecas uz *Dell* un *HP*. Šis secinājums ir vēl jo vairāk pareizs, ņemot vērā, ka *MSH* ir bijusi īpaša stratēģiska nozīme Eiropas patērētājiem paredzēto ar *CPU x86* aprīkoto datoru izplatīšanā (skat. šā sprieduma 183. un 1507.–1511. punktu). Katrā ziņā ir jāatgādina, ka slēgtā tirgus daļa vidēji bija ievērojama (skat. šā sprieduma 187.–194. punktu).

1538 No otras puses, ciktāl prasītāja norāda uz to, ka *OEM* pie *AMD* veikto iepirkumu apjoms inkriminētajā laikposmā esot pieaudzis, ir jākonstatē, ka arī ar šo apstākli nevar pierādīt, ka prasītājas rīcībai nav bijušas sekas. Ir pamats uzskatīt, ka prasītājas rīcības neesamības gadījumā *OEM* pie *AMD* veikto iepirkumu apjoms varētu būt pieaudzis vēl vairāk (skat. šā sprieduma 186. punktu).

1539 Treškārt, pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, divas 1998. gada novembra e-pasta vēstules arī sniedz norādes uz to, ka prasītāja ir īstenojusi savu rīcību stratēģiskā veidā. 1998. gada 27. novembrī [konfidenciali] no *Intel* rakstīja: “Nav nekādu šaubu, ka ilgtermiņā es labprāt redzētu, ka *AMD* produkcija izplatās pasaulē kā ražojumi bez noteiktas preču zīmes – par zemu cenu/ar zemu vērtību.

Pekinas ieliņas ir brīnišķīgas”. Tāpat 1998. gada 20. novembrī [konfidenciāli] no *Intel* rakstija: “Lai arī jāatzīst, ka mēs esam sastapušies ar konkurenci, es domāju, ka būtu labāk, ja viņi tirgotu savus ražojumus ar ierobežotu iespiešanos visā pasaulē, nevis ar stipru iespiešanos tirgū, kurš ir vispārskatāmākais un kurā vislielākā mērā tiek noteiktas tendences”. Lai gan ir tiesa, ka šādi paziņojumi paši par sevi var tikt uzskatīti par komerciālo valodu, kas – lai arī ir agresīva – taču nav aizdomīga, tomēr, ņemot vērā citus iepriekš minētos pierādījumus, abas e-pasta vēstules apstiprina, ka *Intel* mērķis bija ierobežot *AMD* pieeju tirgum. Turklāt pretēji prasītājas apgalvojumiem tas vien, ka abas e-pasta vēstules ir datētas ar 1998. gadu, proti, aptuveni četrus gadus pirms apstrīdētajā lēmumā norādītā laikposma, neatņem tām pilnībā pierādījuma vērtību.

1540 Ceturtkārt, ciktāl prasītāja apstrīd, ka tā būtu noslēpusi tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu, ir jānorāda, ka šajā ziņā Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1742. un 1743. apsvērumā minēja šādus netiešus pierādījumus:

- I2 k-ga [konfidenciāli] no *Intel* 2006. gada 18. jūnija e-pasta vēstule, kas bija adresēta [konfidenciāli] no *Lenovo* un kurā viņš precizēja: “[L1 k-gs] [konfidenciāli], vispirms es gribētu uzsvērt, ka šajā vēstulē ietvertā informācija ir ļoti sensitīva un ka – gan man, gan *Intel* – būtu ļoti nepatīkami, ja tā kādam tiktu izpausta. Es Jums rakstu, lūdzot to izlasīt un pēc tam dzēst, nedaloties ar Jūsu komandu. [...] visas konkurences saskaņošanas programmas, kas mums varētu būt bijušas ar *Dell*, tiks atceltas, jo viņi ievieš konkurenci, un tas sniedz iespējas attiecībās starp *Lenovo* un *Intel*, ko esmu tikai īsumā minējis agrāk [...]”;
- starp prasītāju un *MSH* noslēgtā ekskluzivitātes nolīguma slepenais raksturs un veids, kādā prasītāja bija uzstājusi šajā jautājumā;
- tādu atlaižu nolīgumu pastāvēšana, kuros ir iekļauti nerakstīti pret konkurenci vērsti noteikumi attiecībā uz *HP*;
- prasītājas pūles notēlot savu rīcību tādā veidā, kas nerada aizdomas, lietojot eifēmismus.

1541 Pirmkārt, runājot par 2006. gada 18. jūnija e-pasta vēstuli, prasītāja paskaidro, ka šajā e-pasta vēstulē ir atspoguļotas vienīgi pulēs, ko sarunās pielicis tās [konfidenciāli], lai pārliecinātu *Lenovo* attīstīt aktivitātes ar prasītāju. Protams, būtu nepatīkami prasītājai, ja kāda trešā persona, it īpaši *Dell*, uzzinātu, ka prasītāja *Dell* lēmumu vērsties pie konkurenta izmanto sarunās ar kādu citu *OEM*. Šim argumentam nevar piekrist. Proti, ņemot vērā paziņojumu, ka visas konkurences saskaņošanas programmas tiks atceltas, jo *Dell* ievieš konkurenci, šajā e-pasta vēstulē ir ietverts netiešs pierādījums tam, ka atlaides, ko prasītāja bija piešķirusi *Dell*, bija pakļautas ekskluzivitātes nosacījumam (skat. šā sprieduma 460., 463. un 1124. punktu). Turklāt I2 k-ga paziņojums, ka tas, ka *Dell* nav ievērojusi šo nosacījumu, “sniedz iespējas attiecībās starp *Lenovo* un *Intel*, ko esmu tikai īsumā minējis agrāk”, nozīmē, ka pēc par labu *Dell* piešķirto atlaižu samazināšanas prasītāja plānoja preferenciālo statusu, kas līdz šim bija *Dell*, piedāvāt *Lenovo* (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 526. apsvērumu). Līdz ar to I2 k-ga lūgums [konfidenciāli] no *Lenovo* dzēst e-pasta vēstuli, ir uzskatāms par netiešu pierādījumu tam, ka viņš mēģināja noslēpt attiecību, kas prasītājai bija ar *Dell* un *Lenovo*, pret konkurenci vērstu raksturu.

1542 Otrkārt, runājot par ekskluzivitātes nolīguma, kas noslēgts ar *MSH*, slepeno raksturu, šā sprieduma 1490.–1492. punktā detalizētāk ir parādīts, ka ekskluzivitātes nolīgumos ir bijusi iekļauta klauzula par ekskluzivitātes neesamību, un līdz ar to maksājumu nolīgumos bija teikts pretējais tam, kas faktiski ticis nolīgts.

1543 Treškārt, saistībā ar nerakstītu pret konkurenci vērstu noteikumu izmantošanu attiecībā uz *HP* prasītāja vienīgi norāda, ka *HP* līgumiski nebija saistoši ekskluzivitātes pienākumi vai kādi citi nerakstīti nosacījumi. Tomēr nerakstītiem *HPA* nolīgumu nosacījumiem nebija jābūt juridiski saistošiem, lai tie varētu mudināt *HP* tos ievērot (skat. šā sprieduma 106. punktu). ņemot vērā, ka apstrīdētajā lēmumā

ir pareizi konstatēts, ka saskaņā ar *HPA* nolīgumiem piešķirtās atlaides bija pakļautas vairākiem nerakstītiem pret konkurenci vēršiem nosacījumiem (skat. šā sprieduma 666.–873. punktu), tas, ka šie noteikumi bija nerakstīti, arī ir uzskatāms par netiešu pierādījumu par veidu, kādā prasītāja mēģināja noslēpt savu pret konkurenci vērstu rīcību.

1544 Ceturtkārt, saistībā ar eifēmismu lietošanu no prasītājas puses ir jānorāda, pirmām kārtām, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 661. apsvērumā secināja, ka prasītāja virknē dokumentu lietoja akronīmu “VOC”, kas nozīmē “privileģēts pārdevējs” (*vendor of choice*), kā eifēmismu, lai apzīmētu *MSH*, kas bija saistīta ar prasītāju ekskluzivitātes nosacījuma dēļ. Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 662. apsvērumā precizēja, ka pastāvēja arī dokuments ar nosaukumu “References karte pārdošanas un tirgvedības materiālu izveidei” (*Sales and Marketing Creation Reference Card*), ko bija sagatavojis prasītājas juridiskais dienests. Minētā dokumenta nodaļā “Smalka valoda” bija ieteikts lietot izteicienu “privileģēts pārdevējs”, lai aizstātu vārdus, kas norāda uz potenciāli neatbilstošu rīcību ekskluzivitātes attiecību kontekstā:

“VISUR (tostarp iekšējās e-pasta vēstulēs, memorandos...) būtu jāizvairās no JEBKĀDAS militāristiskas, agresīvas valodas, piemēram, no tādiem izteicieniem: likt šķēršļus ...izslēgt konkurenci ...karš...cīņa...saikne...svira...dominēt...no augšas uz leju...iznīcināšana...atmest konkurenci ...būt slepkavai ...grupēt...iestrēgt tehnoloģiju ziņā. Tā vietā būtu jālieto: būt lideros...noteikt specifiskācijas ...palielināt tirgus segmentu ...būt privileģētam pārdevējam ...balstīties uz ...pievienot vērtību.”

1545 Otrā kārtām, apstrīdētā lēmuma preambulas 1743. apsvērumā ir minēta virkne 2004. gada 30. aprīļa e-pasta vēstūļu. Saskaņā ar šajā lēmumā minēto kāds *Intel* (Vācija) darbinieks norādīja uz *Intel* centieniem “sekmīgi kavēt lielāku *Opteron* ieviešanu pie mūsu klientiem”. Kāds *Intel* (Francija) darbinieks atbildēja uz šo e-pasta vēstuli: “Es lūdzu Jūs būt ļoti piesardzīgam, kad Jūs lietojat tādas izteicienus kā “sekmīgi kavēt lielāku *Opteron* ieviešanu”, kas varētu tikt nepareizi interpretēti kā pret konkurenci vērsti formulējumi. Es domāju, ka Jums būtu drīzāk jāsaaka “gūt panākumus ar *IA* salīdzinājumā ar *Opteron*”. Ja Jūs redzēsiet, ka kādas citas personas izmanto līdzīgus izteicienus, lūdzu, atgādiniet viņiem par pašlaik notiekošām konkurences izmeklēšanām Eiropas Savienībā [*UE_FTC*], iepriekš nepaziņotām pārbaudēm utt.”. Apstrīdētajā lēmumā ir precizēts, ka šī vēstule ir nosūtīta vēl pirms Komisijas veiktajām pārbaudēm.

1546 Prasītāja norāda, ka tā nekad nav noliegusi faktu, ka izteiciens “privileģēts pārdevējs” varētu atspoguļot ideju, ka klients iegādājas tikai vai pārsvarā pie prasītājas. Tomēr prasītājas ieskatā neviena “References kartes pārdošanas un tirgvedības materiālu izveidei” daļa neatbalstot Komisijas interpretāciju, kas nozīmētu kādu saistošo pienākumu formu. Tas esot dokuments, kura mērķis ir vienkārši pievērst uzmanību tās reklāmas jautājumiem, lai izvairītos no jebkādas valodas, ko konkurences iestādes varētu nepareizi interpretēt. Attiecībā uz 2004. gada 30. aprīļa e-pasta vēstuli prasītāja uzsver, ka tās mērķis esot bijis vienkārši brīdināt pret tādu formulējumu lietošanu, kas “varētu tikt nepareizi interpretēti kā pret konkurenci vērsti formulējumi”, un šiem centieniem esot legītims mērķis.

1547 Tomēr būtu jānošķir situācija, kurā uzņēmums pievērš uzmanību tam, lai konkurences iestāde nebūtu nepareizi izpratusi tā likumīgo rīcību, no situācijas, kurā uzņēmums pieliek pūles, lai tā pret konkurenci vērsta rīcība netiktu atklāta. Ir taisnība, ka principā uzņēmums legītīmi var brīdināt savus darbiniekus, lai viņi nelietotu formulējumus, ko varētu nepareizi interpretēt konkurences iestāde. Tomēr šis apstāklis ir uzskatāms par netiešu pierādījumu tam, ka uzņēmums noslēpa tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu, ja šīs rīcības fakts ir pierādīts ar citiem pierādījumiem.

1548 Visbeidzot, prasītāja apgalvo, ka Komisija ir izvirzījusi konkrētus apgalvojumus par noslēpšanu tikai attiecībā uz *MSH*, *HP* un *Lenovo*. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 1742. un 1743. apsvērumā attiecas uz pierādījumiem par kopējo stratēģiju un ka šā sprieduma 1539. punktā izklāstītie pierādījumi tajā ir minēti kā netieši pierādījumi. Ir jākonstatē, ka šie pierādījumi juridiski pietiekami pierāda, ka prasītāja mēģināja noslēpt tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu vismaz saistībā ar tās attiecībām ar *Dell*, *HP*, *Lenovo* un *MSH*. Lai konstatētu, ka prasītāja ir īstenojusi kopējo

stratēģiju ar mērķi izstumt *AMD* no tirgus, Komisijai apstrīdētajā lēmumā nebija jāpierāda noslēpšanas pūles saistībā ar katru īstenoto rīcības gadījumu, bet tā varēja aprobežoties ar pierādījumu, kas attiecas uz šiem četriem uzņēmumiem, uzskaitīšanu.

1549 Turklāt pierādījumus, kas izklāstīti apstrīdētā lēmuma preambulas 1742. un 1743. apsvērumā, ka netiešus pierādījumus apstiprina minētā lēmuma preambulas 167. apsvērumā izdarītais vispārīgais konstatējums, saskaņā ar kuru visām *Intel* darbībām ir bijusi kopīga īpašība tādā ziņā, ka daudzi nolīgumi starp *Intel* un tās klientiem, dažreiz sasniedzot summas simtu miljonu vai pat miljardu euro apmērā, tika noslēgti, pamatojoties uz draudzīgo vienošanos, vai tajos bija ietverti būtiski nerakstīti noteikumi. Tātad pārmetums par nerakstītu pret konkurenci vērstu noteikumu izmantošanu bija izvirzīts ne tikai pret prasītājas rīcību attiecībā uz *Dell*, *HP*, *Lenovo* un *MSH*, bet arī pret prasītājas rīcību attiecībā uz visiem *OEM* un *MSH*.

1550 Ir taisnība, ka prasītāja apgalvo, ka *CPU* tirgū, kam ir raksturīga ātra jauno izstrādājumu ieviešana un būtiska cenu samazināšanās esošiem izstrādājumiem, neformālās vienošanās ir sekas, kas izriet no nozares ritma un pašu *OEM* pieprasījumiem. Tomēr ir jākonstatē, ka, lai gan uzņēmumiem ir tiesības noslēgt neformālas vienošanās, kas atbilst konkurences tiesību normām, neformālo pret konkurenci vērstu nosacījumu izmantošana var būt netiešs pierādījums par to noslēpšanas centieniem. Aplūkojamajā lietā šāds netiešs pierādījums izriet ne vien no nolīgumu, kas noslēgti starp prasītāju un *OEM* vai *MSH*, neformāla rakstura kā tāda, bet arī – vismaz attiecībā uz *HP* un *Lenovo* – no nerakstītu pret konkurenci vērstu noteikumu izmantošanas ārpus rakstveida līgumiem vai pat – *MSH* gadījumā – no tādu rakstveida noteikumu izmantošanas, kuros bija norādīts pretējais tam, par ko faktiski bija nolīgts.

1551 Pamatojoties uz šā sprieduma 1540.–1550. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, var secināt, ka Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka prasītāja mēģināja noslēpt tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu. Līdz ar to nav nepieciešams lemt arī par to, vai ir pieņemami vai pamatoti pārējie Komisijas argumenti, kas attiecas uz jautājumu, vai pastāv kādi citi elementi, kas pastiprina iepriekš minētos pierādījumus vai konkrētāk parāda, ka prasītāja ir noslēpusi arī savu pret konkurenci vērstu rīcību attiecībā uz *Acer* un *NEC*.

1552 Pamatojoties uz visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem, tātad ir jākonstatē, ka Komisija juridiski pietiekami ir pierādījusi, ka prasītāja īstenoja kopējo ilgtermiņa stratēģiju ar mērķi likt šķēršļus *AMD* piekļuvei no stratēģiskā viedokļa vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem.

III – Par prasījumiem atcelt naudas sodu vai samazināt tā apmēru

1553 Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 2. pantu prasītājai tika uzlikts naudas sods 1,06 miljarda euro apmērā.

1554 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 19. punktu Komisija ir noteikusi, ka naudas soda pamatsumma atbilst pārdevumu vērtības daļai, kas nosakāma atbilstoši pārkāpuma smaguma pakāpei, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 1778. apsvērumu).

1555 Komisija vērā ņemamo pārdevumu vērtību ir noteikusi EUR 3 876 827 021 apmērā, kas atbilst *CPU x86* pārdevumu vērtībai, par ko *Intel* izsniegusi rēķinus uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību EEZ tirgū, pēdējā pārkāpuma laikposma gadā (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 1773.–1777. apsvērumu).

1556 Saistībā ar pārkāpuma smagumu Komisija tostarp ir ņemusi vērā pārkāpuma veidu, attiecīgo dalībnieku tirgus daļu un pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu. Tāpat Komisija ir ņemusi vērā apstākli, ka *Intel* izdara vienotu pārkāpumu, ka šī vienotā pārkāpuma intensitāte mainījās gadu gaitā un ka lielākā daļa atsevišķu ļaunprātīgās izmantošanas gadījumu notika laikposmā no 2002. līdz 2005. gadam, ka

ļāunprātīgās izmantošanas gadījumi bija atšķirīgi pēc to attiecīgajām iespējamajām pret konkurenci vērstām sekām un ka *Intel* veica pasākumus, lai noslēptu apstrīdētajā lēmumā konstatēto rīcību. Līdz ar to Komisija noteica šo proporcionālo daļu 5 % apmērā (skat. minētā lēmuma preambulas 1779.–1786. apsvērumu).

1557 Saistībā ar pārkāpuma ilgumu Komisija ir konstatējusi, ka ļāunprātīgā izmantošana sākās 2002. gada oktobrī un turpinājās vismaz līdz 2007. gada decembrim. Tātad tā ilga piecus gadus un trīs mēnešus, kas saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 24. punktu, lai ņemtu vērā šo ilgumu, nosaka reizināšanas koeficientu 5,5 (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 1787. un 1788. apsvērumu).

1558 Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskatīja, ka *Intel* uzliekamā naudas soda pamatsummai ir jābūt EUR 1 060 000 000 apmērā (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 1789. apsvērumu). Tā nav konstatējusi atbildību mikstinošus vai pastiprinošus apstākļus (skat. minētā lēmuma preambulas 1790.–1801. apsvērumu).

1559 Prasītāja, kuru atbalsta *ACT*, norāda, ka, ievērojot neierobežotu Vispārējās tiesas kompetenci saskaņā ar LESD 261. pantu un Regulas Nr. 1/2003 31. pantu, tālāk izklāstīto iemeslu dēļ naudas sods esot jāatceļ vai būtiski jāsamazina. Pirmkārt, Komisija neesot pareizi piemērojusi savas 2006. gada pamatnostādnes un esot ņēmusi vērā apsvērumus, kuriem neesot nekādas nozīmes. Otrkārt, prasītāja neesot pārkāpusi EKL 82. pantu tīši vai aiz neuzmanības. Treškārt, naudas soda apmērs esot acīmredzami nesamērīgs.

A – Par apgalvojumiem par 2006. gada pamatnostādņu nepareizu piemērošanu un apsvērumu, kuriem neesot nekādas nozīmes, ņemšanu vērā

1560 Prasītāja norāda, ka pamatsummas aprēķinā esot pieļautas vairākas kļūdas. Pirmkārt, Komisija neesot pareizi novērtējusi preces vai pakalpojumus, uz kuriem attiecās pārkāpums laikposmā no 2006. gada janvāra līdz septembrim. Turklāt Komisija esot noteikusi naudas sodu pārāk lielā apmērā, izmantojot to *Intel* pārdevumu summu, kas veikti 2007. gada decembrī visās EEZ dalībvalstīs, lai gan pārkāpuma laikposmā divpadsmit dalībvalstis esot pievienojušās EEZ. Otrkārt, Komisija kļūdaini esot norādījusi noslēpšanu kā faktoru saistībā ar pārkāpuma smaguma noteikšanu. Treškārt, Komisija savu secinājumu par vienota pārkāpuma esamību kļūdaini esot izmantojusi kā atbildību pastiprinošu faktoru attiecībā uz visu konkrēto laikposmu. Ceturtkārt, apstrīdētajā lēmumā esot pieļauta kļūda, ciktāl Komisija katram pārkāpumam esot piemērojusi reizināšanas koeficientu 5,5 saistībā ar ilgumu. Piektkārt, Komisijas esot piemērojusi savas pamatnostādnes ar atpakaļejošu spēku.

1561 Vispirms ir jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 1747. un 1748. apsvērumā Komisija no pierādījumiem par tādas kopējās stratēģijas pastāvēšanu, kuras mērķis bija likt šķēršļus *AMD* piekļuvei no stratēģiskā viedokļa vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem (skat. šā sprieduma 1523.–1552. punktu), pareizi izsecināja EKL 82. panta vienota un turpināta pārkāpuma esamību laikposmā no 2002. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim, kas bija vērsti uz to, lai izstumtu konkurentus no tirgus.

1562 Proti, no judikatūras izriet, ka vienota un turpināta pārkāpuma jēdziens attiecas uz darbību kopumu, kas iekļaujas kopējā plānā to identiskā mērķa dēļ, kas izkropļo konkurenci kopējā tirgū. Lai dažādas darbības kvalificētu kā vienotu un turpinātu pārkāpumu, ir jāpārbauda, vai tās savstarpēji papildina viena otru tādējādi, ka katra no tām ir vērstā, lai saskartos ar vienu vai vairākām normālas konkurences darbības sekām, un, savstarpēji mijiedarbojoties, veicina šī vispārējā plāna ietvaros paredzēto mērķu īstenošanu. Šajā ziņā ir jāņem vērā ikviens apstāklis, kas var apstiprināt vai atspēkot minēto saikni, kā, piemēram, piemērošanas laikposms, saturs (tostarp izmantotās metodes) un, korelatīvi, dažādo attiecīgo darbību mērķis (iepriekš 64. punktā minētais spriedums *AstraZeneca* lietā, 892. punkts).

1563 Ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā izdarītie konstatējumi par kopējās stratēģijas esamību atbilst šīm prasībām. Tādēļ Komisija varēja no šiem konstatējumiem secināt, ka prasītāja ir izdarījusi vienotu un turpinātu pārkāpumu. Šajā ziņā tostarp ir jāatgādina apstrīdētajā lēmumā pārmesto pārkāpumu saskaņotība laikā, kā arī to salīdzināmība un papildināmība. Atsevišķām prasītājai pārmestajām darbībām bija vienāds mērķis, jo visas tās bija vērstas uz to, lai izstumtu *AMD* no pasaules *CPU x86* tirgus. Šajā ziņā tās bija savstarpēji papildinošas, ņemot vērā, ka tās tika piemērotas diviem dažādiem apgādes ķēdes līmeņiem un ka kļāji ierobežojumi bija taktiskas darbības, kas vērstas uz to, lai liktu šķēršļus *AMD* piekļuvei konkrētiem, precīzi identificētiem izstrādājumiem vai izplatīšanas kanāliem, savukārt ekskluzivitātes atlaides un maksājumi bija drīzāk stratēģiska rakstura instrumenti, kuru mērķis bija likt šķēršļus *AMD* pieejai veseliem *OEM* pieprasījuma segmentiem. Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņotību starp atsevišķām darbībām nepārtrauc apstākļi, ka pārkāpumiem attiecībā uz *Lenovo* un *MSH* bija mazāks svarīgums salīdzinājumā ar pārkāpumiem, kas attiecas uz *Dell* un *HP* (skat. šā sprieduma 1525.–1537. punktu).

1564 Saskaņā ar judikatūru Komisijai tādā bija tiesības uzlikt vienotu naudas sodu. Šajā ziņā apstrīdētā lēmuma motīvu daļā tai nebija atsevišķi jānorāda veids, kādā tā ņemusi vērā katru pārmesto ļaunprātīgās izmantošanas elementu naudas soda noteikšanas mērķiem (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1994. gada 6. oktobra spriedumu lietā T-83/91 *Tetra Pak/Komisija, Recueil*, II-755. lpp., 236. punkts, un iepriekš 75. punktā minēto spriedumu *Michelin II* lietā, 265. punkts).

1565 Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, ir jāpārbauda prasītājas argumenti saistībā ar apgalvojumu par 2006. gada pamatnostādņu nepareizu piemērošanu.

1. Par argumentu, ka esot nepareizi novērtētas preces, uz kurām attiecās pārkāpums laikposmā no 2006. gada janvāra līdz septembrim, un ka Komisija neesot ņemusi vērā, ka 12 dalībvalstis bija EEZ sastāvā tikai kādā pārkāpuma laikposma daļā

1566 Pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka naudas sods esot prettiesisks, jo skaitlis 5 % gadā tika piemērots pārāk lielam apgrozījumam laikposmā no 2006. gada janvāra līdz septembrim. Komisija neesot definējusi ne konkrēto preču tirgu, ne arī konkrēto ģeogrāfisko tirgu saistībā ar apgalvojumiem attiecībā uz *MSH*. Ņemot vērā, ka apgalvotā ļaunprātīgā rīcība attiecībā uz *MSH* esot bijusi vienīgais pārkāpums, kas var tikt saistīts ar EEZ teritoriju no 2006. gada janvāra vismaz līdz 2006. gada septembrim, Komisija esot pieļāvusi kļūdu, piemērojot apgrozījumu visā *CPU x86* tirgū EEZ teritorijā saistībā ar apgalvojumu, kam nav sakara ar šo tirgu. Komisija, naudas soda apmēra noteikšanā neņemot vērā apgalvotā pārkāpuma, kas izdarīts šajā laikposmā, ierobežotu ģeogrāfisku apjomu, esot pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā. *MSH* neesot darbojusies vairākās dalībvalstīs EEZ teritorijā, un mazumtirdzniecības tirgu tvērums parasti esot bijis aprobežots ar valsts mērogu.

1567 Otrkārt, prasītāja pārmet Komisijai, ka tā naudas sodu esot noteikusi pārāk lielā apmērā, apstrīdētā lēmuma preambulas 1784. apsvērumā secinot, ka “prettiesiskā rīcība attiecās uz visu EEZ”, un izmantojot to *Intel* pārdevumu summu, kas veikti visās EEZ dalībvalstīs 2007. gada decembrī, t.i., pārkāpuma laikposma beigās. Tomēr 12 dalībvalstis esot pievienojušās EEZ pārkāpuma laikposma gaitā, un tās pirms tam neesot bijušas pakļautas Komisijas pilnvarām. Ja ar lēmumu tiktu uzlikti atsevišķi naudas sodi par katru pārkāpumu, tajā būtu bijis jāizslēdz *Intel* šajā valstīs veikto pārdevumu vērtība vai būtu jāpiemēro mazāks reizināšanas koeficients.

1568 Šie argumenti nav pārliecinoši.

1569 Pirmkārt, saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 13. punktu, lai noteiktu naudas soda pamatsummu, Komisija izmanto pārkāpumā tieši vai netieši iesaistīto uzņēmuma preču vai pakalpojumu pārdevumu vērtību atbilstošajā ģeogrāfiskajā apgabalā EEZ teritorijā. Šis formulējums attiecas uz konkrētajā tirgū

veiktajiem pārdevumiem (Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedums lietā T-211/08 *Putters International*/Komisija, Krājums, II-3729. lpp., 59. punkts). Saskaņā ar šo pašu punktu parasti Komisija ņem vērā uzņēmuma pārdevumus tā pēdējā pilnā gada laikā, kad uzņēmums bijis iesaistīts pārkāpumā.

¹⁵⁷⁰ Otrkārt, no 2006. gada pamatnostādņu 22. punkta izriet, ka pārkāpuma ģeogrāfiskais apjoms ir viens no apstākļiem, kas var tikt ņemts vērā, lai noteiktu pārkāpuma smagumu un tātad izlemtu, vai vērā ņemamajai pārdevumu vērtības daļai jāatrodas 2006. gada pamatnostādņu 21. punktā paredzētā 30 % diapazona sākumā vai beigās.

¹⁵⁷¹ Kaut arī tātad ir taisnība, ka gan 2006. gada pamatnostādņu 13. punktā, gan to 22. punktā ir ietverta norāde uz pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu, tomēr ir jākonstatē, ka aplūkojamajā lietā Komisija, neņemot vērā tirgus, kurā darbojās *MSH*, ģeogrāfisko apjomu un apstākli, ka 12 dalībvalstis bija EEZ sastāvā tikai kādu daļu no pārkāpuma laikposma, nav pārkāpusi ne 2006. gada pamatnostādņu 13. punktu, ne arī to 21. punktu, kā tas tiks paskaidrots tālāk.

a) Par 2006. gada pamatnostādņu 13. punkta pārkāpuma esamību

¹⁵⁷² No apstrīdētā lēmuma preambulas 792.–836. apsvēruma izriet, ka Komisija secināja, ka konkrētais tirgus bija pasaules *CPU x86* tirgus. Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 1773. apsvērumu summa EUR 3 876 827 021 apmērā, uz kuru Komisija balstījies kā uz vērā ņemamo pārdevumu vērtību, atbilst to *CPU x86* pārdevumu vērtībai, par ko *Intel* izsniegusi rēķinus uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību EEZ teritorijā, pēdējā pārkāpuma laikposma gadā. Šajā vērtībā nav ņemts vērā ne tā tirgus iespējami mazāks ģeogrāfiskais apjoms, kurā darbojās *MSH*, ne arī apstāklis, ka 12 dalībvalstis bija EEZ sastāvā tikai kādu daļu no pārkāpuma laikposma.

¹⁵⁷³ Tomēr ir jākonstatē, ka, neņemot vērā tirgus, kurā darbojās *MSH*, ģeogrāfisko apjomu un Savienības paplašināšanos pārkāpuma laikposma gaitā, Komisija nav nepareizi piemērojusi 2006. gada pamatnostādņu 13. punktu.

¹⁵⁷⁴ Šajā ziņā ir jāatgādina, ka aplūkojamajā lietā Komisijai bija tiesības uzlikt vienotu naudas sodu un ka tai nebija atsevišķi jānorāda veids, kādā tā ņemusi vērā katru pārmesto ļaunprātīgās izmantošanas elementu naudas soda noteikšanas mērķiem (skat. šā sprieduma 1564. punktu).

¹⁵⁷⁵ Pirmkārt, ir jākonstatē, ka saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 13. punktu gads, kuram parasti ir nozīme saistībā ar pārdevumu vērtības noteikšanu, ir pēdējais pilnais gads, kad uzņēmums bijis iesaistīts pārkāpumā, kas šajā lietā tātad ir 2007. gads. Prasītāja neapgalvo, ka Komisijai esot bijis jāatkāpjas no šīs normas un jāizvēlas kāds cits gads kā references gads. Taču attiecībā uz visu 2007. gadu Komisija konstatēja ļaunprātīgu izmantošanu ne tikai attiecībā uz *MSH*, bet arī attiecībā uz *Lenovo*. Runājot par prasītājas rīcību attiecībā uz šo pēdējo minēto uzņēmumu 2007. gadā, prasītāja neapstrīd, ka konkrētais tirgus bija pasaules *CPU x86* tirgus. Ņemot vērā, ka vismaz viens no 2007. gadā prasītājas veiktās ļaunprātīgās rīcības gadījumiem tātad attiecās uz pasaules *CPU x86* tirgu, Komisija, ciktāl tā noteica pārdevumu vērtību, atsaucoties vienīgi uz *CPU x86* tirgu, nevis šaurāku – kā tiek apgalvots – datoru izplatīšanas patērētājiem tirgu, kurā darbojās *MSH*, šīs pamatnostādnes nav piemērojusi nepareizi.

¹⁵⁷⁶ Katrā ziņā ir jāatgādina, ka Komisijai nebija jādefinē atsevišķs izstrādājumu tirgus vai atsevišķs ģeogrāfiskais tirgus konkrēti attiecībā uz *MSH* un ka prasītājas rīcībai attiecībā uz *MSH* piemita spēja ierobežot konkurenci pasaules *CPU x86* tirgū (skat. šā sprieduma 1533. punktu). Ņemot vērā, ka Komisijai nebija jādefinē atsevišķs ģeogrāfiskais tirgus konkrēti attiecībā uz *MSH*, tai nebija arī pienākuma ņemt vērā šāda hipotētiska tirgus mazāku ģeogrāfisku apjomu, nosakot pārdevumu vērtību saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 13. punktu.

1577 Otrkārt, ir jākonstatē, ka 12 dalībvalstis, kas pievienojušās EEZ pārkāpuma laikposma gaitā, bija EEZ sastāvā visu 2007. gadu. Ņemot vērā, ka saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 13. punktu gads, kuram ir nozīme saistībā ar pārdevumu vērtības noteikšanu, šajā lietā ir 2007. gads, Komisijai, nosakot pārdevumu vērtības apmēru, nebija jāņem vērā apstāklis, ka šīs dalībvalstis bija EEZ sastāvā tikai kādu daļu no pārkāpuma laikposma.

b) Par 2006. gada pamatnostādņu 21. punkta pārkāpuma esamību

1578 Ir jānorāda, ka saistībā ar pārkāpuma smagumu Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1784. apsvērumā konstatēja, ka prasītājas stratēģijai ar mērķi izstumt *AMD* bija pasaules mērogs. Pārkāpuma smaguma novērtēšanas kontekstā tas nozīmē, ka pārkāpums aptver visu EEZ teritoriju.

1579 Ir jākonstatē, ka, tādējādi neņemot vērā tirgus, kurā darbojās *MSH*, ģeogrāfisko apjomu, Komisija savu 2006. gada pamatnostādņu 21. punktu nav piemērojusi nepareizi.

1580 Proti, ir jākonstatē, ka tas vien, ka attiecībā uz kādu 2006. gada daļu apstrīdētajā lēmumā ir konstatēts tikai viens prettiesiskās rīcības gadījums attiecībā uz *MSH*, nevar atspēkot secinājumu, ka prasītājas stratēģijai ar mērķi izstumt *AMD* bija pasaules ģeogrāfiskais apjoms. Ir jāatgādina, ka Komisijai nebija jādefinē atsevišķs izstrādājumu tirgus vai atsevišķs ģeogrāfiskais tirgus konkrēti attiecībā uz *MSH* un ka prasītājas rīcībai attiecībā uz *MSH* piemita spēja ierobežot konkurenci pasaules *CPU x86* tirgū (skat. šā sprieduma 1533. punktu). Turklāt, tā kā prasītājas rīcība attiecībā uz *MSH* iekļāvās saskaņotā kopējā stratēģijā, to nevar aplūkot izolēti. Šīs stratēģijas ģeogrāfiskais apjoms aptver visu pasauli. Līdz ar to apstrīdētajā lēmumā Komisija pareizi ir secinājusi, ka pārkāpums attiecas uz visu EEZ teritoriju.

1581 Turklāt ir jākonstatē, ka Komisijai tāpat nebija jāņem vērā apstāklis, ka 12 dalībvalstis bija EEZ sastāvā tikai kādu daļu no pārkāpuma laikposma, tad, kad saistībā ar smaguma novērtēšanu tā secināja, ka stratēģijas, kuras mērķis bija izstumt *AMD*, pasaules mērogs nozīmē, ka pārkāpums aptver visu EEZ teritoriju.

1582 Proti, ir jāuzsver, ka Komisija vienīgi konstatēja, ka pārkāpums aptver visu EEZ teritoriju. Tātad tā dināmiskā veidā ir norādījusi uz valstīm, kas attiecīgi bija EEZ sastāvā katrā pārkāpuma laikposma konkrētā brīdī. Komisijai nebija pienākuma iedalīt ģeogrāfisko apjomu, kas ņemts vērā vienota pārkāpuma smaguma novērtēšanā, atkarībā no dažādām dalībvalstīm, kas pievienojās EEZ kādā konkrētā brīdī pārkāpuma laikposma gaitā. Proti, Komisijai nebija atsevišķi jānorāda veids, kādā tā ņēmusi vērā katru pārņemto ļaunprātīgās izmantošanas elementu naudas soda noteikšanas mērķiem (skat. šā sprieduma 1564. punktu).

2. Par pārkāpumu noslēpšanas ņemšanu vērā

1583 Ir jānorāda, ka, lai izvērtētu pārkāpuma smagumu, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1785. apsvērumā ir ņēmusi vērā, ka prasītāja bija veikusi pasākumus, lai noslēptu minētajā lēmumā pārņemto rīcību.

1584 Prasītāja apgalvo, ka Komisija kļūdaini esot ņēmusi vērā apgalvoto pārkāpuma noslēpšanas faktu, ņemot vērā, ka Komisijai neesot izdevies to pierādīt. Turklāt Komisijas apgalvojumi par šo noslēpšanu attiecoties tikai uz *MSH*, *HP* un *Lenovo* un tātad neesot piemērojami visaptverošā veidā attiecībā uz visiem pārkāpumiem.

1585 Šiem argumentiem nevar piekrist.

1586 Vispirms ir jākonstatē, ka Savienības konkurences tiesību normu pārkāpuma slepenais raksturs ir apstāklis, kas var padarīt to smagāku (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank*

Österreich u.c./Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 252. punkts, un iepriekš 139. punktā minēto spriedumu lietā *Imperial Chemical Industries/Komisija*, 446. punkts). Aplūkojamajā lietā Komisija, izvērtējot pārkāpuma smagumu, daudzu citu apstākļu starpā ir ņēmusi vērā *Intel* mēģinājumus noslēpt tās rīcību.

1587 Ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā ietvertie pierādījumi juridiski pietiekami pierāda, ka prasītāja mēģināja noslēpt tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu vismaz saistībā ar tās attiecībām ar *Dell*, *HP*, *Lenovo* un *MSH* (skat. šā sprieduma 1540.–1551. punktu). Pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, bija pietiekami, ka Komisija norāda konkrētus apgalvojumus saistībā ar noslēpšanu vienīgi attiecībā uz šiem četriem uzņēmumiem, lai ņemtu vērā noslēpšanu kā vienu no faktoriem, kas nosaka vienota pārkāpuma smagumu. Proti, Komisijai nebija atsevišķi jānorāda veids, kādā tā ņēmusi vērā katru pārmesto ļaunprātīgās izmantošanas elementu naudas soda noteikšanas mērķiem (skat. šā sprieduma 1564. punktu).

3. Par vienota pārkāpuma konstatējumu kā smagumu palielinošu faktoru

1588 Ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 1747. apsvērumā saistībā ar konstatējumiem par kopējās stratēģijas esamību Komisija secināja, ka prasītājas individuālas darbības, aplūkotas kopumā, rada vai var radīt vēl lielāku iedarbību tirgū. Minētā lēmuma preambulas 1785. apsvērumā saistībā ar konstatējumiem par pārkāpuma smagumu Komisija norādīja, ka tā ir ņēmusi vērā apstākli, ka *Intel* izdarīja vienotu pārkāpumu, ka šī vienotā pārkāpuma intensitāte mainījās gadu gaitā, ka lielākā daļa atsevišķu ļaunprātīgās izmantošanas gadījumu notika laikposmā no 2002. līdz 2005. gadam un ka ļaunprātīgās izmantošanas gadījumi bija atšķirīgi pēc to attiecīgajām iespējamajām pret konkurenci vērstām sekām.

1589 Prasītāja norāda, ka Komisija “iespējami” ir izmantojusi vienota pārkāpuma konstatējumu kā smagumu palielinošu faktoru smaguma noteikšanā. Vienota pārkāpuma izdarīšanas fakta kā faktora, kas pastiprina pārkāpuma smagumu, izmantošana esot kļūdaina, jo attiecībā uz dažiem laikposmiem nevarot tikt pierādīts, ka “šāds faktors” varētu pastiprināt pārmestās rīcības smagumu. Attiecībā uz kādu 2006. gada daļu, kad vienīgā rīcība saistībā ar EEZ attiecās uz *MSH*, neesot nekāda pamata piedēvēt prasītājas rīcībai lielāku smagumu vienota pārkāpuma dēļ.

1590 Šie argumenti ir jānoraida.

1591 Ir jāatgādina, ka aplūkojamajā lietā Komisijai bija tiesības uzlikt vienotu naudas sodu un ka tai nebija atsevišķi jānorāda veids, kādā tā ņēmusi vērā katru pārmesto ļaunprātīgās izmantošanas elementu naudas soda noteikšanas mērķiem (skat. šā sprieduma 1564. punktu). Turklāt prasītājas arguments ir balstīts uz kļūdainu premisu, saskaņā ar kuru Komisija ir palielinājusi vērā ņemamo pārkāpjošas rīcības smagumu vienotā pārkāpuma esamības dēļ. Tomēr tas tā nav. Komisija secināja, ka vienotā pārkāpuma intensitāte mainījās gadu gaitā, ka lielākā daļa atsevišķu attiecīgo ļaunprātīgās izmantošanas gadījumu notika laikposmā no 2002. līdz 2005. gadam un ka ļaunprātīgās izmantošanas gadījumi bija atšķirīgi pēc to attiecīgajām iespējamajām pret konkurenci vērstām sekām. Šajos konstatējumos juridiski pietiekami ir ņemts vērā apstāklis, ka attiecībā uz kādu 2006. gada daļu pārkāpums attiecībā uz *MSH* bija vienīgais apstrīdētajā lēmumā pārmestais pārkāpums saistībā ar EEZ.

4. Par reizināšanas koeficienta 5,5 piemērošanu par pārkāpuma ilgumu

1592 Ir jānorāda, ka saistībā ar pārkāpuma ilgumu Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1787. un 1788. apsvērumā ir konstatējusi, ka ļaunprātīgā izmantošana sākās 2002. gada oktobrī un turpinājās vismaz līdz 2007. gada decembrim. Tātad tā ilga piecus gadus un trīs mēnešus, kas saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 24. punktu nosaka, lai ņemtu vērā šo ilgumu, reizināšanas koeficientu 5,5.

1593 Prasītājas ieskatā apstrīdētajā lēmumā esot pieļauta kļūda, ciktāl Komisija piemēroja reizināšanas koeficientu 5,5 katra pārkāpuma ilgumam. Šī pieeja esot radījusi prasītājai nelabvēlīgas sekas, jo katram no pārkāpumiem saistībā ar *OEM* esot bijis daudz mazāks ilgums nekā kopējais pārkāpuma laikposma ilgums.

1594 Šim argumentam nevar piekrist.

1595 Proti, pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, Komisija ir piemērojusi reizināšanas koeficientu 5,5 nevis katram atsevišķam pārkāpumam, bet gan vienotajam pārkāpumam. Ņemot vērā, ka Komisija ir pamatoti secinājusi vienota pārkāpuma, kas ilga no 2002. gada oktobra līdz 2007. gada decembrim, esamību (skat. šā sprieduma 1561.–1563. punktu), šo pieeju nevar apšaubīt.

5. Par 2006. gada pamatnostādņu piemērošanu ar atpakaļejošu spēku

1596 Prasītāja apgalvo, ka Komisija, piemērojot 2006. gada pamatnostādnes ar atpakaļejošu spēku, esot pārkāpusi atpakaļejoša spēka aizlieguma principu un tiesiskās palāvības aizsardzības principu. Noteiktu pamatnostādņu aizstāšana ar citām pamatnostādnēm esot jānošķir no pamatnostādņu pirmreizējās ieviešanas. Pamatnostādņu pirmreizējā ieviešana esot pirmo reizi radījusi tiesisku palāvību, kas līdz tam nebija eksistējusi, un tas liedzot jaunās pamatnostādnes piemērot ar atpakaļejošu spēku.

1597 Šim argumentam nevar piekrist.

1598 Proti, no judikatūras izriet, ka ne tiesiskās noteiktības princips, ne arī likumpārkāpumu un sodu tiesiskuma princips, kas noteikts ECPAK 7. panta 1. punktā, nav šķērslis tam, ka Komisija nolemj pieņemt un piemērot jaunas pamatnostādnes naudas sodu noteikšanai pat pēc tam, kad pārkāpums tika izdarīts. Konkurences tiesību normu efektīvas piemērošanas intereses attaisno to, ka, ievērojot Regulas Nr. 1/2003 23. pantā paredzētās robežas, uzņēmumam ir jāņem vērā iespēja, ka var tikt grozīta Komisijas vispārīga konkurences politika naudas sodu jomā – gan attiecībā uz naudas sodu noteikšanas metodi, gan to līmeni (Vispārējās tiesas 2012. gada 2. februāra spriedums lietā T-83/08 *Denki Kagaku Kogyo* un *Denka Chemicals*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 98.–127. punkts). Šis konstatējums ir piemērojams arī attiecībā uz Pamattiesību hartas 49. panta 1. punktu. Tātad Komisija vēl jo vairāk bija tiesīga piemērot savas 2006. gada pamatnostādnes vienotajam pārkāpumam, kas tika izbeigts tikai pēc to pieņemšanas.

B – Par apgalvojumu, kas EKL 82. pants neesot pārkāpts tiši vai aiz neuzmanības

1599 Prasītāja apgalvo, ka tā neesot rīkojusies aiz neuzmanības. Lai pamatotu šo apgalvojumu, tā būtībā norāda, ka nosacījuma atlaides ne vienmēr esot prettiesiskas un ka klaji ierobežojumi veidojot jaunu ļaunprātīgās izmantošanas kategoriju. Tā esot parādījusi, ka Komisija nav pierādījusi *AMD* izstumšanas stratēģijas pastāvēšanu. Komisija, uzskatot, ka prasītāja bija veikusi pasākumus, lai noslēptu savu rīcību, esot pieļāvusi kļūdu. Prasītāja neesot varējusi paredzēt rezultātus, pie kuriem nonākusi Komisija, piemērojot TEK testu. Proti, šie rezultāti esot balstīti uz iekšējiem datiem no dažādiem *OEM*, t.i. informāciju, kuru *Intel* nekad neesot zinājusi un kura tai neesot bijusi pieejama.

1600 Šiem argumentiem nevar piekrist.

1601 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nosacījums, ka pārkāpums tiek izdarīts tiši vai aiz neuzmanības, ir izpildīts, ja attiecīgais uzņēmums nevar nezināt savas rīcības pret konkurenci vērsto raksturu neatkarīgi no tā, vai tas zināja, vai nezināja par Līguma konkurences normu pārkāpumu (iepriekš 1564. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums lietā *Tetra Pak*/Komisija, 238. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 10. aprīļa spriedums lietā T-271/03 *Deutsche Telekom*/Komisija, Krājums, II-477. lpp., 295. punkts). Uzņēmums apzinās savas rīcības pret konkurenci vērstu raksturu, ja tam ir zināmi būtiskie fakti, kas pamato gan dominējošā stāvokļa konkrētajā tirgū pastāvēšanas konstatējumu, gan

Komisijas veikto šī stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas novērtējumu (šajā ziņā skat. iepriekš 74. punktā minēto spriedumu *Michelin I* lietā, 107. punkts, un iepriekš 1586. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija*, 207.–210. punkts; skat. arī ģenerāladvokāta Mazaka secinājumus saistībā ar iepriekš 98. punktā minēto Tiesas spriedumu *Deutsche Telekom* lietā, Krājums, I-9567. lpp., 39. punkts).

¹⁶⁰² Runājot, pirmkārt, par argumentu, ka nosacījuma atlaides ne vienmēr esot prettiesiskas un ka klaji ierobežojumi veidojot jaunu ļaunprātīgās izmantošanas kategoriju, pietiek konstatēt, ka šāda argumentācija ir vērsta vienīgi uz to, lai pierādītu, ka prasītāja neapzinājās apstrīdētajā lēmumā pārvestās rīcības prettiesiskumu no EKL 82. panta viedokļa. Tādēļ šī argumentācija ir jānoraida atbilstoši iepriekšējā punktā minētajai judikatūrai (pēc analogijas skat. iepriekš 98. punktā minēto Tiesas spriedumu *Deutsche Telekom* lietā, 127. punkts). Katrā ziņā prasītāja nevarēja nezināt par savas rīcības pret konkurenci vērstu raksturu. Savienības tiesas jau vairākkārt nosodījušas dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcības, kas izpaužas kā no ekskluzivitātes nosacījumiem atkarīgo finansiālo stimulu sniegšana, īstenošanu. Šajā ziņā pietiek norādīt uz iepriekš 71. punktā minēto spriedumu *Hoffmann-La Roche* lietā un iepriekš 89. punktā minēto Tiesas spriedumu *BPB Industries* un *British Gypsum* lietā. Attiecībā uz klajiem ierobežojumiem šā sprieduma 219. un 220. punktā ir konstatēts, ka šādas rīcības kvalifikācija par ļaunprātīgu nevar tikt uzskatīta par jaunu un ka katrā ziņā fakts, ka rīcība, kurai raksturīgas tādas pašas iezīmes, vēl nav tikusi izvērtēta agrākos lēmumos, neatbrīvo uzņēmumu no atbildības.

¹⁶⁰³ Otrkārt, ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā ietvertie pierādījumi juridiski pietiekami pierāda, ka prasītāja īstenoja kopējo ilgtermiņa stratēģiju ar mērķi likt šķēršļus *AMD* piekļuvei no stratēģiskā viedokļa vissvarīgākajiem pārdošanas kanāliem un ka tā mēģināja noslēpt tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu vismaz saistībā ar tās attiecībām ar *Dell*, *HP*, *Lenovo* un *MSH* (skat. šā sprieduma 1523.–1552. punktu). Līdz ar to ir pamats secināt, ka prasītāja pārmesto pārkāpumu ir izdarījis vismaz aiz neuzmanības.

¹⁶⁰⁴ Treškārt, ir jānoraida prasītājas arguments, ka tā neesot varējusi paredzēt rezultātus, pie kuriem nonākusi Komisija, piemērojot TEK testu. Ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija, lai konstatētu ekskluzivitātes atlaižu prettiesiskumu, ir balstījusies galvenokārt uz kritērijiem, kas izstrādāti judikatūrā iepriekš 71. punktā minētajā spriedumā *Hoffmann-La Roche* lietā (skat. šā sprieduma 69., 72. un 73. punktu). Turpretim tā ir balstījusi apstrīdēto lēmumu uz TEK testu vienīgi pilnības labad (skat. šā sprieduma 173. un 175. punktu). Ir jāatgādina, ka, lai pierādītu prasītājas rīcības prettiesiskumu, TEK testa piemērošana nav nepieciešama un ka šāds tests tāpat nevar veidot drošu patvertni dominējošajā stāvoklī esošajam uzņēmumam, lai izslēgtu jebkādu pārkāpumu (skat. šā sprieduma 140.–166. punktu). Pat ja pieņemtu, ka prasītāja nav varējusi paredzēt rezultātus, pie kuriem nonākusi Komisija, piemērojot šo testu, šis apstāklis neatspēko faktu, ka prasītāja nevarēja nezināt būtiskos faktus, kas pamato Komisijas konstatējumu par tās dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu atbilstoši kritērijiem, kas izstrādāti judikatūrā iepriekš 71. punktā minētajā spriedumā *Hoffmann-La Roche* lietā.

C – Par apgalvojumu par naudas soda nesamērīgumu

¹⁶⁰⁵ Prasītāja būtībā izvirza trīs argumentus, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka naudas soda līmenis esot nesamērīgs. Naudas sodu neesot uzlikusi neatkarīga institūcija. Tas esot nesamērīgs salīdzinājumā ar citos lēmumos uzliktajiem naudas sodiem. Tāda naudas soda uzlikšana, kas ir vissmagākais no kādreiz uzliktajiem, esot nesamērīga, ņemot vērā konkrēto pārkāpuma seku tirgū neesamību.

¹⁶⁰⁶ Visi šie argumenti ir noraidāmi.

1. Par argumentu saistībā ar Komisijas neatkarības neesamību

1607 Prasītājas ieskatā Komisija neesot neatkarīga un objektīva tiesa, kāda definēta ECPAK. Tā norāda, ka, ņemot vērā, ka naudas sodam esot krimināltiesisks raksturs ECPAK 6. panta izpratnē, šis naudas sods esot uzlikts prettiesiski, pārkāpjot tās tiesības uz to, lai jebkāda krimināltiesiska rakstura apsūdzība pret viņu tiktu izņemta neatkarīgajā tiesā.

1608 Šim argumentam nevar piekrist.

1609 Tiesības uz lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā tiesā, uz kurām atsaucas prasītāja, ir viena no ECPAK 6. panta 1. punktā paredzētajām garantijām. Savienības tiesībās ar minēto pantu piešķirtā aizsardzība ir nodrošināta ar Pamattiesību hartas 47. pantu. Tādēļ ir jāatsaucas vienīgi uz šo pēdējo minēto normu (šajā ziņā skat. Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-386/10 P, *Chalkor* /Komisija, Krājums, I-13085. lpp., 51. punkts). Pamattiesību hartas 52. panta 3. punktā ir precizēts, ka, ciktāl šajā hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst ECPAK garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā konvencijā noteiktajām tiesībām. Saskaņā ar šīs tiesību normas skaidrojumu, kas Savienības tiesai ir jāņem vērā atbilstoši Pamattiesību hartas 52. panta 7. punktam, garantēto tiesību nozīmi un apjomu nosaka ne tikai ECPAK teksts, bet arī it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra (šajā ziņā skat. Tiesas 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-279/09 *DEB*, Krājums, I-13849. lpp., 35. punkts).

1610 No Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka ECPAK 6. panta 1. punkts neizslēdz iespēju, ka administratīvajā procesā “sodu” sākotnēji uzliek administratīvā iestāde. Tomēr tajā ir noteikts, ka administratīvās iestādes lēmums, kas pats neatbilst ECPAK 6. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, ir pakļauts vēlākai pārbaudei tiesas iestādē ar neierobežotu kompetenci. Viena no tiesas iestādes ar neierobežotu kompetenci iezīmēm ir pilnvaras pilnībā grozīt – gan juridiskos, gan faktiskos aspektos – lēmumu, ko pieņēmusi zemāk esoša institūcija. Tiesu iestādei tostarp ir jābūt pilnvarām aplūkot visus faktiskos un tiesību jautājumus, kam ir nozīme attiecībā uz tajā ierosināto lietu (skat. ECT 2011. gada 27. septembra spriedumu lietā *A. Menarini Diagnostics* pret Itāliju, Nr. 43509/08, 59. punkts).

1611 No šīs judikatūras var tikt secināts, ka izmeklēšanas, vajāšanas un lēmumpieņemšanas pilnvaru koncentrācija Komisijā Regulā Nr. 1/2003 paredzētajos konkurences tiesību normu pārkāpuma procedūrās pati par sevi nav pretrunā Pamattiesību hartas 47. pantam, tomēr ievērojot nosacījumu, ka uzņēmumiem, uz ko šī procedūra attiecas, ir tiesības pārsūdzēt Komisijas lēmumu instancē, kura atbilst minētā panta prasībām (ģenerālvokāta Mengoci [*Mengozzi*] secinājumi saistībā ar Tiesas 2011. gada 29. septembra spriedumu lietā C-521/09 P *Elf Aquitaine*/Komisija, Krājums, I-8947. un I-8954. lpp., 31. punkts).

1612 Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka LESD 263. pantā paredzētā tiesiskuma pārbaude, ko papildina Regulas Nr. 1/2003 31. pantā saskaņā ar LESD 261. pantu paredzētā neierobežotā kompetence attiecībā uz naudas soda apmēru, atbilst Pamattiesību hartas 47. pantā paredzētā principa par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā prasībām. Proti, Līgumos paredzētā pārbaude nozīmē, ka Savienības tiesa īsteno gan faktisko, gan tiesību elementu pārbaudi un ka tā ir tiesīga novērtēt pierādījumus, atcelt apstrīdēto lēmumu un grozīt naudas sodu apmēru (šajā ziņā skat. iepriekš 1609. punktā minēto spriedumu lietā *Chalkor*/Komisija, 67. punkts).

2. Par naudas soda nesamērīgumu salīdzinājumā ar citiem naudas sodiem

1613 Prasītāja apgalvo, ka uzliktais naudas sods neesot samērīgs salīdzinājumā ar citām, nesen izskatītajām lietām, tostarp lietu, kurā pasludināts Vispārējās tiesas 2007. gada 17. septembra spriedums lietā T-201/04 *Microsoft*/Komisija (Krājums, II-3601. lpp.).

- ¹⁶¹⁴ No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Komisijas agrāka lēmumpieņemšanas prakse nav izmantojama kā naudas sodu tiesiskais regulējums konkurences jomā un ka lēmumi, kuri attiecas uz citām lietām, ciktāl runa ir par to, vai pastāv vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, ir tikai orientējoši, ņemot vērā, ka to konkrēti apstākļi, tādi kā tirgi, izstrādājumi, uzņēmumi un attiecīgie laikposmi, visdrīzāk nebūs vienādi (Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedums lietā C-167/04 P *JCB Service*/Komisija, Krājums, I-8935. lpp., 201. un 205. punkts, 2007. gada 7. jūnija spriedums lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 60. punkts, Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedums lietā T-192/06 *Caffaro*/Komisija, Krājums, II-3063. lpp., 46. punkts).
- ¹⁶¹⁵ Tomēr vienlīdzīgas attieksmes princips, kas ir pret to, ka līdzīgas situācijas tiek aplūkotas atšķirīgi un dažādas situācijas tiek aplūkotas vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatojama, Komisijai ir saistošs, kad tā uzliek naudas sodu uzņēmumam par konkurences tiesību normu pārkāpumu, kā arī tas ir saistošs visām iestādēm attiecībā uz visām to darbībām. Tomēr Komisijas agrākiem lēmumiem naudas sodu jomā ir nozīme saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu tikai tad, ja tiek pierādīts, ka lietu, par kurām ir pieņemti šie citi lēmumi, apstākļi, piemēram, tirgi, izstrādājumi, valstis, uzņēmumi un attiecīgie laikposmi, ir salīdzināmi ar izskatāmās lietas apstākļiem (Vispārējās tiesas 2012. gada 29. jūnija spriedums lietā T-360/09 *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, 261. un 262. punkts un tajos minētā judikatūra).
- ¹⁶¹⁶ Taču aplūkojamajā lietā prasītāja nav pierādījusi, ka ar tās minētajiem agrākiem lēmumiem saistīto lietu apstākļi ir salīdzināmi ar šīs lietas apstākļiem. Tādēļ, ievērojot šā sprieduma 1615. punktā minēto judikatūru, minētajiem lēmumiem nav nozīmes saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu.
- ¹⁶¹⁷ Proti, pirmkārt, runājot par lietu, kurā pieņemts iepriekš 1613. punktā minētais spriedums lietā *Microsoft*/Komisija, prasītāja vienīgi uzsver atšķirību starp minēto lietu un šo lietu, norādot, ka minētajā lietā pārvestā rīcība radīja daudzas negatīvas kvantificējamās sekas attiecībā uz konkurentiem, bet šajā lietā tas tā nav. Prasītāja tomēr neizvirza nevienu argumentu, lai pierādītu, ka lietas, kurā pasludināts iepriekš minētais spriedums *Microsoft*/Komisija, apstākļi ir salīdzināmi ar šīs lietas apstākļiem. Ir jāatzīmē, ka minētā lieta attiecās uz citiem tirgiem un citu ļaunprātīgu rīcību, kas atšķiras no šajā lietā aplūkotajiem.
- ¹⁶¹⁸ Otrkārt, prasītāja atsauca uz Komisijas 2008. gada 12. novembra Lēmumu par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39125 – Automašīnu stikls), kura kopsavilkums publicēts Oficiālajā Vēstnesī 2009. gada 25. jūlijā (OV C 173, 13. lpp.), lai pamatotu savu argumentu, ka tai uzliktais naudas sods ir daudz lielāks nekā vislielākais naudas sods, kas kādreiz ir bijis uzlikts recidīvu izdarījušajai personai aizliegtas vienošanās lietā. Tomēr prasītāja nepierāda, ka lietas, kurā pieņemts minētais lēmums un kura attiecās uz aizliegto vienošanos, nevis dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, apstākļi būtu salīdzināmi ar šīs lietas apstākļiem.
- ¹⁶¹⁹ Treškārt, runājot par šajā lietā uzliktā naudas soda salīdzināšanu ar naudas sodiem, kas uzlikti lietās, kurās pieņemti iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā, iepriekš 74. punktā minētais spriedums *Michelin I* lietā, iepriekš 75. punktā minētais spriedums *Michelin II* lietā un iepriekš 186. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums *British Airways* lietā, ir jākonstatē, ka arī šeit prasītāja nepierāda, ka minēto lietu apstākļi būtu salīdzināmi ar šīs lietas apstākļiem. Šajā ziņā, pirmām kārtām, ir jāatgādina, ka iepriekš 74. punktā minētais spriedums *Michelin I* lietā, iepriekš 75. punktā minētais spriedums *Michelin II* lietā un iepriekš 186. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums *British Airways* lietā attiecās nevis uz ekskluzivitātes atlaidēm, bet gan trešās kategorijas atlaidēm (skat. šā sprieduma 78. punktu), un ka šī lieta turklāt attiecas uz klajiem ierobežojumiem. Otrām kārtām, ir jāuzsver, ka, pat ja pieņemtu, ka šajā lietā pārvestie ļaunprātīgās izmantošanas veidi būtu līdzīgi vai pat identiski tiem, kas pārvesti lietās, kurā pieņemti iepriekš 71. punktā minētais spriedums *Hoffmann-La Roche* lietā, iepriekš 74. punktā minētais spriedums *Michelin I* lietā, iepriekš 75. punktā minētais spriedums *Michelin II* lietā un iepriekš 186. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums *British Airways* lietā, ar šo apstākli tomēr nepietiktu, lai uzskatītu, ka šī lieta un prasītājas minētās

lietas ir salīdzināmas šā sprieduma 1615. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē, ņemot vērā atšķirības starp šīm lietām, tostarp attiecībā uz uzņēmumiem, tirgiem un konkrētajiem izstrādājumiem, un ņemot vērā laika atstarpi starp šīm lietām, kā arī izmaiņas Komisijas politikā naudas sodu jomā.

3. Par nepieciešamību pierādīt konkrētās pārkāpuma sekas

¹⁶²⁰ Ir jāatgādina, ka, nosakot pārkāpuma smagumu, Komisija tostarp ir ņēmusi vērā pārkāpuma veidu, attiecīgo dalībnieku tirgus daļu un pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu. Runājot konkrētāk par pārkāpuma veidu, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1780. apsvērumā konstatēja, ka *CPU x86* tirgum ir liela ekonomiska nozīme. Saskaņā ar minētajā lēmumā norādīto šis tirgus radīja ieņēmumus vairāk nekā 30 miljardu USD apmērā 2007. gadā. Tas nozīmē, ka jebkādi pret konkurenci vērstai rīcībai šajā tirgū ir ievērojama ietekme.

¹⁶²¹ Prasītāja norāda, ka naudas soda līmenis esot atkarīgs no apgalvotās “ievērojamās ietekmes” tirgū, bet neesot tikusi veikta nekāda analīze par rīcības, kas saukta par ļaunprātīgu, faktiskajām sekām attiecībā uz *AMD* vai tirgu. Tā atgādina, ka tās naudas sods 1,06 miljarda euro apmērā ir vislielākais sods, kas kādreiz ir ticis uzlikts vienam uzņēmumam par konkurences tiesību normu pārkāpumu. Līdz ar to, nosakot šo naudas sodu, esot bijis jāņem vērā pārkāpuma faktiskas sekas un cēloņsakarības saikne starp šīm sekām un kaitējumu patērētājiem vai konkurentiem – neatkarīgi no jautājuma, vai faktiskām sekām ir nozīme saistībā ar ļaunprātīgas izmantošanas fakta konstatēšanu. Prasītāja norāda, ka pierādījumi liecinot, ka aplūkotajā laikposmā *CPU* tirgum esot bijusi raksturīga sāva konkurence starp *AMD* un *Intel*, kā rezultātā pastāvīgi samazinājās cenas un uzlabojās izstrādājumu kvalitāte, sniedzot vislielākos labumus patērētājiem. Turklāt *AMD* esot vairākkārt palielinājusi savas tirgus daļas. Visbeidzot, *OEM* lēmums iegādāties ražojumus no prasītājas esot bijis balstīts – ja ne pilnībā, tad vismaz daļēji – uz ekonomiska rakstura iemesliem, kas nav lojalitātes palielināšana ar nosacījuma atlaizi palīdzību.

¹⁶²² Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktu, nosakot naudas soda apmēru, papildus pārkāpuma smagumam ir jāņem vērā tā ilgums. Saskaņā ar judikatūru konkurences tiesību pārkāpumu smagums jānosaka, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, tostarp, piemēram, īpašiem lietas apstākļiem, tās kontekstu un naudas sodu preventīvo iedarbību, kaut arī nav izstrādāts saistošs vai izsmelošs to kritēriju saraksts, kuri būtu obligāti jāņem vērā. Tādējādi pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, pārkāpuma konkrēta ietekme uz tirgu principā saskaņā ar judikatūrā izstrādātajiem kritērijiem ir nevis obligāts faktors, bet tikai viens no faktoriem, kuriem ir nozīme, lai noteiktu pārkāpuma smagumu un naudas soda apmēru (šajā ziņā pēc analogijas skat. Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā *C-534/07 P Prym un Prym Consumer/Komisija*, Krājums, I-7415. lpp., turpmāk tekstā – “spriedums *Prym* lietā”, 54. un 55. punkts). Vēl jo vairāk, no judikatūras izriet, ka, nosakot naudas soda apmēru, elementiem, kas norāda uz rīcības mērķi, var būt lielāka nozīme nekā tiem, kas norāda uz šīs rīcības sekām (iepriekš 64. punktā minētais spriedums *AstraZeneca* lietā, 902. punkts).

¹⁶²³ Saskaņā ar Pamatnostādnēm sodanaudas [naudas sodu] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā – “1998. gada pamatnostādnes”), novērtējot pārkāpuma smagumu, tostarp ir jāņem vērā “tā faktiskā ietekme uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt” (1. nodaļas A iedaļā). Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka vismaz attiecībā uz pārkāpumiem, kas var tikt kvalificēti kā sevišķi smagi, pamatojoties uz to būtību vien, pārkāpuma konkrēta ietekme uz tirgu ir vienīgi neobligāts faktors, kas var ļaut Komisijai palielināt naudas soda sākuma summu, pārsniedzot minimālo iespējamo summu 20 miljonu euro apmērā (šajā ziņā skat. iepriekš 1622. punktā minēto spriedumu *Prym* lietā, 75. punkts). Ir taisnība, ka no judikatūras tāpat izriet, ka, ja Komisija naudas soda noteikšanai uzskata par piemērotu ņemt vērā šo neobligāto elementu, kas ir pārkāpuma konkrēta ietekme uz tirgu, tā nevar aprobežoties vienkārši ar pieņēmumu, bet tai ir sniedz konkrēti, ticami un pietiekami netieši pierādījumi, kas tai ļauj novērtēt, kāda faktiskā ietekme pārkāpumam ir varējusi būt uz konkurenci minētajā tirgū (iepriekš 1622. punktā minētais spriedums *Prym* lietā, 82. punkts).

- ¹⁶²⁴ Tomēr šajā lietā naudas soda apmēra noteikšana ir balstīta nevis uz 1998. gada pamatnostādnēm, bet gan 2006. gada pamatnostādnēm. Ir jānorāda, ka atšķirībā no 1998. gada pamatnostādnēm 2006. gada pamatnostādnēs vairs nav paredzēts, izvērtējot konkrētā pārkāpuma smagumu, ņemt vērā “faktisko ietekmi uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt”. 2006. gada pamatnostādņu 22. punktā ir paredzēts, ka, lai izlemtu, vai konkrētajā gadījumā pārdevumu vērtības daļai, kas nosakāma atbilstoši smagumam, jāatrodas diapazona, kura augšējā robeža ir 30 %, sākumā vai beigās, Komisija ņem vērā vairākus faktorus, piemēram, pārkāpuma veidu, visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu, pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu un to, vai pārkāpums jau ir īstenots vai vēl ne.
- ¹⁶²⁵ Tātad ir taisnība, ka saskaņā ar 2006. gada pamatnostādnēm Komisijai, nosakot pārdevumu vērtības daļu atbilstoši smagumam, parasti nav pienākuma ņemt vērā pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu. Tomēr ir jānorāda, ka pamatnostādnes arī neaizliedz ņemt vērā pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, lai palielinātu šo daļu. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, ja Komisija uzskata par piemērotu ņemt vērā pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, lai palielinātu šo daļu, šā sprieduma 1623. punktā minētā judikatūra ir piemērojama arī attiecībā uz 2006. gada pamatnostādnēm un līdz ar to Komisijai ir sniedz konkrēti, ticami un pietiekami netieši pierādījumi, kas tai ļauj novērtēt, kāda faktiskā ietekme pārkāpumam ir varējusi būt uz konkurenci minētajā tirgū. Turpretim Komisijai nav obligāti jāņem vērā konkrētas ietekmes uz tirgu neesamība kā mīkstinošs apstāklis, izvērtējot smagumu saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 22. punktu. Pietiek ar to, ka Komisijas noteiktā vērā ņemamā pārdevumu vērtības daļa ir attaisnota ar citiem elementiem, kas var ietekmēt smaguma noteikšanu.
- ¹⁶²⁶ Prasītājas argumenti ir jāizvērtē, ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus.
- ¹⁶²⁷ Pirmkārt, ir jānorāda arguments, saskaņā ar kuru aplūkojamajā lietā naudas soda līmenis esot atkarīgs no apgalvotās “ievērojamās ietekmes” uz tirgu, bet neesot tikusi veikta nekāda analīze par rīcības, kas saukta par ļaunprātīgu, faktiskajām sekām attiecībā uz *AMD* vai tirgu. Proti, ir jākonstatē, ka aplūkojamajā lietā Komisija nav ņemusi vērā pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, lai noteiktu tā smagumu. Pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, no apstākļa, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija ir konstatējusi, ka “jebkādi pret konkurenci vērstai rīcībai [*CPU x86*] tirgū ir ievērojama ietekme”, nevar tikt secināts, ka Komisija ir ņemusi vērā šādu ietekmi. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka konstatējumu, ko kritizē prasītāja, Komisija ir izdarījusi tālab, lai aprakstītu pārkāpuma veidu. Ņemot vērā, ka pārkāpuma “veids” ir saistīts ar tā abstraktām un vispārīgām īpašībām, Komisijai šajā kontekstā bija pamats konstatēt, ka, ievērojot to, cik lieli ir *CPU x86* tirgū radītie ieņēmumi, jebkādi pret konkurenci vērstai rīcībai šajā tirgū ir ievērojama ietekme. Šeit Komisija ir ņemusi vērā nevis apstrīdētajā lēmumā pārņemstās rīcības faktiskas sekas tirgū, bet gan šīs rīcības “veidu” un tātad spēju radīt šādas sekas.
- ¹⁶²⁸ Faktu, ka Komisija, nosakot naudas soda apmēru, nav ņemusi vērā pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, apstiprina arī tālāk norādītie apstākļi. No vienas puses, lai gan noteiktās apstrīdētā lēmuma daļās, kas neatsaucas uz naudas soda apmēra noteikšanu, ir ietverti secinājumi par prasītājas rīcības konkrēto ietekmi uz *OEM* un *MSH* izvēles brīvību (skat. šā lēmuma preambulas 1001. un 1678. apsvērumu), kā arī uz patērētājiem nodarīto kaitējumu (skat. minētā lēmuma preambulas 1597.–1616. apsvērumu), Komisija, nosakot pārkāpuma smagumu, nav sniegusi norādes uz šiem secinājumiem. No otras puses, saistībā ar secinājumu par smagumu, kas izklāstīts šī paša lēmuma preambulas 1785. apsvērumā, Komisija konstatēja, ka ļaunprātīgās izmantošanas gadījumi bija atšķirīgi pēc to “attiecinīgajām iespējamajām pret konkurenci vērstām sekām”. Apstāklis, ka saistībā ar secinājumu par smagumu Komisija atsauca uz atsevišķu ļaunprātīgās izmantošanas gadījumu “iespējamajām pret konkurenci vērstām sekām”, nepārprotami liecina par to, ka tā ir ņemusi vērā nevis pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, bet tikai tā iespējamās sekas.
- ¹⁶²⁹ Līdz ar to ir jākonstatē, ka Komisija nav balstījies uz pārkāpuma konkrēto ietekmi, lai palielinātu tā smagumu.

- 1630 Otrkārt, ciktāl prasītāja apgalvo, ka Komisija kļūdaini neesot ņēmusi vērā pārkāpuma faktiskas sekas un cēloņsakarības saikni starp šīm sekām un kaitējumu patērētājiem vai konkurentiem kā mīkstinošu faktoru smaguma novērtēšanā, tās argumentācija tāpat ir noraidāma. Ir jākonstatē, ka, lai noteiktu pārdevumu vērtības daļu atbilstoši pārkāpuma smagumam 5 % apmērā, Komisijai nebija jāņem vērā pārkāpuma konkrētas ietekmes uz tirgu apgalvotā neesamība. Proti, aplūkojamajā lietā citi faktori, uz kuriem Komisija balstījies apstrīdētajā lēmumā, izvērtējot pārkāpuma smagumu, attaisnoja to, ka vērā ņemamā pārdevumu vērtības daļa ir noteikta 5 % apmērā.
- 1631 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka apstrīdētajā lēmumā noteiktais līmenis 5 % apmērā atrodas diapazonā, kura augšējā robeža saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 21. punktu ir 30 %, zemākā daļā.
- 1632 Tālāk, runājot, pirmām kārtām, par pārkāpuma veidu, ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 1780. un 1781. apsvērumā Komisija secināja, ka, izņemot prasītāju, kurai piederēja 80 % tirgus, vienīgais nopietnais konkurents tirgū bija *AMD*. Tā arī atgādināja, ka prasītāja ir istenojusi kopējo stratēģiju ar mērķi izstumt *AMD* no tirgus. Tātad prasītājas ļaunprātīga rīcība bija vērsta uz to, lai izstumtu vienīgo nopietno konkurentu vai vismaz ierobežot tam pieeju tirgum. Ņemot vērā šķēršļus *CPU x86* ražošanas uzsākšanai, ir ļoti ticams, ka, ja *AMD* tiktu likvidēta vai atstumta, tirgū nebūtu neviena cita ienācēja, ar kuru varētu rēķināties.
- 1633 Otrām kārtām, saistībā ar attiecīgo uzņēmumu tirgus daļu Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1783. apsvērumā konstatēja, ka visā pārkāpuma laikposmā prasītāja ne tikai atradās dominējošajā stāvoklī visos *CPU x86* tirgus segmentos, bet arī tās tirgus daļa bija daudz lielāka nekā tās konkurentiem.
- 1634 Trešām kārtām, saistībā ar pārkāpuma ģeogrāfisko apjomu Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1784. apsvērumā konstatēja, ka tā ir pierādījusi, ka prasītājas stratēģijai ar mērķi izstumt *AMD* bija pasaules mērogs. Pārkāpuma smaguma novērtēšanas kontekstā šis apstāklis nozīmē, ka pārkāpums aptvēra visu EEZ teritoriju (skat. šā sprieduma 1578.–1582. punktu).
- 1635 Ceturtām kārtām, ir jāatgādina, ka saistībā ar secinājumu par pārkāpuma smagumu Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 1785. apsvērumā tostarp ir konstatējusi, ka prasītāja izdarīja vienotu pārkāpumu, kura intensitāte mainījās gadu gaitā, ka ļaunprātīgās izmantošanas gadījumi bija atšķirīgi pēc to attiecīgajām iespējamajām pret konkurenci vērstām sekām un ka prasītāja mēģināja noslēpt tās rīcības pret konkurenci vērstu raksturu (skat. šā sprieduma 1583.–1591. punktu).
- 1636 Ar šiem konstatējumiem, kurus vai nu prasītāja nav apstrīdējusi, vai arī Komisija ir pierādījusi juridiski pietiekami, pietiek, lai attaisnotu pārdevumu vērtības daļas noteikšanu 5 % apmērā.
- 1637 Treškārt, saistībā ar prasītājas argumentiem par konkrētās ietekmes uz tirgu un cēloņsakarības saiknes neesamību pilnības labad ir jāatgādina, ka ne *AMD* tirgus daļu palielināšanās, ne arī *CPU x86* cenu samazināšanās apstrīdētajā lēmumā aplūkotajā laikposmā nenozīmē, ka prasītājas rīcībai nav bijušas sekas. Ir pamats uzskatīt, ka, ja netiktu istenota šī rīcība, tad konkurenta tirgus daļu palielināšanās, kā arī *CPU x86* cenu samazināšanās būtu lielākas (skat. šā sprieduma 186. punktu). Tāpat, ciktāl prasītāja atsaucas uz ekonomiskiem apsvērumiem, kas nav lojalitātes palielināšana ar nosacījuma atlaižu palīdzību, kā iemesliem, kuru dēļ tikuši pieņemti *OEM* lēmumi iegādāties tās izstrādājumus, ir jākonstatē, ka arī šī argumentācija nevar izslēgt jebkādu pārmesto nosacījuma atlaižu un maksājumu ietekmi uz *OEM* komerciāliem lēmumiem (skat. šā sprieduma 597. punktu).

4. Secinājums

- 1638 Līdz ar to ir jānoraida visi prasītājas argumenti par to, ka naudas soda līmenis esot nesamērīgs.

D – Par neierobežotas kompetences īstenošanu

- 1639 Tiesas sēdē prasītāja uzsvēra četrus aspektus, kas tās ieskatā dod pamatu Vispārējai tiesai, īstenojot savu neierobežotu kompetenci, samazināt naudas sodu apmēru. Pirmkārt, tā uzsver šīs lietas sarežģītību un apgalvo, ka tai bija ļoti grūti ievērot tiesību normas. Aplūkojamajā lietā Komisija esot rīkojusies atbilstoši pieejai, kas noteikta Norādījumos par 82. pantu. Tajos neesot aizliegtas nosacījuma atlaides pašas par sevi, bet vienīgi esot prasīts piemērot TEK testu. Vispārējai tiesai esot jāņem vērā tādējādi radītais tiesiskās noteiktības trūkums. Otrkārt, prasītāja norāda, ka administratīvais process ilga deviņus gadus, lai gan ECPAK 6. pantā un Pamattiesību hartas 41. pantā esot prasīts ātri izskatīt krimināllietas. Ievērojamā daļa no šī nokavējuma esot izskaidrojama ar darbiem, kas bija nepieciešami TEK testa piemērošanai. Nokavējums esot faktors, ko Vispārēja tiesa vienmēr varētu ņemt vērā. Treškārt, Vispārējai tiesai esot jāņem vērā Ombuda 2009. gada 14. jūlija lēmums, ar kuru konstatēts, ka tas, ka nav ticis taisīts sanāksmes starp Komisiju un D1 k-gu ieraksts, ir uzskatāms par administratīvu kļūmi. Ceturtkārt, runājot par ļaunprātīgu rīcību attiecībā uz *Acer*, Vispārējai tiesai esot jāņem vērā apstākļi, ka portatīvā datora laišanas tirgū atlikšanas laiks varēja būt tikai no divām līdz četrām nedēļām.
- 1640 Tomēr neviens no šiem argumentiem nevar būt pamats grozīt Komisijas uzliktā naudas soda apmēru.
- 1641 Pirmkārt, prasītāja nevar gūt nekādu labumu no apgalvojuma par tiesisku nenoteiktību attiecībā uz ekskluzivitātes atlaižu prettiesiskumu. Proti, Komisija un Tiesa jau vairākkārt nosodījušas dominējošajā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcības, kas izpaužas kā no ekskluzivitātes nosacījumiem atkarīgo finansiālo stimulu sniegšana, īstenošanu (skat. šā sprieduma 1602. punktu). Attiecībā uz Norādījumiem par 82. pantu no apstrīdētā lēmuma preambulas 916. apsvēruma izriet, ka Komisija tos šajā lietā nav piemērojuši. Iepriekš šajā spriedumā ir konstatēts, ka tai tie arī nebija jāpiemēro. Turklāt prasītāja nav pierādījusi, ka Komisija tai radīja tiesisko paļāvību attiecībā uz TEK testa piemērošanu (skat. šā sprieduma 160.–165. punktu).
- 1642 Otrkārt, nevar piekrist arī prasītājas argumentācijai saistībā ar administratīvā procesa ilgumu.
- 1643 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka neierobežotas kompetences īstenošana nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes un ka tiesvedība Savienības tiesās ir balstīta uz sacīkstes principu. Izņemot absolūtus pamatus, kas tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, piemēram, apstrīdētā lēmuma pamatojuma neesamību, prasītājs ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret šo lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus (iepriekš 1609. punktā minētais spriedums lietā *Chalkor/Komisija*, 64. punkts).
- 1644 Prasītājas izvirzītais pamats, kas attiecas vienīgi uz administratīvā procesa ilgumu, nevis tiesvedības Vispārējā tiesā ilgumu, ir jāatzīst par nepieņemamu saskaņā ar Reglamenta 48. panta 2. punktu. Minētais pamats, kas netika norādīts prasības pieteikumā, nevar tikt uzskatīts par iepriekš prasības pieteikumā tieši vai netieši norādītā pamata izvērsanu un nav saistīts ar tiesību vai faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Turklāt šīs lietas apstākļos pēc savas ierosmes nav jāpārbauda pamats par Komisijas īstenotās procedūras nesaprātīgu termiņu (pēc analogijas skat. Vispārējās tiesas 2009. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-18/03 *CD-Contact Data/Komisija*, Krājums, II-1021. lpp., 130. punkts).
- 1645 Treškārt, runājot par to, ka nav ticis taisīts sanāksmes starp Komisiju un D1 k-gu ieraksts, šajā spriedumā jau ir konstatēts, ka Komisija, nododot prasītājas rīcībā iekšējās piezīmes nekonfidenciālu versiju, izlaboja sākotnējo administratīvā procesa nepilnību, kas izrietēja no fakta, ka nebija sagatavota īsa piezīme un tā nebija nodota prasītājas rīcībā (skat. šā sprieduma 622. punktu). Šajos apstākļos nav jāgroza naudas soda apmērs. Pilnības labad ir jānorāda, ka, pat ja procesuālā kļūda netiktu novērsta, šis pārkāpums nebūtu tāds, kas liktu Vispārējai tiesai grozīt naudas soda apmēru.

¹⁶⁴⁶ Ceturtkārt, saistībā ar ļaunprātīgu rīcību attiecībā uz *Acer* prasītājas arguments, saskaņā ar kuru portatīvā datora laišanas tirgū atlikšanas laiks faktiski bija mazāks nekā četri mēneši, ir noraidīts šā sprieduma 1345.–1357. punktā.

¹⁶⁴⁷ Turklāt ir jānorāda, ka, ievērojot Vispārējās tiesas neierobežotu kompetenci par konkurences tiesību normu pārkāpumiem uzliekamo naudas sodu jomā, nekas iebildumos, argumentos un tiesiskajos un faktiskajos elementos, ko izvirzījusi prasītāja visu iepriekš izskatīto prasības pamatu ietvaros, neļauj secināt, ka ar apstrīdēto lēmumu tai uzliktais naudas sods būtu nesamērīgs. Tieši pretēji, ir jāsecina, ka šis naudas sods ir piemērots šīs lietas apstākļiem. Šī vērtējuma ietvaros cita starpā ir jāņem vērā šā sprieduma 1631.–1636. punktā minētie apstākļi, kā arī fakts, ka naudas sods atbilst 4,15 % no *Intel* gada apgrozījuma, un tas ir daudz mazāk nekā Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā maksimālā 10 % robežvērtība.

Par tiesāšanās izdevumiem

[..]

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (septītā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) ***Intel Corp.* sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus, izņemot tos, kas Komisijai radusies saistībā ar *Association for Competitive Technology, Inc.* iestāšanos lietā, kā arī tos, kas radusies *Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir)*;**
- 3) ***Association for Competitive Technology* sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina Komisijas tiesāšanās izdevumus saistībā ar tās iestāšanos lietā.**

Dittrich
Schwarcz

Wiszniewska-Białecka

Prek
Kancheva

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2014. gada 12. jūnijā.

[Paraksti]